

درگذشت

جناب آقای عباس اسرار حقیقی
جناب آقای اکبر منفرد و
جناب آقای سعید صدرائی نوری
اعضای محترم جامعه‌ی حسابداران
رسمی را تسلیت می‌گوییم.
فصلنامه‌ی حسابدار رسمی

با کمال تأسف و تألم
در آخرین ساعات
آماده‌سازی شماره‌ی
جدید نشریه برای انتشار
دکتر عباس هشی
از پیش‌کسوتان حرفه‌ی
حسابرسی مستقل در ایران
استاد حسابداری دانشگاه شهید بهشتی،
از اعضای مؤسس جامعه‌ی حسابداران
رسمی ایران و عضو شورای ادوار جامعه،
در پی یک دوره‌ی بیماری درگذشتند.
ضمن تسلیت به تمامی اعضای حرفه و
خانواده و بستگان ایشان، از یک عمر
فعالیت حرفه‌ای ایشان تقدیر و برای‌شان
آرامش و آمرزش مغفرت طلب می‌کنیم.

حسابداران
رسمی ایران

ISSN: 1758-1735

صاحب امتیاز:
جامعه حسابداران رسمی ایران

شورای سیاست‌گذاری

(به ترتیب الفبا):

مرتضی اسدی

فرهاد پناهی

محمدتقی رضایی

رحمت‌اله صادقیان

حجت‌اله صیدی

همکار تحریریه:

مژده کدخدایی

امور اجرایی:

سمیرا آربین‌نژاد

طراح و صفحه‌آرا:

علی قاصدی

لیتوگرافی و چاپ:

ایران مصور

شماره شصت و یک | بهار ۱۴۰۲

انتشار: خرداد ۱۴۰۲

نظرات و دیدگاه‌های مطرح‌شده،
در مقالات الزاماً دیدگاه جامعه
حسابداران رسمی ایران نیست؛
مگر در مواردی که قید می‌شود.

نشریه‌ی حسابدار رسمی در ارزیابی
مقالات، حسب مورد، از نظرگاه‌های
اعضای جامعه‌ی حسابداران
رسمی ایران و سایر خبرگان حرفه
حسابداری و حسابرسی سود می‌برد.
نشریه در اصلاح و ویرایش مطالب آزاد است.

نشانی: تهران، خیابان سپهبد
قرنی، نرسیده به پل کریم‌خان زند
خیابان شهید امانی، پلاک چهار،
جامعه‌ی حسابداران رسمی ایران

تلفن: ۴۲۹۲۵ نمابر: ۸۸۸۰۱۹۱۰

www.iacpa.ir

hesabdarrasmi@iacpa.ir

[@iacpainfo](https://www.instagram.com/iacpainfo)

مقرء

فناوری اطلاعات و آینده‌ی حرفه
فرهاد پناهی

۴

نگاهی از درون

حق‌الزحمه‌ی خدمات حسابرسی از منظر بقای بلندمدت حرفه و رعایت منافع عمومی
پروانه خالقی

۵

تریون آزاد

فناوری اطلاعات و حسابرسی (کاربرد تحلیل داده‌ها در حسابرسی)
حمیدرضا بنی‌اسدی، بهاره حقیقی‌طلب، ناصر رزاق، امیرحسین نریمانی

۱۱

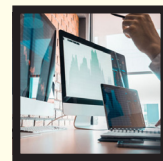

کسکش

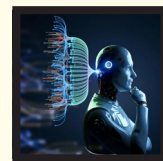
نقش حسابدار حرفه‌ای در داده‌ها (Data)
مترجمان: مرتضی اسدی، آرشینا منتظری

۳۳

آیا حرفه‌ی حسابداری در خطر است؟
سهیل محمدحسن زاده

۵۱

جهان

چه کسی مسئول شکست بانک سیلیکون ولی است؟
جف مک للان و جو ایس - ترجمه‌ی سمیرا سیف - فریبا نوروزی

۵۵

چشم‌اندازها و چالش‌های جهانی حرفه‌ی حسابداری

۵۹

دور دنیا

دور دنیا

۶۳

اطلاع‌رسانی

گزارش جلسات شورای عالی هشتم
دید و بازدید بهاری حسابداران رسمی

۷۶

احکام مالیاتی قانون بودجه‌ی سال ۱۴۰۲ براساس طبقه‌بندی موضوعی
تلخیص و دسته‌بندی احکام مالیاتی قانون پایانه‌های فروشگاهی و سامانه‌ی مؤدیان

۷۹

فهرست مؤسسات حسابرسی عضو جامعه‌ی حسابداران رسمی ایران
(بیستم خردادماه ۱۴۰۲)

۹۳

فرهاد پناهی

فناوری اطلاعات و آینده حرفه

سال‌های اخیر نقطه عطف جدیدی را در استفاده از فناوری اطلاعات در حسابداری رقم زده است و می‌توان انتظار داشت که تحولات حاصل از آن طی سال‌های پیش رو صنعت حسابداری و مالی در ایران و اغلب کشورهای جهان را به کل زیرورو کند. البته می‌دانیم استفاده از فناوری اطلاعات در حسابداری و امور مالی سابقه‌های بالغ بر چندین دهه دارد و در ایران به سبب شرایط سال‌های نخست انقلاب و جنگ، کامپیوترهای شخصی چندسالی دیرتر وارد صنعت شد، اما توانست به سرعت چهره حسابداری و مالی را دگرگون کند. چنان‌که اکنون با گذشت یک نسل از آن سال‌ها حسابداری غیرمکانیزه و بدون استفاده از نرم‌افزارها و سخت‌افزارهای رایانه‌ای اساساً قابل تصور نیست. نخستین بار در سال‌های برنامه‌ی اول توسعه شاهد طراحی نرم‌افزارهای حسابداری اختصاصی و آغاز فرایندی بودیم که چهره حسابداری و امور مالی را در اغلب بنگاه‌های کوچک و بزرگ کاملاً دگرگون کرد. در سال‌های اخیر شاهد موج دگرگون‌کننده‌ی جدیدی در کاربرد فناوری در حسابداری هستیم و همه‌ی شواهد موجود نشان می‌دهد که این موج چهره‌ی کاملاً متفاوتی به صنعت حسابداری و مالی و اطمینان‌بخشی خواهد داد.

این موج شامل فناوری‌های جدید حسابداری مانند کلان‌داده‌ها (big data)، ابر (cloud)، بلاک چین (block chain) و هوش مصنوعی (Artificial Intelligence) می‌شود.

«بلاک چین» این پتانسیل را دارد که با کاهش هزینه‌های نگهداری و تطبیق دفاتر، و ارائه‌ی اطمینان مطلق در مورد مالکیت و سابقه‌ی دارایی‌ها، به حرفه‌ی حسابداری یاری کند. این فناوری می‌تواند به حسابداران کمک کند تا درک شفاف‌تری از منابع موجود و تعهدات سازمان‌ها پیدا کنند و همچنین توانمندی‌هایشان را به جای ثبت سوابق، بیش‌تر صرف تمرکز بر برنامه‌ریزی مالی و خلق ارزش سازند.

حسابداری مبتنی بر ابر (cloud)، سیستمی است که امکان دسترسی چند کاربره و ذخیره‌سازی امن و آن‌لاین در سرورهای راه دور را فراهم می‌کند. کاربران همه‌ی داده‌ها را به سرورهای مبتنی بر «ابر» ارسال می‌کنند، در آن‌جا داده‌ها پردازش و به‌طور ایمن ذخیره و بازگردانده می‌شود. به همین ترتیب، استفاده از کلان‌داده‌ها (big data) در حسابداری دقت بی‌سابقه‌ای در کار مالی پدید می‌آورد و به حسابداران امکان می‌دهد با دسترسی همزمان به داده‌ها بسیاری از مسایل را فعالانه و به‌طور همزمان شناسایی کنند.

نهایتاً در چنین شرایطی شاهد آغاز نخستین مراحل کاربرد تکنیک‌های هوش مصنوعی در حسابداری و حسابرسی هستیم. هوش مصنوعی این قدرت را دارد که مدل‌های توسعه‌ی سنتی را زیرورو کند و آغازگر عصر نوآوری‌های جدید برای صنعت حسابداری باشد.

از سال ۲۰۱۶، چهار مؤسسه‌ی برتر حسابرسی در جهان، یعنی دیلویت، پرایس واتر‌هاوس کوپرز (PWC)، ارنست اند یانگ و کی‌پی‌بی‌ام، جی اعلام کردند که هوش مصنوعی را در محاسبات حسابداری و حسابرسی و مالیاتی به‌کار می‌برند. استفاده از هوش مصنوعی می‌تواند مشکلات ناشی از ناکارآمدی و ارزش افزوده‌ی پایین در حوزه‌ی حسابداری را برطرف کند و فرصت کافی فراهم کند تا حسابداران به کارهای خلاقانه‌تر روی آورند و بدین ترتیب شاهد خلق ارزش بیش‌تری برای مؤسسات حسابرسی و صاحب‌کاران و ذی‌نفعان باشیم.

در چنین شرایطی، همه‌ی بنگاه‌ها و مؤسسات، حتی شرکت‌های کوچک، باید به این فکر کنند که چگونه از فناوری‌های پیشرفته مانند هوش مصنوعی (AI) استفاده کنند. این کار می‌تواند از طریق انعقاد قرارداد با شرکت‌های فناوری تخصصی یا ساخت دپارتمان‌های اختصاصی فناوری در واحدهای خودشان باشد.

در کوتاه‌مدت تا میان‌مدت، هوش مصنوعی فرصت‌های زیادی را برای حسابداران به ارمغان می‌آورد تا کارایی خود را بهبود بخشند، بینش عمیق‌تری از مسایل مالی بنگاه‌ها به دست آورند و ارزش بیش‌تری برای کسب‌وکارها خلق کنند. در بلندمدت، هوش مصنوعی فرصت‌هایی برای تغییرات بنیادی‌تر ایجاد می‌کند، زیرا بسیاری از وظایف تصمیم‌گیری که در حال حاضر توسط انسان انجام می‌شود، برعهده‌ی سیستم‌های مبتنی بر هوش مصنوعی خواهد بود.

هوش مصنوعی و پیشرفت‌های تکنولوژیکی در این زمینه، سیستم‌های محاسباتی را قادر به پیشرفت مداوم کرده است. البته تصور ماشین‌های هوشمندنی که به کل جایگزین هوش انسانی می‌شود اغراق‌آمیز است. باین‌حال، در دهه‌های آینده، سیستم‌های هوشمند بسیاری از وظایف تصمیم‌گیری را هر چه بیش‌تر برعهده خواهند گرفت و انسان فراغت پرداختن به امور هر چه پیچیده‌تر را خواهد داشت. می‌توان دو نوع هوش مصنوعی را تصور کرد نوعی که کم‌تر به هوش انسانی وابسته است و نوع دیگری که به تعامل انسان و هوش مصنوعی وابسته است.

عملی کردن سیستم‌های هوش مصنوعی و اثرگذاری واقعی آن، مستلزم درک واقع‌بینانه‌ای از نوع هوشی است که سیستم‌های هوش مصنوعی می‌توانند ارائه دهند و این‌که چگونه با هوش انسانی در تعامل قرار می‌گیرد و در نهایت به آن متکی خواهد بود. با این همه، به نظر می‌رسد در افقی نه چندان دور تنها مرز هوش انسانی و هوش مصنوعی «خلاقیت» و تفکر خلاقانه‌ای است که در هوش انسانی است.

اگرچه حسابداران در فضای آتی کسب‌وکارها همچنان حضور خواهند داشت اما حضور کارآمد و ارزش‌افزای آن‌ها در این محیط‌ها مستلزم آن است که قبل از هر چیز بر نحوه‌ی کار با فناوری‌های جدید و تعامل با هوش مصنوعی پی‌ریزی کامل داشته باشند.

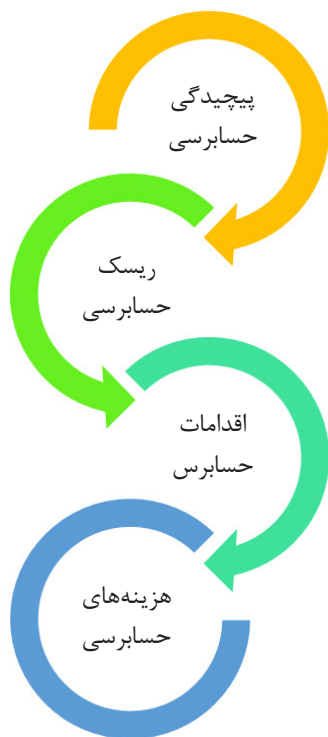
بر این مبنا، اکنون بیش از هر زمان دیگر آموزش نحوه‌ی استفاده از فناوری‌های پیشرفته در حسابداری یکی از ضروری‌ترین مواد آموزشی برای تمامی دانشجویان و دانش‌آموختگان حسابداری خواهد بود. حسابداران باید با حضور در کلاس‌های آموزشی در دانشگاه‌ها، شرکت در سمینارها، مشارکت در پروژه‌های تخصصی، شرکت در دوره‌های مهارت‌افزایی در سایر مراکز، خود را به مهارت‌های مرتبط با پایگاه‌های داده‌ها و فناوری اطلاعات و هوش مصنوعی مجهز کنند. چراکه با گسترش استفاده از هوش مصنوعی و فناوری‌های یادشده در حسابداری، آگاهی از مدیریت داده‌ها و مهارت در استفاده از فناوری‌های جدید، مهم‌ترین مزیت‌های نسبی حسابداران برای کسب فرصت‌های شغلی خواهد بود.

با در نظر گرفتن این تحولات و تصویر صنعت حسابداری و مالی جهان در سال‌های آتی، روشن است که دانشگاه‌ها و مراکز پژوهشی نیازمند خانه‌تکانی اساسی در بخش مهمی از آموزش‌های خود هستند. به گمان من، امروز از سویی کار با سیستم‌های هوشمند و از سوی دیگر تقویت خلاقیت دو محوری است که دانشگاه‌ها باید بخش عمده‌ی تلاش خود را بر روی آن متمرکز کنند.

ضرورت‌هایی از همین دست موجب شد که جامعه‌ی حسابداران رسمی ایران با تأسیس مرکز آموزش و تحقیقات نهادی پایدار برای تعامل حرفه‌ی حسابرسی و دانشگاه پدید آورده و یادداشت حاضر فرصتی است برای دعوت از کلیه‌ی همکاران دانشگاهی برای انجام پژوهش‌های کاربردی که به ارتقای حرفه‌ی حسابداری مستقل در ایران یاری می‌کند.

حق الزحمه‌ی خدمات حسابرسی از منظر بقای بلندمدت حرفه ورعایت منافع عمومی

پروانه خالقی

حسابرسی اثرگذار باشد.

از مسائل عمده‌ی حرفه‌ی حسابرسی، تعیین نرخ حق الزحمه‌ی حسابرسی است. در کشورهای فاقد اقتصاد رقابتی، نرخ‌گذاری خدمات حسابرسی

ریسک بالاتر به منابع بیش‌تری اعم از ساعت کار، پرسنل، متخصصان و ... نیاز دارد تا ریسک حسابرسی را تا حد قابل قبولی کاهش دهد.

وجود بحران اقتصادی موجب افزایش خطر ورشکستگی شرکت‌ها و به دنبال آن افزایش ریسک حسابرسی شده؛ بنابراین، طبیعی است که حسابرسان با افزایش حق الزحمه به این ریسک عکس‌العمل نشان دهند. در ایران نیز بحران اقتصادی به شکل بروز همزمان دو معضل اقتصادی تورم بالا و نرخ پایین رشد اقتصادی، نمایان شده است. مستقل از موضوع پی‌آمدهای بحران اقتصادی، در حال حاضر یکی از موضوع‌های بحث‌برانگیز حرفه‌ی حسابرسی، حق الزحمه‌های پایین مؤسسات حسابرسی خصوصی و فرایند نحوه‌ی تعیین آن است. در این راستا، یکی از مشکلات عمده‌ی حسابرسان خصوصی حق الزحمه‌ی پایین به دلیل رقابت بالا بین این مؤسسات هست که می‌تواند بر جذب کارکنان باتجربه و تلاش حسابرسی و در نهایت کیفیت

حق الزحمه‌ی حسابرسی و نحوه‌ی تعیین آن با توجه به نقشی که بر کیفیت

حسابرسی دارد، یکی از مهم‌ترین مباحث محافل حرفه‌ای و قانون‌گذاران است. مبادلات قیمت و کیفیت در همه جا وجود دارد و حرفه‌ی حسابرسی نیز از این قاعده مستثنی نیست. از آنجایی که خدمات حسابرسی یک کالای معتبر است، یعنی خدماتی که کیفیت آن به راحتی قابل مشاهده نیست، خریداران ممکن است اطلاعات مربوطه را برای تصمیم‌گیری منطقی نداشته باشند. شفافیت بیش‌تر مؤسسات حسابرسی، کمیته‌های حسابرسی و تنظیم‌کننده‌ها به ایجاد بازاری رقابتی و مؤثر کمک می‌کند. تجزیه و تحلیل حق الزحمه‌ی پرداختی به حسابرسان مستقل بینشی در مورد ریسک حسابرسی و استقلال حسابرس ارائه می‌دهد. حق الزحمه‌ی حسابرسی نشانگر پیچیدگی و ریسک حسابرسی است. از آنجا که محصول گزارش حسابرسی تولید ریسک است لذا حسابرسی با

به دلیل وجود انحصارات و تعیین حداقل دستمزد در هر سال از کارایی لازم برخوردار نیست. و حساب‌رسان به دلیل عدم دریافت حق‌الزحمه‌ی کافی، ناچارند کیفیت خدمات حساب‌رسی را از طریق کم کردن زمان رسیدگی و استفاده از کارکنان کم‌تجربه، کاهش دهند که پی‌آمد آن از دست رفتن اعتماد عمومی به حرفه‌ی حساب‌رسی خواهد بود.

در طول ۲۰ سال گذشته، فعالیت‌های عمده در بازارهای نظارتی، در سطح بین‌المللی، بر روند حق‌الزحمه‌ی حساب‌رسی و هزینه‌های غیرحساب‌رسی تأثیر گذاشته است. بررسی اجمالی گزارش‌های بین‌المللی صنعت حساب‌رسی مؤید آن است که درآمد این حرفه تابع حق‌الزحمه و مزد و نظام مزد حداقلی نیست، بلکه حق‌الزحمه‌ی حساب‌رسان رابطه‌ی مستقیمی با درآمد شرکت‌های مورد رسیدگی یا مجموع دارایی‌های آن دارد، زیرا فعالیت حساب‌رسی متضمن تولید ریسک و مهار آن است که در اعداد و ارقام اصلی صورت‌های مالی یعنی درآمد/مجموع دارایی‌ها نهفته است. بر همین اساس در بیستمین گزارش سالانه‌ی تحلیلی مرکز حساب‌رسی که در تارنمای «www.auditanalytics.com»

قابل مشاهده است، حق‌الزحمه‌ی حساب‌رسی در جهان پیشرفته را به ازای هر یک میلیون دلار درآمد مورد حساب‌رسی نشان می‌دهد. باید یادآور شد متوسط حق‌الزحمه‌ی حساب‌رسان شرکت‌های بورسی در جهان بین ۵ در ده هزار تا ۱۳ در ده هزار درآمد شرکت‌های مورد رسیدگی و برای شرکت‌های غیر بورسی این درصد کم‌تر است زیرا خدمات کم‌تری مورد نیاز است. افزون بر این، در سال ۲۰۲۲ متوسط حق‌الزحمه‌ی خدمات حساب‌رسی، خدمات مرتبط با حساب‌رسی و خدمات مالیاتی در شرکت‌های ثبت شده در

بورس آمریکا به ترتیب ۲,۱۷۶,۰۰۰ دلار، ۲۳۹,۰۰۰ دلار و ۲۰۳,۰۰۰ دلار بوده که متوسط حق‌الزحمه‌ی ساعتی مؤسسات حساب‌رسی ۵۹۴ دلار می‌شود. این در حالی است که زمانی که چندسال پیش برای اولین بار موضوع قیمت‌گذاری حق‌الزحمه‌ی حساب‌رسی با همین فرمول اعلام شد برخی از پیشکسوتان حرفه هم بر این تصور بودند که این مسائل کفر و ارتداد در حرفه است! و اساساً ذهنیتی این چنین وجود نداشت.

با تصویب قانون ساربینز-اکسلی^۱ در سال ۲۰۰۲، مجموعه‌ی جدیدی از قوانین حاکم بر استقلال حساب‌رسان و محدود کردن محدوده‌ی خدمات غیر حساب‌رسی ایجاد شد و مؤسسات حساب‌رسی دیگر مجاز به انجام خدمات غیرحساب‌رسی زیر نبودند:

- حسابداری یا سایر خدمات مربوط به سوابق حسابداری یا صورت‌های مالی مشتریان.
- طراحی و پیاده‌سازی سیستم اطلاعات مالی
- خدمات ارزیابی یا ارزش‌گذاری
- خدمات اکچوئری؛ خدمات برون‌سپاری حساب‌رسی داخلی
- وظایف مدیریت یا منابع انسانی
- مشاور سرمایه‌گذاری یا خدمات بانکداری

• خدمات حقوقی؛ خدمات کارشناسی غیرمرتبط با حساب‌رسی در سال ۲۰۱۲، قانون جایز^۲ معروف به قانون تأمین مالی جمعی به تصویب رسید و شرکت‌های در حال توسعه و کسب‌وکارهای خرد ایجاد شد. بر این اساس کارآفرینان در کسب‌وکارهای کوچک و شرکت‌های نوپا می‌توانستند گزارش‌های سالانه‌ی کم‌تری را منتشر کنند و از ارائه‌ی گزارش حساب‌رسی معاف شدند.

تحولات پیچیده، سریع و همه‌جانبه‌ی علوم و فناوری در طول چند دهه‌ی

اخیر و نیز شتاب‌گیری جهانی شدن، موجب شده است جوامع مختلف سعی داشته باشند بیش از پیش خود را برای پذیرش تحول آماده کنند. بحران‌های مالی، رسوایی‌های مالی، جهانی شدن و پیچیدگی‌های روزافزون محیط تجاری باعث تأکید بر اهمیت گزارشگری قابل اتکا و باکیفیت شده است. تغییرات و اجرایی شدن استانداردهای حسابداری شرکت‌ها را ملزم به اعمال تغییرات در رویه‌های حسابداری و گزارشگری مالی کرد.

در این راستا گزارش حساب‌رسی به‌عنوان خروجی اصلی فرایند حساب‌رسی است و تا زمانی که از نظر استفاده‌کنندگان صورت‌های مالی، اظهارنظر حساب‌رس بر روی صورت‌های مالی دارای ارزش و بار اطلاعاتی است، تقاضا برای افزایش مربوط بودن و اطلاع‌رسانی بهتر گزارش‌های حساب‌رسی وجود خواهد داشت.

با بروز تغییرات اساسی در استانداردهای حسابداری، حساب‌رسان ملزم به اجرای استانداردهای جدید حساب‌رسی و تجدیدنظر استانداردهای قبلی حساب‌رسی و به‌روزرسانی روش‌های حساب‌رسی در حوزه‌ی گزارشگری می‌شوند که این امر نیازمند بازآموزی و یادگیری مهارت‌های نوین بوده که این الزامات استانداردهای جدید حساب‌رسی عملاً هزینه‌های سنگینی را به مؤسسات حساب‌رسی تحمیل کند و در نتیجه هزینه‌ی نهایی حساب‌رسی را برای واحدهای اقتصادی افزایش دهد و ضرورت افزایش حق‌الزحمه‌ی حساب‌رسی بیش از پیش حس می‌شود. علاوه بر این، افزایش مسئولیت حساب‌رس به دلیل حیظه‌ی گسترده‌ی افشای موضوعات کلیدی حساب‌رسی می‌تواند چالش‌های بسیاری را پیش روی مؤسسات حساب‌رسی قرار دهد.

حق الزحمه‌ی خدمات حسابرسي
تحت تأثير چه عواملی قرار دارد؟
 همان طوری که در بالا بدان اشاره شد رابطه‌ی بین ریسک و حق الزحمه‌ی حسابرسي در واقع پیوسته است و عوامل مختلفی بر ریسک حسابرسي تأثیر مستقیمی داشته که مجموع آن‌ها نیز حق الزحمه‌ی حسابرسي را تحت شعاع خود قرار می‌دهند. در یک تعریف ساده حق الزحمه‌ی حسابرسي به مجموعه‌ی هزینه‌هایی اطلاق می‌شود که تحت تأثیر عوامل مختلفی هستند. اما ریسک حسابرسي ارتباط مستقیمی با میزانی از ساعات صرف شده‌ی متضمن مهارت‌ها و دانش حسابرسي دارد که حسابرسي برای تأیید صحت و دقت گزارش‌های مالی شرکت مورد حسابرسي به کار می‌گیرد. عواملی که می‌توانند ریسک حسابرسي را تحت تأثیر قرار دهند و در نتیجه حق الزحمه‌ی حسابرسي را افزایش دهند عبارتند از:

پیچیدگی و حجم عملیات مالی:
 شرکت‌هایی که عملیات مالی پیچیده و حجم بالایی از معاملات را دارند، معمولاً با ریسک‌های بیش‌تری روبه‌رو هستند. حسابرسي برای بررسی این نوع شرکت‌ها نیاز به زمان و تلاش بیش‌تری دارد که ممکن است حق الزحمه‌ی حسابرسي را افزایش دهد.

پیچیدگی فرایند حسابداری:
 شرکت‌هایی که سیستم‌های حسابداری پیچیده و قوانین مالی و مالیاتی پیچیده و قراردادهای اجتناب از مالیات مضاعف «Tax Treaty» را به کار می‌برند نیاز به مهارت‌های خاص حسابرسي و ریسک بالایی دارند.

اندازه و پیچیدگی شرکت: اندازه و پیچیدگی عملیات مالی و حسابداری شرکت مورد حسابرسي تأثیر زیادی بر حق الزحمه‌ی حسابرسي دارد. شرکت‌های بزرگ‌تر و پیچیده‌تر و شرکت‌هایی که در بسیاری از حوزه‌ها فعالیت داشته یا شعبه‌های متعددی

داشته باشند و دارای معاملات پیچیده‌ای باشند که نیاز به تحلیل و ارزیابی دقیق دارند، نیاز به زمان و منابع بیش‌تری برای انجام حسابرسي دارند و این موضوع می‌تواند به افزایش حق الزحمه منجر شود.

صنعت و محیط کسب و کار: صنعت و محیط کسب و کار شرکت نیز می‌تواند بر حق الزحمه‌ی حسابرسي تأثیرگذار باشد. برخی صنایع ممکن است نیاز به حسابرسي و رویکردهای خاصی داشته باشند که ممکن است هزینه‌های اضافی ایجاد کنند.

میزان تراکم مالیاتی و قوانین محاسبه‌ی حاکم بر کسب و کار
مورد رسیدگی: اگرچه در ایران قانون مالیات‌ها برای همه‌ی شرکت‌ها یک رویکرد یگانه دارد اما در بسیاری کشورها مقررات مالیاتی حاکم بر صنایع مختلف متفاوت است که نمونه‌ی این موضوع مقررات مالیاتی حاکم بر کسب و کارهای مناطق آزاد

تجاری و مناطق ویژه اقتصادی و شرکت‌های دانش‌بنیان است. بدین ترتیب، تنوع مقررات مالی، محاسباتی و مالیاتی بر حق الزحمه‌ی حسابرسی تأثیرگذار است.

ریسک کسب و کار: شرکت‌هایی که در صنایع پر ریسک و پرفشار فعالیت دارند و موضوع تداوم فعالیت آن‌ها به‌طور مستمر چه از طریق ظهور فناوری‌های جدید و چه از طریق مسائل سیاسی - اقتصادی نیازمند بررسی بیش‌تری است نظیر شرکت‌های مالی، شرکت‌های بیمه، شرکت‌های فناوری بالا و شرکت‌های حمل‌ونقل بین‌المللی، معمولاً نیاز به حجم بیش‌تری از کار برای حسابرسی دارند که به‌طور طبیعی این موارد بر حق الزحمه‌ی حسابرسی تأثیرگذارند.

قیمت‌گذاری خدمات حرفه‌ای: برخلاف روند قیمت‌گذاری صنایع و خدمات معمولی، فرایند قیمت‌گذاری در بخش خدمات حرفه‌ای چندان آسان

نیست. از این‌رو در ادامه به مهم‌ترین مواردی که برای قیمت‌گذاری و تعیین دستمزد حق الزحمه‌ی خدمات حسابرسی مؤثر هستند و حسابرسی قبل از پذیرش انجام حسابرسی باید به آن‌ها توجه کند، می‌پردازیم.

- جزئیات و میزان دقت در تجزیه و تحلیل گزارش حسابرسی
- نوع حسابرسی انجام شده
- حسابرسی به دلایل مختلف و برای ذی‌نفعان مختلفی از جمله حسابرسی قانونی، حسابرسی داخلی، حسابرسی مالیات بر ارزش افزوده و گزارش‌های اعتباربخشی حسابداری توسعه‌ی پایدار که اخیراً در بورس ایران هم الزامی شده تهیه می‌شود. حداقل نکات کلیدی در قیمت‌گذاری خدمات حسابرسی که باید بدان توجه ویژه مبذول داریم عبارتند از:
- حجم کار انجام‌شده بر اساس ساعات انجام کار و گستردگی عملیات قابل انجام
- سود عایدی شرکت در قبال انجام

عملیات حسابرسی

- تخصص و مهارت حسابرسان در اجرای سریع و دقیق فعالیت قابل اجرا
- هزینه‌های حین انجام حسابرسی
- حق الزحمه باید تابعی از مقدار کار انجام‌شده (کمیت) و با توجه به مهارتی که برای انجام کار لازم است (کیفیت) و میزان هزینه‌های مربوط (اعم از حقوق و مزایا و یا هزینه‌های غیرمستقیم و بالاسری) و مسئولیت پذیرفته شده‌ی حسابرسان، باشد.
- حق الزحمه‌ی یک ساعت یا یک روز کار طبقات مختلف حسابرسی (مدیر، سرپرست، حسابرسان ارشد و کارشناس ارشد حسابرسان)
- در نقاط داخلی کشور و یا در کشورهای دیگر با توجه به شهرت یا تخصص هر مؤسسه حسابرسی یا حسابرسان متفاوت است.
- قیمت تمام‌شده‌ی حداقل مزد مصوب شورای عالی کار در سال ۱۴۰۲ به شرح زیر است:

نمایه ۱ - محاسبه‌ی ساعت کارکرد واقعی در سال ۱۴۰۲

ردیف	مبانی و مفروضات	تعداد روز
۱	تعداد روزهای سال	۳۶۵
۲	جمعه	۹۱
۳	تعطیلات رسمی	۲۵
۴	یک ماه مرخصی سالانه	۳۰
۵	یک ماه عیدی و پاداش	۳۰
۶	یک ماه سنوات خدمات	۳۰
۷	بیمه‌ی سهم کارفرما	۸۴
مجموع تعداد روزهای پرداخت حقوق در سال ۱۴۰۲		۶۵۵
تعداد روزهای کارکرد واقعی در سال ۱۴۰۲		۲۴۹
میزان ساعت کارکرد واقعی در سال ۱۴۰۲		۱,۸۲۵
نسبت روزهای کارکرد به جمع روزهای پرداخت حقوق		۲,۶۳

نمایه ۲ - قیمت تمام‌شده‌ی یک ساعت حقوق کمک‌حسابرس در سال ۱۴۰۲

ردیف	شرح	مبلغ - ریال
۱	حداقل مزد سال ۱۴۰۲	۵۳,۰۸۲,۸۴۰
۲	حق بن	۱۵,۰۰۰,۰۰۰
۳	حق مسکن	۹,۰۰۰,۰۰۰
جمع حداقل حقوق ماهانه		۷۷,۰۸۲,۸۴۰
جمع حداقل حقوق سالانه		۹۲۴,۹۹۴,۰۸۰
قیمت تمام‌شده حداقل حقوق - سالانه		۲,۴۳,۰۱,۶۱۷
قیمت تمام‌شده یک ساعت حقوق کمک‌حسابرس در سال ۱۴۰۲		۱,۳۳۳,۰۴۴

نمایه ۳ - محاسبه‌ی قیمت تمام‌شده‌ی خدمات یک مؤسسه حسابرسی با متوسط ارقام

شرح	مبلغ - ریال
میانگین قیمت تمام‌شده‌ی حقوق و مزایای سالانه‌ی ۳ نفر کمک‌حسابرس	۷,۲۹۹,۰۹۴,۸۵۲
میانگین قیمت تمام‌شده‌ی حقوق و مزایای سالانه‌ی ۵ نفر حسابرس	۱۲,۱۶۵,۱۵۸,۰۸۶
میانگین قیمت تمام‌شده‌ی حقوق و مزایای سالانه‌ی ۷ نفر حسابرس ارشد	۲۸,۹۵۳,۰۷۶,۲۴۵
میانگین قیمت تمام‌شده‌ی حقوق و مزایای سالانه‌ی ۵ نفر سرپرست	۲۷,۹۷۹,۸۶۳,۵۹۸
قیمت تمام‌شده‌ی حقوق و مزایای سالانه‌ی ۴ نفر مدیر حسابرسی	۴۵,۷۴۰,۹۹۴,۴۰۴
میانگین حقوق و مزایای سالانه‌ی کارکنان	۱۳۲,۱۳۸,۱۸۷,۱۸۶
هزینه‌ی اجاره سالانه‌ی محل	۲,۴۰۰,۰۰۰,۰۰۰
جمع حقوق و مزایای کارکنان و هزینه‌ی اجاره	۱۳۴,۵۳۸,۱۸۷,۱۸۶
هزینه‌های مؤسسه با لحاظ کردن ۱۰٪ هزینه‌ی بالاسری	۱۳۶,۹۹۲,۰۰۵,۹۰۵
درآمد مؤسسه با لحاظ کردن ۱۵٪ حاشیه سود	۱۵۷,۵۴۰,۸۰۶,۷۹۰
سرانه حق‌الزحمه ساعتی - ریال	۳,۵۹۶,۴۸۷

این بدان معناست که متوسط حق‌الزحمه‌ی ساعتی این مؤسسه باید حداقل ۳,۵۹۶,۴۸۷ ریال شود تا بتواند تداوم فعالیت خود را حفظ کند.

کلام آخر

حسابرس مستقل پایه‌ی شفافیت اقتصادی، اعتماد مردم به بازار سرمایه و پاسخ‌گویی دولت به مردم است و نباید همانند کالاهای و خدمات متعارف با آن برخورد شود. حق‌الزحمه‌ی پایین و رقابت ناسالم در این زمینه پایه‌های حرفه‌ی جوان حسابرسی را به لرزه درآورده است. سرمایه‌ی حسابرسان اعتماد مردم است و باید در این زمینه مسئولانه عمل کنیم و با تعیین حق‌الزحمه‌ی مناسب، از جایگاه اجتماعی و سرمایه اصلی خود یعنی اعتماد عمومی حفاظت کنیم.

ساختار بازار حسابرسی به‌شدت به قیمت‌گذاری حسابرسی بستگی دارد. دیدگاه استفاده‌کنندگان، عموم مردم، نهادهای ناظر، ذی‌نفعان و سیاست‌گذاران نسبت به حسابرسی در حق‌الزحمه‌ی این خدمات مؤثر است. همچنین رقابت بین حسابرسان در بازار خدمات حسابرسی نیز نقش به‌سزایی ایفا می‌کند.

حق‌الزحمه‌ی حسابرسی اغلب به‌عنوان یک شاخص آسان برای مشاهده‌ی کیفیت حسابرسی در نظر گرفته می‌شود، هزینه‌های ارائه‌ی خدمات ممکن است نشانگر بازاری رقابتی باشد. با این حال، این استدلال اهمیت کیفیت را نادیده نمی‌گیرد و تنها زمانی می‌توان آن را سنجید که درجه‌ای از شفافیت در بازار وجود داشته باشد.

همواره می‌توان انتظار داشت تمرکز در بازار خدمات حسابرسی بر کیفیت این خدمات از طریق تحت‌شعاع قرار دادن رسیدگی‌های حسابرسی و نیز استقلال وی تأثیر گذارد. سطح تمرکز

پایین‌تر در بازار خدمات حسابرسی می‌تواند باعث شود حساب‌برسان بهای مطالبه‌شده برای خدمات خود را کاهش داده و به این ترتیب حق الزحمه‌ی حسابرسی کاهش یابد. با توجه به این که حق الزحمه‌ی پایین‌تر برای خدمات حسابرسی می‌تواند برای رسیدگی‌های کامل مورد نیاز محدودیت ایجاد کند، احتمالاً کیفیت خدمات ارائه شده به مشتریان در این شرایط آسیب خواهد دید. ترویج افشای عملکرد مؤسسات حسابرسی توسط مقام‌های نظارتی، شفافیت را بهبود می‌بخشد و انتخاب حساب‌برسان و همچنین تعیین حق الزحمه‌ی معقول را تسهیل می‌کند. حق الزحمه‌ی حسابرسی از منظر توسعه‌ی پایدار و سالم این حرفه و کسب بازده سرمایه‌ی مناسب نیز اهمیت دارد. مسائل ساختاری در شرکت‌ها مانند کمبود کارکنان، پیشرفت‌های فناوری، مقررات قوی‌تر و همچنین تغییر به سمت افشای پایدار و مناسب، موجب شده بسیاری از شرکت‌ها به بررسی مجدد استراتژی‌های خود بپردازند. نگرانی ما

این است که آیا حق الزحمه‌ی حسابرسی در سطوحی تعیین می‌شوند که شرکت‌ها را تشویق کند تا به این مسائل ساختاری واکنش مناسب نشان دهند. در کشور ما به دلیل شرایط خاص حاکم بر بازار حسابرسی و نوع رقابت، شرایط حرفه و محیط اجتماعی از جمله مهم‌ترین عوامل مؤثر بر حق الزحمه قلمداد می‌شود. در این زمینه، تجزیه و تحلیل نظر خبرگان نشان می‌دهد که «تلقی جامعه از حسابرسی»، «درک استفاده‌کنندگان و ذی‌نفعان کلیدی از حسابرسی»، «دیدگاه تصمیم‌گیرندگان و سیاست‌گذاران» و «هزینه‌ی عدم رعایت کیفیت» از مقوله‌های مرتبط با شرایط علی اثرگذار بر حق الزحمه‌ی حسابرسی است و در این میان سه مورد اول اهمیت بیش‌تری دارد. همچنین، نقش متولیان حرفه نیز در این خصوص بسیار حائز اهمیت است. متولیان باید اولاً بستر اعمال مراقبت حرفه‌ای و رعایت کامل استانداردهای حسابرسی در انجام کار را برای مؤسسات فراهم کنند و نظارت کافی

داشته باشند، ثانیاً سیاست‌گذاری برای حق الزحمه باید به نحوی باشد که انگیزه‌ی مؤسسات برای رعایت کامل استانداردها فراهم شود. با تعمق بیش‌تر در مبالغ حق الزحمه‌ی خدمات حسابرسی در ایران در می‌یابیم راهبردهای لازم شامل «تدوین مقررات و ضوابط اثربخش»، «ضابطه‌مند کردن رقابت» (فشار رقابت)، «وجود شکل حرفه‌ای فراگیر برای حرفه‌ی حسابداری»، «کارایی آیین‌نامه‌ی حق الزحمه‌ی حسابرسی»، «وجود مسئولیت حساب‌برس در قبال گزارش صادر شده و عواقب تخلف»، «تقویت حفظ استقلال مؤسسات حسابرسی»، «نظارت نهادهای ناظر»، «بسترسازی برای ادغام مؤسسات»، «گسترش اندازه‌ی بازار»، «تمهیدات لازم برای بزرگ‌شدن مؤسسات» و «تعامل نهادهای نظارتی، قانون‌گذاران و متولیان حرفه و دولت» می‌تواند حق الزحمه‌ی خدمات حسابرسی را در سطح کلان تحت تأثیر قرار دهد و از رخ‌شکنی جلوگیری نماید.

فناوری اطلاعات

و حسابرسی

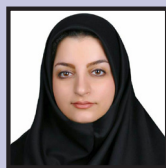
(کاربرد تحلیل داده‌ها در حسابرسی)

امیرحسین نریمانی

ناصر رزاق

بهاره حقیقی‌طلب

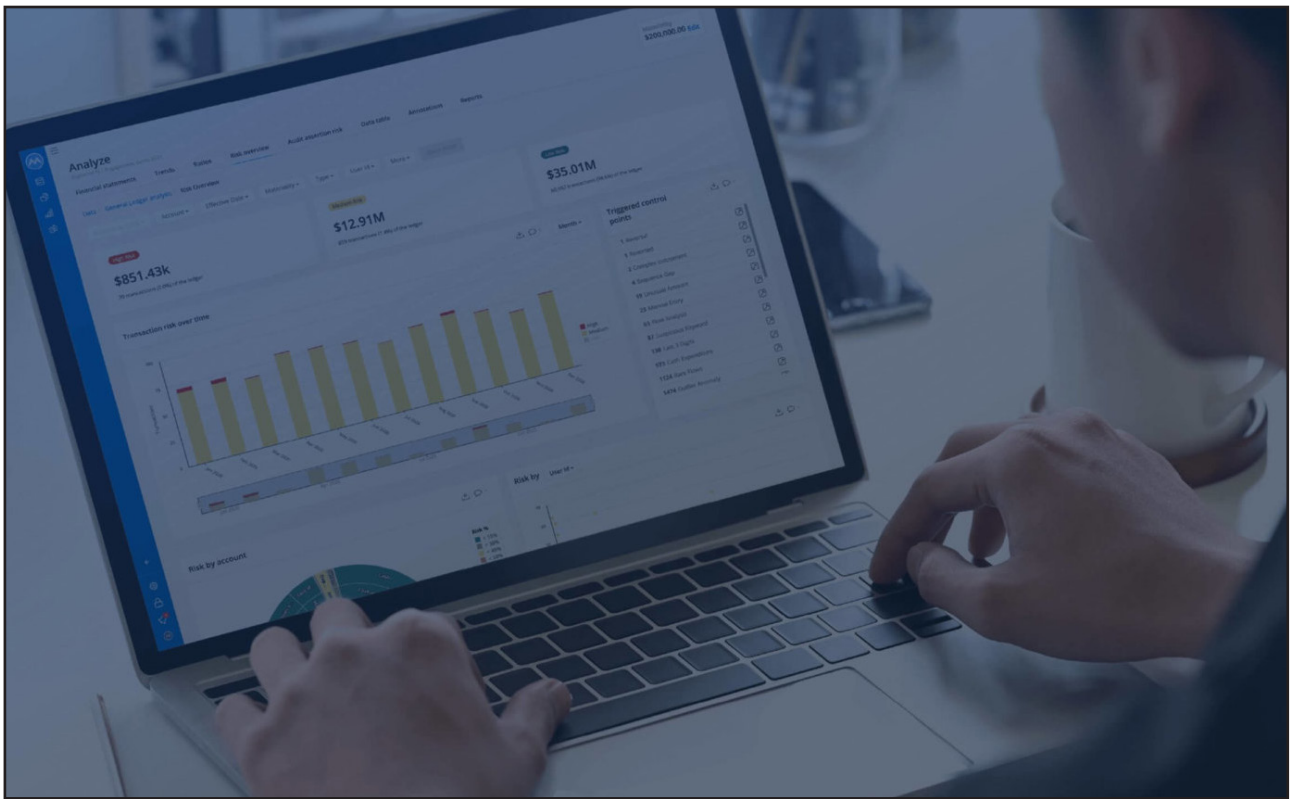
حمیدرضا بنی‌اسدی

فعالان حرفه‌ی حسابرسی در ایران اغلب بر استفاده‌ی اندک و یا ناکافی از فناوری اطلاعات در ارائه‌ی خدمات حسابرسی در ایران تأکید دارند. به‌ویژه در مقایسه با سایر حرفه‌ها، از جمله حسابداری و مدیریت مالی، می‌توان گفت حسابرسی ایران تاکنون نتوانسته به نحو مؤثری فناوری اطلاعات را در خدمت بگیرد.

در این میان، تغییرات فناوری با سرعت چشمگیری رخ می‌دهد و توانایی ذخیره‌سازی و انتقال داده‌ها به صورت دیجیتالی، در مقیاسی بی‌سابقه و کم‌و‌بیش آنی برای بسیاری از کسب‌وکارها امکان‌پذیر شده است. در نتیجه‌ی این تحولات، داده‌های مربوط به تراکنش‌های کسب‌وکار به صورت مستمر در سیستم‌های اطلاعاتی سازمان‌ها ذخیره می‌شود و به‌عنوان مبنایی برای بسیاری از امور، مورد بهره‌برداری قرار گیرند.

در چنین شرایطی، افزایش روزافزون حجم داده‌های سازمان‌ها باعث شده که رویکردهای حسابرسی مرسوم (و سنتی) نتواند با این روند همگام باشد. چراکه حساب‌رسان در زمان رسیدگی‌های خود در بسیاری از واحدهای اقتصادی با تعداد بسیار بالای تراکنش‌ها روبرو هستند که تحلیل آن‌ها با استفاده از روش‌های متداول از جمله نمونه‌گیری نمی‌تواند لزوماً شواهد مورد نیاز برای ارائه‌ی اطمینانی معقول را فراهم کند.

بنابراین، حساب‌رسان نیز ناگزیرند از قابلیت‌های فناوری بهره‌مند شوند تا بتوانند با پوشش تعداد کثیری از نمونه‌ها و حتی در صورت امکان پوشش صددرصدی آن‌ها، به بینش دقیق‌تری در خصوص رویدادهای کلیدی سازمان دست یابند. تحلیل داده‌ها به حساب‌رسان کمک می‌کند تا روندها و الگوهای موجود در کسب‌وکار را شناسایی کنند، تحلیل‌های جامع‌تری انجام دهند و از فناوری برای دستیابی به اظهارنظر با کیفیت‌تر در خصوص صورت‌های مالی استفاده کنند.

در زمینه فناوری آموزشی دانش‌جویی فعالیت می‌کرد و عملیات شرکت از لحاظ بنیادی مطلوب و مناسب بود، پس از ظهور Chat Gpt و عمومی شدن آن، تداوم فعالیت شرکت با ابهام اساسی روبرو شد و بهای سهام آن به شدت کاهش یافت. بنابراین در صورت تحلیل داده‌های خارجی توسط حسابرسان (حتی در شبکه‌های اجتماعی) می‌توان به شواهدی از این قبیل دست یافت.

با استفاده از روش تجزیه و تحلیل داده‌های حسابرسی (ADA) حسابرسان می‌توانند حسابرسی مبتنی بر ریسک را اجرایی کنند. استفاده از داده‌های غیرمالی و بیرونی در برنامه‌ریزی حسابرسی، بررسی فرایندها (از طریق تجزیه و تحلیل LOG) به بهبود وضعیت حرفه‌ی حسابرسی منجر می‌شود. در تحلیل‌های سنتی داده‌های موجود با اطلاعات قبلی مقایسه می‌شود (مثل تجزیه و تحلیل نسبت‌های مالی) ولی در ADA مقایسه انجام نمی‌شود و موارد اساسی را کشف می‌کند و به دنبال Data anomalies نیست.

محورهای اصلی که در حسابرسی IT و تحلیل داده‌ها معمول است مبتنی بر سه گزینه است:

الف- تکنولوژی مثل نرم‌افزارها و روش‌های تجزیه و تحلیل داده‌ها

ب- کاربران شامل حسابرسان و واحدهای مورد رسیدگی

ج- قوانین و مقررات

به نظر شما، به‌کارگیری تکنیک‌های تحلیل داده در امور حسابرسی چه مزیت‌هایی دارد؟ همچنین، در کاربرد این تکنیک‌ها در حسابرسی با کدام چالش‌ها و محدودیت‌ها مواجه‌ایم؟

◀ حمیدرضا بنی‌اسدی

هیأت استانداردهای بین‌المللی و اطمینان‌بخشی (IAASB) اعتقاد دارد حسابرس با تجزیه و تحلیل داده‌ها امکان کشف انحرافات، استخراج سایر اطلاعات مهم از داده‌های مرتبط و همچنین مدل‌سازی را فراهم می‌کند. پیشرفت در تجزیه و تحلیل داده‌ها می‌تواند تغییرات بنیادی در حسابرسی ایجاد کند. به‌کارگیری تکنیک‌های تحلیل داده به منابع و نحوه‌ی استفاده از داده‌ها بستگی دارد. در این خصوص نباید فقط از منابع و داده‌های داخلی استفاده کرد. حسابرسان می‌توانند در خصوص تداوم فعالیت شرکت‌ها از داده‌های خارجی استفاده کنند. به‌عنوان مثال شرکت Chegg که

در این زمینه، گفتنی است که توازن و ارتباط بین مؤلفه‌های فوق یکی از مهم‌ترین چالش‌ها و محدودیت‌های حسابرسی با تجزیه و تحلیل داده‌ها (ADA) است.

◀ بهاره حقیقی طلب

در عصر دیجیتال امروز، تجزیه و تحلیل داده‌ها به عنوان یک جزء حیاتی از جهان تجارت تبدیل شده است. این تجزیه و تحلیل بینش‌های ارزشمندی را فراهم می‌کند که به تصمیم‌سازان در تصمیم‌گیری‌های مبتنی بر داده کمک می‌کند، عملکردها را بهبود می‌بخشد و مزیت رقابتی ایجاد می‌کند. برای آن‌که مزیت‌های تکنیک‌های تحلیل داده را مطرح کنیم ابتدا لازم است مروری بر مهم‌ترین و پر کاربردترین آن‌ها را داشته باشیم و سپس در ادامه چالش‌ها یا محدودیت استفاده از آن‌ها را ذکر کنیم.

پنج ابزار مهم تجزیه و تحلیل داده‌های تجاری که نمی‌توانیم آن‌ها را در حسابرسی نیز نادیده بگیریم عبارتند از:

الف- هوش مصنوعی و یادگیری ماشین (Artificial Intelligence and Machine Learning)

هوش مصنوعی (AI) برای مکانیزه‌سازی فرایندها استفاده می‌شود، در حالی که یادگیری ماشین (ML) برای بهبود فرایندهای تصمیم‌گیری مورد استفاده قرار می‌گیرد. در سال ۲۰۲۳، این دو ابزار بیش از پیش شناخته خواهند شد و کسب‌وکارهایی که این فناوری‌ها را نادیده می‌گیرند، ریسک عقب‌ماندگی را تجربه می‌کنند. هوش مصنوعی و یادگیری ماشین به کسب‌وکارها در اتوماسیون وظایف تکراری، بهبود خدمات مشتریان و پیش‌بینی روندها کمک می‌کنند. به عنوان مثال، الگوریتم‌های یادگیری ماشین قادر به تجزیه و تحلیل داده‌ها برای شناسایی الگوها و پیش‌بینی رفتار مشتریان هستند. کسب‌وکارها می‌توانند از این بینش‌ها برای اتخاذ تصمیمات مبتنی بر داده استفاده کنند که منجر به بهبود سودآوری و رضایت مشتری می‌شود.

اگر به مؤسسات حسابرسی از دو منظر توجه کنیم اولاً این دو ابزار می‌توانند به منظور اجرای بسیاری از رسیدگی‌های مبتنی بر روند، از جمله بررسی عملیات در حال تداوم شرکت شامل درآمدها و هزینه‌های عملیاتی به کارگیری ابزار یادگیری ماشین سودمند خواهد بود. همچنین هوش مصنوعی می‌تواند برای بسیاری از مراحل استاندارد برنامه‌ریزی مقدماتی و اجرای حسابرسی حتی در پاسخ به سؤالات اولیه و آموزش به تیم حسابرسی مفید واقع شود. ثانیاً به منظور مدیریت مؤسسه‌ی حسابرسی به عنوان یک واحد تجاری انتفاعی، مکانیزه‌سازی فرایند گردآوری و نگهداری سوابق و داده‌های عمومی مربوط به مشتریان برای هر پروژه با استفاده از هوش مصنوعی و استفاده از یادگیری ماشین

برای تحلیل سود و زیان پروژه، مدیریت پذیرش و تداوم کار و ارتباط با صاحب‌کار مفید واقع خواهد شد.

ب- تحلیل افزوده (Augmented Analytics)

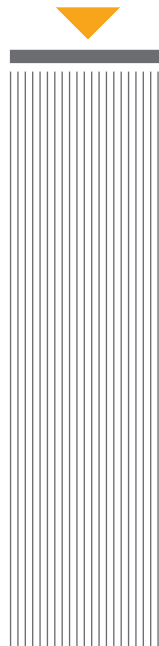
تحلیل افزوده استفاده از هوش مصنوعی و یادگیری ماشین برای بهبود فرایند تجزیه و تحلیل است و شامل مکانیزه‌سازی وظایفی مانند آماده‌سازی داده‌ها، کشف و تحلیل داده‌ها می‌شود. این فناوری به سازمان‌ها کمک می‌کند الگوها، روندها و بینش‌هایی را که در غیر این صورت از دست می‌روند، شناسایی کنند. در سال ۲۰۲۳، کسب‌وکارها به طور فزاینده‌ای از تحلیل افزوده استفاده می‌کنند تا فرایندهای تجزیه و تحلیل خود را بهینه کنند و تصمیمات بهتری بگیرند. مؤسسات حسابرسی نیز می‌توانند از این ابزار برای مکانیزه کردن برخی تجزیه و تحلیل‌ها از قبیل بررسی‌های تحلیلی و تحلیل اطلاعات عملیاتی (غیرمالی) استفاده کنند.

ج- راهبری داده و حریم خصوصی (Data Governance and Privacy)

با افزایش رخدادهای نقض امنیت داده و حمله‌ها به حریم خصوصی، کسب‌وکارها باید به صورت جدی به راهبری داده و حریم خصوصی توجه کنند. راهبری داده و حریم خصوصی روزبه‌روز بیش‌تر اهمیت خواهند یافت. کسب‌وکارهایی که با مقرراتی مانند آیین‌نامه‌ی کلی حفاظت داده‌ها (GDPR) سازگار نیستند، با جریمه‌ها و یا آسیب به سوابق خود روبه‌رو خواهند شد. کسب‌وکارها باید سیاست‌های قوی راهبری داده را پیاده‌سازی کنند تا اطمینان حاصل کنند که داده‌ها با رعایت اخلاق و امنیت مدیریت می‌شوند. همچنین، آن‌ها باید از فناوری‌هایی مانند رمزگذاری و ناشناس‌سازی استفاده کنند تا داده‌های حساس را محافظت کنند. در مورد نگهداری اطلاعات صاحب‌کار با رعایت محرمانگی آن، استفاده از رمزگذاری و ناشناس‌سازی دو راهکار مفید برای حساب‌سازان هستند.

د- تجزیه و تحلیل مبتنی بر ابر (Cloud-Based Analytics)

تجزیه و تحلیل مبتنی بر ابر به کسب‌وکارها امکان ذخیره‌سازی و تحلیل حجم زیادی از داده‌ها را بدون نیاز به سخت‌افزار در داخل سازمان می‌دهد. کسب‌وکارها به طور فزاینده‌ای از تجزیه و تحلیل مبتنی بر ابر استفاده می‌کنند تا میزان توانمندی خود در نگهداری حجم عظیم داده‌ها را بهبود بخشند و هزینه‌ها را کاهش دهند. با تجزیه و تحلیل مبتنی بر ابر، کسب‌وکارها به راحتی می‌توانند بر اساس نیازهای خود تحلیل‌های بزرگ را انجام دهند و داده‌ها را نگهداری کنند بدون این‌که به سرمایه‌گذاری در سخت‌افزار گران‌قیمت نیاز داشته باشند. تجزیه و تحلیل مبتنی بر ابر همچنین به کسب‌وکارها امکان می‌دهد تا از هر جایی به

بی‌شک به کارگیری این ابزارها به شکل چشم‌گیری می‌تواند به پویا شدن محیط حرفه‌ی حسابرسی ایران و به صرفه‌جویی در هزینه‌های مؤسسات حسابرسی و نهادهای نظارتی از جمله جامعه‌ی حسابداران رسمی ایران کمک نماید، لذا تردیدی برای به کارگیری آن‌ها باقی نمی‌ماند.

◀ ناصر رزاق

قبل از ورود به بحث مزایا و چالش‌های به کارگیری تکنیک‌های تحلیل داده در حسابرسی، به نظرم ابتدا بهتر است به‌طور مختصر راجع به مفهوم داده، تحلیل و تحلیل داده، مفاهیم آماری و همچنین موارد مطروحه در این خصوص در استانداردهای حسابرسی پرداخته، سپس به موضوع مزیت‌ها و چالش‌های به کارگیری تکنیک‌های تحلیل داده در حسابرسی بپردازیم.

پایه و اساس تصمیمات و تفکرات نقادانه و هوشمندانه، داده‌های پردازش‌شده است. داده‌ها نیروی محرک تصمیمات اقتصادی محسوب می‌شوند. تئوری «راهبری داده‌ها» (Data governance) سال‌هاست که شکل گرفته و انجام واکاوی‌های هوشمندانه و استقرار پایگاه و انبارهای داده‌ها را الزام‌آور کرده است.

در رسیدگی به گزارش‌های مالی و مدیریت حساب‌سازان به منظور تحلیل با انواع منابع داده‌ای و اقسام داده‌ها که به شیوه‌های متعدد جمع‌آوری، طبقه‌بندی و ذخیره می‌شوند سروکار دارند. برای مثال سیستم‌های خرید و تدارکات، فروش، تولید، اموال، انبار، ترانسپورت، منابع انسانی و... این داده‌ها به صورتی ساختار یافته و هدفمند جهت استفاده و پردازش‌های آتی و استفاده از آن‌ها جهت گزارش‌گری، پاسخ‌گویی و... و نهایتاً مدیریت دانش ذخیره می‌شوند که اصطلاحاً به آن پایگاه داده (Database یا بانک اطلاعاتی) اطلاق می‌شود. پایگاه‌های داده وظیفه‌ی حفظ و نگهداری و بازبازی اطلاعات و داده‌های اولیه را برعهده داشته و باید بر اساس مفروضات و مبانی اندازه‌گیری متعددی بنا شوند.

داده‌ها به‌تنهایی اهمیت نداشته، بلکه مدیریت داده و راهبری داده‌ها است که استفاده‌ی مناسب از داده‌ها را در کسب‌وکار فراهم می‌آورد. در حقیقت داده شامل ارقام، اعداد، نمودارها و سایر نوشته‌هایی است که به خودی خود تولید معنی نمی‌کند بلکه در صورتی که به نحو مناسب گروه‌بندی، ذخیره، پالایش و سازماندهی شوند، به اطلاعات تبدیل شده و می‌توانند تولید معنی کنند. انبار داده (Data Warehouse) محصول فرایند پاک‌سازی، یک‌پارچه‌سازی و مرتبط‌سازی مجموعه داده‌های انتخاب شده و در نهایت تغییر شکل آن‌ها به‌منظور پردازش‌های بعدی است. در این زمینه زبان‌های

داده‌ها دسترسی پیدا کنند، که امکان همکاری و کار گروهی را آسان‌تر می‌کند. با تجزیه و تحلیل مبتنی بر ابر، کسب‌وکارها می‌توانند از آخرین فناوری‌ها و ابزارها بهره ببرند بدون این‌که خود را به مدیریت آن‌ها مشغول کنند. در حرفه‌ی حسابرسی این ابزار کاربرد بسیار دارد از جمله در نگهداری، دسترسی و اشتراک‌گذاری فایل‌های پرکاربرد با گروه‌کاری و نیز امکان تحلیل موردی داده‌های کلان در مواقع لازم با استفاده از فضای ابری بدون افزایش هزینه‌ی ثابت برای مؤسسه.

ه- تصویرسازی/تجسم داده (Data Visualization)

تصویرسازی داده فرایند ارائه‌ی داده‌ها به صورت گرافیکی یا تصویری است و کمک می‌کند که کسب‌وکارها به‌سرعت روندها و بینش‌هایی که ممکن است در یک جدول یا جداول از دست بروند، شناسایی کنند. کسب‌وکارها به استفاده از تصویرسازی داده برای ارائه‌ی داده به صورتی که قابل‌دسترس و قابل‌اقدام باشد، نیاز دارند. تصویرسازی داده به کسب‌وکارها امکان می‌دهد بینش‌ها را به سهام‌داران به صورتی جذاب ارائه کنند. با افزایش هوش مصنوعی و یادگیری‌ماشین، تصویرسازی داده به‌مراتب اهمیت بیش‌تری خواهد یافت، زیرا کسب‌وکارها را قادر می‌سازد تا ارتباط بینش‌های پیچیده را به شکلی ساده و آسان برای درک ارائه دهند.

در حسابرسی نیز تصویرسازی داده برای درک بهتر بررسی‌های تحلیلی و مقایسه روندها در بررسی عملکرد صاحب‌کار مفید واقع می‌گردد.

در پایان باید گفت که هوش مصنوعی و یادگیری‌ماشین، تجزیه و تحلیل افزوده، راهبری داده و حریم خصوصی، تجزیه و تحلیل مبتنی بر ابر و تصویرسازی داده، بخش‌های جدایی‌ناپذیر از یک استراتژی تجزیه و تحلیل داده موفق هستند که کاربرد آن‌ها می‌تواند بسیار گسترده و متنوع باشد. این‌که نمونه‌هایی از کاربرد آن‌ها در حسابرسی را در این مجال ذکر کنیم نباید ذهن خلاق و پویای خوانندگان را به این نمونه‌ها محدود سازد. با پذیرش این ابزارها، کسب‌وکارها می‌توانند به بینش‌های ارزشمند دست پیدا کرده و تصمیماتی بر پایه‌ی داده بگیرند که منجر به بهبود سودآوری و رضایت مشتری می‌شوند.

با این همه، چالش‌ها و محدودیت‌های استفاده از ابزارهای فوق برای حساب‌سازان به ویژه در ایران بسیار زیاد است. از ساده یا رایج‌ترین آن یعنی محدودیت دسترسی به اینترنت گرفته تا محدودیت‌های اعمال شده توسط صاحب‌کار در دسترسی حساب‌ساز به داده‌ها به بهانه‌های مختلف. همچنین نبود زیرساخت کافی در مؤسسات حسابرسی و نیز دانش و آموزش ناکافی حساب‌سازان در زمینه‌ی تکنیک‌های تحلیل داده، آنچه حاضر اهمیت است یادگیری بهترین روش و یا به عبارت دیگر کم‌هزینه‌ترین روش استفاده از این ابزارهاست.

مثل هم‌زمانی خریدها و یا هزینه‌ها یا فروش‌ها قابل تحلیل نیست.

موضوع بعدی منابع داده‌ای است، علاوه بر این که منابع متعدد داده‌ای در یک سازمان وجود دارند، ممکن است این منابع در سازمان‌های مختلف و پایگاه‌های اطلاعاتی متفاوت و جدا از هم نگهداری شده باشند، به‌طور مثال بخشی از اطلاعات در سازمان تأمین اجتماعی، ثبت احوال و... نگهداری شده باشند. به دلیل امکان وجود دیتاتایپ‌های متفاوت در هر یک از منابع داده‌ای ضروری است داده‌ها از منابع مختلف (Data Sources) واکشی (Extraction)، پالایش (Transformation) و بارگذاری (Loading) شده (ETL) و در انبار داده (Data Warehouse) تجمیع و یا تلفیق و متمرکز گردند. داده‌ها بایستی در جداول به نحوی ذخیره شوند که ارتباط بین آن‌ها باعث گردد تا گزارشگری در کم‌ترین زمان ممکن صورت پذیرد (روند مدل‌سازی یا Data model).

چگونگی استقرار داده‌ها در جداول، اسامی فیلدها و جداول و نوع رابطه‌ی این جداول با هم گزارشی به نام Data Dictionary به وجود می‌آورد.

موضوع بعدی مفهوم تجزیه و تحلیل داده است. بحث تحلیل داده را بایستی در مبحث هوش تجاری (Business Intelligence) مورد توجه قرار داد. BI مجموعه‌ای از متدها، فرایندها، معماری و تکنولوژی‌هایی است که داده‌های خام را به اطلاعات مفید و قابل فهم تبدیل می‌کند. این فرایند جهت

برنامه‌نویسی No SQL، T SQL و PL SQL در پایگاه‌های اطلاعاتی Oracle و SQL Server کاربرد دارد.

با استفاده از روندها و الگوهای داده‌ای به‌طور مثال بر اساس رفتارهای گذشته مشتریان در خرید می‌توان الگوی خاصی را تعیین نمود که براساس آن بتوان ریسک اعتباری مشتریان خاصی را محاسبه نمود. این روندها می‌تواند شناسایی برخی از انحرافات در رفتار مشتری و یا تغییر در روند فروش را نیز شامل شود. پس می‌توان پایگاه داده‌ای را اساس مطالعات داده‌کاوی و تحلیل داده دانست.

موضوع بعدی آشنایی با مفهوم مکعب داده است، برخلاف حسابداری سنتی که امکان ذخیره‌سازی داده‌ها را بر اساس محورها و ابعاد معینی فراهم می‌سازد، مکعب داده‌ها هر آینه به هر شکل و بر اساس موضوعات مدیریتی از جمله برنامه‌ریزی، کنترل و تصمیم‌سازی، داده‌های مربوط به صورتی واحد از چند بعد یا خصوصیت نگهداری می‌شود و ذخیره‌سازی آن‌ها بر اساس ترکیبات و محورهای چندگانه (ابعاد) امکان کاوش و کشف الگوهای رفتاری داده‌ها در سطوح مختلف ابعاد مکعب داده امکان‌پذیر می‌گردد. در ضمن داده‌ها بر اساس مقاصد نهایی مدیریتی، قابلیت دسترسی پیدا می‌کنند. به‌طور مثال تحلیل‌های هم‌زمان در خصوص کالاهایی که با یک‌دیگر به فروش رفته‌اند، در سیستم‌های سنتی حسابداری انجام تجزیه و تحلیل‌های هم‌زمان به صورت یک پورتفوی به‌سختی صورت می‌گیرد زیرا حساب‌ها به صورت درختی از بالا به پایین و یا بالعکس شکل گرفته‌اند، لذا تراکنش‌های هم‌زمان

چون اطلاعات مقایسه‌ای دوره‌های قبل، نتایج موردانتظار مانند بودجه‌ها یا پیش‌بینی‌ها، یا انتظارات حسابرسان، نظیر برآورد مبلغ استهلاک، اطلاعات مشابه صنعت؛ مانند مقایسه‌ی نسبت فروش به دریافتی‌های تجاری با متوسط صنعت یا سایر واحدهای تجاری هم‌اندازه در همان صنعت تعریف شده است.

روش‌های تحلیلی همچنین شامل توجه به روابطی چون، روابط بین عناصر اطلاعات مالی که انتظار می‌رود از یک الگوی قابل پیش‌بینی متکی بر تجارب واحد تجاری، پیروی کند؛ مانند درصد سود ناخالص، روابط بین اطلاعات مالی و اطلاعات غیرمالی مربوط؛ مانند رابطه‌ی هزینه‌های حقوق و دستمزد و مزایا با تعداد کارکنان می‌باشد و می‌تواند به شیوه‌های گوناگونی اجرا شود. دامنه‌ی این شیوه‌ها از مقایسه‌های ساده تا تجزیه و تحلیل‌های پیچیده‌ی متکی بر روش‌های آماری پیشرفته، گسترده عنوان شده است.

تحلیل داده‌ها را می‌توان به سه بخش عمده‌ی تحلیل داده‌های کمی، تحلیل داده‌های کیفی و تحلیل داده‌های آمیخته تقسیم کرد.

تجزیه و تحلیل‌های کمی بر اساس کاربرد و اهداف به دو شاخه تجزیه و تحلیل‌های توصیفی یا تفسیری در حوزه آمار توصیفی مطرح می‌گردد و تجزیه و تحلیل‌های استنباطی یا استنتاجی با حوزه‌ی آمار استنباطی سروکار دارد.

آمار توصیفی به شاخص‌های مرکزی، شاخص‌های پراکندگی و شکل توزیع می‌پردازد و آمار استنباطی به دو

دستیابی به استراتژی‌ها و تاکتیک‌های کارآمد و اثربخش و همچنین اتخاذ تصمیم آگاهانه‌ی مالی و عملیاتی به کار گرفته می‌شود. هدف از پیاده‌سازی BI دستیابی به دامنه‌ی وسیعی از داده‌ها از منابع داده‌ای مختلف، بهبود کیفیت اطلاعات از طریق انجام محاسبات ریاضی و دستیابی به تجزیه و تحلیل قابل‌اتکا، ارائه‌ی گزارش‌های پارامتریک و مرتبط باهم در قالب داشبورد و تصویرسازی داده‌ها در گزارش‌ها، به اشتراک‌گذاری یافته‌های حاصل از تجزیه و تحلیل و دستیابی به الگوهای رفتاری داده‌ها به منظور پیش‌بینی و برآوردها و تصمیم‌گیری می‌باشد. با این تفاسیر به تعریف تحلیل و تحلیل داده می‌پردازیم.

تحلیل و تکوین داده‌ها فرایندی است که طی آن عوامل، قوانین، الگوها و روندهای حاکم بر موضوع تحت بررسی به منظور پیش‌بینی و مدیریت آن‌ها کشف و تشریح می‌شود. در حسابداری مالی، مدیریت و حسابرسان از تجزیه و تحلیل و روش‌های تحلیلی برای مقاصد مختلف به‌طور گسترده‌ای استفاده می‌گردد.

در استانداردهای حسابرسانی تعریفی جامع از «تحلیل» ارائه نشده، اما در استاندارد ۵۲۰ «روش‌های تحلیلی» به معنای ارزیابی اطلاعات مالی از طریق تحلیل روابط منطقی بین داده‌های مالی و غیرمالی و حسب ضرورت، شامل پی‌جویی‌های لازم در صورت مشخص شدن نوسانات یا روابط مغایر با سایر اطلاعات مربوط یا متفاوت با مقادیر مورد انتظار، به میزانی قابل ملاحظه و مقایسه‌ی اطلاعات مالی با اطلاعاتی

بخش برآوردیابی شامل برآوردهای کلاسیک و بیزی (نقطه‌ای و فاصله‌ای) و آزمون فرض‌های آماری شامل آزمون فرض‌های کلاسیک و آزمون فرض‌های بیزی تقسیم می‌شود.

برای استفاده از تحلیل داده در حسابرسی می‌توان از روش‌های مختلفی مانند تحلیل رگرسیون، تحلیل خوشه‌ای، تحلیل عاملی و... استفاده کرد.

مراحل فرایند استخراج دانش از داده شامل جمع‌آوری داده‌ها، پاک‌سازی، پالایش و همگن‌سازی داده‌ها و حذف داده‌های غیر دقیق و متقلبانه (tricky)، یک‌پارچه‌سازی داده‌ها در انبار داده (Data Integration)، ادغام داده‌ها از منابع داده‌ای مختلف و انتخاب و آماده‌سازی داده‌های مرتبط، تبدیل داده‌ها (Data transformation) از یک قالب به قالب دیگر با استفاده از تکنیک‌های مختلف از جمله، Smoothing، Normalization، Generalization، Aggregation و Attribute Construction، گسسته‌سازی داده‌ها یعنی تبدیل تعداد زیادی مقادیر داده به داده‌های کوچک‌تر جهت ارزیابی و مدیریت ساده‌تر داده‌ها با استفاده از تکنیک‌های تحلیل هیستوگرام، Binning، تحلیل خوشه‌ای، تحلیل درخت تصمیم و...، استفاده از مفهوم سلسله‌مراتبی (Concept Hierarchies)، داده‌کاوی، ارزیابی و ارائه و تفسیر الگوها شامل نمایش داده‌ها به صورت نمودار، جدول و دیاگرام با استفاده از الگوها و گرایش‌های شناسایی شده، برای فهم بهتر کاربران با حداقل گرایش‌ها و دانش‌های آماری و ارائه‌ی دانش و بینش (با کمک ابزار بصری‌سازی و تکنیک‌های مختلف به کاربر یا تحلیل‌گر) است. هدف از این فرایند استخراج اطلاعات مهم و مفید جهت استفاده در تصمیم‌گیری‌ها و نتیجه‌گیری‌ها است.

هدف علم آمار تعیین و تعریف رویدادها، فرایندها و به‌طور کلی کسب شناخت از جامعه‌ی آماری و چگونگی تغییر طی زمان است و در حسابرسی کسب شناخت از واحد تجاری و محیط پیرامون آن است. بدون کسب شناخت از واحد تجاری و محیط پیرامونی آن نمی‌توان یک حسابرسی اثربخش و کارا را برنامه‌ریزی و هدایت نمود. روش‌های حسابرسی متناسب با هر یک از ادعاهای موجود در صورت‌های مالی در سایه‌ی شناخت و انتخاب بهترین روش رسیدگی و تعیین گستره و عمق آن تعیین می‌شود.

نظیر سیستم اطلاعات حسابداری که گزارش‌های مختلفی در زمینه‌ی وضعیت مالی، عملکرد مالی و انعطاف‌پذیری مالی ارائه می‌کند، این علم نیز داده‌ها را ابتدا شناسایی، جمع‌آوری، اندازه‌گیری، ثبت و خلاصه‌سازی می‌کند (آمار توصیفی) و گزارش‌هایی در خصوص تفسیر و تشریح و معرفی اجزا و فراوانی داده‌ها، میزان پراکندگی و شکل توزیع آن‌ها در قالب جداول، نمودارها و داشبوردها ارائه می‌کند.

در حقیقت گزارش‌گری جزئی از سیستم‌های اطلاعاتی است و مسئولیت این بخش به آمار توصیفی واگذار شده است. برخی دیگر از انواع گزارش‌ها به مسائل تحلیلی پرداخته و روابط و همبستگی بین عناصر و گزارش‌های مقایسه‌ای نحوه‌ی تأثیرگذاری آن‌ها، تجزیه‌وتحلیل‌های عاملی، نحوه‌ی طبقه‌بندی و خوشه‌بندی و نحوه‌ی ایجاد عللیابی رویدادها می‌پردازد و پایه و اساس این نوع گزارش‌های تحلیلی بر روی آمار توصیفی است. نوع سوم از گزارش‌های آماری به گزارش‌هایی در خصوص پیش‌بینی و برآوردها و احتمالات و تعیین مدل رفتار متغیرها در آینده پرداخته و نوع چهارم گزارش‌های دستوری یا تجویزی است که به ارائه‌ی طریق و رهنمودهای لازم اختصاص دارد.

حال که برخی مفاهیم را مطرح کردیم به مزایا و معایب استفاده از تکنیک‌های تحلیل داده می‌پردازیم، موارد زیر از جمله مزایای به‌کارگیری تکنیک‌های تحلیل داده در حسابرسی با استفاده از فناوری اطلاعات است:

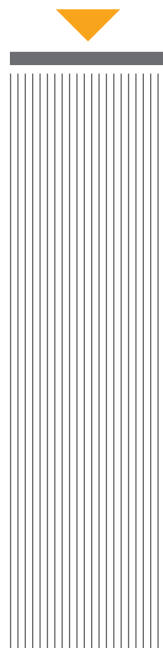
۱) افزایش کارایی

استفاده از تکنیک‌هایی مانند داده‌کاوی، خوشه‌بندی و شناسایی الگوها و استخراج اقلام غیرعادی و پرت با استفاده از نرم‌افزارهای آماری به برنامه‌ریزی، تصمیم‌گیری و کنترل و ارزیابی حساب‌رسان در شناسایی ریسک‌های مالی و کاهش احتمال خطا کمک می‌کند.

۲) افزایش دقت و کیفیت حسابرسی و کاهش ریسک

حساب‌رسان با استفاده از فناوری اطلاعات قادر خواهند بود تعداد بیش‌تری معاملات و یا حتی صددرصد معاملات را بررسی کنند و شواهد تأییدکننده‌ی بیش‌تری جمع‌آوری کنند، برای مثال امکان مقایسه‌ی صددرصد اقلام بدهکار حساب‌های دریافتی با فروش و استخراج مغایرات احتمالی، یا اقلام بستانکار دریافتی با وجه نقد و استخراج مبالغی که به طرفیت نقد بستانکار نشده‌اند و بررسی علل آن. همچنین حساب‌رسان قادر به مرتب‌سازی، فیلتر کردن و استفاده از مکعب داده و استخراج انواع گزارش‌های موردنظر در مدت زمان معقول و کم و همچنین تجزیه‌وتحلیل داده‌ها از میان میلیون‌ها تراکنش جهت شناسایی اقلام غیرعادی و موارد پرریسک خواهد بود و این امکان حساب‌رسان را در ارزیابی ریسک‌ها و شناسایی روندها در فرایند حسابرسی کمک خواهد کرد. ضمن این‌که با هوشمندسازی فرایندها بر روی پردازش داده‌ها امکان استفاده از داده‌های گذشته و مشخص کردن حوزه‌های ریسک احتمالی به وجود می‌آید و پایگاه داده‌ها با استفاده از یادگیری ماشین به افزایش کیفیت داده‌های موجود در خود کمک می‌کند.

همچنین با ارائه‌ی بینش بیش‌تر در مورد فرایندهای مشتریان می‌توان کیفیت حسابرسی را افزایش داد، برای

مثال در بررسی‌های تحلیلی برای مشتریانی که بر مبنای اعتبارسنجی از اعتبار مناسبی برخوردار نیستند انتظار می‌رود هیچ فروشی ثبت نشده باشد، یا چگونگی حل و فصل معاملات غیرعادی یکی دیگر از مواردی است که می‌توان در تحلیل‌ها مورد توجه قرار داد.

۳) استفاده از انواع داده‌های مختلف

داده‌های مورد استفاده‌ی حسابرس می‌تواند شامل داده‌های مالی و غیرمالی ساختاریافته یا ساختار نیافته، داده‌های منطقی، داده‌های حسگر، ایمیل‌ها، تماس‌های تلفنی، وبلاگ‌ها و همچنین سایر داده‌های داخلی یا خارجی باشد. استفاده از داده‌های غیر مالی و داده‌های خارج از شرکت شامل عوامل و روندهای کلان اقتصادی، داده‌های صنعت، داده‌های مربوط به رقبا، خاص و داده‌های جمع‌آوری شده از طریق رسانه‌ها و پلت فرم‌های رسانه‌های اجتماعی یا داده‌های داخلی مانند داده‌های منابع انسانی، داده‌های مشتریان، داده‌های بازاریابی و... است که فراتر از داده‌های مالی است و به منظور برنامه‌ریزی حسابرسی و ارزیابی ریسک و حسابرسی مؤثرتر در حوزه‌هایی که نیاز به قضاوت دارند مانند ارزش گذاری یا ارزیابی می‌توانند مورد استفاده قرار گیرند.

تمام این اطلاعات می‌تواند در پایگاه داده جهت استفاده‌های بعدی و یادگیری ماشین ذخیره شوند. از داده‌های خارجی می‌توان برای ساخت مدل‌هایی استفاده کرد که بتوان آینده را پیش‌بینی کرد، برای مثال کشف اشتباه در حساب‌ها، ابهام در تداوم فعالیت و... .

۴) کاهش زمان و هزینه‌های حسابرسی

با استفاده از فناوری اطلاعات و تکنیک‌های تحلیل داده ضمن رسیدگی بیشتر و امکان استفاده از تمام داده‌ها در تحلیل، زمان رسیدگی به حد قابل توجهی کم شده و در نتیجه هزینه‌های حسابرسی نیز کاهش خواهند یافت. همچنین به دلیل مراجعه‌ی حضوری کم‌تر، هزینه‌های سفر و مأموریت نیز کاهش خواهد یافت.

۵) شناسایی الگوها و روندهای مختلف در داده‌ها

شناسایی الگوها و روندهای مختلف در داده‌ها، فرایندی است که با استفاده از الگوریتم‌های یادگیری ماشین، شامل (الگوریتم‌های مختلفی مانند خوشه‌بندی و تحلیل مؤلفه‌های اصلی، پرسپترون، شبکه‌های عصبی، درخت تصمیم و ماشین بردار پشتیبان) قواعد و الگوهای موجود در داده‌ها را شناسایی می‌کند. این فرایند می‌تواند در تحلیل تکنیکال، تحلیل داده‌ها و حتی در Power BI نیز مورد استفاده قرار گیرد. در این فرایند، ویژگی‌های مهم و صفات داده‌ها استخراج می‌شوند و سپس داده‌ها در طبقات شناسایی شده دسته‌بندی می‌شوند. بدین صورت که هر الگوریتم برای شناسایی الگو در داده‌ها، ویژگی‌های مختلفی را استخراج می‌کند و با استفاده از آن‌ها

داده‌ها را در کلاس‌های شناخته شده دسته‌بندی می‌کنند.

۶) افزایش بهره‌وری کسب‌وکار و درآمد بیشتر

۷) تجزیه و تحلیل داده‌های گسترده و پیچیده با استفاده از

تکنیک‌های هوش مصنوعی

استفاده از فناوری اطلاعات و تکنیک‌های تحلیل داده اگرچه دارای مزایای متعددی است که بعضاً به آن اشاره شد، می‌تواند چالش‌ها و محدودیت‌هایی نیز داشته باشد که مختصراً تشریح می‌کنم:

۱) کیفیت داده‌ها:

در صورتی که داده‌های نامناسب و ناقص جهت تحلیل استفاده شود منجر به نتایج نادرست خواهد شد.

۲) محدودیت‌های قانونی:

قوانین و مقررات ممکن است مانع از اجرای برخی از تکنیک‌های تحلیل داده شوند برای مثال عدم امکان دستیابی نامحدود به داده‌ها و اشتراک‌گذاری آن به نحو مناسب جهت تحلیل و همچنین عدم ارتباط دیتابیس‌ها با هم، مانند عدم امکان دسترسی حسابرس به اطلاعات خارج از واحد تجاری مانند اطلاعات سازمان مالیاتی، گمرک، تأمین اجتماعی، بانک‌ها و... موجب از دست دادن داده‌ها و عدم نتیجه‌گیری مناسب و بعضاً نتیجه‌گیری نامناسب خواهد شد.

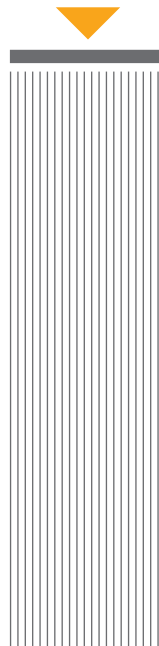
۳) محدودیت‌های فنی:

برخی مؤسسات ممکن است به دلیل در دسترس نبودن داده‌های کافی، یک پارچه نبودن داده‌ها و عدم ارتباط مناسب بین داده‌ها یا نداشتن تکنولوژی مناسب قادر به استفاده از تکنیک‌های تحلیل داده نباشند.

توانایی در دسترس بودن داده‌ها، مالکیت داده‌ها و یک پارچگی داده‌ها از چالش‌های مهم در به‌کارگیری تکنیک‌های تحلیل داده می‌باشد، بسیاری از صاحب‌کاران ممکن است توانایی جمع‌آوری داده‌ها به روشی که مد نظر حسابرس است را نداشته باشند یا ممکن است به دلایلی کلیه‌ی داده‌ها در اختیار حسابرس قرار نگیرد یا داده‌ها دارای نویز باشند، همچنین ممکن است سطح دسترسی و اشتراک‌گذاری داده‌ها به حسابرس محدود باشد.

در حال حاضر، صاحب‌کاران به حسابرس امکان دسترسی مستقیم به پایگاه داده را نمی‌دهند، به‌علاوه حسابرسان به دلیل خطر از دست دادن مشتری و یا چرخش اجباری کار طبق آیین رفتار حرفه‌ای یا مقررات سازمان بورس و اوراق بهادار ممکن است دسترسی به پایگاه داده را زیاد جدی نگیرند یا اگر دسترسی داده شود برای دوره‌های بعد اتصال مناسب نباشد و به دلیل تغییر حسابرس ارتباط و پیوستگی داده‌ها و یادگیری ماشین و هوشمندسازی داده‌ها به‌طور مناسب شکل نگیرد.

حتی اگر داده‌ها به‌راحتی در اختیار حسابرس قرار گیرد

مختصری با مبحث «ابزار و فنون حسابرسی به کمک کامپیوتر (CAATT,S-Computer-Assisted audit tools and techniques)» که دهه‌هاست در حرفه‌ی حسابرسی مطرح است داشته باشیم.

در این مبحث ما با دو مقوله‌ی ابزار و فنون مواجهیم که مشابه آن را در حرفه‌های فنی نظیر، لوله‌کشی، سیم‌کشی، بنایی و غیره نیز می‌بینیم. یک تیم لوله‌کشی باید دارای دانش و تجربه‌ی کافی در زمینه‌ی طراحی و خواندن نقشه و اجرای عملیات لوله‌کشی باشد، علاوه بر آن ابزار مناسب در اختیار داشته و تبحر کافی برای به‌کارگیری آن‌ها را نیز داشته باشد. ابزار و فنون لازم و ملزوم یکدیگرند همان‌طور که یک تیم یا فرد متخصص لوله‌کشی بدون داشتن ابزار قادر به اجرای پروژه‌ی خود نیست، از یک فرد غیرمتخصص با در اختیار داشتن بهترین ابزارها نیز کاری بر نمی‌آید. ابزارهای حسابرسی به کمک کامپیوتر، نرم‌افزارهای کامپیوتری متنوعی هستند که به حسابرسان در تهیه‌ی کاربرگ‌های حسابرسی، گردآوری شواهد و مستندات و مدیریت پروژه کمک می‌کنند یکی از اصلی‌ترین و محوری‌ترین کاربردهای این ابزارها تحلیل داده‌های حسابرسی است. اما همانند کار با ابزار لوله‌کشی کار با ابزارهای تحلیل داده‌ها نیز نیازمند دارا بودن دانش و تجارب حسابرسان رده‌های مختلف در زمینه‌ی تحلیل داده‌ها است، با این مقدمه به سؤال اصلی شما بازمی‌گردیم.

استفاده از تحلیل داده‌ها در حسابرسی منجر به افزایش

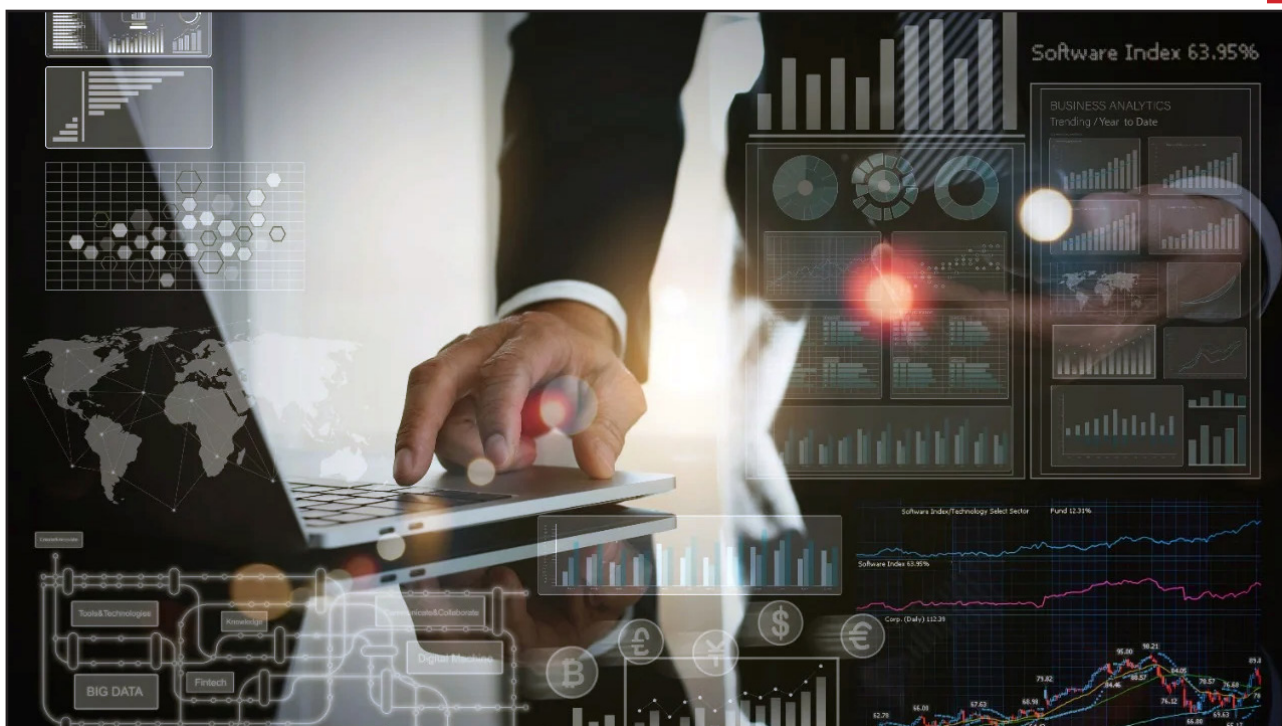
و دسترسی کامل به حسابرس داده شود، عدم یکپارچگی داده‌ها و یکسان نبودن دیتاتایپ‌ها در خصوص داده‌های دریافتی از منابع داده‌های مختلف ممکن است حسابرسان را با مشکل مواجه سازد.

۴) نبود تخصص و آموزش کافی در حوزه‌ی تحلیل داده و عدم توانایی تفسیر و تحلیل داده‌ها برای استخراج نتایج مفید:

عدم آشنایی و تخصص لازم در حوزه‌ی تحلیل داده ممکن است حسابرس را در استفاده مناسب از داده‌ها جهت تحلیل ناکام گذارد. افزایش حجم زیادی از داده‌ها که مقدار قابل توجهی از آن ممکن است غیرمالی باشد می‌تواند توانایی‌های پردازش اطلاعات حسابرسان را تحت تأثیر قرار دهد. مهارتهایی مانند تشخیص الگو و درک چگونگی ارزیابی ناهنجاری‌ها و مغایرت‌ها که به‌طور سنتی تمرکز اصلی حسابرسان نبوده است، یا عدم تشخیص نحوه‌ی انتخاب داده‌ها و شیوه‌های تحلیل مرتبط. در حقیقت ممکن است حسابرسان فاقد مهارت‌های لازم برای به‌کارگیری صحیح تکنیک‌های تحلیل داده باشند. البته این موضوع با آموزش لازم و یا برون‌سپاری بخشی از کار و دریافت نتیجه برای تحلیل و ایجاد فرایندهای خودکار ممکن است تا حدودی حل شود.

◀ امیرحسین نریمانی

قبل از این که به سؤال اصلی بپردازیم بهتر است آشنایی

طراحی می‌شود قابلیت استفاده‌ی مکرر دارد و این موجب صرفه‌جویی در اوقات حسابرس است. و در صورت داشتن امکانات و تسهیلات سخت‌افزاری و نرم‌افزاری موردنیاز، داده‌ها و یافته‌های کلان ذخیره شده در بانک اطلاعاتی مؤسسات حسابرسی، به تدریج شناخت و اشراف این مؤسسات بر شاخص‌ها و مسائل صنایع مختلف افزایش می‌یابد که این خود مزیت رقابتی دیگری است.

بسیاری عقیده دارند که اصلی‌ترین چالش حسابرسان در تحلیل داده‌ها و به‌طور کلی استفاده از رایانه در حسابرسی در عدم دسترسی حسابرسان به نرم‌افزار موردنیاز است. ضمن تأیید این موضوع به‌عنوان یک چالش بزرگ، به نظر می‌رسد اصلی‌ترین چالش در حال حاضر نبود آموزش مؤثر آکادمیک و عملی و حین کار حسابرسان است که با توجه به محدودیت‌های کنونی مؤسسات حسابرسی از قبیل نقل و انتقال کارکنان حرفه‌ای، پایین بودن ماندگاری حسابرسان تازه‌وارد در حرفه، که با تفاوت حقوق و مزایای ایشان با سایر حرفه‌ها، به امری بدیهی تبدیل شده است، همچنین آموزش فناوری‌های نوین در دانشگاه‌ها و مراکز آموزشی به آنان چندان مؤثر واقع نشده، بسیار دشوار است. چالش و محدودیت دیگری که حسابرسان با آن مواجه‌اند پیچیدگی‌های فنی در مورد یکسان نبودن ساختار بانک اطلاعاتی سیستم‌ها و رابطه‌ی مابین جداول آن‌هاست. انجمن حسابداران رسمی آمریکا با ارائه‌ی استانداردهای خاصی به نام «استانداردهای داده‌های حسابرسی ADAL در جهت رفع این

سرعت و کارایی بیش‌تر حسابرسان می‌گردد ولی اصلی‌ترین هدف تحلیل داده‌ها در حسابرسی افزایش کیفیت حسابرسی است. در حسابرسی سنتی نمونه‌ها به روش‌های متداول نمونه‌گیری به صورت تصادفی یا با قضاوت حسابرس انتخاب می‌شوند و بسته به نوع معاملات یا رویدادها رسیدگی‌های مورد نظر حسابرس در مورد آن‌ها اجرا می‌شوند. اما در حسابرسی به کمک ابزارهای تحلیل داده کل جامعه‌ی آماری از نظر یک یا چند صفت بررسی می‌شوند و کلیه‌ی اقلام غیرعادی یا دور افتاده مشخص می‌شوند. ذکر مثال‌هایی با اقتباس از کتاب حسابرسی فناوری اطلاعات جیمز هال به ما در روشن‌تر کردن موضوع کمک می‌کند.

اگر محدوده‌ی اضافه‌کاری کارکنان شرکتی ماهانه بین ۲۰ تا ۴۰ ساعت باشد و در آزمون داده‌ها مشخص شود در یک ماه ۵ نفر بیش از ۱۰۰ ساعت اضافه‌کاری داشته‌اند آن‌ها اقلام دورافتاده هستند و هر ۵ نفر باید مورد رسیدگی قرار گیرند یا اگر دامنه‌ی پرداخت ساعتی کارکنان بین ۸ و ۲۰ دلار باشد، تمام اقلام خارج از این دامنه دور افتاده تلقی می‌شوند و باید مورد رسیدگی قرار گیرند. در حالی که در روش سنتی ممکن بود این اقلام در نمونه‌های انتخابی ما قرار نگیرند بدین ترتیب با تحت پوشش قرار گرفتن کامل داده‌ها به کمک ابزارهای مناسب تحلیل داده یافته‌های حسابرسی وسیع‌تر و دقیق‌تر می‌شوند.

مزیت دیگر استفاده از ابزار و فنون تحلیل داده این است که هر کاربر الکترونیک که یک بار توسط حسابرس

ردیف	مؤسسه‌ی حسابرسی	نرم‌افزار	تکنیک تجزیه و تحلیل
۱	Deloitte	X-Ray	Process Mining
۲	Pwc	Halo	Visual
۳	(Ernest & Young) Ey	Helix	library of data analytics

بنابراین کیفیت بررسی و تجزیه و تحلیل داده‌ها (ADA)، بستگی به میزان سرمایه‌گذاری و تخصیص منابع در این حوزه دارد. همان‌گونه که اشاره شد نرم‌افزارهای عمومی نیز پاسخ‌گوی نیاز حساب‌برسان برای تحلیل داده‌ها است.

◀ بهاره حقیقی طلب

در این زمینه باید گفت که در حدود دامنه‌ی به‌کارگیری فعلی ابزارهای تجزیه و تحلیل در ایران و نیز با توجه به محدودیت‌های دسترسی به ابزارهای اختصاصی، توجه، یادگیری و آموزش ابزارهای عمومی می‌تواند گره بسیاری از مشکلات فعلی را باز کند. مرور پژوهش‌های پیمایشی انجام شده توسط مؤسسات BIG4 نیز نشان می‌دهد که به دلیل استفاده بسیار زیاد از نرم‌افزارهای عمومی وابستگی زیاد و انکارناپذیری به این نرم‌افزارها در گروه‌های کاری حساب‌برسی احساس شده است. این نوع استفاده از نرم‌افزارهای عمومی، محل ایراد نیست بلکه نوعی خلاقیت است که تنها آفت آن ممکن است ساده‌انگاری یا تعمیم نادرست برخی رویه‌های محاسباتی و یا امن نبودن فرمول‌ها یا لینک‌ها باشد؛ مواردی که با آموزش قابل حل هستند.

◀ ناصر رزاق

نرم‌افزارهای مختلفی برای استفاده در تحلیل داده از جمله، Statistica، Lisrel، Excel، SAS، SPSS، ACL، IDEA، MINTAB، NCSS، Stata، JMP و... وجود دارد که به حساب‌برسان کمک می‌کند تا داده‌های مالی را به صورت سریع و دقیق تحلیل کنند و همچنین الگوهای مختلف و موارد غیر عادی را استخراج نمایند.

با نگاهی به اینترنت و سایت‌های مرتبط بهترین ابزارهای تحلیل داده در سال ۲۰۲۳ را می‌توان Microsoft Power BI، Tableau، Qlik Sense، Looker، Klipfolio، Zoho Analytics و Domo نام برد که براساس نظر مؤسسه‌ی گارتنر در سال ۲۰۲۳ بالاترین رنکینگ را نرم‌افزارهای Tableau، Microsoft و Qlik Sense کسب کرده‌اند.

باید خاطر نشان کرد که برای موضوعات و کارهای خاص نیاز به نرم‌افزارهای خاص است. صرفاً تولید و استفاده از نرم‌افزار اختصاصی و یا استفاده از نرم‌افزارهای عمومی موجود را نمی‌توان به‌طور مشخص به‌عنوان یک الگوی عام معرفی کرد؛ چرا که استفاده از هر کدام از نرم‌افزارهای ذکر شده، نیاز به آشنایی معقولی با علم داده، پایگاه داده، نحوه‌ی انتقال داده‌ها، مباحث

مشکل اقدام کرده است. تدوین چنین استانداردهایی توسط کارگروه‌های جامعه‌ی حسابداران رسمی گام بزرگی در مبحث تحلیل داده‌های حساب‌برسی خواهد بود. تدوین و ارائه‌ی چنین استانداردهایی مشتریان و شرکت‌های نرم‌افزاری را ملزم به ارائه‌ی گزارش‌های موردنیاز حساب‌برسان در قالب فایل‌هایی نظیر اکسل می‌کند. ممکن است این سؤال پیش آید که در این صورت حساب‌برس چه‌گونه اطمینان حاصل کند که این گزارش‌ها بدون دخل و تصرف در سیستم‌ها تهیه می‌شود و به عبارتی آیا چنین داده‌هایی قابلیت‌اتکا دارند یا خیر؟ که کاملاً سؤال به‌جا و مهمی است و حساب‌برسان را وارد بحث کنترل‌های عمومی فناوری اطلاعات و کنترل‌های اختصاصی سیستم‌های کاربردی و ابزارها و فنون مرتبط با آن‌ها می‌کند.

۴

آیا برای تحلیل داده‌ها ناگزیر به استفاده از نرم‌افزارهای اختصاصی طراحی شده برای این منظور هستیم، یا نرم‌افزارهای عمومی نیز پاسخ‌گوی نیازهای حساب‌برسان در این زمینه هستند؟

◀ حمیدرضا بنی‌اسدی

قبل از استفاده از نرم‌افزارها، باید روش‌های تجزیه و تحلیل داده‌ها که می‌تواند مورد پردازش قرار بگیرند و در تصمیم‌گیری موثر باشند را بیان کرد:

- ۱- Process Mining
- ۲- Visual Mining
- ۳- Library of data analytics
- ۴- Similar Mining
- ۵- Machine learning

نرم‌افزارهای متعددی در این حوزه هستند که به شکل عمومی مورد استفاده قرار می‌گیرند، Dynamic Audit Solution و App Zen celenis و Alteryx از جمله‌ی این موارد هستند. در ایران نرم‌افزارهای Power BI و Bi می‌تواند مورد استفاده قرار گیرد. به نظر اینجانب نرم‌افزارهای عمومی نیز پاسخ‌گوی نیاز حساب‌برسان هستند. ذکر این نکته ضروری است که بدانیم مؤسسات حساب‌برسی بزرگ از کدام نرم‌افزار اختصاصی برای تجزیه و تحلیل داده‌ها استفاده می‌کنند:

آمار توصیفی و استنباطی، نحوه‌ی انتخاب داده‌ها، شناسایی داده‌های مربوط، نحوه‌ی تحلیل از بین انبوهی از داده‌ها و... دارد و نمی‌توان به‌تنهایی الگویی جهت استفاده از هر کدام از نرم‌افزارهای مزبور ارائه کرد. همچنین نرم‌افزارها به‌تنهایی قابل کاربرد نیستند بلکه آشنایی با موارد بالا و توجه به پایه‌های علمی به همراه به‌کارگیری نرم‌افزار می‌تواند مفید واقع شود. به‌هرحال، برای تحلیل داده نرم‌افزارهای عمومی و داده‌کاوی می‌توانند مورد استفاده قرار گیرند و نوع نرم‌افزار باید با نیازهای حسابرس و نوع داده‌های مورد بررسی همخوانی داشته باشد و حداقل شرایط اکتشافی و جستجو و تحلیل را دارا باشد.

به‌منظور استفاده از نرم‌افزارهای اختصاصی یا سایر نرم‌افزارها، حسابرسان لازم است با فناوری اطلاعات و ابزارهای لازم به‌منظور اجرای کار باکیفیت و به حداقل رساندن ریسک و هزینه‌های خود آشنایی مناسب داشته باشند و لذا انتخاب و استفاده از نرم‌افزارهای موجود یا نرم‌افزارهای اختصاصی مستلزم آموزش کامل و گسترده‌ی کارکنان حسابرسی برای استفاده از نرم‌افزارهای مزبور است. در خارج از کشور موضوع آموزش به‌طور خاص مد نظر قرار گرفته و آشنایی با فناوری اطلاعات و تحلیل داده در آزمون‌ها و تشخیص صلاحیت‌ها پیش‌بینی شده است. حداقل مواردی که به نظر می‌رسد حسابرسان لازم است اطلاع داشته باشند آشنایی با آمار توصیفی و استنباطی (استنتاجی)، بانک‌های اطلاعاتی از جمله SQL Server و BI tools و نحوه‌ی استفاده از آن، حداقل یک زبان برنامه‌نویسی برای مثال Python یا R، نرم‌افزارهای کاربردی در حسابرسی از جمله اکسل، SPSS، Power BI و... است. برای مثال بسیاری از تحلیل‌های آماری از جمله ارزیابی اعتبار داده‌ها (Data Validation)، شناسایی اقلام غیرعادی، مرتب‌سازی داده‌ها (Sort Case)، تفکیک یک فایل به چند فایل (Split to File)، تفکیک متغیر بر حسب نوع، ماهیت و... (Split File)، جداسازی بخشی از یک فایل داده‌ای و تشکیل یک فایل جدید (Select Case)، خوشه‌بندی (Clustering Analysis) و... را می‌توان با استفاده از نرم‌افزار SPSS انجام داد یا Microsoft Excel را می‌توان نمونه‌ای از نرم‌افزار داده‌کاوی با سطح پایین دانست که با استفاده از سیستم‌های پایگاه داده می‌تواند جهت ارزیابی‌ها به کار رود یا از PivotTables برای جمع‌آوری منظم داده‌ها استفاده شود. برخی نرم‌افزارها برای انواع برنامه‌های حسابرسی، از جمله تست معاملات آن‌لاین، نمونه‌گیری، ارزیابی کنترل داخلی و مراحل تخصصی کلاهبرداری می‌تواند استفاده شود، افزودنی‌های ویژه‌ی نرم‌افزاری مانند تحلیلگر ریسک و حساسیت می‌توانند برای آسان‌تر کردن مدیریت حسابداری استفاده شوند.

حسابرسان لازم است به حداقل نرم‌افزارها و زبان‌های برنامه‌نویسی و آمار آشنایی داشته باشد و امکان ارتباط با پایگاه داده و استفاده‌ی مناسب از آن و توانایی تحلیل و تشخیص داده

را نیز داشته باشند. علاوه بر این حسابرسان بایستی توانایی نحوه‌ی انتقال داده‌ها بین منابع داده‌ای مختلف برای استفاده‌ی مناسب از داده و تبدیل، تغییر و تحلیل داده را دارا باشند. بنابراین می‌توان گفت استفاده از دانش و ابزارها برای نیل به اهداف مهم بوده و ساخت نرم‌افزار اختصاصی یا استفاده از ابزار و امکانات موجود می‌تواند به‌عنوان راه‌حل منطقی مطرح گردد.

◀ امیر حسین نریمانی

نرم‌افزارهای حسابرسی اختصاصی و نرم‌افزارهای کاربردی عمومی برای حسابرسان سیستم‌های اطلاعاتی به‌منزله‌ی ابزار هستند و بدیهی است که با توجه به حجم انبوه داده‌ها و پیچیدگی سیستم‌های اطلاعاتی کنونی حسابرسان قادر به تحلیل داده‌ها به صورت دستی نیستند. اما بهتر است تعریف و طبقه‌بندی از نرم‌افزارهای عمومی حسابرسی (GAS-Generalised Audit Software) و نرم‌افزارهای اختصاصی حسابرسی (SAS-Specialized Audit Software) داشته باشیم؛ نرم‌افزارهای عمومی حسابرسی، همان‌طور که از نام‌شان برمی‌آید نرم‌افزارهایی هستند که به حسابرسان در تحلیل، مستندسازی و غیره کمک می‌کنند. معروف‌ترین و پرکاربردترین این نرم‌افزارها که بر بخش بزرگی از بازار مسلط هستند نرم‌افزارهای ای سی ال (ACL-Audit command language) و آیدیا (IDEA-interactive data extraction and analysis) هستند.

در خصوص نرم‌افزارهای اختصاصی حسابرسی یک نرم‌افزار یکپارچه که بتواند تمام نیازهای حسابرسان را پاسخ دهد وجود ندارد اما مؤسسات بزرگ بین‌المللی هر یک از پلتفرم که اجزای آن در هماهنگی باهم فرایندهای حسابرسی را بسیار تسهیل می‌کند، استفاده می‌کنند. این نرم‌افزارها در زمینه‌ی هوش مصنوعی به‌شدت پیشرفت کرده‌اند. به‌طور مثال نرم‌افزار امنیا (OMNIA) دیلویت در حد یک ربات هوشمند متون تائیدی و تصویری نظیر قراردادها را می‌خواند و تحلیل می‌کند ولی هنوز هسته‌ی اصلی و محوری این پلتفرم‌ها نرم‌افزارهای تحلیل داده است.

امیدوارم پاسخ شما را داده باشم بدیهی است نرم‌افزارها و پلتفرم‌های اختصاصی حسابرسی بسیار بیش‌تر به حسابرسان کمک می‌کنند ولی در شرایط کنونی که اغلب حسابرسان ما از نرم‌افزارهای عمومی حسابرسی نظیر آیدیا و ای سی ال نیز بهره‌برداری نمی‌کنند، بهترین راه‌حل این است که از نرم‌افزارهای عمومی در دسترس نظیر اکسل استفاده گردد. همان‌طور که قبلاً بیان شد، کلیه‌ی نرم‌افزارهای موجود ابزار هستند و در این بین اکسل شبیه آچار فرانسه عمل می‌کند. اکسل امکانات و قابلیت‌های بسیاری دارد که همه‌ی آن‌ها مختص حسابرسان نیستند ولی در زمینه‌ی تحلیل داده‌ها کار حسابرسان را راه می‌اندازد.

مورد رسیدگی (امور بانکی، بیمه، لیزینگ و...) استفاده از متخصصان فناوری اطلاعات ممکن است مورد نیاز باشد.

◀ بهاره حقیقی طلب

آنچه در قالب مؤسسات حرفه‌ای حسابرسی دنیا مشهود است، حضور پر قدرت همکاران بخش فناوری اطلاعات در گروه‌های کاری حسابرسی است. در حال حاضر بعید است یک مؤسسه‌ی حسابرسی در ایران همکار یا واحد فناوری اطلاعات نداشته باشد، اما نگرانی اصلی در مورد میزان لازم ایفای نقش و دخالت این افراد در اجرای عملیات حسابرسی است. افراد با دانش‌های مختلف زمانی می‌توانند در یک گروه کاری مشترک در کنار یک‌دیگر قرار گیرند و دستاورد مناسبی داشته باشند که به زبانی مشترک دست یابند. بدیهی است که همکاری موفق متخصصان فناوری اطلاعات و حسابرسان از این قاعده مستثنی نیست. لذا در پاسخ به این سؤال باید گفت هم داشتن سطحی لااقل مقدماتی از مهارت‌های فناوری اطلاعات برای حسابرسان ضروری است و هم حضور متخصصان فناوری اطلاعات در مؤسسات حسابرسی. فراتر از آن اگرچه می‌تواند مفید باشد ولی نظر به گستردگی مرزهای دانش فناوری اطلاعات برای حسابرسان کسب تمام مهارت‌های این حوزه، ضرورتی ندارد.

◀ ناصر رزاق

با توجه به رشد صنعت و رشد فعالیت‌های تجاری و تراکنش‌های مالی، اثرات مالی آن‌ها آن قدر حجیم شده که با روش‌های سنتی قبلی نمی‌توان استانداردهای حسابرسی را

حسابرسان برای به کارگیری تحلیل داده‌ها باید از چه مهارت‌های خاصی برخوردار باشند؟ آیا حضور متخصصان فناوری اطلاعات و تحلیل داده در مؤسسات حسابرسی الزامی است یا این که حسابرسان مستقل خود می‌توانند تمامی مهارت‌های مورد نیاز برای اجرای این تکنیک‌ها را طی آموزش کسب کنند؟

◀ حمیدرضا بنی‌اسدی

جامعه‌ی حسابداران رسمی کانادا اعتقاد دارد که اکثر حسابرسان دانش کافی برای استفاده از نرم‌افزارهای جدید برای ADA ندارند. هیأت استانداردهای بین‌المللی آموزش حسابداری (IAESB) در ضمایم آموزشی عنوان کرده که حسابرسان باید جهت‌گیری کلی و توانایی ارزیابی داده‌ها را داشته باشند و اطلاعات را از منابع مختلف جمع‌آوری کنند و در نهایت به شرایط در حال تغییر پاسخ مناسب داده و قضاوت حرفه‌ای ارائه نمایند. به‌طور کلی به پایگاه داده (Data Base) تسلط کافی داشته باشند. باتوجه به وضعیت موجود و دانش فناوری اطلاعات حسابرسان، در صورت نیاز و نوع فعالیت واحد

از صحت داده‌های موردتحلیل نیاز به افراد متخصص در این موضوع باشد و شاید حسابرسان به‌تنهایی قادر به تشخیص صحت اطلاعاتی که از طریق پایگاه داده یا سایر روش‌ها در اختیار ایشان قرار داده شده نباشند. ضمن آن که حسابرسان باید تمام عناصر داده را کاملاً درک کنند و ممکن است برای مستندسازی هر عنصر داده، از جمله اهمیت آن در عوامل مهم موفقیت شرکت و... لازم باشد با تحلیل‌گر تجاری مشورت کنند. لیکن باید توجه داشت که حسابرسان باید در زمینه‌ی علم داده، کشف تقلب و اقلام پرت و تحلیل داده و... آموزش ببینند و به فنون داده‌کاوی مسلط شوند و شخصاً تمام تحلیل‌ها را انجام دهند. نرم‌افزار داده‌کاوی نیاز به مهارت‌های فنی قابل‌توجهی دارد. حسابرس باید بتواند تفاوت‌های موجود بین انواع مختلف الگوریتم‌های داده‌کاوی را درک کند تا بتواند الگوریتم صحیح برای استفاده را انتخاب کند. همچنین باید توانایی استفاده از نرم‌افزار و تفسیر نتایج را داشته باشد. بنابراین کسب دانش و استفاده از متخصصان می‌تواند لازم و ملزوم هم باشند.

◀ امیر حسین نریمانی

حسابرسان برای به‌کارگیری تحلیل داده‌ها در وهله‌ی نخست باید درک مناسبی از تکنیک یا فنون تحلیل داده داشته باشند و سپس از مهارت کار با ابزارهای مناسب که همان نرم‌افزارهای عمومی حسابرسی یا استخراج و تحلیل داده و در بهترین حالت نرم‌افزارهای تهیه شده توسط مؤسسات حسابرسی نسبتاً بزرگ، برخوردار باشند. اما این پاسخ بسیار کلی است تکنیک‌ها یا فنون تحلیل داده چه هستند؟ تحلیل

به‌درستی به‌کار گرفت. حسابرس برای اظهار نظر باید متقاعد شود و لاجرم با توده‌ی عظیمی از داده‌های مرتبط با معاملات مواجه است که دائم در حال تغییراند. برای تحلیل داده در حسابرسی مهارت‌های متعددی از جمله تسلط بر نرم‌افزارهای موردنیاز برای دسترسی سریع به داده‌ها، گزارش‌های مالی و تحلیل داده‌ها از جمله تسلط حداقل به یک نرم‌افزار پایگاه داده مانند SQL Server و سایر نرم‌افزارهای مرتبط مانند نرم‌افزارهای اکسل جهت انتقال داده‌ها و تهیه‌ی داشبورد و نمودار و...، نرم‌افزارهای آماری از جمله SPSS جهت تجزیه و تحلیل‌های آماری، نرم‌افزار Power BI جهت تصویرسازی و ارائه‌ی اطلاعات مدیریتی و...، توانایی جمع‌آوری، طبقه‌بندی و تجزیه و تحلیل داده‌ها منطبق با استانداردهای حسابرسی، مدیریت پروژه و برنامه‌ریزی برای انجام کارهای مختلف و توانایی ارائه‌ی گزارش دقیق و مفید و باکیفیت موردنیاز است. به نظر می‌رسد استفاده از تحلیل داده در حسابرسی با استفاده از فناوری اطلاعات و نرم‌افزارها از دو بعد مکانیزه نمودن فرایندهای حسابرسی شامل تدوین دستورالعمل فرایندها و پرونده‌ی الکترونیکی حسابرسی، تدوین نرم‌افزار فرایند حسابرسی و پرونده‌ی الکترونیکی و تدوین نرم‌افزار تحلیل داده‌های حسابرسی، و در بُعد حسابرسی در محیط‌های مبتنی بر فناوری اطلاعات شامل آموزش‌های تخصصی مبتنی بر فناوری اطلاعات به کارکنان حسابرسی بایستی مد نظر قرار گیرد.

بنابراین استفاده از متخصصان فناوری اطلاعات و تحلیل داده در مؤسسات می‌تواند بسیاری از مشکلات موجود را مرتفع نماید ولی نیازهای آموزشی مؤسسات و کارکنان نیز در این خصوص نباید نادیده گرفته شود. به‌رحال به نظر می‌رسد برای اطمینان

داده‌ها در حسابرسی مستلزم طی نمودن چه مراحل است؟ فنون حسابرسی به کمک کامپیوتر (CAAT'S) وسیع‌تر از فنون تحلیل داده هستند بخشی از این فنون به نحوه رسیدگی حسابرسان به کنترل‌های عمومی سیستم‌های اطلاعاتی و کنترل‌های اختصاصی برنامه‌های کاربردی می‌پردازد. فصل‌هایی از کتاب‌های حسابرسی سیستم‌های اطلاعاتی تالیف دیوب و گالاتی و کتاب حسابرسی فناوری اطلاعات تالیف جیمز هال به این مبحث اختصاص دارد که بخش‌هایی از این کتاب‌ها به فارسی ترجمه و منتشر شده است. اما در مورد تحلیل داده‌ها هم فنون متعددی وجود دارد. نظیر فن داده‌های آزمایشی، فن تسهیلات آزمون یکپارچه، فن شبیه‌سازی موازی که در فصول مربوطه‌ی کتاب‌های فوق به تفصیل در مورد آن‌ها صحبت شده است.

قابلیت‌های متداول‌ترین نرم‌افزارهای عمومی حسابرسی یعنی آیدیا و ای سی ال که توانایی‌های کمابیش مشابه دارند، به قرار ذیل است:

ورود اطلاعات، توابع آماری، خلاصه‌سازی، طبقه‌بندی، مرتب‌سازی، تجزیه‌ی سنی، آزمون اقلام تکراری و آزمون ازقلم‌افتادگی‌ها، نرم‌افزارهای عمومی حسابرسی یا استخراج و تحلیل داده‌ها پیچیدگی چندانی ندارند و حسابرسان با آموزش مناسب می‌توانند با آن‌ها کار کنند و حتی حسابرسانی که مهارت بیش‌تری در تحلیل‌گری داده‌ها پیدا کنند فرصت‌های شغلی خوبی در مشاوره‌ی مدیریت به‌عنوان تحلیل‌گر داده در شرکت‌ها پیدا خواهند کرد. اما نیاز به متخصصان فناوری اطلاعات در مؤسسات حسابرسی محدود به استفاده در تحلیل‌گری داده‌ها نیست. بیش از بحث تحلیل داده در بحث‌های کنترل‌های عمومی سیستم‌های اطلاعاتی، کنترل امنیت سیستم‌ها و امنیت شبکه و غیره حسابرسان به استفاده از متخصصین فناوری اطلاعات نیاز مبرم دارند.

◀ حمیدرضا بنی‌اسدی

در حال حاضر نبود الزامات قانونی و ضمانت‌های اجرایی برای دسترسی کامل حسابرسان به داده‌های الکترونیکی واحد مورد رسیدگی از محدودیت‌های ADA است. حسابرسان برای تحلیلی داده‌ها باید به API‌های بانکی، گمرکی، مالیاتی، تأمین اجتماعی، حقوقی و ثبتی دسترسی داشته باشند که در حال حاضر این امر میسر نیست. ضمناً صاحب‌کاران معمولاً نگران ذخیره‌سازی و انتقال اطلاعات توسط حسابرسان هستند. این امر موجب می‌شود که معمولاً داده‌ها به‌صورت کامل در اختیار حسابرسان قرار نگیرد.

برای استفاده‌ی بهینه از ADA باید سه نوع سیاست داشته باشیم:

- الف - استانداردهای آموزشی
- ب - استانداردهای اخلاقی
- ج - استانداردهای فنی و کیفی

برای حفظ و صیانت اطلاعات و داده‌های واحدهای مورد رسیدگی باید استانداردهای اخلاقی یا آیین رفتار حرفه‌ای که مهم‌ترین آن حفظ محرمانگی است مورد تأکید قرار گیرد.

◀ بهاره حقیقی‌طلب

تکنیک‌های فوق بسیار نوظهور هستند به‌گونه‌ای که برخی از آن‌ها از جمله صنعت هوش مصنوعی هنوز در دنیا نیز دارای مقررات یا قوانین نظارتی نیستند. هفته‌ی گذشته بی. بی. سی. اعلام کرد که مدیر عامل «اوپن آی. ای.» یعنی شرکت خالق چت جی‌پی‌تی از کنگره‌ی آمریکا درخواست کرده که مقرراتی را برای صنعت هوش مصنوعی وضع کند. در ایران نیز تاکنون برای بسیاری از این ابزارهای مقرراتی وضع نشده است. این که حسابرس چه‌گونه از این ابزارهای نوین استفاده کند در درجه‌ی اول به میزان دانش وی از حسابرسی و بینش و آگاهی وی از استانداردهای حسابرسی، جایگاه خود به‌عنوان حسابرس در شرکت و شناخت وی از حوزه و دامنه‌ی کار خود بستگی دارد.

اما در مورد محرمانگی، آیین‌نامه‌ی کلی حفاظت داده‌های اتحادیه اروپا قوی‌ترین قانون حفظ حریم خصوصی و امنیت در جهان است. این آیین‌نامه اصول دستورالعمل حفاظت از داده‌ها در سال ۱۹۹۵ را به‌روز و مدرن کرد. در سال ۲۰۱۶ به تصویب رسید و در ۲۵ مه ۲۰۱۸ قابل اجرا شد. اما هنوز در ایران مورد توجه و تأکید نهادهای ذی‌ربط قرار نگرفته است. قرارداد محرمانگی اطلاعات در نظام حقوقی ایران را می‌توان به صورت «عقود» حفظ محرمانگی منعقد کرد. به بیان دیگر استفاده از عنوان «عقد» برای این نوع قراردادها صحیح به نظر می‌رسد. چراکه طبق ماده‌ی ۱۸۳ قانون مدنی، عقد عبارت است از این که یک یا چند نفر در مقابل یک یا چند

۴

آیا بسترهای قانونی موجود چارچوب لازم را برای استفاده از تکنیک‌های تحلیل داده در حسابرسی فراهم می‌کند، یا نیازمند بسترسازی‌های دیگری در این زمینه هستیم؟ به لحاظ قانونی، به‌ویژه حفظ محرمانگی اطلاعات، چه محدودیت‌هایی برای ذخیره‌سازی و تحلیل داده‌های مشتریان توسط مؤسسات حسابرسی وجود دارد؟

اظهار نظر در دست داشته باشد.

◀ امیر حسین نریمانی

در نگاه اول به موجب اصلاحیه‌ی قانون تجارت، بازرسی یا بازرسان می‌توانند در هر موقع هرگونه اسناد و مدارک و اطلاعات مربوط به شرکت را مطالبه کرده و مورد رسیدگی قرار دهند که طبقاً اطلاعات و اسناد الکترونیک را هم شامل می‌شود. ولی این نگاه یک نگرش تک‌بعدی به مسئله است. به غیر از مقاومت مشتریان در دادن مجوز دسترسی به سیستم‌ها و یا ارائه‌ی کامل بانک‌های اطلاعاتی که گاهی با توجیه منطقی و گاهی با بهانه‌جویی توأم است ما با محدودیت‌های خاصی مواجه هستیم.

کار کردن با هر یک از ابزارها و فنون حسابرسی به کمک کامپیوتر مستلزم سطح متناسبی از تجربه و دانش کامپیوتری حسابرسان است. تا وقتی که اطلاعات داخل سیستم مشتری هستند مسئولیت حفظ آن‌ها به‌عنوان دارایی ذی‌قیمت با مدیریت ارشد، واحد فناوری اطلاعات و کارکنان خود شرکت است که غالباً آن‌ها کنترل‌های لازم از قبیل کنترل‌های ورودی و سطوح دسترسی، کنترل‌های پردازشی و کنترل‌های خروجی و رمزگذاری اطلاعات محرمانه را در سیستم‌ها پیش‌بینی کرده‌اند و مسئولیت امنیت سیستم‌ها چه به صورت فیزیکی و چه نفوذ از راه دور به وسیله‌ی خرابکاران و سارقین به عهده‌ی خود آن‌هاست. ولی به محض دسترسی حسابرسان به سیستم‌ها و عبور از دیوارهای امنیتی، آن‌ها نیز در این مسئولیت شریک می‌شوند و در صورتی که در اثر تعمد یا سهل‌انگاری و غالباً در اثر ناشی‌گری همکاران حسابرس نفوذ یا ضربه‌ای به سیستم‌های مشتری وارد آید ضربه‌ی بزرگی چه از نظر اعتباری و حیثیتی و چه از نظر جبران خسارت‌های مالی به مؤسسه‌ی حسابرسی وارد می‌شود. حتی در قبال در اختیار گرفتن بانک‌های اطلاعاتی مشتری با دسترسی فقط خواندنی نیز حسابرسان باید مراقبت‌های حفاظتی لازم را به عمل آورند، چون داده‌هایی که آن‌ها در اختیار گرفته‌اند از حالت رمزگذاری خارج شده و درز کردن و افشای آن‌ها می‌تواند به زیان مشتری باشد.

باید در نظر داشته باشیم که در شرایط کنونی در غیاب نرم‌افزارهای اختصاصی حسابرسی کلیه‌ی اعضای تیم‌های حسابرسی در رده‌های مختلف، به داده‌های مشتریان که معمولاً در قالب فایل اکسل و ورد هستند به صورت یکسانی دسترسی دارند. بنابراین تأکید بر اختیارات بازرسی قانونی به‌موجب قانون تجارت برای دریافت اطلاعات الکترونیکی باید با احتیاط و بررسی بیش‌تر قابلیت‌های تیم حسابرسی و نرم‌افزارهای موجود در محافظت از اطلاعات الکترونیکی صورت پذیرد. در کشورهای پیشرفته‌تر قوانین و مقررات متعددی در

نفر دیگر تعهد بر امری نمایند و مورد قبول آن‌ها باشد. پس عقد نوعی تراضی و رضایت همراه با الزام و اجبار است که در مورد قراردادهای محرمانگی این تراضی در الزام به فاش‌نکردن و حفاظت از اطلاعات است. بنابراین در صحت عقود محرمانگی جای هیچ‌گونه تردیدی وجود ندارد. این قراردادها از نوع قرارداد خصوصی تلقی می‌شوند و در صورتی که مفادشان با قانون در تعارض نباشند، صحیح و لازم هستند. در قراردادهای حسابرسی نیز این رعایت محرمانگی مورد تأکید است. هنگامی که در قسمت مسئولیت حسابرس در استاندارد بخش ۲۱۰ (توافق در خصوص شرایط کار حسابرسی) به انجام حسابرسی صورت‌های مالی طبق استانداردهای حسابرسی اشاره می‌شود و در ادامه ذکر می‌گردد که استانداردهای مزبور ایجاب می‌کند که حسابرس الزامات آیین رفتار حرفه‌ای را رعایت کند، در واقع رعایت محرمانگی مورد توجه قرار می‌گیرد.

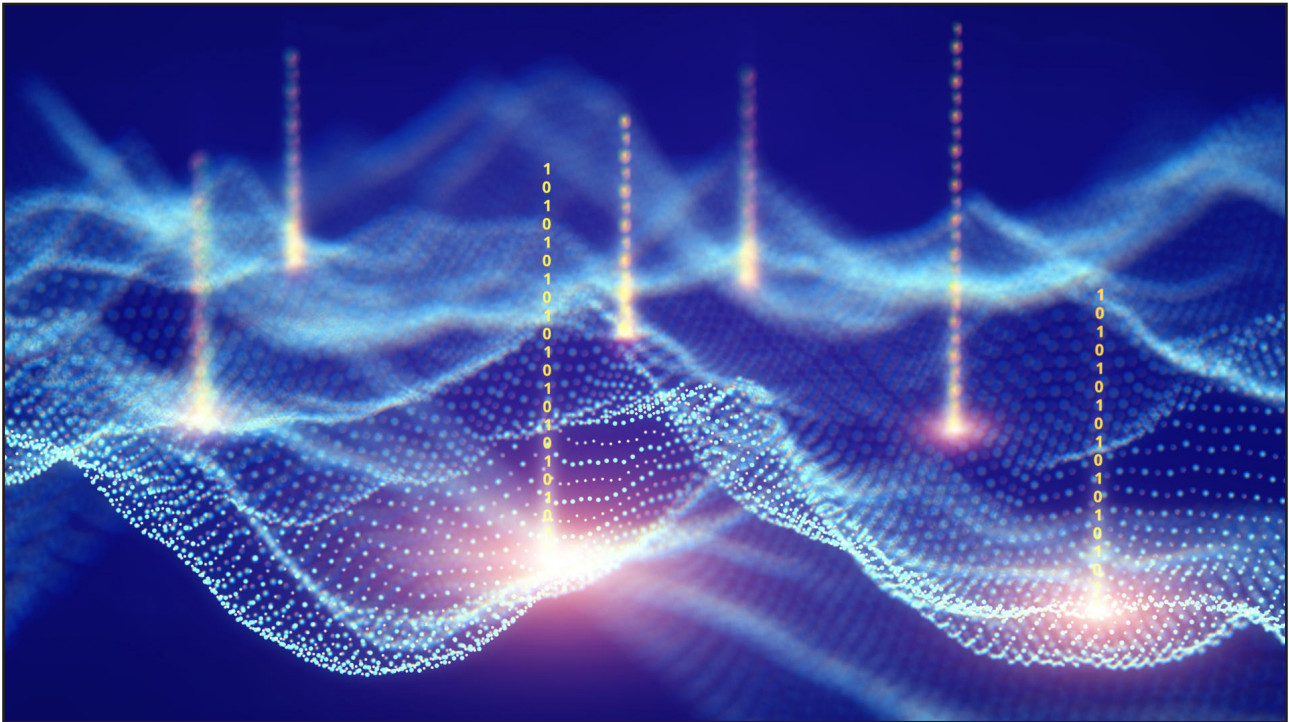
◀ ناصر رزاق

در ایران طبق ماده واحده‌ی قانون استفاده از خدمات حسابداران رسمی و آیین رفتار حرفه‌ای، خدمات حسابرسان محدود به تعداد معدودی خدمت به صاحب‌کاران بوده و امکان استفاده از داده‌ها جهت خدمات مشاوره مدیریت ممکن است فراهم نباشد.

از طرفی طبق ماده‌ی ۱۴۹ اصلاحیه‌ی قانون تجارت بازرسی یا بازرسان می‌توانند در هر موقع هرگونه رسیدگی و بازرسی لازم را انجام داده و اسناد و مدارک و اطلاعات مربوط به شرکت را مطالبه کرده و مورد رسیدگی قرار دهند و یا از نظر کارشناسان استفاده کنند.

همچنین طبق استاندارد حسابرسی ۵۰۰ هدف حسابرس، طراحی و اجرای روش‌های حسابرسی به‌گونه‌ای است که بتواند شواهد حسابرسی کافی و مناسب پشتوانه‌ی نتیجه‌گیری‌هایی معقول که مبنای اظهار نظر وی قرار می‌گیرد، را کسب کند. اطلاعات مورد استفاده توسط حسابرس برای دستیابی به نتیجه‌گیری‌هایی است که مبنای اظهار نظر وی قرار می‌گیرد. شواهد حسابرسی شامل اطلاعات موجود در سوابق حسابداری مبنای تهیه‌ی صورت‌های مالی و سایر اطلاعات است.

با توجه به موارد بالا چنین به نظر می‌رسد که حسابرس و به‌خصوص بازرسی طبق قوانین و استانداردها امکان دسترسی نامحدود به اطلاعات واحد تجاری را دارد، لیکن اگرچه لازم است در خصوص این موضوع با مشاورین حقوقی هماهنگی شود، در عمل ممکن است چنین امکانی به‌راحتی وجود نداشته باشد و حسابرس برای دستیابی به داده‌های واحد تجاری چه در داخل واحد تجاری و چه اطلاعات مرتبط در سایر سازمان‌ها و نهادها با محدودیت‌های جدی و قانونی روبه‌رو باشد که باعث شود نتواند شواهد کافی و لازم جهت

◀ حمیدرضا بنی‌اسدی

سؤالی که مطرح است این است که تجزیه و تحلیل داده‌ها، شواهد حسابرسی را فراهم می‌کند یا خیر؟ در حال حاضر ADA نمی‌تواند فراهم‌کننده‌ی شواهد حسابرسی باشد اما می‌تواند شروع یک تردید حرفه‌ای و یا پایان یک تردید حرفه‌ای باشد. باید توجه داشت که استانداردهای حسابرسی بدون توجه به رویکرد تحلیل‌گری داده‌ها در حسابرسی نگارش شده و چون حسابرسان نسبت به اظهارنظر و گزارش حسابرسی مسئول هستند، نمی‌توانند تجزیه و تحلیل داده‌ها را مبنای جمع‌آوری شواهد قرار دهند.

◀ بهاره حقیقی‌طلب

مطابق بند ۵-ب استاندارد حسابرسی ۵۰۰ شواهد حسابرسی (تجدیدنظر شده‌ی ۱۳۹۵)، تمام اطلاعات استفاده شده توسط حسابرس به‌منظور دستیابی به نتیجه‌گیری‌های مبنای اظهارنظر وی، شواهد حسابرسی هستند. در دنیای دیجیتال و پرتحول امروز نمی‌توان از داده‌های کلان و نتایج تحلیل آن‌ها به‌عنوان قسمتی عمده از شواهد حسابرسی چشم‌پوشی کرد. مطابق بندهای ۹ و ۱۱ استاندارد حسابرسی ۵۸۰ تأییدیه‌ی کتبی مدیران (تجدیدنظر شده‌ی ۱۳۹۶)، حسابرس باید از مدیران اجرایی که مسئولیت‌های مشخصی در قبال صورت‌های مالی دارند و از موضوعات مورد نظر آگاه هستند، تأییدیه‌ی کتبی درخواست کند تا اطمینان یابد که تمام اطلاعات مربوط ارائه شده و امکان دسترسی به آن‌ها طبق شرایط مندرج در

زمینه‌ی محافظت از سیستم‌های اطلاعاتی و داده‌ها در برابر خرابکاری و دستبردهای تبهکارانه و یا وارد نمودن سهل‌انگارانه خسارت وجود دارد، در حالی که ما در این زمینه صرفاً یک رهنمود به‌عنوان «رهنمود مستندسازی الکترونیک پرونده‌های حسابرسی» داریم که این رهنمود بیش‌تر در باب اعتباربخشی اسناد و مدارک الکترونیکی حسابرسی است و در خصوص مسئولیت حسابرسان در محافظت از داده‌های مشتریان مقررات و پروتکل خاصی نداریم.

مراجع حرفه‌ای، سازمان حسابرسی و جامعه‌ی حسابداران رسمی، به‌ویژه کارگروه فناوری اطلاعات جامعه، باید تأکید و تمرکز بیش‌تری بر تدوین چنین رهنمودهایی داشته باشند تا حسابرسان با رعایت پروتکل‌های حداقلی، با اعتمادبه‌نفس بیش‌تری مبادرت به دریافت و تحلیل داده‌های الکترونیکی نمایند.

۳

با توجه به استانداردهای حسابرسی، چه امکانات و محدودیت‌هایی برای به‌کارگیری تکنیک‌های تحلیل داده وجود دارد؟

قرارداد حسابرسی، برای حسابرس فراهم شده است. در این راستا، امکان دسترسی به اطلاعات داده‌های کلان به‌منظور تجزیه و تحلیل برای حسابرس وجود دارد و در صورت عدم اعمال محدودیت توسط عوامل محیطی و صاحب‌کار و یا سایر محدودیت‌های ذکر شده در پاسخ به سؤال اول پیش روی حسابرسان بر اساس ظرفیت مؤسسه‌ی حسابرسی و دانش حسابرسان در به‌کارگیری ابزارهای تحلیل، محدودیت دیگری در حال حاضر برای به‌کارگیری این تکنیک‌ها وجود ندارد.

◀ ناصر رزاق

مطابق استاندارد حسابرسی بخش ۵۰۰ داده‌ها از طریق محسوسات پنج‌گانه، محاسبات مجدد، آزمایش‌ها، تجربیات و سایر مدارج شناخت جمع‌آوری، طبقه‌بندی، پردازش و تجزیه و تحلیل شده و در قالب گزارش‌ها از جمله گرافیکی و نموداری، جدولی و... ارائه می‌گردد. لذا گزارش‌هایی که برپایه‌ی داده‌های صحیح و قابل‌اتکا تهیه می‌شود مطابق مفاهیم نظری گزارشگری مالی بیان صادقانه‌ای از وضع موجود دارد و لذا انعکاس‌دهنده‌ی موقعیت، وضعیت و عملکرد سیستم‌های اطلاعاتی هستند.

این فرایند به این دلیل که مدیران واحد تجاری سعی دارند تا با برنامه‌ریزی و کنترل و ارزیابی، جریان‌های مالی و غیر مالی را در جهت پیشبرد مقاصد شرکت تغییر دهند، اهمیت می‌یابد. در استانداردهای حسابرسی مطالب مختلفی در خصوص استفاده از فناوری اطلاعات و تحلیل داده مطرح

شده لیکن به محدودیتی اساسی از این بابت اشاره نشده است. طبق استاندارد حسابرسی ۲۳۰، مستندات حسابرسی شامل برنامه‌های حسابرسی، تجزیه و تحلیل‌ها، نکات حسابرسی، خلاصه‌ی موضوعات عمده، تأییدیه‌های برون‌سازمانی و تأییدیه‌ی مدیران، چک‌لیست‌ها و مکاتبات (شامل پست الکترونیکی) مربوط به موضوعات عمده می‌تواند به صورت کاغذی، الکترونیکی یا روش‌های دیگر تهیه شود.

استاندارد ۲۴۰، به ارزیابی این موضوع می‌پردازد که آیا روش‌های تحلیلی اجرا شده در زمانی نزدیک به خاتمه‌ی کار حسابرسی بیانگر خطر تحریف بااهمیت ناشی از تقلب از پیش مشخص نشده است، می‌باشد یا خیر.

استاندارد ۳۱۵ به مزیت‌های استفاده از فناوری اطلاعات برای کنترل‌های داخلی می‌پردازد که واحد تجاری را قادر به به‌کارگیری یکنواخت قواعد تجاری از پیش تعیین‌شده و انجام محاسبات پیچیده در پردازش حجم بزرگی از معاملات یا داده‌ها، افزایش قابلیت دسترسی، به‌موقع بودن و صحت اطلاعات، تسهیل تحلیل بیش‌تر اطلاعات، افزایش توان نظارت بر عملکرد واحد تجاری و نادیده گرفتن کنترل‌ها و افزایش توان دست‌یابی به تفکیک مؤثر وظایف از طریق استقرار کنترل‌های ایمنی در برنامه‌های کاربردی، بانک‌های اطلاعاتی و سیستم‌های عامل می‌کند.

این استاندارد همچنین مخاطرات استفاده از فناوری اطلاعات در کنترل‌های داخلی از جمله اعتماد به سیستم‌ها یا برنامه‌هایی که داده‌ها را نادرست پردازش می‌کنند، داده‌های

نادرست را پردازش می‌کنند، یا هر دو، دسترسی غیرمجاز به داده‌ها، و یا خطرات در مواردی که بیش از یک استفاده‌کننده به یک بانک اطلاعاتی مشترک دسترسی دارند، احتمال برخورداری کارکنان فناوری اطلاعات از امکان دسترسی بیش از حد نیاز برای انجام وظایف خود و نقض تفکیک وظایف و تغییرات غیر مجاز داده‌ها در پرونده‌های اصلی را مطرح می‌کند.

طبق استاندارد ۳۳۰ قضاوت درباره‌ی میزان یک روش حسابرسی پس از در نظر گرفتن اهمیت، خطر ارزیابی شده و سطح اطمینان برنامه‌ریزی شده توسط حسابرس تعیین می‌شود. طبق این استاندارد به‌کارگیری تکنیک‌های حسابرسی به کمک رایانه می‌تواند آزمون‌های گسترده‌تر تراکنش‌های الکترونیکی و پرونده‌های حساب‌ها را میسر کند، که این موضوع در مواردی که حسابرس قصد دارد میزان آزمون‌ها را برای مثال، در برخورد با خطرهای تحریف بااهمیت ناشی از تقلب، افزایش دهد، می‌تواند سودمند واقع شود. این‌گونه تکنیک‌ها می‌تواند برای انتخاب نمونه‌ی تراکنش‌ها، مرتب‌سازی معاملات براساس ویژگی‌های خاص، یا آزمون کل یک جامعه به جای نمونه‌ای از آن به‌کار رود. با استفاده از تحلیل‌ها می‌توان روابط مشکوک حساب را کشف نمود تا حسابرسان بتوانند آن موارد را بیش‌تر بررسی کنند.

استاندارد ۵۰۰ و ۵۲۰ ارزیابی اطلاعات مالی از طریق تحلیل روابط منطقی بین داده‌های مالی و غیرمالی شامل بررسی‌های لازم در صورت برخورد با نوسانات یا روابط مغایر با سایر اطلاعات مربوط یا متفاوت با مقادیر مورد انتظار را با استفاده از روش‌های تحلیل مورد بررسی قرار داده است.

روش‌های تحلیلی شامل مقایسه‌ی اطلاعات مالی با اطلاعات مقایسه‌ای دوره‌های قبل، نتایج مورد انتظار مانند بودجه‌ها یا پیش‌بینی‌ها، یا انتظارات حسابرس، نظیر برآورد مبلغ استهلاک، اطلاعات مشابه صنعت؛ مانند مقایسه‌ی نسبت فروش به دریافتنی‌های تجاری واحد تجاری با متوسط صنعت یا سایر واحدهای تجاری هم‌اندازه در همان صنعت است. همچنین روش‌های تحلیلی شامل توجه به روابطی چون روابط بین عناصر اطلاعات مالی است که انتظار می‌رود از یک الگوی قابل پیش‌بینی متکی بر تجارب واحد تجاری، پیروی کند؛ مانند درصد سود ناخالص.

قابلیت‌اتکای داده‌ها متأثر از ماهیت و منبع کسب داده است و به شرایط خاص کسب این داده‌ها نیز بستگی دارد. بنابراین، هنگام تعیین قابلیت‌اتکای داده‌ها برای مقاصد طراحی روش‌های تحلیلی منبع اطلاعات، قابلیت مقایسه اطلاعات، ماهیت و مربوط بودن اطلاعات، کنترل‌های حاکم بر تهیه‌ی اطلاعات مربوط تلقی می‌شود.

استاندارد ۲۴۱۰، به اجرای روش‌های تحلیلی برای شناسایی

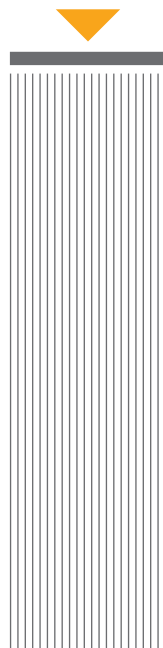
روابط و اقلامی که غیرعادی به نظر می‌رسد و ممکن است بیانگر تحریفی بااهمیت در اطلاعات مالی میان‌دوره‌ای باشد اشاره دارد و آن را به تحلیل نسبت‌ها و تکنیک‌های آماری مانند تحلیل روندها یا تحلیل رگرسیون که می‌تواند به صورت دستی یا با استفاده از رایانه انجام شود ارتباط می‌دهد. با توجه به مطالب بالا به‌کارگیری فناوری اطلاعات و تحلیل داده در حسابرسی در استانداردهای حسابرسی به شکل مناسبی پیش‌بینی شده و محدودیت خاصی در این خصوص در نظر گرفته نشده است.

از آنجایی که تحلیل آماری کاری پیچیده و بسیار سخت است، امکان انجام محاسبات آن بدون برنامه و نرم‌افزارهای تحلیل آماری امکان‌پذیر نیست. بنابراین برای این که حسابرس بتواند تحلیل آماری مناسبی انجام دهد باید به یکی از نرم‌افزارهای تحلیل آماری تسلط داشته باشد. نرم‌افزارهای متعددی از جمله SPSS (Statistical Package for Social Science)، SAS (Statistical Analysis System)، Lisrel (Linear Structural Relation)، Statistica، Minitab، R، Eview (Econometric View)، NCSS، و Expert Choice و... در این خصوص وجود دارد.

نرم‌افزارهای کاربردی در تحلیل آماری امکاناتی جهت ترسیم انواع نمودارها، محاسبه‌ی انواع شیوه‌های رگرسیونی، اندازه‌گیری و محاسبات آمار توصیفی و انواع تحلیل‌های اختصاصی را در اختیار حسابرس می‌گذارد که این موارد شامل ویژگی‌های مرتبط با تحلیل واریانس، زبان توسعه و همچنین رابط کاربری نیز می‌باشند. البته نرم‌افزارهایی نیز با تمرکز بر پاک‌سازی و آماده‌سازی داده‌ها از جمله نرم‌افزارهای Paxata و Trifacta و... نیز وجود دارد. بنابراین به نظر می‌رسد استفاده از ابزارها در خصوص به‌کارگیری فناوری اطلاعات و تحلیل داده در استانداردهای حسابرسی پیش‌بینی شده است.

◀ امیرحسین نربمانی

استاندارد حسابرسی ۵۲۰ به کسب شواهد حسابرسی با به‌کارگیری روش‌های تحلیلی پرداخته است، باید در نظر داشت که روش‌های تحلیلی از مدت‌ها قبل در حسابرسی وجود داشته ولی بحث تحلیل داده به دوران اخیر که سیستم‌های اطلاعاتی به پیشرفت‌های کفایت دست یافته‌اند و بانک‌های اطلاعاتی حجم عظیمی از داده‌ها را در بر می‌گیرند باز می‌گردد. هرچند که تحلیل داده‌ها می‌تواند مانده‌های ادواری اقلام صورت‌های مالی را به‌عنوان داده و تحلیل روند و نسبت‌ها دربرگیرد ولی بیش از آن به‌عنوان آزمون‌های اثباتی تا پایین‌ترین جزئیات تراکنش‌ها و فعالیت‌های خرید و فروش و مانده‌های حساب‌های پرداختنی و دریافتنی به‌کار گرفته می‌شود.

پرونده‌ی دائمی حاوی تصاویر مدارک، قراردادهای، موافقت‌نامه‌ها، فرایندها، نکات انتقالی به دوره‌ی آتی و... است. معمولاً تغییرات چندانی نداشته و لازم است توسط حسابرس به‌روزرسانی شود. با توجه به رشد روزافزون فناوری اطلاعات این‌گونه مدارک را می‌توان به صورت فایل تهیه و نگهداری کرد. امروزه بسیاری از مشاغل نگهداری مدارک به صورت کاغذی صورت نمی‌گیرد و فایل آن (حداقل تصویر مدارک) بایگانی می‌شود.

یکی از مهم‌ترین مزایای ایجاد پرونده‌ی دائمی الکترونیکی اشتراک‌گذاری آن توسط حسابرس مستقل است و در کاهش ساعت کاری و البته جلوگیری از دوباره‌کاری بسیار مؤثر است. ایجاد پرونده‌ی دائمی الکترونیکی در مؤسسات حسابرسی الزاماتی دارد و به شرح زیر قابل انجام است:

الف- مهم‌ترین موضوع تصویب این امر توسط جامعه‌ی حسابداران رسمی ایران و البته با هماهنگی سازمان حسابرسی (به‌عنوان روش قابل قبول نگهداری مدرک)

ب- تدوین آیین‌نامه و دستورالعمل ایجاد پرونده‌ی دائمی الکترونیکی که شامل سازوکار ایجاد پرونده‌ی دائمی، روش‌های اعتباردهی، دسترسی، به‌روزرسانی و... است.

ج- همکاری مؤسسات عضو جامعه‌ی حسابداران رسمی ایران و همچنین ایجاد نظام طرح‌های تشویقی برای حسابداران مستقل.

د- تعیین نمره در ارزیابی مؤسسات حسابرسی در کنترل کیفیت

۵- آموزش

برگزاری دوره‌های آموزشی مرتبط با حسابرسی IT و فناوری اطلاعات برای حسابداران و اعضای جامعه‌ی حسابداران رسمی ایران

۶- مجوز حسابرسی IT برای مؤسسات

صدور مجوز رسمی توسط جامعه برای مؤسسات حسابرسی خاص که تخصص حسابرسی IT را دارند.

◀ بهاره حقیقی طلب

در بیستمین همایش ملی حسابداری در مقاله‌ای با عنوان «حسابرسی فناوری اطلاعات در ایران: موانع اجرایی، راهکارها و پیش‌نیازها» و همچنین کتاب جدیدی با عنوان «دستورالعمل حسابرسی فناوری اطلاعات» که جامعه‌ی حسابداران رسمی ایران در دست انتشار دارد، موضوعات قابل توجهی برای حسابداران محترم وجود دارد که دعوت می‌کنم این موارد را مطالعه کنند.

◀ ناصر رزاق

در سال ۲۰۱۴ جلسات و پنل‌هایی با حمایت مشترک

استانداردهای حسابرسی محدودیت خاصی برای تحلیل داده‌های حسابرسی قائل نشده ولی بر قابلیت اتکای داده‌های مورد تحلیل تأکید دارد. انجمن حسابداران خبره انگلستان ACCA در مقاله‌ی تحلیلی‌گری داده‌ها و حسابرسی توضیح داده که چه‌گونه فناوری اطلاعات می‌تواند در حسابرسی مورد استفاده قرارگیرد و به حسابداران توصیه کرده که هر جا که مناسب باشد از ابزارها و فنون حسابرسی به کمک کامپیوتر "CAATT" استفاده کنند. اما همان‌طور که گفتیم داده‌ها از هر منبعی چه داخلی و چه خارجی که کسب شوند باید کنترل‌های لازم در مورد واقعی بودن و قابلیت‌اتکای آن انجام شود.

۶

در چارچوب بحث جاری، در صورتی که توجه فعالان حرفه‌ای و جامعه حسابداران رسمی ایران به نکات دیگری را نیز لازم می‌دانید، بیان فرمایید.

◀ حمیدرضا بنی‌اسدی

۱- اظهار نظر نسبت به کنترل‌های حاکم بر فناوری اطلاعات

برای برخی از کسب‌وکارها مثل بانک‌ها، بیمه‌ها و شرکت‌های لیزینگ دستورالعمل‌های اختصاصی حسابرسی فناوری اطلاعات تعریف و پیروی از آن‌ها الزامی شود. عملاً رسیدگی محتوایی به شکل سنتی برای رسیدگی و حسابرسی این‌گونه کسب‌وکارها خصوصاً بانک‌ها امکان‌پذیر نیست. (مشکلات به وجود آمده در حسابرسی بانک‌ها در سال‌های اخیر مؤید این مطلب است). برای اجرایی شدن این مورد حسابداران ملزم به ارائه اظهار نظر نسبت به بررسی کنترل‌های داخلی حاکم بر فناوری اطلاعات (همانند این که نسبت به کنترل‌های داخلی اظهار نظر می‌کنند) شوند.

۲- ارتقای دانش اعضا

ارتقای دانش رایانه‌ای حسابداران و مدیران و اعضای جامعه‌ی حسابداران رسمی از طریق گنجاندن سؤالات مرتبط با فناوری اطلاعات برای آزمون‌های تعیین سطح حسابداران جامعه و یا ارائه گواهی ICDL به جامعه برای ارتقای سطح.

۳- تشویق مؤسسات حسابرسی همراه با IT

ایجاد نظام تشویق استفاده از فناوری اطلاعات برای مؤسسات حسابرسی عضو جامعه‌ی حسابداران رسمی ایران

۴- پرونده‌ی دائمی الکترونیکی

بنابراین به نظر می‌رسد نهادهای مرتبط با حسابرسی از جمله جامعه‌ی حسابداران رسمی، هیأت تشخیص صلاحیت حسابداران رسمی، وزارت علوم و انجمن‌های علمی مرتبط بایستی به‌طور هماهنگ نسبت به برنامه‌ریزی دروس رشته‌ی حسابداری و تجدید نظر در آن اقدام نمایند. به نظر می‌رسد مطالب میان‌رشته‌ای از جمله فناوری اطلاعات، آمار و... بایستی با مطالعه‌ی دقیق و علمی هم در برنامه‌های درسی دانشگاه‌ها و هم در برنامه‌های آموزشی جامعه و سایر انجمن‌ها گنجانده شوند و اساتید موردنظر نیز به شکلی تربیت شوند که امکان تدریس دروس میان‌رشته‌ای را داشته باشند. بنابر این از جنبه‌ی تحلیل‌گری داده‌ها (دیتا آنالیز) لازم است به مباحث فناوری اطلاعات، علم داده، آمار و تحلیل داده توجه شود و آموزش‌های بلندمدت لازم به کارکنان حسابرسی داده شود و در تعیین رده‌های حرفه‌ای و تشخیص صلاحیت حسابداران رسمی نیز موارد مزبور مدنظر قرار گیرد.

از جنبه‌ی ساخت نرم‌افزار می‌توان به‌طور موازی به تولید نرم‌افزارهای موردنظر که نیازهای حساب‌رسان را برآورده کند، از جمله نرم‌افزار یا نرم‌افزارهایی که در خصوص نحوه‌ی ساختار داده‌ها، نحوه‌ی پاک‌سازی داده‌ها، نحوه‌ی جمع‌آوری داده و ایجاد پایگاه داده و انبار داده و ساخت مکعب داده‌ها، نحوه‌ی تحلیل و توانمندی نرم‌افزار در تحلیل داده و نحوه‌ی کشف ناهنجاری‌ها و مغایرت‌ها توجه کرد. بدیهی است طراحی و تولید نرم‌افزار نیاز به خواستن، همت، زمان و انجام هزینه‌ی

«پرایس واترهاوس کوپرز» و دانشگاه «دایلی نوز» به‌منظور بحث در مورد چگونگی انطباق برنامه‌ی درسی رشته حسابداری با هدف ایجاد دوره‌های تجزیه و تحلیل داده‌های بیش‌تر برگزار شد. پیام نهایی این پنل‌ها این بود که دانشجویان رشته حسابداری لازم است به دانشمند داده تبدیل شوند.

با توجه به شرایط جدید و انبوه داده‌ها حساب‌رسان ناچار به یادگیری و استفاده از فناوری‌های نوین و علم داده و تجزیه و تحلیل‌های مرتبط هستند، بنابراین برنامه‌ی درسی دانشگاه‌ها باید برای تطبیق و آماده‌سازی حساب‌رسان در محیط تحلیل داده و استفاده از فناوری اطلاعات بازنگری شود. در برنامه‌ی درسی دانشگاه‌ها باید برنامه‌نویسی (ترجیحاً زبان پایتون یا جاوا)، آشنایی با پایگاه‌های داده‌ی ساختار یافته و ساختار نیافته، آمار چند متغیره و استنباطی و کاربرد آن در حسابرسی (از جمله مهارت استفاده از نرم‌افزارهای SPSS و R)، ابزارهای تجسم و بصری‌سازی داده‌ها (مانند Power BI) گنجانده شود. همچنین بایستی مهارت‌های دیگری از جمله مهارت تشخیص الگو، تفکر انتقادی و افزایش آموزش‌های روش‌های تحلیلی نیز در برنامه‌ها مدنظر قرار گیرد.

همچنین بایستی در برنامه‌ها به شکلی عمل شود که دانشجویان روابط بین مالی را عمیق‌تر درک کرده و بر روی آن تمرکز کنند. دانشجویان و حساب‌رسان باید درک کنند که چه‌گونه الگوهای اطلاعات مالی می‌تواند داستانی درباره‌ی عملکرد یک شرکت را بیان کند.

موازی با بقیه مراحل به‌عنوان یک راهکار مناسب تلقی گردد.

◀ امیرحسین نریمانی

علی‌رغم تمام مزایایی که برای استفاده از ابزارها و فنون حسابرسی به کمک کامپیوتر و تحلیل داده‌ها بر شمردیم ولی به خاطر داشته باشیم که سرمایه‌گذاری مؤسسات حسابرسی در فناوری‌های نوین بسیار دیربازده است و در شرایط کنونی که اکثر مؤسسات درگیر تأمین هزینه‌های جاری هستند ارائه‌ی پیشنهاد عملی در این زمینه کار ساده‌ای نیست؛ تنها پیشنهاد من به همکاران حرفه‌ای تلاش در حفظ نیروهای بااستعداد، به‌حداقل رساندن نقل‌وانتقال همکاران و سرمایه‌گذاری مناسب در آموزش آن‌ها است. جامعه‌ی حسابداران رسمی ایران نیز می‌تواند در تهیه و تدوین استانداردها و رهنمودهای مورد نیاز نظیر استانداردهای داده‌های حسابرسی (ADA) و کنترل‌های عمومی فناوری اطلاعات (ITGC-Information Technology General Controls) برای استفاده از فناوری‌های نوین در حسابرسی و بسترسازی مقرراتی برای تسهیل به‌کارگیری این فناوری‌ها توسط حسابرسان و الزام واحدهای تحت حسابرسی به همکاری در این زمینه‌ها اقدام کند و با برگزاری همایش‌ها، کنفرانس‌ها و کلاس‌های آموزشی به پیشرفت این حوزه‌ها سرعت بخشد.

◀ حسابدار رسمی

از پاسخ‌های تمامی همکاران گران‌قدر سپاسگزاریم.

مناسب دارد.

به‌طور خلاصه به نظر می‌رسد موارد زیر بایستی به ترتیب اولویت جهت استفاده از فناوری اطلاعات و تحلیل داده در حسابرسی مد نظر قرار گیرد:

- ۱) طراحی (معماری) شیوه‌های اجرایی اقدامات مکانیزه کردن حسابرسی و دستورالعمل حسابرسی مکانیزه جهت بررسی ادعاهای مختلف مدیریت
 - ۲) بررسی و شناسایی ابزارهای موجود (اصلی و جانبی) که امکان دست‌یابی به موارد بند یک بالا را فراهم سازد نظیر SQL، اکسل، SPSS و...
 - ۳) بررسی تولید نرم‌افزار در مواردی که نرم‌افزارهای موجود موضوع بند ۲ بالا پاسخ‌گوی نیازهای مرتبط با اقدامات اجرایی موضوع بند یک نباشد.
 - ۴) تدوین استانداردها و چک‌لیست‌های مرتبط با حداقل انتظارات از نرم‌افزارهای موجود یا تولید شده یا در دست تولید به‌منظور ارزیابی آن‌ها
 - ۵) تربیت نیروی انسانی (آموزش) مناسب جهت به‌کارگیری نرم‌افزارهای موضوع بند ۱ و ۲
 - ۶) هماهنگی با سایر ارگان‌ها و نهادهای ذی‌صلاح برای تربیت نیروی انسانی
 - ۷) تجدیدنظر در آموزش و نحوه برگزاری آزمون‌های حسابدار رسمی و رده‌های حرفه‌ای و دانشگاه‌ها با توجه به موارد بالا
- بدیهی است در نقشه‌ی راه تهیه‌شده آموزش می‌تواند به‌طور

نقش

حسابدار حرفه‌ای

در داده‌ها (Data)

مترجمان: مرتضی اسدی، آرشیبا منتظری

سازمانی شواهدمحور تا راه‌حل هوش مصنوعی با خود فراگیری درجه‌بندی شود که تصمیم‌گیری در روال عادی را انجام می‌دهد.

حسابداران حرفه‌ای باید پیوسته سازگار باشند تا بتوانند کمک‌های استراتژیک را مهیا کنند چرا که زنجیره‌ی ارزش از اقتصاد صنعتی به سمت دیجیتالی در حال رشد است. درحالی‌که حسابداران حرفه‌ای همیشه با داده مواجه بوده‌اند، تخصص حرفه‌ای آن‌ها غالباً می‌تواند بر مجموعه داده‌های ساختارمند^۲ متمرکز شود که دیگر داده‌ی عادی نیستند. گفته شده است، حسابداران حرفه‌ای می‌توانند بر تخصص موجود تأثیر بگذارند و رویکردشان را توسعه دهند تا مجموعه داده‌ی ساختارمند و غیرساختارمند را دربرگیرد که داده‌ی مالی و غیرمالی را تسخیر می‌کند، از سازمان‌ها در گرفتن تصمیمات بینش‌محور حمایت می‌کند، فرصت‌ها را به تصرف خود درمی‌آورد و به ریسک‌ها پاسخ می‌دهد. درعین‌حال، برای انجام این کار این افراد حرفه‌ای

به دلیل فقدان چارچوبی برای آموزش کاربران داده و تنظیم و اجرای قوانین، فعالیت‌های غیرقانونی یا غیراخلاقی انجام شود.

رهبران از تمام حوزه‌های جهانی و منطقه‌ای و کسب‌وکار، به دنبال کمک به تنظیم انتظارات، کنترل فعالیت‌ها و اثرگذاری بر داده برای ارتقای سودآوری و رفاه هستند.

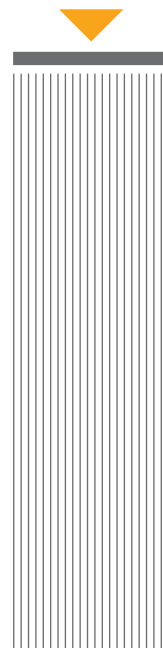
در این محیط، حسابداران حرفه‌ای این فرصت را دارند تا خود را برای حمایت از رهبران در توسعه استانداردها و چارچوب‌های جدید همگام سازند.

این نظر در حال گسترش، در خصوص شناسایی داده به‌عنوان یک دارایی نیز می‌تواند باز تعریفی بر مفهوم سنتی زنجیره‌های ارزش باشد. که مدل جدید، با نام زنجیره‌های ارزش مدیریت داده^۱ پدیدار شده است زنجیره‌های ارزش داده از زنجیره‌های ارزش سنتی که نوعی خدمات یا محصولات را تولید می‌کند متفاوت است. زنجیره‌های ارزش مدیریت داده درباره‌ی ایجاد نتایج است. نتایج داده‌محور می‌تواند از استراتژی

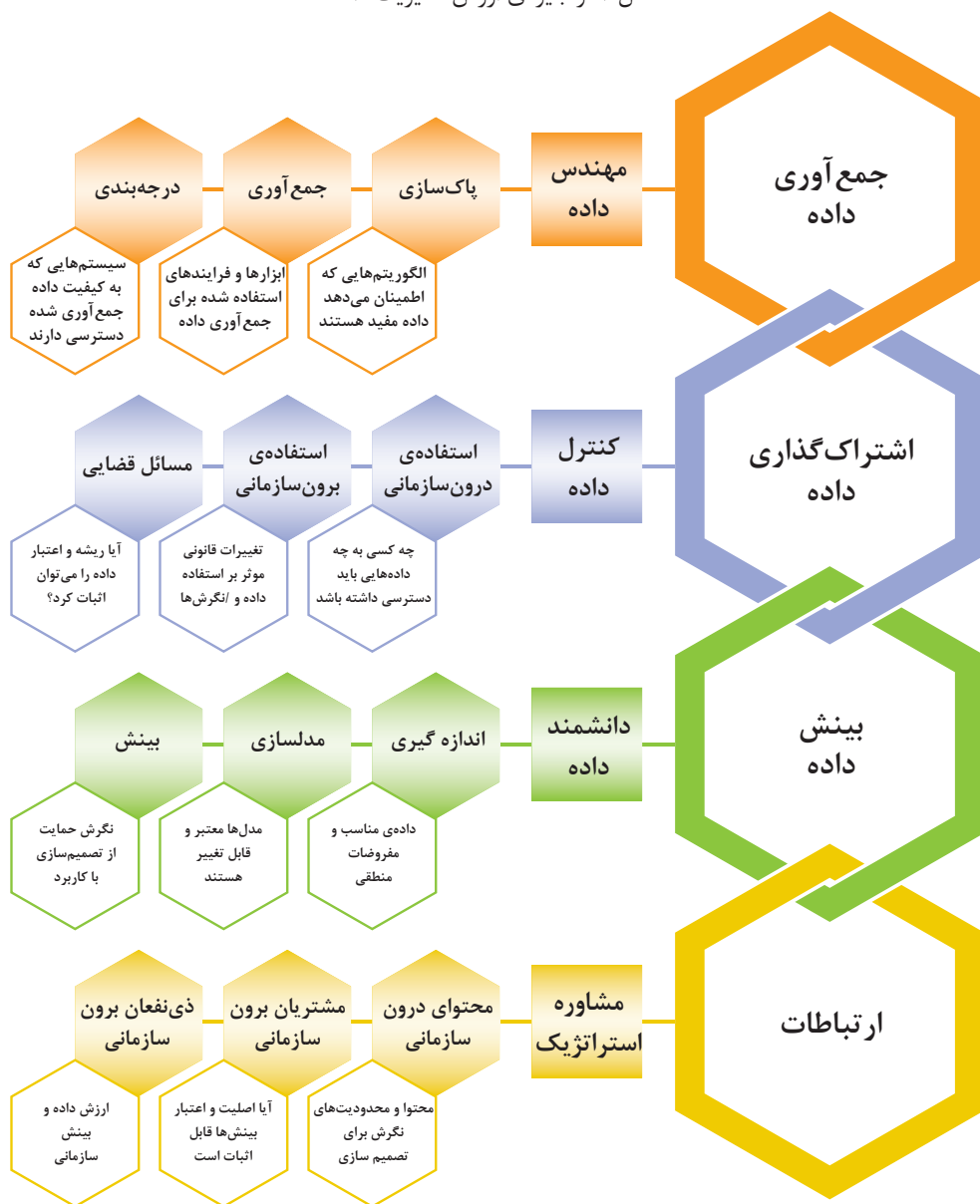
چکیده

حجم داده‌های دیجیتالی در سراسر جهان در حال انفجار

است. در سال ۲۰۲۰، طبق برآوردها، داده‌های دیجیتال در مقایسه با تنها ۱،۲ زتابایت در سال ۲۰۱۰ در حدود ۴۰ زتابایت بوده است. به‌طور باور نکردنی، نود درصد این داده در سال آخر ایجاد شده‌اند و در هر دو سال انتظار می‌رود که کل حجم داده دو برابر شود. در اقتصاد امروزی، داده نه تنها یک کالا، بلکه یک دارایی است و کلید بازگشایی تصمیمات قدرتمند مبتنی بر بینش را به همراه دارد. اما مثل هر تغییر عظیم، انقلاب داده هم چالش‌های منحصربه‌فرد خودش را دارد. استانداردهای نظارتی با ظهور این دارایی جدید ارزشمند همگام نشده‌اند. ضعف محیط قانونی و نظارتی بر همه چیز تأثیر می‌گذارد، از گذار جهانی ما به اقتصاد دیجیتال گرفته، تا سودآوری و پایداری مشاغل فردی. ریسک قابل توجهی وجود دارد که ممکن است

شکل ۱: زنجیره‌ی ارزش مدیریت داده

نقش حسابدار رسمی

نقش اصلی

قدرت ایفای نقش اصلی از طریق منشورهای قانونی موجود برای گسترش داده‌های مالی جهت دربر گرفتن تمامی داده‌ها به دست می‌آید. حسابرسی می‌تواند از یک حسابرسی سنتی در برابر استانداردها (که باید توسعه یابد) تا ارزیابی در مورد این که آیا داده‌ها برای هدف/استفاده موردنظر مناسب هستند (ارزیابی مناسب بودن برای هدف) را شامل می‌شود.

نقش ارتقا داده شده

نقش تقویت‌شده از نقش فعلی CPA به‌عنوان کنترل‌کننده‌ی مالی از جمله به‌عنوان کنترل‌کننده‌ی داده استفاده کنید - تمرکز بر مباشرت مانند کنترل‌های سنتی، اطمینان از محافظت از دارایی‌های داده، رعایت قوانین مرتبط، استفاده از منابع و مدل‌ها به صورت استراتژیک - دوری از ضایعات/خطر.

نقش کسب شده

از نقش استراتژیک موجود CPA برای ایجاد زمینه‌ی استفاده از داده‌ها و ایجاد بینش‌ها در تصمیم‌گیری (استفاده‌ی داخلی) و توسعه‌ی محصول (استفاده‌ی خارجی) استفاده کنید که می‌تواند جریان‌های درآمدی جدیدی را از داده‌ها و محصولات بینش ایجاد کند یا برای افزایش جریان‌های درآمد فعلی استفاده شود.

باید شایستگی فعلی‌شان را با مهارت‌ها و دانش بیشتر، برای تکمیل نقش‌های اصلی در زنجیره‌ی ارزش مدیریت داده‌ها تکمیل کنند.

زنجیره‌ی ارزش مدیریت داده از فرایندهایی تشکیل شده و آغاز آن زمانی است که ابتدا داده ایجاد شوند و این شامل طبقه‌بندی، انتقال، تحلیل و تفسیر داده به طریقی است که کاربران می‌توانند از بینش آن سود ببرند. این

گزارش بررسی می‌کند که چگونه تخصص حسابداران حرفه‌ای را می‌توان در چهار نقش مهم زیر برای زنجیره‌ی ارزش مدیریت داده به کار برد:

۱. مهندس داده: اطمینان می‌دهد داده‌های استفاده‌شده درست، پاک و قابل اعتماد^۵ است.

۲. کنترل‌کننده‌ی داده: تمرکز روی نظارت بر منابع داده به همان شیوه‌ای که در نقش کنترل‌کننده‌ی فعلی است.

(نظارت منابع مالی و فیزیکی)

۳. دانشمند داده: داده‌های پیچیده را برای توسعه دیدگاه جهت حمایت از تصمیم‌گیری تحلیل و تفسیر می‌کند.

۴. مشاور استراتژیک: مسائل کسب‌وکار پیچیده را در محتوای محلی، ملی یا جهانی بر اساس نقاط قوت و ضعف داده و بر اساس فرضیات و مدل‌هایی تنظیم، تحلیل و توضیح می‌دهد که زیربنای بینش‌های حاصل شده است.

مقدمه

آیا داده کالا است یا بیش تر شبیه دارایی است که هم ارزش آن رشد می‌کند و هم می‌توان از آن استفاده کرد؟ درحقیقت، هر دو صادق است. و همان‌طور که ایجاد داده از طریق اقتصاد جهانی در حال انفجار است، این دوگانگی چالش‌ها و فرصت‌های جدیدی برای حسابداران حرفه‌ای و بقیه ایجاد می‌کند که برای نظارت، مدیریت و اندازه‌گیری ارزش داده فراخوانده می‌شوند.

گزارش سازمان ملل متحد در سال ۲۰۱۹ در مورد اقتصاد دیجیتال تأکید کرد که تکنولوژی، محرک ایجاد تغییرات عمده در اقتصادهای جهان می‌شود. رشد گسترده داده در توسعه‌ی تحلیل داده‌های بزرگ، هوش مصنوعی، محاسبه‌ی ابر^۷ و مدل‌ها و پایگاه‌های کسب‌وکار دیجیتال منعکس می‌شود. دستگاه‌های زیادی به اینترنت دسترسی دارند، تعداد زیادی از مردم روزبه‌روز

از خدمات دیجیتالی استفاده می‌کنند، زنجیره‌ی ارزش بیش تر به‌طور دیجیتالی متصل می‌شود و فناوری‌های دیجیتالی پیوسته در حال رشدند. شرکت مشاوره مدیریت جهانی مکینزی^۸ اخیراً مقاله‌ای چاپ کرده که استدلال می‌کند کووید ۱۹ این تغییرشکل را پنج سال تسریع کرده است.

دسترسی به داده‌ها و توانایی تغییر داده به هوش دیجیتالی برای رقابتی شدن کشورها و شرکت‌ها مهم شده است (شکل ۲). آیا برای تصمیم‌گیری بهتر به داده‌های بیش‌تری نیاز است؟ آیا این موضوع جریان‌های درآمدی جدید مانند فروش داده‌ها و بینش‌ها را فعال می‌کند؟ به‌وضوح مثال‌های موفق زیادی وجود دارد اما مقاله‌های مرتبط با کسب‌وکار نیز پر از ناکامی و شکست است.

کلید این موضوع ممکن است در دسترسی به استعدادها باشد. مکینزی برآورد کرد تا سال ۲۰۲۰ اقتصاد

دیجیتال سراسر جهان به تقریباً سه میلیون نفر دارای مهارت تحلیلگری داده نیاز دارد. لیکن در سال ۲۰۱۵، RJMetrics^{۱۱} برآورد کردند که کم‌تر از ۲۰ هزار دانشمند داده‌ی ماهر و شایسته در سراسر جهان وجود خواهد داشت. آغازگر داده^{۱۱} که از سوی حسابداران حرفه‌ای کانادا در ۲۰۲۰ منتشر شد استدلال می‌کنند که حسابداران حرفه‌ای می‌توانند و باید حرکت مؤثر در جهت پرکردن شکاف در این نقش‌های جدید را، انجام دهند.

در بسیاری از موارد این یک تحول طبیعی است. حسابداران همیشه از داده‌های مالی جهت اندازه‌گیری عملکرد برای تصمیم‌گیرندگان و ذی‌نفعان، از طریق تجزیه و تحلیل و گزارش‌ها استفاده می‌کنند. به لحاظ تاریخی، وظیفه‌ی اصلی حسابداران حرفه‌ای این بوده که اطمینان دهند اطلاعات مالی به شیوه‌ای یکنواخت ارائه شده و دارای چارچوبی استاندارد است تا

شکل ۲: گزیده‌ای از جملات اخیر وبلاگ هیئت داوران فنی^۹

در ۲۰۲۰ حدود ۴۰ زتابیت داده (۴۰ تریلیون گیگابایت) وجود خواهد داشت. در ۲۰۱۰، ۱٫۲ زتابیت داده برآورد شده سراسر جهان بود.

انتظار می‌رود حجم داده هر ۲ سال دو برابر شود.

۹۵٪ سازمان‌ها باید داده‌های غیرساختاری را مدیریت کنند چرا که ۸۰ تا ۹۰٪ داده تولیدشده امروزی غیرساختاری است.

۴۵٪ داده‌ها در ابر مدیریت می‌شود که به طور بالقوه مسائل قضای را وارد بازی می‌کند.

۹۷٪ سازمان‌ها در داده‌های بزرگ و هوش مصنوعی سرمایه‌گذاری می‌کنند.

داده ضعیف برآورد شده است تا ۳٫۱ تریلیون دلار آمریکا سالانه هزینه دارد.

میانگین هزینه داده ضعیف تجاری بین ۹٫۷ میلیون دلار تا ۱۴٫۲ میلیون دلار سالانه می‌باشد

۹۰٪ داده در ۲ سال اخیر ایجاد شده است.

مهم‌تر از همه، فعالیت‌های غیراخلاقی یا غیرقانونی ممکن است ناخواسته انجام شود به سبب این‌که انتظارات از رفتار یا فرایند به‌درستی بیان نشده است.

حکومت‌ها در سراسر جهان در حال توسعه‌ی چارچوب‌های قانونی هستند تا اقتصاد دیجیتال را کنترل کنند اما ایجاد استانداردها و رای مدیریت داده چالش‌برانگیز است. این چالش‌ها با تفاوت‌های فرهنگی مربوط به درک منافع عمومی تشدید می‌شود. دولت‌ها و انجمن‌های تجاری به بدنه‌های مختلف تنظیم استاندارد مجوز داده‌اند تا جمع‌آوری داده و رویکردهای استفاده برای حوزه‌های قضایی آن‌ها را ارائه کنند. رویکردهای متفاوت و تصورات مختلف منافع عمومی قطعات نابرابر چارچوب‌ها را در کشورها و به صورت بین‌المللی ایجاد می‌کند.

بسیاری از سازمان‌های تنظیم استاندارد مشتاق‌اند تا با سازمان‌های حسابداری حرفه‌ای کار کنند تا از تخصص آن حرفه در تنظیم استاندارد و حسابرسی و بیمه یاد بگیرند. همزمان، استانداردهای حسابداری فعلی نیز باید رشد کند تا بتوانند بهتر به داده‌ی دیجیتال بپردازند. درحالی‌که استانداردهای حسابداری فعلی به استفاده از داده در گزارش مالی اشاره می‌کند ولی باید تقویت و شفاف شوند که چطور داده باید جمع‌آوری، تحلیل و گزارش شود. هنگامی که یک استاندارد مشخص به استفاده از داده در افشای اشاره می‌کند، وضوح انتظارات مربوط به استفاده از داده نیز مورد نیاز است.

زنجیره‌ی ارزش مدیریت داده

هنگام افشای نقش حسابداران در داده، درک مفهوم زنجیره‌ی ارزش مدیریت داده مهم است. زنجیره‌ی ارزش مدیریت داده مشابه با دیگر زنجیره‌های ارزش از قبیل زنجیره‌ی ارزش در ساخت و تولید است، که در آن

گروه‌ها را هدایت می‌کنند، درحالی‌که شرکت‌های تازه کار مانند اوبر^{۱۲} و ایر بی ان بی^{۱۳} با مدل‌های جدید کسب‌وکار ایجاد شده‌اند و کل صنایع مربوط را متحول کرده و این روند ادامه دارد. حسابداران حرفه‌ای از طریق نقش‌شان به‌عنوان مشاور و عضو در صنعت، به‌خوبی به سازمان‌ها در تمام بخش‌ها و صنایع کمک می‌کنند تا مسیرهای جدیدی را در اقتصاد دیجیتال ایجاد کنند.

اقتصاد دیجیتال^{۱۴} مرز جدیدی است

داده‌ی دیجیتال کالایی است که هم می‌توان آن را خرید و هم فروخت و همچنین دارایی است که می‌توان برای ایجاد بینش در جهت، تصمیمات مهم کسب‌وکار استفاده کرد. لیکن، استاندارد داده برای تنظیم این مرز جدید در ابتدای مسیر است. در نتیجه، محیط قانونی، نظارتی و اخلاقی نامشخص است و این واضح‌نبودن به صورت جهانی بر تغییر دیجیتال تأثیر می‌گذارد. فرصت‌ها ممکن است به‌سرعت از دست بروند زمانی که انتظارات مبهم یا نادرست است.

اطمینان حاصل شود که افرادی که بر کار متخصص اتکا می‌کنند گمراه نمی‌شوند. این مبنای حرفه‌ای به حسابداران پایگاهی فوق‌العاده قوی می‌دهد که بر اساس آن به نقش‌های رهبری در مدیریت و نظارت بر داده‌های دیجیتال برسند. با وجود این، همچنان‌گذاری قابل توجه است. مجموعه ابزار قدیمی حسابداران حرفه‌ای باید رشد کند تا به حجم، سرعت، تنوع و صحت داده‌ها بپردازد و بتواند از ارزش آن‌ها استفاده کند.

دولت‌های سراسر جهان در به‌روز کردن قوانین با هم در رقابت هستند و چارچوب‌هایی برای مدیریت بهتر اقتصاد دیجیتال ایجاد کنند. در همین حال، سازمان‌ها برای ایجاد تخصص خود تلاش می‌کنند. بسیاری در حال جمع‌آوری و کالایی کردن داده‌ها برای ایجاد جریان‌های درآمدی از طریق خدمات و محصولات جدید با درجه موفقیت مختلف هستند. غول‌های فناوری دیجیتالی مانند اپل، گوگل و آمازون بسته به تمرکز بر توسعه‌ی مدل‌های کسب‌وکار در حوزه‌های جدید از قبیل بانکداری و مراقبت بهداشتی این

فرایند را به سیستم‌های فرعی مختلف تفکیک می‌کند که هر یک با ورودی و خروجی‌ها سروکار دارند. نحوه‌ی اداره این سیستم‌ها و ورودی و خروجی روی کیفیت، هزینه و در نهایت موفقیت محصول نهایی در هر زنجیره‌ی تأمین تأثیر می‌گذارد. با این حال یک تفاوت مهم وجود دارد: در زنجیره‌ی ارزش مدیریت داده محصول نهایی اغلب یک بینش قابل اجرا و پیگیری است تا محصول یا خدمات قابل مشاهده.

زنجیره‌های ارزش مدیریت داده درباره‌ی ایجاد نتایج، داده‌محور است. مثال‌هایی از نتایج ممکن می‌توان از بینش‌هایی برای هدایت توسعه محصول جدید یا استراتژی کسب‌وکار تا ساده‌سازی جریان کار معین با راه‌حل هوش مصنوعی باشد که تصمیم‌گیری روزانه را انجام می‌دهد. زنجیره‌ی ارزش مدیریت داده (شکل ۳) از فرایندهایی در ارتباط با جمع‌آوری، اشتراک‌گذاری، تحلیل و تفسیر دیدگاه‌های ناشی از داده تشکیل شده است.

از طریق ابتکار و آینده‌نگری، انجمن حسابداران رسمی (CPA) کانادا سه دسته‌بندی از نقش‌های حسابداری حرفه‌ای درون زنجیره‌ی ارزش سنتی را شناسایی کرد:

نقش اصلی: برگرفته از منشورهای قانونی زیربنای این حرفه، حسابداران موظف به تأیید داده‌های مالی هستند و این که اطلاعات مالی به‌طور منصفانه مطابق با هنجارها و استانداردها ارائه شده است.

نقش تقویت‌شده: متمرکز بر عملکردهای سرپرستی مرتبط با منابع مالی و فیزیکی سازمان. لازم است اطمینان حاصل شود که فقط کسانی که دسترسی مناسب دارند از منابع سازمان برای اهداف قانونی استفاده می‌کنند.

نقش کسب‌شده: یک مشاور استراتژیک چندین دیدگاه را یکپارچه‌سازی می‌کند تا زمینه‌ای

را برای اطلاعات مالی ارائه شده به تصمیم‌گیرندگان یا ابلاغ شده به سهامداران فراهم کند. در زنجیره‌ی ارزش مدیریت داده، کارکردهایی که حسابداران در هر یک از این دسته‌ها انجام می‌دهند باید تغییر کنند تا ماهیت و استفاده از دارایی‌های دیجیتال را منعکس کنند (شکل یک را ببینید). برخی از جنبه‌های نقش‌های حسابداری سنتی در زنجیره‌ی ارزش مدیریت داده، کم‌تر مرتبط می‌شوند، در حالی که اهمیت این نقش‌ها در قسمت دیجیتال افزایش می‌یابد. مانند امور مالی، نقش حسابداران حرفه‌ای در زنجیره‌ی ارزش مدیریت داده متفاوت است. این نقش‌ها ممکن است بر جنبه‌های خاصی از زنجیره‌ی ارزش تمرکز کنند و نه کل فرایند، یا ممکن است در کل زنجیره‌ی ارزش در یک حاکمیت داده، نظارت یا ظرفیت استراتژیک گسترش یابد. در بیش‌تر سازمان‌ها، مالی و حسابداری احتمالاً «مالک» تمام داده‌های نگهداری شده توسط سازمان نیست، اما باید برای تحلیل‌هایی که داده‌های مالی و غیر مالی را دربرمی‌گیرد، پاسخگو باشد، به‌ویژه اگر از داده‌ها برای تصمیم‌گیری خارج از سازمان استفاده شوند. درک چهار نقش کلیدی در زنجیره‌ی ارزش مدیریت داده و این که حسابداران حرفه‌ای چه‌گونه می‌توانند در این نقش‌ها عمل کنند مفید است. در حالی که برخی از اصطلاحات استفاده شده برای توصیف این کارکردها ممکن است خارج از تخصص حسابداران حرفه‌ای قرار بگیرد اما اکثر آن‌ها می‌توانند به‌طور مؤثر توسط کسانی که تجربه و آموزش یک حسابدار حرفه‌ای را دارند پر شوند. چهار نقش عبارتند از:

مهندس داده: اطمینان می‌دهد داده‌های استفاده‌شده درست، پاک و قابل اعتماد است.

کنترل‌کننده داده: تمرکز روی نظارت بر منابع داده به همان شیوه‌ای

که در نقش کنترل‌کننده فعلی است. (نظارت منابع مالی و فیزیکی)

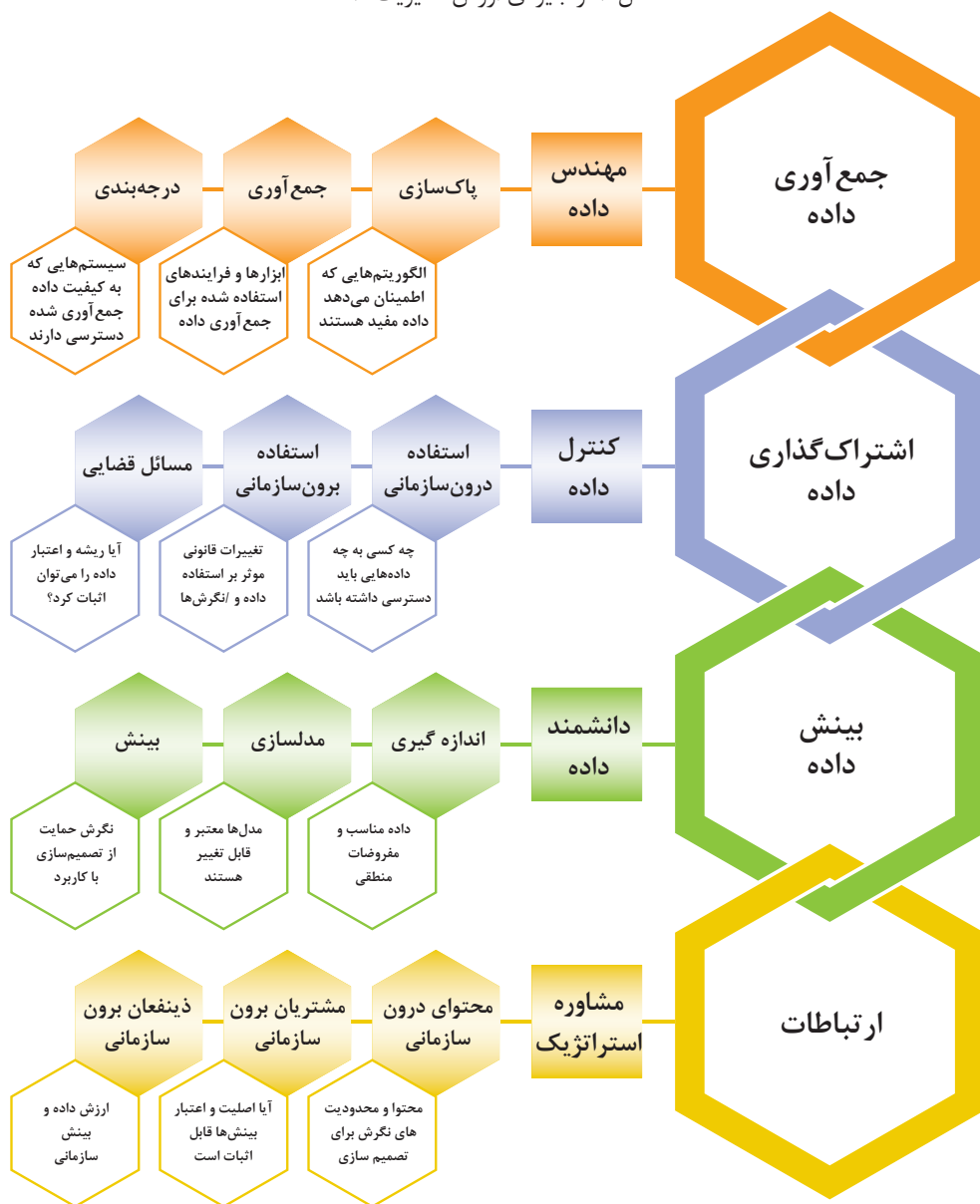
دانشمند داده: داده‌های پیچیده را برای توسعه‌ی دیدگاه جهت حمایت از تصمیم‌گیری تحلیل و تفسیر می‌کند.

مشاور استراتژیک: مسائل کسب و کار پیچیده را در محتوای محلی، ملی یا جهانی بر اساس نقاط قوت و ضعف داده‌ها و بر اساس فرضیات و مدل‌هایی تنظیم، تحلیل و توضیح می‌دهد که زیربنای بینش‌های حاصل شده است.

جمع‌آوری داده

نقش اصلی در فرایند جمع‌آوری داده زنجیره‌ی ارزش مدیریت داده، به‌عنوان مهندس داده شناسایی می‌شود که داده را برای اطمینان از پاک و قابل اعتماد بودن آن‌ها مورد استفاده‌ی سازمان قرار می‌دهد. علاوه بر این، داده‌های جمع‌آوری‌شده باید به مجموعه‌ای از چارچوب‌ها در سراسر جهان و حتی در داخل کشورها پایبند باشند. یکی از نگرانی‌های بااهمیت، جمع‌آوری اطلاعات شخصی است، که باید اطمینان کافی از رعایت مرزهای قضایی و استفاده آن‌ها بشود. در حالی که این کار به‌عنوان مهندس داده برچسب‌گذاری شده است، نیازی نیست که این عملکرد حتماً توسط یک مهندس انجام شود. اساس موضوع در خصوص حصول اطمینان از مناسب بودن داده برای هدف موردنظر است و در این راستا نقش‌های مختلفی برای حسابداران حرفه‌ای در این مرحله از زنجیره‌ی ارزش مدیریت داده وجود دارد. مطالعات موردی گنجانده شده به‌عنوان ضمیمه‌ی این مقاله، مثال‌های عملی از چگونگی ایفای این نقش‌ها توسط حسابداران حرفه‌ای در گزارش‌های معمول (مطالعه‌ی موردی ۱)، تقویت تصمیم‌گیری (مطالعه‌ی موردی ۲) و با پذیرش هوش مصنوعی (مطالعه‌ی موردی ۳) ارائه می‌کند.

شکل ۳: زنجیره‌ی ارزش مدیریت داده

نقش حسابدار رسمی

نقش اصلی

قدرت ایفای نقش اصلی از طریق منشورهای قانونی موجود برای گسترش داده‌های مالی جهت دربر گرفتن همه داده‌ها بدست می‌آید. حسابرسی می‌تواند از یک حسابرسی سنتی در برابر استانداردها (که باید توسعه یابد) تا ارزیابی در مورد این که آیا داده‌ها برای هدف/استفاده موردنظر مناسب هستند (ارزیابی مناسب بودن برای هدف) را شامل می‌شود.

نقش ارتقا داده شده

نقش تقویت‌شده از نقش فعلی CPA بعنوان کنترل‌کننده مالی از جمله بعنوان کنترل‌کننده داده استفاده کنید - تمرکز بر مباشرت مانند کنترل‌های سنتی، اطمینان از محافظت از دارایی‌های داده، رعایت قوانین مرتبط، استفاده از منابع و مدل‌ها به صورت استراتژیک - دوری از ضایعات/خطر.

نقش کسب شده

از نقش استراتژیک موجود CPA برای ایجاد زمینه استفاده از داده‌ها و ایجاد بینش‌ها در تصمیم‌گیری (استفاده داخلی) و توسعه محصول (استفاده خارجی) استفاده کنید که می‌تواند جریان‌های درآمدی جدیدی را از داده‌ها و محصولات بینش ایجاد کند یا برای افزایش جریان‌های درآمد فعلی استفاده شود.

پاک‌سازی

داده‌ی کثیف ارزش تحلیلی محدودی دارد. با این حال، می‌توان از آن برای بررسی انطباق با اتخاذ سیاست‌های داخلی استفاده کرد. برای اطمینان از این که داده قبل از تجزیه و تحلیل به درستی تمیز و مستند شده است، کنترل‌ها و تراز شدن لازم است. گواهینامه‌هایی در خصوص بررسی داده و کامل و قابل اعتماد بودن آن‌ها لازم است. این شامل اطمینان از

تکمیل فیلدهای خالی، حذف رکوردهای تکراری و سایر اقدامات برای اطمینان از درستی مجموعه داده می‌شود.

جمع‌آوری

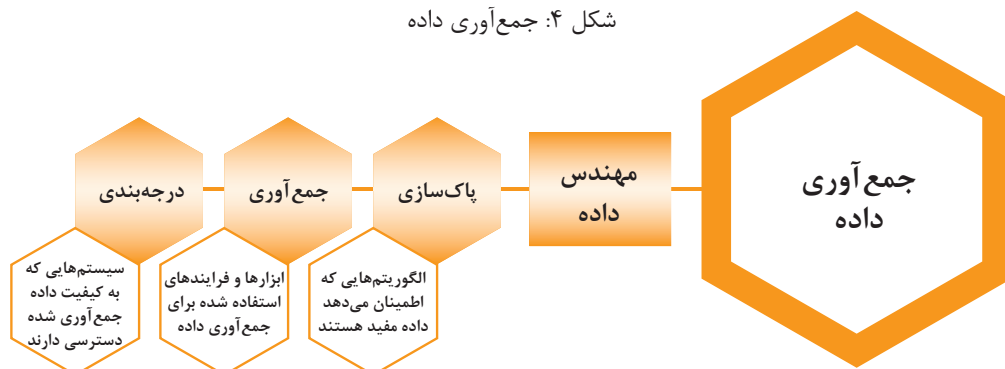
این فرایندها بر روی نقشه‌برداری داده از منبع به مخازن مورد استفاده قرار می‌گیرد و متمرکز شده است. آن‌ها باید شامل بررسی کامل فرایندهای تحول، فعالیت‌های هماهنگ‌سازی و خروجی

نهایی پردازش شده باشند. این عملکرد بسته به این که فرایندهای جمع‌آوری داده‌ی خودکار باشند، از حسگرها (یعنی از اینترنت اشیا)^{۱۵} سرچشمه می‌گیرند یا به صورت دستی در یک پایگاه داده (به‌عنوان مثال، سفارش خرید) وارد می‌شوند، متفاوت است.

درجه‌بندی

درجه‌بندی مربوط به تعیین این که

شکل ۴: جمع‌آوری داده

آیا داده برای هدفی که برای آن استفاده می‌شود مناسب هستند یا خیر. همه‌ی داده‌ها برابر نیستند و تصمیمات مختلف، به سطوح مختلفی از قابلیت اطمینان داده نیاز دارند. استفاده از داده، بدون درک محدودیت‌های قابلیت اطمینان آن‌ها می‌تواند منجر به یک نتیجه ضعیف شود، به ویژه در مواردی که داده قابل اعتمادتر از آنچه هست فرض می‌شود. با این حال، جمع‌آوری داده قابل اعتماد، ممکن است به زمان و هزینه نیاز داشته باشد، بنابراین همه‌ی این عوامل ممکن است منجر به ازدست‌رفتن فرصت‌ها شود. برای نشان دادن ایده‌ی مناسب برای هدف، داده‌های زیربنای گزارش‌های برون‌سازمانی از قابلیت اطمینان بالایی برخوردارند. برعکس، داده‌هایی که برای اهداف درون‌سازمانی استفاده می‌شوند می‌توانند قابلیت اطمینان متفاوتی داشته باشند. حسابداران حرفه‌ای باید تفاوت‌ها را درک کنند و بتوانند تصمیم‌گیرندگان را از قابلیت اطمینان داده‌ی زیربنای یک تصمیم آگاه کنند. این شامل ارزیابی قابلیت اطمینان داده برای نقطه‌ی تصمیم‌گیری^{۱۶} است. برای مثال، تجزیه و تحلیل گزینه‌ها برای نیاز به قابلیت اطمینان داده نسبت به نقطه‌ی تصمیم «رفتن/نرفتن» سخت‌تر است. کالیبره کردن قابلیت اطمینان داده به نقاط تصمیم می‌تواند به‌موقع بودن تصمیم‌گیری، افشای ریسک و شفافیت

را بهبود بخشد. فرایندهای رسمی ثبت، برای اطمینان از معتبر بودن تصمیمات به‌روزرسانی داده، ضروری است. در غیر این صورت ممکن است تصمیمات صحیح قبلی با رویدادهای بعدی عوض شود.

نقش بالقوه‌ی حسابداران حرفه‌ای در جمع‌آوری داده

نقش اصلی حسابداران حرفه‌ای در اقتصاد دیجیتال می‌تواند گسترش نقش حسابرسی و اطمینان‌بخشی به منظور گنجاندن داده‌های غیر مالی باشد. کنترل‌های داخلی برای مدیریت داده به منظور جمع‌آوری، پاک‌سازی و درجه‌بندی داده باید اجرا شود. این کنترل‌ها برای حصول اطمینان از رعایت خط‌مشی‌های شرکتی و مرزهای قضایی (اگر در صورت توسعه) ضروری خواهند بود. علاوه بر این، حسابداران حرفه‌ای می‌توانند مجموعه داده را آزمایش کنند تا اطمینان حاصل کنند که معیارهای نقاط تصمیم‌گیری مختلف را برآورده می‌کنند. اگر مجموعه داده هم‌راستا نباشد، باید افشای مناسبی جهت اطمینان تصمیم‌گیرندگان برای درک محدودیت‌های مجموعه داده و هرگونه فرضیات بعدی که زیربنای تحلیل است، انجام شود. برای نشان دادن این نکته، دولت فدرال کانادا الزاماتی را اجرایی کرده است که مدیران ارشد مالی آن، مناسب بودن مجموعه داده‌ی زیربنای

توصیه‌های مربوط به جذب سرمایه‌ی پیچیده را تأیید کنند. علاوه بر این، کنترل‌های داخلی مربوط به جمع‌آوری داده می‌تواند درستی داده‌های مالی و غیر مالی را برای ارتقای پاسخ‌گویی و جلوگیری از تقلب تضمین کند.

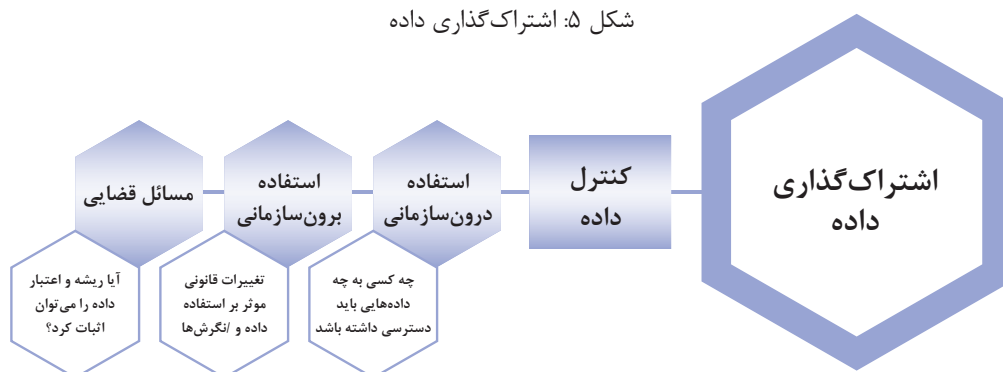
اشتراک‌گذاری داده

نقش اصلی در این بخش از زنجیره‌ی ارزش مدیریت داده به‌عنوان کنترل‌کننده‌ی داده توصیف می‌شود. نقش کنترل‌کننده‌ی داده گسترده‌تر از آن چیزی است که در مقررات عمومی حفاظت از داده‌ی اتحادیه‌ی اروپا^{۱۷} توضیح داده شده است. کنترل‌کننده‌ی داده مسئول نظارت بر داده را دارد؛ افزایش ارزش داده از طریق حفاظت، نگهداری و استفاده‌ی مناسب.

استفاده‌ی درون‌سازمانی

به‌طور سنتی، کنترل‌کننده‌ها از منابع محافظت می‌کنند و اطمینان می‌دهند که فقط افرادی با حق دسترسی مناسب (نیاز و مجوز) مجاز به استفاده از منابع هستند. حسابداران حرفه‌ای به‌طور سنتی نقش نظارتی را در رابطه با منابع مالی و فیزیکی انجام می‌دهند. در این راستا، آن‌ها اطمینان حاصل می‌کنند که منابع مالی سازمان محافظت می‌شود، قوانین و الزامات مربوطه رعایت می‌شود و فعالیت‌های انجام شده توسط سازمان

شکل ۵: اشتراک‌گذاری داده

از نظر استراتژیک همسو هستند. نقش نظارتی کنترل‌کننده‌ی داده فقط به منابع مالی محدود نمی‌شود. این برای همه‌ی منابع داده اعمال می‌شود و تا حدی با نقش کنترل‌کننده‌ی مالی هم‌پوشانی دارد. این یک تحول طبیعی برای حسابداران حرفه‌ای است که نقش‌های مدیریت مالی سنتی خود را گسترش دهند تا همه‌ی داده‌ها را شامل شود. نظارت به معنای مالکیت نیست. مالکان داده‌ی غیرمالی اغلب عملکرد خطی در یک سازمان دارند. نظارت اقدامی است برای اطمینان از این که مالکان داده مطابق با محدودیت‌های برون‌سازمانی (قوانین، مقررات و غیره) و درون‌سازمانی (خط‌مشی) عمل کنند.

استفاده‌ی برون‌سازمانی

از آن‌جا که بازارها برای داده ایجاد می‌شوند (تبادل تجاری عمومی داده بین خریداران و فروشندگان)، انتظار می‌رود که برای داده‌هایی که به فروش می‌رسد یا به‌اشتراک گذاشته می‌شوند و یا معامله می‌شوند، گواهی رسمی ایجاد کنند. این گواهینامه به احتمال زیاد امکان اثبات صحت و منبع داده، همچنین به‌عنوان اثبات یا اصیل بودن آن‌ها نیز کارایی دارد. به احتمال زیاد از یک کنترل‌کننده‌ی داده برای تهیه‌ی این گواهینامه استفاده می‌شود.

مسائل حوزه‌ی قضایی

سازمان‌ها فرصت‌های بسیاری برای استفاده از فناوری‌های جدید به نفع خود دارند. این می‌تواند چالش‌های حقوقی و اخلاقی قابل‌توجهی ایجاد کند، زیرا همه‌ی استفاده‌های فناوری با ارزش‌های جوامع مختلف (از جمله منصفانه بودن، امنیت، حریم خصوصی، قابل‌فهم بودن و شفافیت) همسو نیستند. همان‌طور که در آیین‌نامه‌ی بین‌المللی اخلاق حسابداران حرفه‌ای آمده است، با در نظر گرفتن موقعیت و ارشدیت آن‌ها در سازمان، از حسابداران حرفه‌ای انتظار می‌رود که فرهنگ مبتنی بر اخلاق را در سازمان تشویق و ترویج کنند و همین دلیل خوبی برای قرار گرفتن آن‌ها در نقش کنترل‌کننده و کمک‌کننده به سازمان‌ها است. مطالعات موردی ضمیمه نمونه‌های عملی مربوط به اشتراک‌گذاری داده‌ها را بررسی می‌کند، که مدیریت داده و چالش‌های اخلاقی را در بر می‌گیرد. مطالعه‌ی موردی یک به این موضوع می‌پردازد که چه‌گونه گزارش وضعیت بودجه توسط عوامل هزینه‌هدایت می‌شود و چه‌گونه ممکن است حساسیت‌های مربوط به دسترسی و استفاده از این اطلاعات هزینه (به‌عنوان مثال، حقوق) وجود داشته باشد. مطالعه‌ی موردی ۲ استفاده از اطلاعات برون‌سازمانی در تصمیم‌گیری را مورد بحث قرار می‌دهد در حالی که مطالعه‌ی موردی ۳ چگونگی

اطمینان از رعایت عملکردهای نظارتی و انتظارات اخلاقی در اجرای هوش مصنوعی را مورد بحث قرار می‌دهد.

نقش بالقوه‌ی حسابداران حرفه‌ای در اشتراک‌گذاری داده

عنصر کلیدی نقش کنترل‌کننده‌ی داده، محافظت از داده است. این امر شامل اطمینان از موارد زیر است:

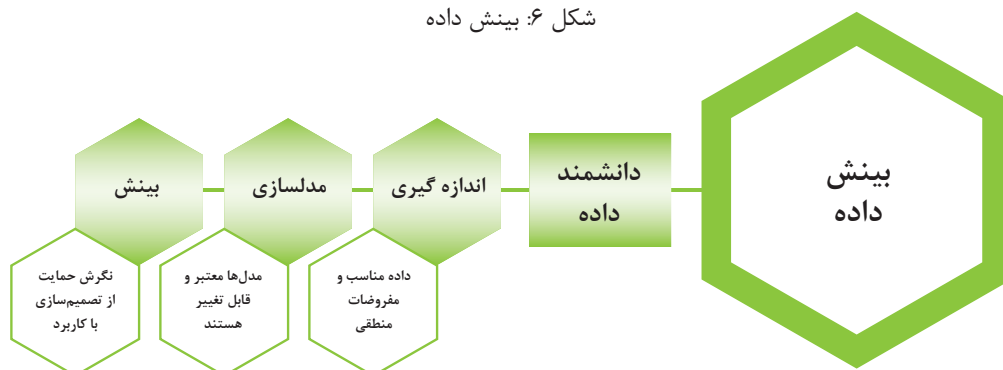
- تنها افراد تأییدشده به داده دسترسی دارد.
- اصل داده را می‌توان نمایش داد.
- داده با هدف موردنظرش استفاده می‌شود.

نقش اضافه شده به حسابداران حرفه‌ای این است که اطمینان حاصل کنند که مرزهای قضایی، از طریق نظارت مناسب بر استفاده از داده‌ها رعایت می‌شود. ایفای نقش به همان اندازه با اهمیت است که داده‌ی مورد استفاده یا فروش رفته، مناسب برای هدف باشد و به این ترتیب اصل و نسب^{۱۸} و منشأ داده قابل‌اثبات است.

بینش داده

نقش اصلی در این بخش از زنجیره‌ی ارزش مدیریت داده، دانشمند داده نامیده می‌شود. وظیفه‌ی یک دانشمند داده، به‌طور معمول، تجزیه‌تخلیل و تفسیر داده‌های پیچیده برای حمایت از تصمیم‌گیری سازمانی است.

شکل ۶: بینش داده

اندازه‌گیری

برای ایجاد بینش از طریق یک مدل، داده‌ی زیربنای مدل باید به صورتی باشد که مدل بتواند از آن استفاده کند. در برخی موارد، داده باید به یک ساختار یا قالب مشترک تبدیل شوند. یک مثال ساده تبدیل تمام ارزهای مورد استفاده در یک ساختار به دلار آمریکا است. تبدیل‌های پیچیده‌تر ممکن است شامل کمی کردن داده‌های نامشهود باشد. قضاوت حرفه‌ای برای این موقعیت‌ها مورد نیاز است و هر فرضی باید به‌وضوح بیان شود تا بتوان بینش‌های حاصل از تجزیه و تحلیل را در پرتو مفروضات کلیدی در نظر گرفت.

برای حصول اطمینان از مناسب بودن داده، باید داده تجزیه و تحلیل شود. مثالی در این خصوص مطرح شده است: در سال ۲۰۱۶، مدیر برآورد هزینه‌ی ناسا تجربه‌ی خود را در خصوص برآورد هزینه‌های پرتاب‌های فضایی که اخیراً انجام گرفته بود توضیح داد. بینش‌های ناشی از این مدل، منعکس‌کننده‌ی هزینه‌های واقعی راه‌اندازی نبود با این که این مدل بررسی و مناسب تشخیص داده شده بود ولی مشخص شد که داده‌های زیربنای این مدل دیگر قابل اعتماد نیستند زیرا تحویلی در فناوری رخ داده است که بر ویژگی‌های وسایل نقلیه‌ی فضایی جدید تأثیر گذاشته بود. از طریق

تکنیک‌های مختلف تجزیه و تحلیل داده، ناسا متوجه شد که داده‌های مربوط به دهه‌ی ۱۹۶۰ که برای تورم تنظیم شده بود، نشان‌دهنده‌ی مبلغ بیش‌تری برای هزینه‌های پرتاب‌های فضایی جدید است. در این مورد، مفروضات داده‌ی قدیم با داده‌ی جدید هم‌راستا نبود داده و مفروضات کلیدی باید همراه با بینش و نگرش‌ها افشا شوند.

با این حال، داده همیشه در درون سازمان در دسترس نیست. اگر داده‌ی مورد نیاز در درون سازمان در دسترس نباشد، دانشمندان داده باید آن را از منابع برون‌سازمانی تهیه کنند. در حالت ایده‌آل، داده‌ی منبع برون‌سازمانی ورودی عالی برای تجزیه و تحلیل خواهد بود. در شرایطی که بهترین داده‌های موجود (یا مقرون‌به‌صرفه‌ترین داده‌ها/بینش‌ها) کاملاً با تجزیه و تحلیل هم‌مسو نیستند، باید تنظیماتی در داده‌ها انجام شود تا از مناسب بودن آن برای هدف، اطمینان. این تنظیمات همچنین باید همراه با بینش افشا شوند.

از مطالب فوق واضح است که داده‌ی نهایی اگرچه مفهوم جدیدی برای حسابداران حرفه‌ای نیست ولی نیازمند رویکردهای جدید و تفکر متفاوت است. به‌طور سنتی، داده‌ی مورد استفاده در تجزیه و تحلیل و گزارشگری مالی با اطمینان کم‌تر، بسیار قابل اعتماد هستند. واضح است که گرفتن داده‌ی

سال ۱۹۶۰ و تعدیل آن با توجه به تورم و استفاده در سال ۲۰۱۶ باعث ایجاد عدم اطمینان قابل توجهی می‌شود. این عدم اطمینان باید درک و ارزیابی و در مدل‌ها گنجانده شود. در برخی مواقع، برای تصمیم‌گیری نیاز به استفاده از داده با قابلیت اعتماد کم‌تر است زیرا جمع‌آوری داده‌ی بهتر (اگر حتی در دسترس باشند) زمان و هزینه دارد. بینش‌های ایجاد شده با داده‌ای که قابلیت اعتماد کم‌تری دارند در حال حاضر ممکن است مهم‌تر و بهتر از بینش‌های پس از تصمیم‌گیری باشد.

مدلسازی

در ارائه‌ی بینش، حسابدار حرفه‌ای نقش دانشمند داده را ایفا می‌کند به این صورت که مدل‌هایی را می‌سازد یا هدایت می‌کند که از داده‌ها برای توسعه‌ی بینش برای اطلاع‌رسانی تصمیم‌گیری استفاده می‌کنند. مدل‌سازی می‌تواند از صفحه‌گسترده‌های ساده تا راه‌حل‌های پیچیده هوش مصنوعی که یادگیری عمیق و سایر تکنیک‌های هنوز ناشناخته را دربر می‌گیرد، متغیر باشد.

شرایطی وجود دارد که تیم‌های چندرشته‌ای از کارشناسان برای توسعه‌ی بینش‌ها مورد نیاز هستند. به‌عنوان مثال، زمانی که بینش‌ها برای فروش به دیگران و نه برای استفاده‌ی درون‌سازمانی ایجاد می‌شوند. مدل‌ها

باید مستند شوند و کنترل‌های کلیدی آن‌ها شناسایی، آزمایش و پایش شوند تا هم‌ترازی به صورت پیوسته انجام شود. مدیران ارشد داده^{۱۹} معمولاً برای کمک به سازمان‌ها در شناسایی مسائل استراتژیک، که می‌توانند از طریق مدل‌های پیچیده‌تر مبتنی بر داده‌ها حل شوند یا بهتر حل شوند، استخدام می‌شوند. پیچیدگی به‌طور فزاینده‌ای با انتقال و ارائه‌ی گزارش‌های به‌موقع^{۲۰} افزایش می‌یابد. حل مسائل پیچیده ممکن است دشوار باشد، اما زمانی که حل شوند، یادگیری قابلیت انتقال دارد. موقعیت‌های پیچیده شامل تعامل بین نیروها یا روندهای پویا و گاهی پنهان است که ممکن است راه‌حل درست یا غلط وجود نداشته باشد، بنابراین قضاوت حرفه‌ای و پذیرش یکی از چالش‌های مدیران است.

گزارش به‌موقع به احتمال زیاد مشکلات پیچیده را پیچیده‌تر می‌کند. حسابداران حرفه‌ای فرصتی منحصر به فرد برای هدایت تغییر شکل از اندازه‌گیری و گزارش دوره‌ای به زمان واقعی دارند. خط‌مشی‌ها، مجموعه داده، مدل‌ها و تضمین‌ها برای ایجاد اطمینان به تصمیم‌گیرندگان و کاربران لازم است که بینش به واسطه‌ی تجزیه و تحلیل می‌تواند قابلیت اعتماد را افزایش دهد. این تغییر به نوبه‌ی خود مستلزم تغییر روش‌های حسابداری و اطمینان‌دهی و استانداردها است. این تغییر در مقده‌ی ایجاد ارزش در حسابداران حرفه‌ای خیره‌کانادا مورد بحث قرار گرفته است.

بینش‌ها

برای درک بینش‌های تولید شده از طریق مدل‌ها، کاربران باید داده را که زیربنای مدل است، درک کنند. تصمیم‌گیرندگان ممکن است نیازی به درک جزئیات داده نداشته باشند، اما آن‌ها نیاز به این اطمینان دارند که داده‌ی مورد استفاده در مدل، مناسب

برای هدف است. اگر داده برای هدف مناسب نبود، اما بهترین داده‌ی موجود بود، تصمیم‌گیرندگان باید محدودیت‌های داده و مفروضاتی را که برای رفع این محدودیت‌ها انجام شده است، درک کنند. بسیاری از سازمان‌ها علاقه‌مند به فروش بینش‌هایی هستند که در حال توسعه هستند. برخی از این بینش‌ها می‌توانند برای افزایش سودآوری سایر سازمان‌ها مورد استفاده قرار گیرند (یعنی به‌عنوان ورودی مدل‌های آن‌ها استفاده شود). بینش‌ها ممکن است مدل‌های کسب‌وکار جدیدی را باز کنند که می‌تواند منجر به تغییر شکل یا تکامل کامل سازمان شود. به‌عنوان مثال، در حالی که جان در^{۲۱} هنوز تجهیزات کشاورزی تولید می‌کند، چندین سال است که حسگرهایی را بر روی این تجهیزات قرار داده است و اکنون بینش‌هایی از این حسگرها را برای کمک به کشاورزان برای بهینه‌سازی عملکرد خود به فروش می‌رساند. مطالعه‌ی موردی یک توضیح می‌دهد که چه‌گونه مدیر ارشد مالی می‌تواند در عمل نقش مدیر ارشد داده را با استفاده از داده‌ی درون‌سازمانی ایفا کند. مطالعه‌ی موردی دو نحوه‌ی ادغام داده‌ی برون‌سازمانی را در تصمیم‌گیری مورد بحث قرار می‌دهد و مطالعه‌ی موردی سه توضیح می‌دهد که چه‌گونه یک مدیر ارشد مالی می‌تواند به مدیر ارشد داده در اجرای هوش مصنوعی کمک کند.

نقش بالقوه‌ی حسابداران حرفه‌ای در بینش داده

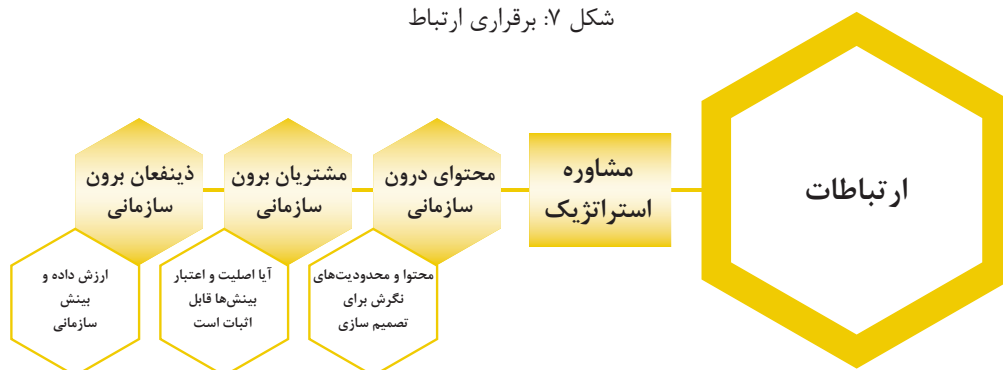
نقش تقویت‌شده‌ی حسابداران حرفه‌ای در بینش داده به حصول اطمینان از این‌که فعالیت‌های اندازه‌گیری معتبر زیربنای مدل‌ها هستند، مربوط می‌شود. این نقش چندوجهی است و از حصول اطمینان از مناسب بودن داده، روشن و معقول بودن مفروضات و این‌که کنترل‌های مورد استفاده در مدل‌ها توسعه یافته،

آزمایش و نظارت شده‌اند، متغیر است. در هوش مصنوعی، حسابداران حرفه‌ای می‌توانند تلاش کنند تا اطمینان حاصل کنند که بینش مدل‌ها از نظر استراتژیک همسو بوده و به‌ویژه این‌که با مدل‌های خودآموز، همسو هستند. حسابداران حرفه‌ای همچنین می‌توانند اطمینان حاصل کنند که مدل‌ها از لحاظ تاکتیکی با سیاست‌های داده‌ی شرکت و سایر محدودیت‌های قضایی، مطابقت دارد و در حال توسعه هستند. حسابداران حرفه‌ای می‌توانند با تعیین اعتبار خود از طریق صلاحیت در مدیریت داده، نقش مدیر ارشد داده را کسب کنند. آن‌ها می‌توانند با استفاده از نقش خود به‌عنوان مشاور استراتژیک شغلی که با ادغام دیدگاه‌های مختلف حاصل می‌شود، اطمینان حاصل کنند که راه‌حل‌های چندوجهی بر اساس اطلاعات برای فرصت‌های استراتژیک تهیه شده است. علاوه بر این، حسابداران حرفه‌ای می‌توانند تأیید کنند که سازمان‌ها برای پشتیبانی از تجزیه و تحلیل، مجموعه داده‌ی خود را به‌طور مناسب تنظیم کرده‌اند. علاوه بر این، اگر مجموعه داده‌ی برون‌سازمانی (داده یا بینش) برای پشتیبانی از تجزیه و تحلیل ایمن شده باشد، حسابداران حرفه‌ای باید تأیید کنند که مجموعه داده‌ی مرتبط، قابل اعتماد و قابل اثبات هستند. حسابداران حرفه‌ای همچنین می‌توانند ارزیابی کنند که آیا بازاری برای فروش بینش‌ها وجود دارد، از جمله تجزیه و تحلیل ریسک و پاداش.

برقراری ارتباط

نقش اصلی در این مرحله از زنجیره‌ی ارزش مدیریت داده، مشاور استراتژیک است. یک مشاور استراتژیک به‌طور معمول وظیفه دارد بر اساس درک نقاط قوت و محدودیت داده، فرضیات و مدل‌هایی که زیربنای بینش‌ها هستند، زمینه‌های تجاری را در یک زمینه‌ی

شکل ۷: برقراری ارتباط

محلی، ملی یا جهانی انجام دهد. در اصل، مشاوران استراتژیک مؤثر، داستان‌نویسان قوی هستند که تمرکز خود را بر اهمیت و ایجاد ارزش از طریق بینش‌های منتخب ایجاد می‌کنند. سیل داده و بینش‌های زیاد، به اندازه‌ی یک مشاور استراتژیک برای رمزگشایی بینش و توصیه‌ی مراحل بعدی کمک نخواهد کرد.

محتوای درون سازمانی

حسابداران حرفه‌ای برای این که به‌عنوان شرکای تجاری مؤثر در اقتصاد دیجیتال عمل کنند، باید ارتباطاتی قوی داشته باشند که بتوانند قضاوت حرفه‌ای خود را اعمال کنند. داده‌ها در همه جا وجود دارند و انتظار می‌رود شیوع آن به صورت تصاعدی افزایش یابد. داده‌های بیش‌تر لزوماً تصمیم‌گیری را آسان نمی‌کند. در عوض می‌تواند حواس‌پرتی ایجاد و سوگیری را تشدید کند. به‌عنوان مثال، سوگیری اتوماسیون گرایش به نفع خروجی تولیدشده از سیستم‌های خودکار دارد، حتی زمانی که استدلال انسانی یا اطلاعات متناقض مطرح می‌شود که آیا چنین خروجی قابل اعتماد یا مناسب برای هدف است. برای حمایت از درک حسابداران حرفه‌ای از سوگیری و تأثیر آن بر قضاوت حرفه‌ای، IESBA این مقررات را به‌روزرسانی می‌کند تا نمونه‌هایی از سوگیری را شامل شود.

حسابداران حرفه‌ای باید مهارت‌هایی را برای برقراری ارتباط با محدودیت‌های مجموعه داده‌ی کلیدی، از جمله مفروضات کلیدی برای ساده‌سازی تصمیم‌گیری، توسعه دهند. آن‌ها باید بفهمند که چه‌گونه تصمیم‌ها گرفته می‌شوند و برای مقابله با سوگیری و سایر عوامل انسانی در تصمیم‌گیری آماده باشند. در غیر این صورت، تضادهای بالقوه بین شهود تصمیم‌گیرندگان و بینش مدل‌ها ممکن است به بن‌بست‌ها و فرصت‌های از دست رفته منجر شود.

مشتریان برون سازمانی

علاوه بر این، حسابداران حرفه‌ای نقش حصول اطمینان از کافی بودن مستندات مربوط به مدل‌ها را دارند که تا امکان ردیابی اطلاعات بینش‌هایی را که به مشتریان برون‌سازمانی ارائه می‌شود، فراهم کنند. این مستلزم مستندسازی کنترل‌های کلیدی مرتبط با تجزیه‌وتحلیل داده‌ها، آزمون طراحی این کنترل‌ها و سپس اثربخشی آن‌ها است. یک استراتژی نظارت مستمر نیز کنترل و سپس اثربخشی آن‌ها را انجام خواهد داد. همچنین برای اطمینان از درستی این بینش‌ها، به ویژه اگر مدل خودآموز باشد، یک استراتژی نظارت مستمر نیز مورد نیاز است. احتمالاً برای تأیید منشأ داده اطلاعات بینش، به گواهی‌ها نیاز است. این گواهی‌نامه‌ها

می‌توانند پیچیده باشند. آن‌ها احتمالاً مستلزم تأیید استفاده از داده‌ی اساسی توسط مبتکر و تعهد مشترک توسط سازمانی است که بینش‌ها را به دست می‌آورد مبنی بر این که از بینش‌ها برای هدفی غیر از هدفی که برای آن به دست آمده‌اند استفاده نخواهند کرد.

ذینفعان برون سازمانی

اعتماد، عنصر ضروری برای توانایی برقراری ارتباط یک حسابدار حرفه‌ای با تصمیم‌گیرندگان است. اعتماد در این زمینه مبتنی بر دو جنبه است که حسابداران حرفه‌ای باید به صورت استراتژیک به آن توجه کنند:

- اعتماد به توانایی خود برای ارائه‌ی خدمات شایسته (برای انجام کارها به‌درستی)

- اعتماد به تصمیم‌گیری و رفتار اخلاقی (برای انجام کار درست)

اخلاق باعث اعتماد می‌شود، اما فناوری‌های مخرب و اطلاعات نادرست احتمالی ممکن است منجر به نتایج ضعیف در تصمیم‌گیری شود. فروش یا افشای داده‌ها و بینش‌ها به اندازه‌گیری قابل اعتماد بودن بستگی دارد، مهارتی که برای اعتبار حسابداران حرفه‌ای دارای اهمیت دارد. حسابداران حرفه‌ای خبره‌ی کانادا یک مجموعه‌القبای خلق ارزش تولید کرده‌اند که اندازه‌گیری داده‌های نامشهود را به‌تفصیل مورد بحث قرار می‌دهد. تا

تعیین منشاء و قابلیت اطمینان داده در مرحله‌ی به‌اشتراک‌گذاری داده زنجیره‌ی ارزش، به مستندات بستگی دارد. در تجزیه و تحلیل داده، درستی داده در مورد عناصر اندازه‌گیری و مدل‌سازی اعمال می‌شود، زیرا اندازه‌گیری‌ها معتبر هستند، و مدل‌ها قوی، معتبر و قابل تأیید هستند. در نهایت، در فاز ارتباطی زنجیره‌ی ارزش مدیریت داده، درستی داده بر این اساس است که آیا اصل و نسب و قابلیت اطمینان بینش‌ها قابل نشان دادن است یا خیر.

مطالعه‌ی موردی یک - پشتیبانی از تصمیم‌گیری در روال عادی عملیات با استفاده از داده‌های درون‌سازمانی

شما یک کنترل‌کننده‌ی مالی هستید که گزارش صورت وضعیت ماهانه‌ی مالی را برای سازمان خود تهیه می‌کنید. شما نگران این هستید که تولید و ایجاد گزارش بیش از حد طولانی شود و تا زمانی که گزارش آماده شود، اطلاعات تولید شده ممکن است دیگر مرتبط نباشند. در واقع گزارش پایان ماه که تا پایان ماه بعد آماده می‌شود دیگر قابلیت استفاده و مربوط بودن زیادی ندارد و این موضوع باعث می‌شود که دو ماه از تاریخ آن سپری و منقضی شده باشد.

این به‌عنوان یک وضعیت عادی در سازمان شما پذیرفته شده است، اما برای شما قابل قبول نیست. شما می‌خواهید نتایج مالی سریع‌تر گزارش شود زیرا اطلاعات کلیدی، برای تصمیم‌گیری آگاهانه، و مبتنی بر شواهد است. در غیاب نتایج مالی به‌موقع، شما اغلب فاقد اطلاعات معتبر مورد نیاز برای بررسی صحیح و به چالش کشیدن برنامه‌های ارائه شده توسط سایر اعضای تیم اجرایی هستید. شما معتقدید که ممکن است، اعتبار خود را نزد سایر مدیران از دست بدهید. مهم‌تر از آن، می‌ترسید که سازمان شما به علت ناآگاهی تصمیمات

و به‌عنوان یک مشاور استراتژیک باید مشخص باشد. حسابداران حرفه‌ای امروزه به دلیل زمینه‌سازی بینش از طریق داده‌های مربوط به اطلاعات مالی شناخته شده‌اند. برای ادامه‌ی ارائه‌ی کمک‌های استراتژیک در اقتصاد دیجیتال، حسابداران حرفه‌ای باید بتوانند سلسله بینش‌هایی را برای نشان دادن قابلیت اطمینان خود ایجاد کنند. اصل و نسب بینش به کنترل‌های کلیدی مرتبط با راه‌حل هوش مصنوعی وابسته خواهد بود. این کنترل‌ها باید شناسایی، مستندسازی، آزمایش و نظارت شوند تا از انطباق با چارچوب‌های درون‌سازمانی و برون‌سازمانی اطمینان حاصل شود. در اصل، مشاوران استراتژیک باید در مورد درستی داده و منطقی بودن هر فرضی که مبنای تحلیل (مدل) است، بحث کنند. یکپارچگی داده چندوجهی است و از تمام عناصر زنجیره‌ی ارزش مدیریت داده عبور می‌کند. این از فرایندها و سیستم‌های مورد استفاده برای ارزیابی یکپارچگی داده‌های جمع‌آوری شده در مرحله‌ی جمع‌آوری داده حاصل شده است. همچنین برای

به امروز، شکافی در زمینه‌ی اندازه‌گیری وجود دارد که اعتبار فنی و آستانه‌ی دقت را برآورده می‌کند تا از توسعه‌ی بینش‌های مبتنی بر داده پشتیبانی کند. توانایی سنجش موفقیت سازمان در ایجاد و حفاظت از ارزش، پلی است که حسابداران حرفه‌ای را قادر می‌سازد تا نقش گسترده‌تری در توسعه‌ی بینش برای حمایت از تصمیم‌گیری استراتژیک یا برای استفاده‌ی برون‌سازمانی ایفا کنند. مطالعه‌ی موردی یک توضیح می‌دهد که چه‌گونه زمینه‌سازی داده‌ی غیرمالی در گزارشگری مالی معمول می‌تواند ارتباط گزارش را افزایش دهد. مطالعه‌ی موردی دو توضیح می‌دهد که چه‌گونه توضیح داده برون‌سازمانی می‌تواند تصمیم‌گیری استراتژیک را افزایش دهد. مطالعه‌ی موردی سه توضیح می‌دهد که چه‌گونه می‌توان نسب را برای افزایش اعتبار بینش‌های ناشی از پذیرش راه‌حل هوش مصنوعی نشان داد.

نقش بالقوه‌ی حسابداران حرفه‌ای در ارتباطات
نقش حسابداران حرفه‌ای در ارتباطات

بدی بگیرد.

شما باید فرایند را اصلاح کنید و در عین حال اطلاعات و بینش‌های مربوط را به کمیته‌ی مدیریت ارائه دهید. یک گزارش ایده‌آل و خودکار که ظرف پنج روز پس از پایان ماه به مدیران ارائه می‌شود، شواهدی برای پشتیبانی از بحث معنادار درباره‌ی نتایج سازمان در برابر برنامه‌ها و معیارهای تاریخی آن ارائه می‌کند. استخراج اطلاعات از سیستم مالی و اعمال آن طبق مدل پیشنهادی شما فقط نصف روز طول می‌کشد چرا باید بعد از دو ماه این گزارش‌ها به کمیته‌ی مدیریت ارائه شود؟

ملاحظات استراتژیک برای توسعه‌ی گزارش بهبودیافته^{۲۲}

شما مشخص می‌کنید که گزارش باید حاوی نتایج برنامه‌ریزی شده که می‌توانید انجام دهید در مقایسه با نتایج واقعی برای اطلاعات مالی باشد، اما به همان اندازه اهمیت دارد، که چه چیزی باعث این نتایج شده است. این بدان معناست که علاوه بر داده‌های مالی، به داده‌هایی در مورد محرک‌های اصلی هزینه نیز نیاز خواهید داشت: مانند فعالیت‌های استخدام و قراردادی. با این اطلاعات می‌توانید مدل خود را ارتقا دهید. شما جدول زمانی جدید برای تولید گزارش بهبودیافته‌ی خودکار به شرح زیر، ترسیم خواهید کرد:

- دو روز مانده به پایان ماه
 - یک روز برای اجرای گزارش
 - یک روز برای آزمون تحلیلی
 - یک روز برای تأیید و توزیع گزارش به مدیریت
- با داده‌ی مناسب، این یک جدول زمانی امکان‌پذیر است.

جمع‌آوری داده

برای تهیه‌ی گزارش به اطلاعاتی از سه سیستم مجزا نیاز دارید. سیستم مالی تحت کنترل شماست و منبع فعلی

گزارش پایان ماه است. با این حال، شما باید به دو سیستم دیگر نیز دسترسی داشته باشید سیستم منابع انسانی و سیستم قراردادی.

شما داده‌هایی را که برای ساخت مدل خود و آزمایش تولید گزارش با سیستم مالی نیاز دارید ترسیم می‌کنید. داده‌های مالی از طریق فرایندهای خودکار به‌منظور شناسایی تراکنش‌های مشکل ساز، بررسی می‌شوند تا تراکنش‌های مشکل ساز در هنگام ورود شناسایی شوند، به‌عنوان بخشی از فرایند رسیدن به تعادل سیستم مالی، کامل بودن تمام سوابق و این که ورودی تکراری وجود ندارد. بر این اساس، شما مطمئن هستید که مجموعه‌ی داده‌ها کامل است.

با این حال، همان‌طور که به داده‌های مالی نگاه می‌کنید، مشکلات همیشگی را می‌بینید. می‌دانید که پیش‌بینی حقوق برای دو قسمت نادرست است و فعالیت قراردادی دارای اهمیت در اطلاعات منعکس نشده است. به‌طور معمول، نیاز به پیگیری و تعقیب مدیران برای به‌روزرسانی سوابق که عامل اصلی تأخیر در ارائه‌ی گزارش بوده دارید. شما تصمیم می‌گیرید از مدیر عامل تأییدیه بگیرید که همه‌ی مدیران باید در پایان ماه گواهی دهند که تمام معاملات مهم در سیستم مالی ثبت شده و مدیر عامل این بهبود در فرایند را تأیید می‌کند.

اشتراک‌گذاری داده

شما قبلاً تعیین کرده‌اید که برای درک برنامه‌های استخدام سازمان و سیستم قراردادی نیاز به دسترسی به سیستم منابع انسانی دارید. وقتی درخواست اطلاعات لازم از گروه قراردادی را دارید، آن‌ها موافقت می‌کنند که چکیده‌ای از سیستم خود را ارائه دهند. با این حال، منابع انسانی با استناد به نگرانی‌های مربوط به حفظ حریم خصوصی داده، اطلاعات درخواستی را ارائه نمی‌دهد. شما باید با آن‌ها و مشاوران حقوقی

کار کنید و این اطمینان را ایجاد کنید که استفاده از این اطلاعات هیچ‌گونه نگرانی در مورد آسیب به حریم خصوصی افراد را ندارد. این امر تا حد زیادی پیچیده است، زیرا سازمان شما یک خط‌مشی رسمی برای داده‌های شرکتی ندارد، داده‌ها در مخازن است و دسترسی بر اساس تفسیر فردی از حدود و سطوح اختیارات و استفاده‌ی مناسب اعطا می‌شود. از طریق مشاوره‌های گسترده، شما به اطلاعات مورد نیاز دسترسی پیدا می‌کنید و با پیاده‌سازی یک سری کنترل‌های داخلی اطمینان می‌دهید که اطلاعات مالی به‌طور مناسب محافظت می‌شود.

بینش‌های داده

شما مدل موجود خود را برای ایجاد الگوها تنظیم می‌کنید و نتایج برنامه‌ریزی‌شده در مقابل نتایج واقعی، فعالیت‌های استخدام و قراردادی را نیز دخیل می‌کنید. همچنین می‌توانید گواهی اجرایی درستی سیستم مالی را به‌عنوان ضمیمه‌ی گزارش خود ارائه دهید. شما اولین گزارش خود را پس از پایان ماه بسته و در عرض دو روز اجرا می‌کنید. شما صحت گزارش را تأیید کرده و ظرف پنج روز پس از پایان ماه با مدیران اجرایی به اشتراک می‌گذارید. گزارش بهبودیافته به‌موقع و مربوط است. ظرف پنج روز از پایان ماه، مدیران از وضعیت واقعی در برابر فعالیت‌های برنامه‌ریزی شده در خصوص نتایج مالی مطلع می‌شوند. آن‌ها از محرک‌های اصلی هزینه‌های غیر مالی مربوط به فعالیت‌های استخدام و قراردادی آگاه هستند و اکنون آماده هستند تا گفت‌وگوی معناداری در مورد نتایج ماهانه داشته باشند. از طریق این گفت‌وگوها، بینش‌های جدیدی در مورد آنچه بر نتایج مالی سازمان تأثیر می‌گذارد، آشکار می‌شود. تأخیر در استخدام و قرارداد در حال بحث و بررسی است و وضعیت مالی شرکت در

حال حاضر قابل درک است و زمینه را برای انجام اقدامات لازم فراهم می‌کند. اعتبار شما با یک گزارش به میزان قابل توجهی افزایش می‌یابد.

ارتباطات

این گزارش به خودی خود چشمگیر است، اما توانایی شما در توضیح و ارائه‌ی آن مهم‌تر است. شما می‌توانید تأثیر قرارداد، استخدام و سایر فعالیت‌ها را در نتایج پایان ماه ادغام و متناسب سازی کنید. شما همچنین می‌توانید محدودیت‌های مدل و ارتباط آن با تصمیم‌گیری را توضیح دهید و هر چه بیش‌تر تأثیر استراتژیک اطلاعات را، افزایش دهید. و در نتیجه، مدیرعامل قادر به تصمیم‌گیری بهتر در مورد تجارت با منابع آگاهانه است و تیم را حول چشم‌انداز خود هماهنگ می‌کند. علاوه بر این، سازمان اکنون آمادگی بیش‌تری برای ارائه توضیحات به موقع، پیچیده و مبتنی بر شواهد به ذی‌نفعان خود در مورد نتایج خود و چرایی این نتایج دارد.

مطالعه‌ی موردی ۲- پشتیبانی از تصمیم‌گیری بهبودیافته با داده‌های برون‌سازمانی

فروش در سه سال گذشته کاهش یافته است. در مواجهه با آینده‌ای مبهم، تیم مدیریت شما به دنبال فرصت‌هایی برای تنوع بخشیدن به افزایش فروش است. مدیر ارشد عملیات^{۲۳} (COO) اخیراً مورد تجاری بسیار مطلوبی را به کمیته‌ی مدیریت ارائه نمود که فرصتی برای گسترش محصولات شرکت برای یک شهر متوسط در حدود ۴۰۰ کیلومتری آن است. تیم مدیریت هیجان‌زده است. همه در مورد این صحبت می‌کنند که چه‌گونه این می‌تواند شرکت را تغییر دهد و آن را برای پنج تا ده سال آینده راه اندازی کنند.

ملاحظات استراتژیک برای توسعه‌ی کسب‌وکار

شما یک تحلیلگر مالی هستید که برای مدیر ارشد مالی^{۲۴} (CFO) کار می‌کنید. او از شما خواسته است که پرونده‌ی تجاری را بررسی کنید و مطمئن شوید که فرصت‌ها و تهدیدها^{۲۵} در این پرونده به‌درستی نشان داده شده است. شما نگاهی به آن می‌اندازید و می‌بینید که گسترش حوزه‌ی فعالیت به یک شهر نزدیک، در کشور دیگر است. اطلاعات جمعیت‌شناختی در شهر هدف نشان‌دهنده آن است که مانند شهری است که شرکت در حال حاضر در آن فعالیت دارد. شما همچنین در بحث ریسک به این موضوع توجه دارید که در حال حاضر هیچ رقیب مستقیمی در مکان جدید پیشنهادی وجود ندارد. پرونده‌ی تجاری منطقی است و به‌خوبی مورد تحقیق و بررسی قرار گرفته است. این شامل یک چشم‌انداز محتاطانه است و فرض بر این است که محیط رقابتی با ظهور دو رقیب کامل خواهد شد.

در مورد کسب‌وکار، فرض می‌شود که اطلاعات درآمد و هزینه باید مشابه تجربه‌ی فعلی شرکت شما باشد و به نظر نمی‌رسد که سناریوی بیش از حد خوش‌بینانه ارائه شود. توجه داشته باشید که افزایش هزینه‌های مرتبط، مؤثر بر گسترش زنجیره‌ی تأمین شما است، اما این هزینه‌های افزایش‌یافته با نرخ ارز مطلوبی که در تحلیل بهترین حساسیت، محتمل‌ترین و بدترین سناریوها استفاده می‌شود، جبران می‌شود. تحت این سه سناریو، سرمایه‌گذاری یا بیش‌تر یا حداقل به اندازه‌ی عملیات فعلی شما سودآور خواهد بود.

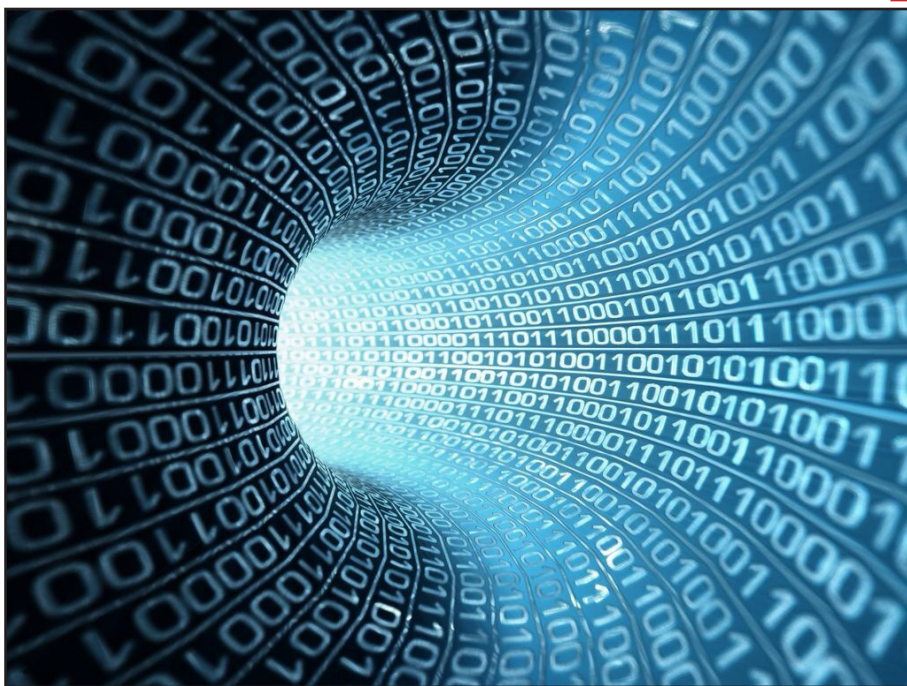
به‌طور کلی، این یک مورد تجاری منطقی و قانع‌کننده است. پرونده‌ی تجاری معقول به نظر می‌رسد و شما نزد مدیر مالی باز می‌گردید و به او می‌گویید که تحلیل قانع‌کننده است، او موافق است. پرونده‌ی تجاری همان‌طور

که ارائه شده اما «بدون فکر» است و او می‌خواهد بداند که آیا استدلالش معقول و منطقی است یا خیر. توضیح می‌دهد و از شما می‌خواهد به زیربنای استدلال نگاه کنید تا اطمینان حاصل کنید که داده‌ها و بینش‌های مرتبط منطقی است. جمع‌آوری داده

همان‌طور که داده‌های زیربنای تجزیه‌وتحلیل را بررسی می‌کنید، تأیید می‌کنید که اطلاعات سرشماری مورد استفاده برای شناسایی سطح درآمد و جمعیت‌شناسی جمعیت از منابع رسمی به‌دست می‌آید. با این حال، زمانی که مدل‌های انتساب نرخ‌های فروش را بررسی می‌کنید، این مدل‌ها بر اساس معیارهایی هستند که سازمان شما بر اساس تجربه‌ی خود در بازار فعلی خود ایجاد کرده است. با توجه به این‌که این بازار در کشور دیگری است، ممکن است این فرضیات معتبر نباشند. شما جزء لاینفک توسعه‌ی این معیارها بوده‌اید و می‌دانید که این معیارها تا حدی بر اساس درآمد قابل تحقق بخش‌های جمعیتی مختلف در شهر است. شما تحقیقات بیش‌تری انجام می‌دهید و منابع معتبری را پیدا می‌کنید که مشخص می‌کنند که گروه‌های جمعیتی در شهرهای در حال گسترش در واقع سطوح درآمدی بالاتری دارند که در مورد این پرونده‌ی تجاری ارائه شده است و این مورد حتی قوی‌تر از چیزی است که ارائه شده است.

اشتراک‌گذاری داده

مدیر مالی را می‌بینید که تحت تأثیر تحقیق و تحلیل شما قرار گرفته است. او از شما در مورد هزینه‌ی زندگی در شهر موردنظر می‌پرسد. پاسخ شما مبنی بر این‌که فرضاً همان بازار فعلی است، باعث نگرانی او شده و از شما می‌خواهد که آن را تأیید کنید. شما به تحقیقات خود ادامه می‌دهید و متوجه می‌شوید که هزینه‌ی زندگی در شهر در حال

گسترش بیشتر از شهر خودتان است. هزینه‌های مسکن و بیمه از بازار موجود شما فراتر می‌رود تا جایی که درآمد قابل تحقق در شهر در حال گسترش کم‌تر از شهر شما است. به‌کارگیری این بینش‌ها در مورد کسب‌وکار، مدل فروش را ۲,۵ درصد با فرض ثابت بودن سایر عوامل کاهش می‌دهد. کاهش ۲,۵ درصدی در فروش خوب نیست، اما سرمایه‌گذاری همچنان در سناریوهای ارائه شده سودآور خواهد بود.

شما اطلاعات هزینه را بررسی و تأیید می‌کنید که همه‌ی انواع هزینه، عملیات فعلی شما را نشان می‌دهد و همه چیز تحت پوشش است. با این حال، در تحقیقات خود متوجه شدید که در شهر در حال گسترش تعرفه‌ی پایینی، بر همه‌ی مشاغل اعمال می‌شود زیرا زیرساخت‌های شهر رو به فرسودگی است و نیاز به نوسازی دارد. در حال حاضر میزان تعرفه مشخص نیست. شما این کشف را با سناریویساز پرونده‌ی تجاری در میان می‌گذارید. آن‌ها اذعان دارند که از تعرفه مطلع بوده‌اند، اما به دلیل این‌که مبلغ مشخص نبوده و انتظار می‌رود اندک باشد، آن را در پرونده‌ی تجاری لحاظ نکرده‌اند. شما با این موضوع موافق نیستید و برآوردی از تأثیر آن را در معادله‌ی هزینه لحاظ می‌نمایید. این شما را به بررسی دقیق سایر هزینه‌ها سوق می‌دهد و متوجه می‌شوید که بیش‌تر هزینه‌ها احتمالاً با آنچه ارائه شده متفاوت خواهد بود. برخی احتمالاً بیش‌تر خواهند بود در حالی که انتظار می‌رود برخی دیگر کم‌تر باشند و تأثیر خالص آن، حدود ۵ درصد کاهش در هزینه‌های عملیاتی است. شما می‌توانید تمام تحلیل‌های خود را با منابع دولتی و سایر منابع معتبر نیز پشتیبانی و بررسی کنید.

با نگاهی به نرخ ارز در می‌یابید که نرخ تسعیر بر اساس اوایل سال است. وقتی در مورد آن می‌پرسید،

سناریویساز پرونده‌ی تجاری موافق‌اند و اظهار می‌کنند که معتقدند این مقدار بیش‌تر منعکس‌کننده‌ی نرخ ارز در آینده است. شما در مورد نرخ ارز آتی تحقیق می‌کنید و منبع معتبری پیدا می‌کنید که نرخ ارز آتی را کمی پایین‌تر از نرخ مورد استفاده در پرونده‌ی تجاری نشان می‌دهد. این ممکن است سرمایه‌گذاری را حتی سودآورتر کند. با این حال، مدل نرخ ارز مشخص می‌کند که نرخ ارز می‌تواند در یک بازه‌ی مشخص با مقداری بالاتر و مقداری پایین‌تر در نوسان باشد. می‌توانید تأثیر قرار گرفتن در معرض ارز خارجی را مدل‌سازی کنید یا برای حسابداری این ریسک مصون‌سازی کنید و هزینه‌های مصون‌سازی ریسک را در پرونده‌ی تجاری لحاظ کنید.

بینش‌های داده

عدم قطعیت در خصوص جمعیت شناسی، درآمد قابل تحقق، هزینه‌ی زندگی، هزینه‌های عملیاتی، تعرفه‌ی مورد انتظار و نرخ ارز وجود دارد. شما نتیجه می‌گیرید که تحلیل فعلی بسیار

ساده است. شما باید عدم اطمینان در تحلیل را در نظر بگیرید. برای این منظور شما مشاوران دانشمند داده را استخدام می‌کنید تا مدلی را برای محاسبه‌ی همه این ورودی‌ها و تنوع مورد انتظارشان ایجاد کنند. شما متعاقباً با بررسی کنترل‌های داخلی مربوط به مدل، مدل قراردادی را آزمایش می‌کنید تا مطمئن شوید که معتبر، قوی و قابل تکرار است. بینش مدل تکان‌دهنده است! این امکان وجود دارد که این شرکت بتواند از طریق توسعه، درآمد هنگفتی به دست آورد، اما بعید است. سناریوهای به همان اندازه محتمل نشان می‌دهد که شرکت با نرخ ارز مطلوب به نقطه‌ی سر به سر نزدیک می‌شود یا ممکن است با نرخ‌های ارز نامطلوب ضرر کند.

ارتباطات

مدیر مالی از شما می‌خواهد که یافته‌ها را به تیم رهبری ارائه دهید. با داده‌هایی که جمع‌آوری کردید می‌توانید مدل را زمینه‌سازی کنید. مدیر ارشد عملیات (COO) داده‌ها و مفروضات شما را رد می‌کند و می‌گوید که پرونده‌ی تجاری

دلیل بود که الگوریتم‌های بهینه‌سازی به هوش مصنوعی اجازه می‌داد تا سودآورترین پیشنهادهای را برای ارائه به مشتری بدون نیاز به درخواست تأیید مدیریت ارائه کند. این بینش‌ها بر اساس پروفایل مشتری، ظرفیت تولید، اطلاعات هزینه و بینش رفتاری انسان بود. مدیر ارشد داده (CDO) همچنین تعیین کرد که این شرکت به‌طور بالقوه می‌تواند بینش‌های هوش مصنوعی را به دیگران بفروشد و یک جریان درآمدی جدید نیز از این طریق، ایجاد کند که بازدهی باورنکردنی در سرمایه‌گذاری داشته باشد زیرا هزینه‌های سرمایه‌گذاری در این قسمت کاهش یافته است.

کمیته‌ی مدیریت تحت تأثیر نمایش اثبات مفهوم^{۳۰} قرار گرفته است. از مدیر ارشد داده (CDO) خواسته می‌شود تا یک طرح اجرایی تهیه کند. با این حال، مدیر ارشد مالی (CFO) نگرانی‌هایی دارد. او در طول ارائه چندین سؤال می‌پرسد. پاسخ‌ها در عین معنی بودن، از نگرانی او نمی‌کاهد. زمانی که او در حال توسعه‌ی نقش حسابدار حرفه‌ای خود در استراتژی پیاده‌سازی داده‌ها بود، با مدیر ارشد داده (CDO) ملاقات کرده بود. در این جلسه، مدیر ارشد داده (CDO) پیشنهاد کرد که مدیر ارشد مالی (CFO) سناریوهایی را برای بررسی سودآوری بالقوه فروش بینش‌های مشتق‌شده از هوش مصنوعی، به دیگران طراحی کند. قبل از موافقت با برنامه‌ریزی سناریو، مدیر ارشد مالی (CFO) قصد داشت تا راه‌حل هوش مصنوعی را برای توسعه‌ی مدل‌های مناسب، بهتر درک کند. مدیر ارشد داده (CDO) موافقت کرد که به تیم مدیر ارشد مالی (CFO) اجازه دهد راه‌حل هوش مصنوعی را بررسی کنند.

جمع‌آوری داده‌ها

مدیر ارشد مالی (CFO) به سرعت متوجه شد که راه‌حل هوش مصنوعی (AI) یک راه‌حل هوش مصنوعی عمومی

تصمیم‌گیری خودکار، که باعث کاهش هزینه‌ها (حقوق) و بهینه‌سازی سودآوری ترکیب تولید می‌شود، بررسی کند.

ملاحظات استراتژیک برای

پذیرش هوش مصنوعی

مدیر ارشد داده^{۲۸} (CDO) وظیفه مطالعه امکان‌سنجی^{۲۹} راه‌حل هوش مصنوعی روابط فروش/مشتری را بر عهده می‌گیرد. تیمی متشکل از سه دانشمند داده استخدام شدند. این تیم زمان قابل‌توجهی را صرف مصاحبه با کارمندان و مشتریان مختلف کرده تا بفهمد شرکت چه‌گونه فروش داشته و با مشتریان خود در تعامل است. با گذشت زمان، آن‌ها فرایندهای اصلی و نحوه‌ی خودکارسازی این فرایندها را برای حذف زمان انتظار، برای پرسنل پشتیبانی مرکز تماس با مشتریان شناسایی کردند. در این آزمایش، هوش مصنوعی قادر بود مشتریان را نسبت به روابط انسان با مشتریان بیش‌تر راضی کند.

هوش مصنوعی همچنین می‌توانست فروش بیش‌تری در مقایسه با نیروی انسانی داشته باشد. این تا حدی به این

بر اساس داده‌ها و تجربه‌ی شما بنا شده است. شما با جزئیات توضیح می‌دهید که مفروضات کجا و چرا دارای انحراف هستند. مهم‌تر از آن، می‌توانید تأثیر فرضیات مختلف را بر اساس سناریوهای مختلف کمی کنید. مدیریت اکنون می‌تواند بر اساس بررسی دقیق‌تر ریسک و بازده، گفت‌وگوی محتاطانه‌ای درباره‌ی گسترش داشته باشد. به‌طور خاص، کمیته‌ی مدیریت می‌تواند بفهمد که کدام ریسک‌ها قابل کنترل است و کدام ریسک‌ها قابل کنترل نیست همچنین، برای اطلاع‌رسانی استراتژی‌های خروج احتمالی بر مبنای شاخص‌های پیشرو، و به جای واکنش به اطلاعات ماکه سود یا زیان احتمالی را پس از تحقق کمی می‌کنند، می‌توان استراتژی‌های کاهشی معنادار را توسعه داد.

مطالعه‌ی موردی سه - پشتیبانی

از پذیرش هوش مصنوعی

تیم مدیریت شرکت شما تصمیم گرفت راه‌حل هوش مصنوعی^{۲۶} (AI) را به منظور افزایش مدیریت ارتباط با مشتری^{۲۷} از طریق یادگیری به‌موقع و

است که برای برآورده کردن نیازهای شرکت توسط دانشمندان داده سفارشی شده است. دانشمندان داده، پنج سال از داده‌های واقعی شرکت را به‌عنوان مجموعه‌ای از داده‌ها در مورد محصولات، قیمت‌ها و هزینه‌ها استفاده کرده بودند. این شرکت اطلاعات مرتبطی در مورد رفتارهای مشتری نداشت و مجموعه‌ی داده‌ها از یک منبع برون‌سازمانی خریداری و به الگوریتم‌های هوش مصنوعی وارد تا به هوش مصنوعی در ارائه‌ی توصیه‌های فروش به مشتریان، کمک کند.

مدیر مالی این اطلاعات را منعکس کرد و توانست نواحی نگرانی را مشخص کند. هوش مصنوعی مبتنی بر داده‌ها بود. با این حال، براساس یک سری فرضیات که ممکن بود معتبر باشند یا نباشند راه‌اندازی شد، این مفروضات ضمنی بوده و افشا نشده و یا در موردشان با کمیته‌ی مدیریت بحث نشده بود. او تیم خود را جمع کرد و از آن‌ها خواست موارد زیر را جست‌وجو کنند:

- آیا کنترل‌های کلیدی مربوط به فرایندهای جدید، مشخص، مستند و آزمون شده‌اند، و آیا استراتژی نظارتی مستمری برای اطمینان از ادامه‌ی راه‌حل هوش مصنوعی وجود دارد؟
- مجموعه داده‌های شرکت، مورد استفاده برای آموزش راه‌حل هوش مصنوعی، حاوی ترکیب ذاتی محصول و توزیع هزینه بود. آیا این ترکیب محصول با مسیر آینده‌ی شرکت همسو است؟ آیا هوش مصنوعی می‌تواند ترکیب محصول را تغییر دهد؟ اگر چنین است، آیا محدودیت‌هایی برای آن وجود دارد. اگر نه، هوش مصنوعی به تغییرات در ترکیب تخصیص هزینه، چه واکنشی نشان خواهد داد؟ آیا محدودیت‌های ظرفیت و هزینه‌های ورودی در راه‌حل هوش مصنوعی گنجانده شده است؟
- آیا منبع مجموعه‌ی داده‌های رفتار مشتری که خریداری شده، معتبر است

و آینده‌نگری بینش‌ها، تأیید شده است؟ این مجموعه داده که برای یک هدف خاص توسعه یافته است چیست؟ آیا هماهنگی بین آن هدف و استفاده موردنظر شرکت از بینش‌ها وجود دارد؟

- آیا بازاری برای بینش‌ها وجود دارد یا این که شرکت بازار را ایجاد خواهد کرد؟

- آیا مقررات قانونی یا بالقوه‌ی آتی وجود دارد که ممکن است بر فروش این بینش‌ها به دیگران تأثیر بگذارد؟ آیا اگر شرکت این بینش‌ها را بفروشد، می‌تواند تأثیر منفی بر نظر مشتری نسبت به شرکت داشته باشد؟

اشتراک‌گذاری داده

تیم مدیر ارشد مالی (CFO) به شرح زیر گزارش می‌دهد:

- کنترل‌های کلیدی در راه‌حل هوش مصنوعی مشخص، مستند و آزمون شده‌اند و در حال حاضر طبق برنامه کار می‌کنند. با این حال، کنترل‌های کلیدی به‌طور رسمی مستند نشده‌اند، و همچنین برنامه‌ای برای نظارت بر آن‌ها وجود ندارد.

- مجموعه داده‌های شرکت دارای یک ترکیب محصول ضمنی است که با جهت‌گیری استراتژیک موردنظر شرکت، مطابقت دارد. محدودیت‌های ظرفیت، در راه‌حل هوش مصنوعی گنجانده شده است تا راه‌حل هوش مصنوعی از ظرفیت تولید شرکت فراتر نرود. با این حال، هزینه‌های ورودی بر اساس اطلاعات تاریخی است. اگر راه‌حل هوش مصنوعی ترکیب ورودی را برای به حداکثر رساندن سودآوری تغییر دهد، این مفروضات هزینه ممکن است مرتبط نباشند.

- اطلاعات پروفایل رفتاری تأیید شده است و یک منبع معتبر از آن پشتیبانی می‌کند. با این حال، این ماهیت خرده‌فروشی عمومی است و مختص صنعت ما نیست. به این ترتیب، بینش‌ها

ممکن است کاملاً مرتبط نباشند. راه‌حل هوش مصنوعی برای تفاوت بین استفاده‌ی موردنظر از بینش‌ها و استفاده‌ی ما از بینش‌ها کسب شده است، اما این مفروضات افشا نشده و یا در کمیته‌ی مدیریت در مورد آن بحث نشده است.

- هیچ بازاری برای بینش‌های ما وجود ندارد. پتانسیل وجود دارد، اما قیمت بازار بینش‌ها را نمی‌توان تعیین کرد. تیم مدیر ارشد داده (CDO) از قیمتی که ما برای بینش‌های رفتاری خود پرداخت کردیم، به‌عنوان نماینده‌ی قیمت فروش بینش‌هایمان استفاده کرد. ممکن است در واقعیت اینطور نباشد و ممکن است مزایای کسب سود فروش بینش، اغراق‌آمیز باشد.

- اگر اطلاعات بینش‌ها را بفروشیم، رقبا ممکن است به این اطلاعات دسترسی پیدا کنند. اگر اطلاعات تا حدی پاک کنیم که رقیب نتواند از بینش‌ها استفاده کند، ممکن است بینش‌ها را تا حدی کاهش داده باشیم که ارزش محدودی داشته باشند.

- مهم‌تر از آن، مسائل حقوقی نوظهور برای استفاده‌ی ثانویه از داده وجود دارد که می‌تواند بر توانایی ما برای فروش آن‌ها تأثیر بگذارد. مسئله‌ی اخلاقی در مورد فروش اطلاعات بینش‌ها، در حال حاضر مجاز است، اما به‌طور بالقوه در آینده ممکن است غیرمجاز باشد. آیا باید اکنون به دنبال این فرصت باشیم؟ هزینه‌ی نهایی فروش داده کم و سودآوری آن در کوتاه مدت زیاد است، اما خطرات بلندمدت آن برای شهرت شرکت مشخص نیست. این شرکت یک سیاست داده‌ی شرکتی برای هدایت تصمیم‌گیری خود ندارد.

بینش‌های داده

مدیر ارشد مالی (CFO) این اطلاعات را در گزارشی برای مدیر ارشد داده (CDO) لحاظ می‌کند. مدیر ارشد داده

(CDO) از این ارزیابی تقدیر و موافقت می‌کند که با مدیر مالی برای حل مشکلات همکاری کند.

• کارها و اقدامات لازم برای مستندسازی محیط کنترل داخلی راه‌حل و توسعه‌ی هوش مصنوعی و یک استراتژی نظارت مستمر، برای کنترل‌های کلیدی آغاز شده است.

• مفروضات کلیدی به همراه تأثیر بالقوه‌ی آن‌ها بر راه‌حل هوش مصنوعی شناسایی و افشا می‌شوند. مهم‌ترین مفروضات مربوط به ترکیب محصول، محدودیت‌های ظرفیت، هزینه‌های ورودی، مدل‌های تخصیص هزینه و بینش‌های رفتاری برای تأیید به کمیته مدیریت ارائه می‌شود.

• راه‌حل هوش مصنوعی برای در نظر گرفتن مجموعه داده‌های معتبر و تأیید شده بیش‌تر برای پیش‌بینی هزینه‌های ورودی آتی، سازگار خواهد شد.

• یک خط‌مشی داده‌های شرکتی برای پشتیبانی از پیاده‌سازی هوش مصنوعی ایجاد خواهد شد که جزئیات استفاده‌ی شرکت از داده‌ها و پارامترهایی را که باید برای فروش داده‌ها یا بینش‌ها در نظر بگیرد، ارائه می‌کند.

• ریسک‌ها و مزایای مربوط به فروش بینش‌های مشتری، برای تنظیم بهتر مباحث مدیریت، در مورد این‌که فروش این اطلاعات ادامه یابد یا خیر.

ارتباطات

با در نظر گرفتن دیدگاهی گسترده‌تر از مسئولیت‌های سرپرستی، که فراتر از اطلاعات مالی است، مدیر مالی توانست راه‌حل هوش مصنوعی را به چالش بکشاند و اطمینان حاصل کند که راه‌حل هوش مصنوعی جامع‌تری می‌تواند ایجاد شود.

علاوه بر این، او توانست اطمینان

حاصل کند که کمیته‌ی مدیریت، ریسک‌ها و مزایای پذیرش اثبات مفهوم را درک کرده است و به‌طور خاص، تیم مدیریت، برای انجام وظایف خود در تنظیم و نظارت بر مسیر استراتژیک شرکت، و حفظ آن به‌عنوان یک فعالیت مستمر، اطلاعات بهتری در اختیار داشته باشد. کمیته‌ی مدیریت همچنین برای درک ملاحظات اخلاقی فروش بینش‌های مشتری و تصمیم‌گیری آگاهانه به‌عنوان مزایا و مخاطرات، تغییر مدل کسب‌وکار را در دستور کار خود قرار می‌دهد.

گسترش پارادایم یک حسابدار حرفه‌ای برای گنجاندن اطلاعات غیرمالی مورد استفاده در تصمیمات تجاری، به حسابداران حرفه‌ای اجازه می‌دهد تا شایستگی‌های موجود را در زمینه‌های جدید برای افزودن ارزش تجاری و ارتباط استراتژیک به کار گیرند.

پی‌نویس:

- ۱۳- Airbnb یک شرکت آمریکایی مستقر در سانفرانسیسکو است که یک بازار آنلاین برای اقامت در خانه و تجربیات کوتاه مدت در اینباره دارد. این شرکت به‌عنوان یک کارگزار عمل و کمیسیون دریافت می‌کند.
- 14- digital economy
- 15- the internet of things
- 16- decision point
- 17- The EU's
- 18- lineage
- 19- Chief data officers
- 20- real-time reporting
- 21- Deere & Company, doing business as John Deere is an American corporation that manufactures agricultural machinery, heavy equipment, forestry machinery
- 22- enhanced report
- 23- The chief operating officer
- 24- r the chief financial officer
- 25- opportunities and threats
- 26- Artificial Intelligence
- 27- Customer Relationship Management
- 28- The chief data officer
- 29- Feasibility Study
- 30- The proof-of-concept

- 1- Data management value chains
- 2- structured data sets
- 3- integrity
- 4- clean
- 5- reliable
- 6- big data
- 7- cloud computing
- ۸- مکینزی اند کامپنی (انگلیسی: McKinsey & Company) معتبرترین شرکت مشاور مدیریت جهانی است. این شرکت آمریکایی به‌منظور ارزیابی تصمیمات مدیریتی در بخش‌های دولتی و خصوصی تحلیل‌های کیفی و کمی انجام می‌دهد و در این میان ۸۰٪ از ابرشرکت‌های جهان و فهرست گسترده‌ای از دولت‌ها و سازمان‌ها را در زمره‌ی مشتریان خود دارد.
- 9- Excerpts from a recent techjury blog
- ۱۰- RJMetrics یک شرکت نرم‌افزاری آمریکایی است که دفتر مرکزی آن در فیلادلفیا، پنسیلوانیا قرار دارد. این شرکت تجزیه‌وتحلیل داده‌های بزرگ مربوط به مشاغل کوچک و متوسط را ارائه می‌دهد.
- 11- data primer
- ۱۲- Uber اوبر یک شرکت حمل‌ونقل اپلیکیشن‌ی است که به مسافران امکان می‌دهد از وسایط نقلیه استفاده کنند و رانندگان کرایه و دستمزد دریافت کنند.

تحولات جدید، از سامانه‌ها تا هوش مصنوعی:

آیا حرفه‌ی حسابداری در خطر است؟

سهیل محمدحسن زاده^۱

موردنیاز انسان را به نحو احسن، انجام دهند. استفاده از هوش مصنوعی در حسابداری، تأثیر زیادی بر افزایش دقت، سرعت، اثربخشی و کاهش خستگی حسابداران دارد.»

عبارات فوق عیناً پاسخ ربات چت جی پی تی^۳ نسخه ۳،۵ به این پرسش است: «تأثیر هوش مصنوعی بر حسابداری چیست؟». از این ربات پرسیده شد: اگر شرکای فعلی با نسبت‌های سود فرضی، وجود داشته باشند و شریک جدید با میزان جدید شراکت، وارد مجموعه شود، درصدهای جدید شرکا چند است؟ طبق استاندارد حسابداری شماره ۳ ایران، چند نمونه درآمد غیرعملیاتی نام برده و شرایط شناخت درآمد عملیاتی را بیان کنید؟ ثبت‌های حسابداری اخذ تسهیلات مراجه با فرض‌های پیچیده و با روش ناخالص چیست؟

تمامی سؤالات فوق به سرعت و به طور کامل، پاسخ داده شد. حتی خود ربات سؤال را پیچیده‌تر کرده و راه‌حل‌های آن‌ها را ارائه داد. منابع در اختیار این ربات، عمدتاً به زبان انگلیسی

کاری، جایگزین پرسش‌های سنتی شده است.

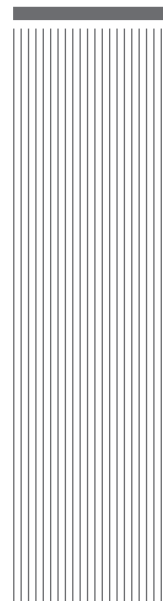
دیگر اهمیتی ندارد حسابدار فروش، صورتحساب فیزیکی را در چند نسخه چاپ کند و چه‌گونه پیگیر اخذ نسخه‌ی امضاشده‌ی مشتری باشد. چندان مهم نیست که در زمان استخدام حسابدار ارشد، در خصوص ثبت حسابداری کسر اوراق قرضه سؤال شود. تئوری تکامل، فقط در زیست‌شناسی کاربرد ندارد. دوران گذار از حسابداری سنتی به نوین، به سرعت طی شده و کارکنانی که توانایی ارتباط برقرار کردن با هوش مصنوعی، سامانه‌ها و استفاده از برنامه‌های کاربردی را ندارند، به‌مرور از حرفه حذف می‌شوند.

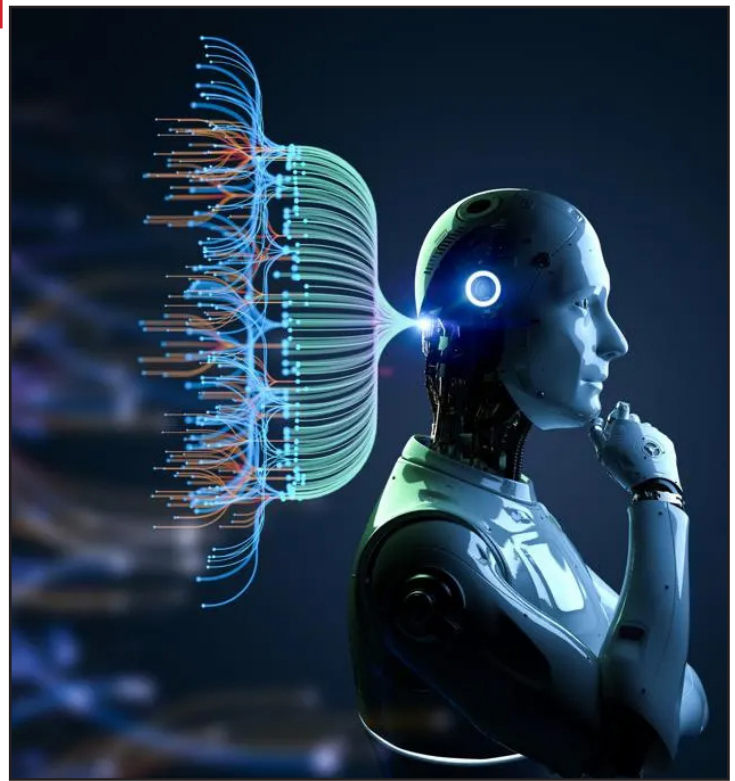
**هوش مصنوعی، صبر کن!
حسابدار باید خودش را برساند!**

«انقلابی در حرفه‌های مختلف، شامل حسابداری در جریان است. هوش مصنوعی، شبیه‌ساز هوش انسان در ماشین‌هایی است که به نحوی برنامه‌ریزی شده‌اند که امور روزمره‌ی

سالیان متمادی سپری شد تا استانداردهای حسابداری کشورمان، با تلاش

سازمان حسابرسی، منطبق با نسخه‌های بین‌المللی شود. هر چند تغییرات به‌کندی پیش رفت، اما اجتناب‌ناپذیر بود. باید چندین سال می‌گذشت تا بحران‌های مالی به وجود آید و محافظه‌کاری در حسابداری، شناخت درآمد را به تأخیر انداخته و اثرات زیان یا هزینه را بلافاصله در صورت‌های مالی شناسایی کند. اکنون فضای کاری حسابداران، به‌سرعت در حال دگرگون شدن است و این تنها شامل تغییرات در استانداردهای حسابداری نیست. آیا شناسه‌ی یکتای حافظه‌ی مالیاتی را اخذ کرده‌اید؟ از چه ابزاری برای تطابق اسناد خروجی در سامانه‌ی جامع تجارت و صورتحساب‌های صادره در سامانه‌ی مؤدیان استفاده می‌کنید؟ چند کاربر و با چه حدود اختیارات، در پنل مدیریت کاربران سامانه‌ی جامع تجارت تعریف کرده‌اید؟ آیا با پاور کوئری^۲ آشنایی دارید؟ چنین سؤالاتی در مصاحبه‌های

مالیات بر ارزش افزوده نیست. خرید را می‌توان در صورت حساب‌های خرید کارتابل مؤدیان جستجو کرد و بدون رسیدگی ممیزین، بهای تمام‌شده‌ی آن به همراه اعتبار مالیات بر ارزش افزوده قابل قبول مالیاتی است. هزینه‌های حقوق و دستمزد در لیست‌های ماهانه افشا شده و درآمد و هزینه‌ی اجاره در قراردادهای ثبت شده در سامانه‌ی املاک کشور موجود است. آیا نقل و انتقال خودرو داشته‌اید؟ در سامانه‌ی مالیات من قابل مشاهده است. اگر خواهان اعتراض به برگ تشخیص مالیات بر درآمد هستید، دیگر نیازی به تنظیم نامه‌ی مکتوب و ارائه به ممیز خدماتی و دریافت رسید از آن ندارید. کافی است اعتراض به ممیز کل و درخواست طرح دادرسی مالیاتی موضوع ماده‌ی ۲۳۸ ق.م.م. را در سامانه‌ی مالیات من ثبت کنید.

تعداد فعلی مؤدیان مالیاتی که تحت عنوان شرکت‌های خصوصی فعالیت می‌کنند، ۴۰۰ هزار عدد است و از ابتدای سال حاضر، ارسال الکترونیک صورتحساب‌های الکترونیک برای آن‌ها اجباری است. بسیاری از مؤدیان به دلیل عدم برگزاری دوره‌های مفید آموزشی، کاملاً با قانون جدید و اجرای آن، ناآشنا هستند. هرچند در قانون تسهیل پایانه‌های فروشگاهی، مؤدیان در سال ۱۴۰۲ از مزایای دوران گذار همچون استفاده از شناسه‌ی کالای عمومی، بخشودگی ۱۰۰ درصد جرایم عدم صدور صورتحساب (۱۰ درصد مبلغ فروش) و رایگان بودن استفاده از خدمات شرکت‌های معتمد ارائه‌دهنده‌ی خدمات مالیاتی بهره می‌برند (در این لحظه، تنها سه شرکت دارای مجوز از اداره‌ی کل امور مالیاتی هستند)، هرگونه بخشودگی مالیاتی سنوات قبل، منوط به ارسال صورتحساب در سامانه است.

در صورتی که شرکتی، مقدمات این

در سامانه‌ی جامع تجارت ثبت نشده باشد یا اسناد ورودی، تعیین و تکلیف نشده باشند، کد نقش غیرفعال شده و خرید از بورس کالا، ثبت سفارش و سایر مجوزهای تجاری فاقد اعتبار می‌شوند، درصدهای مورد نیاز برای تعیین و تکلیف اسناد موجود در کارتابل سامانه‌ی مذکور، در آینده‌ای نزدیک، به ۱۰۰ درصد می‌رسد.

علی‌رغم این‌که در حال حاضر، داده‌های مورد نیاز باید در چندین سامانه وارد شود، رویدادهای خوبی پیش رو است. زمانی که در همایش پایانه‌های فروشگاهی، رئیس سازمان امور مالیاتی نوید می‌دهد ارسال اظهارنامه‌ی مالیات بر درآمد در سال ۱۴۰۴ کاملاً خودکار انجام می‌شود، تحولات اساسی و روبه‌رشد است. ما می‌توانیم برای محقق شدن این وعده، امیدوار باشیم، در هر صورت، هدف مطلوب است. مبالغ فروش از صورتحساب‌های صادره در سامانه‌ی مؤدیان به دست می‌آید و نیازی به ثبت مجدد در سامانه‌ی معاملات فصلی و

هستند، در نتیجه یکی از اولویت‌های اصلی حسابداران در حال حاضر و آینده، تسلط بر زبان تخصصی حسابداری است. شاید پاسخ به سؤالات فوق، از نظر یک کارشناس حسابداری، ساده به نظر آید. اما در آینده‌ای نه چندان دور، دیگر نیازی به صدور اسناد حسابداری دستی نیست. هر چند در حال حاضر نیز، تعداد این اسناد به سرعت در حال کاهش است. همه‌ی ثبت‌های حسابداری را به هوش مصنوعی بسپارید، حسابدار بی‌تخصص، ناپدید می‌شود.

تکلیف را روشن کنید! چند سامانه به یک نفر!

«سامانه‌ی جامع تجارت»، «سامانه‌ی پایانه‌های فروشگاهی»، «سامانه‌ی معاملات فصلی» و بسیاری از سامانه‌های دیگر، اطلاعات ورود و خروج کالا و خرید و فروش آن را دریافت می‌کنند. حسابدار باید بر این سامانه‌ها و مقررات آن‌ها مسلط باشد. فارغ از این‌که در حال حاضر اگر بخشی از اسناد ورودی

امر را فراهم نکرده باشد، با ارائه‌ی تعهد یک‌ماهه نسبت به راه‌اندازی سامانه‌ی مذکور، می‌تواند از بخشودگی‌های مالیاتی درخواستی، بهره‌مند شود. بنابراین، هرچند دوران گذار شرایط را ساده‌تر کرده، اما چنین شرطی به اندازه‌ی کافی ضمانت اجرایی قانون را تضمین می‌کند.

حسابداران باید از فایل سی اس آر^۴، نرم‌افزار اپن اس اس ال^۵، کلید خصوصی^۶، ای پی آی^۷، وب سرویس^۸ سر درآورند. پاور بی آی^۹، ابزار تحلیل داده‌های آن‌ها شده و اس کیو ال^{۱۰} مبنای گردآوری داده‌های مورد نیاز آن‌ها است. اگر توانایی تعریف شابلون برای صدور اسناد مالی فروش، مطابق با استاندارد حسابداری شماره ۳ ایران نداشتید و نمی‌دانید در زمان ثبت سفارش توسط مشتری باید سند صادر شود یا پرداخت در درگاه یا آماده‌سازی سفارش یا تحویل آن به مأمور پست یا تأیید دریافت کالا توسط مشتری یا پایان دوره‌ی ضمانت بازگشت کالا، باید با حسابداری خداحافظی کنید!

از سرفصل‌های درسی در دانشگاه‌ها چه خبر؟

آیا واقعاً اهمیتی دارد روش حسابداری کسر سهام چه‌گونه است؟ آیا در درس حسابداری میانه، نیاز است نحوه‌ی استهلاک کسر اوراق قرضه آموزش داده شود؟ آیا در خاطر نگاه‌داشتن نحوه‌ی محاسبه‌ی ارزش فعلی اقساط نامساوی

که در درس مدیریت مالی آموخته می‌شود، اهمیت دارد؟ آیا سرفصل‌های درسی، قوانین جدید مانند پایانه‌های فروشگاهی و نحوه‌ی ثبت اطلاعات در آن را دربر می‌گیرد؟ به نظر می‌رسد پاسخ تمامی این سؤالات منفی است. آنچه در آینده ابزار کار حسابدار است، تسلط بر نحوه‌ی پردازش داده‌ها است.

ردیف‌های اسناد مالی صادره چرخه‌های دریافت، پرداخت، خرید و فروش در شرکت‌های با تعداد متوسط داده، به صدها هزار ردیف می‌رسد. نحوه‌ی تغییر دیتامدل^{۱۱}، اهمیت بیش‌تری از تسلط بر آیین‌نامه‌ی تحریر دفاتر قانونی دارد. چه اهمیتی دارد دفاتر با خودکار آبی تحریر شوند یا سبز؟ چه اهمیتی دارد دانشجو ساعت‌ها صرف یادگیری محاسبه‌ی ارزش فعلی اقساط بانکی کند، وقتی با اعمال یک فرمول، نتایج تا اعشار آخر بر صفحه‌ی نمایش پدیدار می‌شوند؟

تورم و شرایط فعلی اقتصادی، کاری کرده است جوان بیست ساله‌ای که درس خود را ادامه نداده، تنها در ظرف چند ماه، با ثبت‌نام و خرید یک ماشین و فروش آن در بازار آزاد، چندین برابر حقوق یک حسابدار متخصص عایدی داشته باشد. هرچند این رویداد تکرارپذیر نباشد، سوداگری، روحیات دانشجویان را تحت تأثیر قرار داده و به‌سرعت خواهان پیشرفت در محیط کاری و کسب درآمد هستند. اما باید در نظر داشت، تنها در صورتی سرمایه‌های انسانی آتی این حرفه به موفقیت دست پیدا می‌کنند که

به جای از دست دادن زمان طلایی خود در مشاهده‌ی پست‌های اینستاگرام سگ و گربه‌های خنده‌دار، به دنبال آموختن زبان برنامه نویسی پایتون^{۱۲}، نرم‌افزار اس‌پی‌اس‌اس^{۱۳} یا نحوه‌ی استفاده از فرمول ایکس‌لوک‌آپ^{۱۴} در اکسل^{۱۵} باشند.

جمع‌بندی

هوش مصنوعی در آینده به عنوان ابزاری غیر قابل‌اجتناب و تسهیل‌کننده، بر حرفه‌ی حسابداران تأثیر می‌گذارد، سامانه‌های اطلاعاتی، جایگزین ارائه‌ی اطلاعات مورد نیاز به صورت دستی به نهادهای نظارتی می‌شوند و نرم‌افزارهای کاربردی، کار پراسترس مالی را سبک‌تر می‌کنند. داده‌ها به‌سرعت تحلیل و مورد استفاده قرار می‌گیرند و نظارت آن‌ها، لحظه‌ای و به‌هنگام خواهد بود. باید به‌سرعت تغییر کرد و نهادهای حرفه‌ای حسابداری همچون جامعه‌ی حسابداران رسمی، عموم حسابداران را از چنین تحولاتی آگاه کنند. سرفصل‌های دروس حسابداری در دانشگاه‌ها بیش از پیش کاربرد رایانه در حرفه را دربرگیرند. آینده، غیر قابل پیش‌بینی است و ناگاهی، باعث هراس می‌شود، اما تجربه نشان داده است که همه چیز در دنیای هستی، در حال حرکت و جنب و جوش بوده و تغییر کردن همواره مثبت بوده و ثابت ماندن باعث از بین رفتن و حذف شدن می‌شود. حتی در خصوص شغل و پیشه‌ی پرخطر مالی‌چی و شما دوست عزیز!

پی‌نویس:

12- Python	8- Web Service	4- CSR	۱- دکتری حسابداری دانشگاه تهران، مدرس دانشگاه
13- PSS	9- Power BI	5- OpenSSL	2- Power Query
14- Xlookup	10- SQL	6- Private Key	3- ChatGPT
15- Excel	11- Data Model	7- API	

منابع

- ۱- بخشنامه شماره ۲۰۰/۲۹۳۷/د مورخ ۱۴۰۲/۰۱/۲۲ سازمان امور مالیاتی کل کشور
- ۲- سومین همایش تبیین نظام پایانه‌های فروشگاهی و سامانه مؤدیان، ۱۴۰۱/۱۲/۲۳
- ۳- قانون پایانه‌های فروشگاهی و سامانه مؤدیان، مصوب سال ۱۳۹۸

چه کسی مسئول شکست بانک سیلیکون ولی است؟

چرا بانک سیلیکون ولی (SVB) سقوط کرد
و داستان تأسف بار آن چه درس‌های درباره‌ی راهبری شرکتی به ما می‌آموزد؟

جف مک‌لان و جو ایسی^۱ - ترجمه‌ی سمیرا سیف - فریبا نوروزی

اتفاق بیفتد. هر سه این بانک‌ها از نظر ناظران بسیار کوچک و تخصصی هستند که برای عملکرد گسترده‌تر سیستم بانکی مهم هستند. در واقع، در سال ۲۰۱۸ مقررات مورد نیاز طبق قانون داد-فرانک سال ۲۰۱۰ برای بانک‌های منطقه‌ای و متوسط، از جمله SVB، تسهیل شد. با این حال، مقامات ایالات متحده با یک بحران و خطر تحت فشار قرار گرفتن سایر بانک‌های منطقه‌ای، واکنش قاطعانه‌ای نشان دادند.

برای اطمینان بخشیدن به بازارها و محدود کردن بحران، سیاست‌گذاران دو اقدام را معرفی کردند. اول، برای کاهش ریسک فعالیت‌های بانکی بیش‌تر، خزانه‌داری ایالات متحده ضمانت سپرده‌ی بانکی ۲۵۰ هزار دلاری را برای SVB و Signature Bank لغو و اطمینان حاصل کرد که تمام سپرده‌ها در این مؤسسات به‌طور کامل پوشش داده می‌شود. دوم، فدرال رزرو ارزش و نقدینگی دارایی‌های بانک را با تعهد به ارائه‌ی وام‌های یک‌ساله به بانک‌ها در برابر ارزش اسمی دارایی‌های خزانه‌داری

اما تاکنون بازارها را آرام نکرده است. سقوط بانک سیلیکون ولی (SVB)، شانزدهمین بانک بزرگ آمریکا، در ۹ مارس بزرگ‌ترین ورشکستگی بانک از زمان بحران مالی سال ۲۰۰۸ بود. شرکت‌های فناوری که مشتریان اصلی آن بودند، با شرایط سخت‌تری مواجه بودند، به دنبال کاهش امکانات خود بودند. برای پاسخ‌گویی به تقاضای پول نقد، SVB مجبور شد دارایی‌های اوراق بهادار با پشتوانه‌ی وام مسکن ایالات متحده را با زیان نقد کند و این احتمال را افزایش داد که بانک قادر به انجام تعهدات خود نباشد. سرمایه‌گذاران ترسیدند و با عجله برای برداشت وجوه خود هجوم آوردند و ناظر را مجبور کردند که کنترل را در دست بگیرد. شکست SVB یک روز پس از اعلام انحلال بانک سیلورگیت کپیتال و دو روز قبل از تصرف Signature Bank توسط ناظران رخ داد. در عصر حساب‌های بانکی دیجیتال، که در آن شایعات مانند آتش در سراسر اینترنت پخش می‌شوند، عملیات بانکی می‌تواند خیلی سریع

سقوط بانک سیلیکون ولی (Silicon Valley Bank=SVB) در مارس ۲۰۲۳ یک رویداد ویرانگر بود که موجی از شوک در صنعت بانکداری وارد کرد. پس از شکست سریع بانک سیلیکون ولی، مشخص شد که بسیاری از مؤسسات بانکی باید شیوه‌های راهبری شرکتی خود را تقویت کنند. همان‌طور که چشم‌انداز اقتصاد جهانی شروع به بررسی کرده، مشکلاتی در بخش بانکی به وجود می‌آید. در کم‌تر از دو هفته، سه بانک متوسط ایالات متحده شکست خوردند و Credit Suisse به سرعت توسط UBS تصاحب شد. رویدادهای ماه گذشته چالش‌برانگیزترین لحظه برای سیستم بانکی از روزهای آغازین بحران مالی در سال ۲۰۰۸ است. همان‌طور که قبلاً اتفاق افتاده است، ترکیبی از افزایش نرخ‌های بهره و کاهش رشد، در حال آزمودن سیستم مالی بوده است.

درس بزرگ سال ۲۰۰۸ این است که مقامات باید به سرعت برای مقابله با بحران بانکی حرکت کنند. پاسخ مقامات ایالات متحده و سوئیس قوی بوده است،

قانون‌گذاران و سرمایه‌گذاران را بر آن داشت تا به دنبال نقاط ضعف باشند. به سختی می‌توانست زمان‌بندی برای Credit Suisse بدتر از این باشد که همزمان با اعلام بانک مبنی بر این که «ضعف‌های مادی» در گزارش‌های مالی خود پیدا کرده است. سپس این خبر منتشر شد که بزرگ‌ترین سهام‌دار بانک، بانک ملی عربستان سعودی، سرمایه‌بیش‌تری در اختیار آن قرار نخواهد داد.

پس چه اتفاقی می‌افتد و این چه معنایی برای اقتصاد جهانی دارد؟

اول، خبر خوب. بخش بانکی در مقایسه با ۱۵ سال پیش به شدت تحت نظارت است. بانک‌ها سرمایه‌گذاری بهتری دارند، نقدینگی بالاتری دارند. من نیز مانند بسیاری از افراد دیگر، از شکست بانک سیلیکون‌ولی^۱ شگفت زده شدم، زیرا این بانک از بین رفت. ورشکستگی بانک‌ها معمولاً در زمان رکود اقتصادی رخ می‌دهد زیرا بانک‌ها معمولاً آینه‌ای از اقتصاد محلی‌شان هستند. اگر اقتصاد خوب باشد یا حداقل

و شگفت‌انگیزی است. اما تاکنون، جریان را تغییر نداده است. سهام First Republic در روز جمعه ۳۵ درصد کاهش یافت و در این ماه بیش از ۸۰ درصد کاهش یافت. سایر بانک‌های سطح متوسط منطقه‌ای نیز شاهد کاهش بیش‌تر در قیمت سهام خود بودند. سپرده‌گذاران به انتقال وجوه از بانک‌های کوچک‌تر ایالات متحده به بانک‌های بزرگ‌تر ادامه داده‌اند.

Credit Suisse مستقر در زوریخ یک بانک جهانی با موقعیت سرمایه قوی است که از نظر مقیاس و مدل تجاری کاملاً متفاوت از SVB در کالیفرنیا است. اما سودآوری ضعیف بوده و جایگاه کردیت سوئیس از جمله از طریق مشارکت با شرکت خدمات مالی سقوط کرده Greensill و صندوق تامینی Archegos خدشه دار شده است. حتی قبل از این آخرین بحران، در اواخر فوریه، سهام Credit Suisse تنها با ۲۰ درصد ارزش دو سال قبل معامله می‌شد.

ظهور ضعف‌ها در بانک‌های منطقه‌ای ایالات متحده در دو هفته گذشته

ایالات متحده و سایر دارایی‌های مرتبط دیگر مانند بدهی‌های رهنی افزایش داده است.

ارزش اسمی یا اسمی بالاتر از ارزش فعلی بازار این دارایی‌ها است و بانک‌های ایالات متحده عجله کرده‌اند تا از این پیشنهاد استفاده کنند و در هفته گذشته ۳۰۰ میلیارد پوند وام از فدرال‌رزرو دریافت کردند. پس از تقریباً یک سال انقباض کمی، که در آن فدرال‌رزرو با فروش اوراق قرضه‌ای که از سال ۲۰۰۸ خریداری کرده بود، ترازنامه‌ی خود را کوچک کرد، ترازنامه فدرال‌رزرو دوباره در حال گسترش است.

بانک‌های بزرگ نیز وارد عمل شده‌اند. گروهی از بانک‌های بزرگ ایالات متحده، برای نشان دادن اعتماد، ۳۰ میلیارد دلار نزد بانک فرست ریپابلیک سپرده‌گذاری کردند. پس از ورشکستگی SVB، این شرکت متحمل فرار سپرده‌ها و کاهش شدید قیمت سهام خود شده بود.

از نظر ثبات مالی، پاسخ خزانه‌داری و فدرال‌رزرو و حمایت ارائه شده توسط بانک‌های بزرگ، اقدامات شوکه‌کننده

تامین کنید. در این بانک عمومی که ما اداره می‌کردیم، تطبیق همه‌ی دارایی‌ها و بدهی‌ها نسبتاً غیرممکن بود. با این حال، ما نسبتاً با مرزهای معقول و متعادلی روبرو بودیم که فراتر از آن‌ها نمی‌رفتیم. شما نمی‌خواستید بیش از حد به دارایی یا بدهی حساس باشید. مشکل اساسی بانک سیلیکون ولی نقض فاحش این رویه بود، زیرا آن‌ها بیش از حد نسبت به بدهی حساس بودند و سقف بدهی‌ها از تعادل خارج شده بودند. نکته‌ی گریه و خط قرمز که مدیریت و شاید مؤسسه‌ی حساسی بدان توجه خاص مبذول نداشته بودند (گزارش حساسی سال عملکرد منتهی به دسامبر ۲۰۲۲ در تاریخ ۲۴ فوریه ۲۰۲۳ به صورت تعدیل نشده توسط مؤسسه‌ی KPMG صادر شده بود) این بوده که حدود ۹۴ درصد سپرده‌های بانک دارای پوشش بیمه‌ای و معادل همین مقدار هم اوراق بهادار مدت‌داری خریداری شده بودند که تا سررسید قدرت نقدینگی نداشتند. یعنی مدیریت بانک علاوه بر این که برای عدم پرداخت

هر سپرده‌ی بانکی در امریکا ۲۵۰ هزار دلار، در کانادا ۱۰۰ هزار دلار، در انگلستان هر حساب انفرادی ۸۵ هزار پوند و هر حساب مشترک ۱۷۰ هزار پوند و در کشورهای اتحادیه‌ی اروپا این سقف ۱۰۰ هزار یورو است. اجازه دهید به‌طور جداگانه عملکرد هر یک از مسئولین و ناکامی‌های آن‌ها را بررسی کنم. مدیریت: چندین خطای مدیریتی وجود داشت، اما موضوع اساسی عدم تطابق دارایی‌ها با بدهی‌ها بود. یکی از شیوه‌های کلیدی مدیریت بانک، فرایندی به نام مدیریت دارایی و بدهی است. بسته به اندازه و پیچیدگی بانک، این می‌تواند یک فرایند نسبتاً ساده یا بسیار پیچیده باشد. به زبان ساده، مدیریت دارایی و بدهی شامل متعادل کردن سررسید منابع مالی شما و استفاده‌های مربوطه از آن بودجه است. به عبارت دیگر، اگر قصد دارید وام دو ساله با نرخ ثابت بدهید، از نظر تئوری باید آن را با یک گواهی سپرده که برای یک دوره دو ساله ثابت است،

آن‌طور که به نظر می‌رسد اثبات باشد، فشار زیادی بر سیستم بانکی وارد نمی‌گردد. بانک سیلیکون ولی سوءمدیریت عظیمی را تجربه کرد. به‌راستی چه کسی مسئول ورشکستگی این بانک است؟ همان‌طور که در مورد آن خواندم، موارد بسیاری برای سرزنش وجود دارد آنچه برای من تعجب‌آور است این است که چندین سطح از مسئولیت از جمله مدیریت، هیأت مدیره، سطوح نظارت و مقررات و سیاست پولی بیش از حد تطبیقی شکست خورده است. حتی مسائل جانبی تسریع شکست مانند کمک فناوری و رسانه‌های اجتماعی را نباید انکار کرد. مشکل دیگر تمرکز بالای سپرده‌های بدون بیمه بود. باید یادآوری کرد که پس از بحران وام‌های مسکن ۲۰۰۸ قانون‌گذاران بانکی در کشورهای مختلف برای جلوگیری از هجوم سپرده‌گذاران به بانک‌ها در مواقع بحرانی سطح حفاظت از حساب‌های بانکی سپرده‌گذاران را افزایش داده، به‌طوری که در حال حاضر سقف بیمه‌ی

هزینه‌ی حق بیمه عملاً مهم‌ترین الزام قانونی صنعت بانکداری را رعایت نکرده بوده بلکه دوراندیشی لازم را برای سرمایه‌گذاری این وجوه در منابعی قابل‌اطمینان با توجه به رکود حاصل از کرونا و جنگ اوکراین و تبعات آن نیز به‌عمل نیاورده بود. همین موضوع هم درباره‌ی دومین بانک ورشکست شده به نام Signature وجود داشته که گزارش حسابرسی آن بانک نیز توسط مؤسسه‌ی حسابرسی KPMG به صورت تعدیل نشده صادر شده بود!

آن‌ها سپرده‌های کوتاه‌مدت زیادی گرفتند و اوراق قرضه بلندمدت خریدند. همان‌طور که فدرال رزرو نرخ‌های بهره را افزایش داد، آن بدهی‌های کوتاه‌مدت با نرخ‌های بالاتر مجدداً قیمت‌گذاری شدند در حالی که اوراق قرضه ارزش خود را از دست داد (با افزایش نرخ‌ها، ارزش اوراق کاهش می‌یابد. به عبارت دیگر، اگر شما سال گذشته اوراق خزانه ۳۰ ساله می‌داشتید، ۳۳ درصد از ارزش اوراق خزانه از دست می‌رفت). این چیزی است به نام ریسک نرخ بهره، که آن‌ها ظاهراً آن را نادیده گرفتند یا اهمیتی نداده‌اند.

آن‌ها همچنین به ریسک نقدینگی توجه نکردند. زمانی که سپرده‌گذاران پول بیمه نشده خود را بیرون می‌کشیدند، آن‌ها مجبور شدند اوراق قرضه‌ای را که ارزش آن‌ها بسیار پایین‌تر بود بفروشند و در این فرایند متحمل زیان هنگفتی شدند که مطمئناً سرمایه‌ی آن‌ها را به‌شدت کاهش می‌داد.

پرچم قرمز دیگر، رشد سریع وجوه بانک بود (آن‌ها در یک دوره‌ی دو ساله چیزی حدود ۱۰۰ میلیارد دلار رشد کردند) و جایی برای سرمایه‌گذاری این پول نداشتند، بنابراین اوراق قرضه خریداری کردند که در سال گذشته اوراق قرضه در بدترین شرایط بازار قرار داشت. درواقع، SVB مانند بسیاری از مؤسسات مالی دیگر، در میان

محیطی با نرخ بهره‌ی نزدیک به صفر، سرمایه‌گذاری زیادی در اوراق قرضه‌ی دولتی ایالات متحده انجام داد و زمانی که فدرال رزرو برای مهار تورم فزاینده نرخ بهره را افزایش داد، چیزی که در ابتدا، سرمایه‌ای مطمئن به نظر می‌رسید، به‌سرعت وخامت یافت. این افزایش نرخ بهره باعث کاهش شدید قیمت اوراق و کاهش ارزش دارایی‌های SVB شد. هم‌زمان، افزایش تهاجمی نرخ بهره‌ی فدرال رزرو هزینه‌های وام را افزایش داد و استارت‌آپ‌های فناوری را وادار کرد تا بیش‌تر سرمایه‌ی خود را به بازپرداخت بدهی هدایت کنند. بانک سیلیکون‌ولی به استارت‌آپ‌هایی وام داده بودند که معمولاً سودی نداشتند. یک بانکدار خوب معمولاً به دنبال دو منبع بازپرداخت می‌گردد: جریان نقدی حاصل از کسب‌وکار و یا وثیقه. استارت‌آپ‌ها هیچ‌کدام را ندارند. به دلیل این‌که شرکت‌های سرمایه‌گذاری خطرپذیر و بانک‌ها قصد ندارند جای آن‌ها را بگیرند.

هیأت‌مدیره: براساس مقررات راهبری شرکتی به‌ویژه در بانک‌ها، هیأت‌مدیره در درجه‌ی اول مسئولیت استخدام مدیر عامل ذی‌صلاح را بر عهده دارد که بتواند بانک را به شیوه‌ای مطمئن و سالم و در عین حال با کسب درآمد برای سهام‌داران مدیریت کند. علاوه بر این، مسئولیت هیأت‌مدیره این است که نظارت عالی بر فعالیت‌ها و عملکرد شرکت داشته باشد. هیأت‌مدیره در همه این موارد کجا بوده است؟

هیأت‌مدیره باید راهبری شرکتی را اعمال می‌کرد و به وضوح در این مورد راهبری شرکتی نادیده گرفته شده است. این باعث می‌شود که در مورد صلاحیت اعضای هیأت‌مدیره سؤال پرسند. ما یک هیأت‌مدیره خوب داشتیم، هیأتی که تجارت را درک می‌کرد و هیأت‌مدیره‌ای که اداره صحیح مؤسسه را اعمال می‌کرد. هیأت‌مدیره نتوانسته

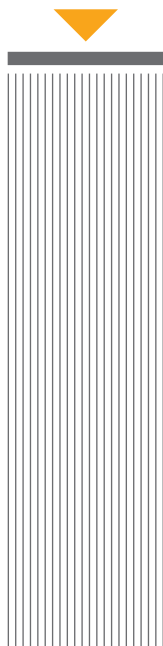
است مدیر عامل شایسته‌ای را استخدام کند، مسئولیت نظارت بر فعالیت‌های بانک را اعمال نکرده، و نتوانسته به این اطمینان برسد که این مؤسسه به شیوه‌ای سالم و مطمئن کار می‌کند.

نظارت و تنظیم مقررات: ساختار شرکتی بانک مستلزم نظارت و تنظیم مقررات توسط دو نهاد نظارتی مختلف بود. این بانک یک بانک ایالتی کالیفرنیا بود که مقرراتش توسط نهادی به نام وزارت حفاظت مالی و نوآوری تنظیم می‌شد. از دیگر سو این بانک متعلق به یک شرکت هلدینگ بانکی بود که زیر نظر بانک فدرال رزرو سانفرانسیسکو بود. من نمی‌خواهم قانون‌گذاران ایالتی را متهم کنم زیرا اکثریت قریب به اتفاق کارشان را خوب انجام می‌دهند. با این حال، در این مورد، این بانک یکی از ۱۵ بانک بزرگ کشور بود و من فکر می‌کنم عملیات آن نسبتاً پیچیده است.

ما یک بانک ملی و زیر نظر بازرس ارز بودیم. به نظر من بازرسان بانک ملی کاملاً ماهر و پیشرفته هستند. شاید سازمان دولتی در تنظیم مقررات و نظارت بر بانک کمی از وظیفه‌ی خود تخطی کرده است. با این اوصاف، ریسک نرخ بهره و ریسک نقدینگی آشکار در این بانک نیاز به شایستگی بالایی نداشت. آن‌ها بسیار آشکار بودند.

این را نمی‌توان در مورد فدرال رزرو سانفرانسیسکو گفت. آن‌ها صلاحیت دارند یا باید باشند. درک من این است که بین قانون‌گذاران و بانک و شرکت هلدینگ بانکی تفاهم وجود داشته است، اما واضح است که آن‌ها به اندازه‌ی کافی جدی نبودند. قانون‌گذاران از مسئولیت خود در این مورد چشم‌پوشی کردند. همچنین، چرا فدرال رزرو برای جلوگیری از ورشکستگی بانک، پنجره‌ی تخفیف را باز نکرد و به بانک کمک مالی نکرد؟

در نهایت، سیاست پولی برای بیش از یک دهه بسیار مساعد بود. این بانکداران بد را تشویق کرد تا ریسک‌هایی را

بپذیرند که نباید می‌پذیرفتند. نرخ سود صفر مشکل‌ساز بود و این افراط و تفریط در صنعت بانکداری با آن سیاست بد تشویق شد.

خبر خوب این است که اکثر بانک‌ها برای این که بانک‌های خود را به شیوه‌ای مطمئن و سالم اداره کنند می‌دانند که چه کاری باید انجام دهند. آیا بانک‌های مشکل‌دار دیگری نیز وجود دارد؟ احتمالاً، اما آن‌ها نسبتاً کم هستند. برای این که یک بانک به درستی کار کند، به یک مدیر عامل خوب نیاز دارد که محیط خود را با تیمی احاطه کند که بتواند ریسک‌های ذاتی کسب و کار را به درستی مدیریت کند.

شما به یک هیأت‌مدیره‌ی واجد شرایط نیاز دارید که اعضای آن دارای تخصص مالی، حقوقی، صنعتی یا نظارتی باشند. شما به نظارت کنندگانی نیاز دارید که بیش از موضوعات سیاسی که در حال حاضر منتشر می‌شوند، نگران اصول بانکداری باشند زیرا مدیریت ناقص و ناکارآمد بانک باعث ورشکستگی بانک می‌شود. برنامه‌های سیاسی این کار را نمی‌کنند. تجربه‌ی بانک سیلیکون ولی نشان داد که هیأت‌مدیره‌های دیگر در مؤسسات مالی می‌توانند ساختارهای راهبردی شرکتی خود را برای جلوگیری از چنین فاجعه‌ای تقویت کنند.

ساختارهای راهبردی شرکتی در بانک‌ها - چگونه تنظیم می‌شوند؟

ساختارهای راهبردی شرکتی در بانک‌ها نقش مهمی در حفظ شفافیت، ترویج رفتار اخلاقی و تضمین عملکرد مؤثر این مؤسسات ایفا می‌کنند. این ساختارها معمولاً شامل هیأت‌مدیره‌ای است که بر تصمیم‌گیری استراتژیک شرکت نظارت می‌کند و مدیریت ارشد

را در قبال اقدامات خود مسئول می‌داند. نهادهای نظارتی در سراسر جهان، مانند کمیسیون بورس و اوراق بهادار به‌عنوان نهاد ناظر بازار سرمایه در ایالات متحده و سازمان نظارت بر فعالیت‌های مالی در بریتانیا، که مسئول اعمال و نظارت بر این ساختارهای حاکمیتی هستند. قانون‌گذاران قوانین و دستورالعمل‌هایی را برای تقویت انعطاف‌پذیری و ثبات مالی بانک‌ها و در عین حال حفظ منافع ذی‌نفعان وضع می‌کنند. علاوه بر این، بانک‌ها باید از استانداردهای گزارشگری و افشای سخت‌گیرانه پیروی کنند تا اعتماد سرمایه‌گذاران، سپرده‌گذاران و مشتریان را تقویت کنند.

همان‌طور که اقتصاد جهانی در حال تکامل است، این نهادهای نظارتی به‌طور مداوم دستورالعمل‌های خود را اصلاح و به‌روزرسانی می‌کنند تا با چشم‌انداز پویای مالی همگام شوند تضمین دهند که ساختارهای راهبردی شرکتی در بانک‌های کارآمد، مؤثر و به‌روز باقی می‌مانند. اگرچه راهبردی شرکتی قوی در بخش بانکی برای حفظ ثبات مالی و تقویت اعتماد عمومی بسیار مهم است اما متأسفانه راهبردی شرکتی در بانک مذکور به‌خوبی اجرا نشده بود. مثلاً یکی از حوزه‌های تمرکز کلیدی برای تقویت اقدامات مرتبط با راهبردی، ترویج فرهنگ ریسک قوی است. این شامل اتخاذ یک رویکرد مدیریت ریسک فعال، از جمله ارزیابی ریسک قوی، مسئولیت‌های روشن و استراتژی‌های کاهش جامع است. در حالی که اکنون مشخص شده که بانک سیلیکون ولی به استراتژی‌های مدیریت ریسک قوی نیاز داشته است. نقش هیأت‌مدیره در مدیریت ریسک‌ها حیاتی است. این افراد باید از تخصص مناسب برخوردار باشند

و استقلال تصمیم‌گیری را به‌کار گیرند تا به نفع ذی‌نفعان عمل کنند. همچنین اجرای سازوکارهای شفاف‌سازی یکی دیگر از عناصر ضروری برای بهبود یکپارچگی صنعت بانکداری است. با به اشتراک‌گذاری مؤثر اطلاعات، بانک‌ها می‌توانند ذی‌نفعان را به‌خوبی آگاه کنند و دولت‌ها را برای نظارت بر این بخش مجهزتر نگه دارند. اگر در بانک سیلیکون ولی مدیریت ریسک به‌خوبی اجرا می‌شد بدون شک این امر می‌توانست بانک را قبل از فاجعه نجات دهد. زیرا مدیریت ریسک می‌تواند با شناسایی، ارزیابی و رسیدگی به ریسک‌های بالقوه، از بانک‌ها محافظت و به ثبات و سلامت کلی سیستم مالی کمک می‌کند. همین ضعف اساسی مدیریت ریسک باعث شد که پس از فروپاشی SVB (و تهدیدهایی که برای سایر بانک‌های ایالات متحده ایجاد می‌شود)، اهمیت راهبردی شرکتی قوی در بخش بانکداری به‌طور فزاینده‌ای آشکار شده است. یکی از مؤلفه‌های حیاتی مدیریت ریسک قوی در بانکداری، اجرای چارچوب مدیریت ریسک سازمانی (ERM) است. این چارچوب یک رویکرد جامع برای مدیریت ریسک در عملیات‌های مختلف تجاری ارائه می‌دهد که شامل تخصیص و به‌کارگیری مدیران ریسک واجد شرایط، ارائه‌ی رهنمودهای مؤثر کاهش ریسک و پرورش فرهنگ آگاهی از ریسک در سازمان است. آنچه در این میان حیرت‌آورست اظهارنظر تعدیل‌نشده‌ی حسابرس هردو بانک است (یکی از بزرگ‌ترین مؤسسات حسابرسی جهان)، در شرایطی که به‌نظر می‌رسید حداقل انتظار می‌رفته حسابرسی به موضوع ابهام در تداوم فعالیت این دو بانک باید اشاره می‌کرد.

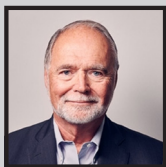
پی‌نویس:

۱- جف مک‌للان بانکدار بازنشسته و جو الیس کارشناس مؤسسه‌ی راهبردی شرکتی است.

2- Silicon Valley Bank

چشم اندازها و چالش‌های جهانی حرفه‌ی حسابداری

گزارش نشست فدراسیون بین‌المللی حسابداران (آیفک)

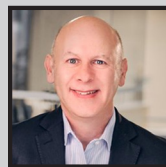
Kevin Dancey
رئیس فدراسیون
بین‌المللی حسابداران
(آیفک)

Helen Brand
رئیس انجمن حسابداران
خبره انگلستان

Tom Hood
حسابدار رسمی و رئیس
انجمن حسابداران رسمی
مربلند آمریکا

Stathis Gould
رئیس بخش امور اعضای
آیفک و نماینده‌ی
حسابداران حرفه‌ای شاغل
در تجارت (PAIB)

Helen Partridge
مدیر بخش آموزش
حسابداری آیفک

وبینار دبیران کل نهادهای حرفه‌ای عضو فدراسیون بین‌المللی حسابداران (آیفک) در تاریخ‌های ۲۷ و ۲۸ فوریه ۲۰۲۳ در نیویورک برای بحث و تبادل نظر درباره‌ی رویکرد تأثیرگذاری فدراسیون بین‌المللی حسابداران، چالش‌های مربوط به آموزش حسابداری، کمبود حسابداران حرفه‌ای با کیفیت بالا و نگرانی گسترده‌ی نهادهای حرفه‌ای حسابداری، برگزار شد و تجربه‌ی اجرای برنامه‌ی کارآموزی حرفه‌ای انجمن حسابداران رسمی آمریکا نیز به اشتراک گذاشته شد. گفتنی است، شرکت‌کنندگان و سخنرانان برجسته‌ای در این وبینار حاضر بودند و دبیرکل جامعه‌ی حسابداران رسمی ایران نیز به شکل آنلاین در این وبینار حضور داشت. آنچه می‌خوانید گزارش مختصری از مباحثات این نشست است.

فناوری‌های جدید، جملگی از راهکارهای مهم مطرح شده در وبینار آیفک بود که برای تربیت حسابداران حرفه‌ای ارزشمند، ارائه شد. در این جلسه بر درک ارزشی که متخصصان حسابداری دارای مهارت، برای حرفه به ارمغان می‌آورند، توسط تمام نهادهای حرفه‌ای تأکید گردید. چالش‌های حفظ و جذب استعدادها در حرفه نیز از دیگر موضوعات مورد توجه شرکت‌کنندگان در این وبینار بود. بر اساس گزارش ارائه شده در این وبینار سالانه حدود ۳۰ تا ۴۰ درصد از حسابداران حرفه‌ای مؤسسات ارائه دهنده‌ی خدمات حسابداری را ترک می‌کنند و در سایر

و تکمیل دقیق پرسشنامه‌های مربوطه، PAOها تأیید کردند که اکنون به درک بهتری از استانداردهای بین‌المللی آموزش و وضعیت این استانداردها در هر حوزه قضایی، دست یافته‌اند. شناخت صحیح نیازهای بازار و همسویی دوره‌های آموزشی حسابداری با آنها، بهبود مستمر و طراحی مجدد برنامه‌ها و منابع آموزشی و در دسترس بودن منابع آموزشی حسابداری، همکاری دانشگاه‌ها و نهادهای حرفه‌ای حسابداری برای توسعه و مربوط بودن دانش حسابداران حرفه‌ای به محیط کسب‌وکارهای تجاری، گذراندن دوره‌های مهارتی مبتنی بر

• چالش‌های مربوط به آموزش حسابداری، کمبود حسابداران حرفه‌ای با کیفیت بالا و نگرانی گسترده‌ی نهادهای حرفه‌ای حسابداری برنامه‌های درسی دانشگاه‌ها با استانداردهای بین‌المللی آموزش (IES) و انتظارات نهادهای حرفه‌ای حسابداری (PAO) مطابقت ندارد، که این موضوع بر کیفیت فارغ‌التحصیلان و میزان قبولی در آزمون‌های حرفه‌ای تأثیر گذاشته است. PAOها ارزیابی خود از انطباق با IES را دشوار می‌دانند، از این رو شناسایی شکاف‌ها و زمینه‌های بهبود نیز دشوار است. البته پس از طی کردن مصاحبه

کسب و کارهای تجاری مشغول به کار می‌شوند، یا کمبود متخصصان حسابداری در ایالات متحده آمریکا سبب شده است تا این کشور نیروی کار مورد نیاز خود را اروپا به ویژه انگلستان، تامین کند. سوال مطرح شده این بود که نهادهای حرفه‌ای باید برای جذاب‌تر نمودن حرفه چه رویه‌هایی را در پیش گیرند. پاسخ‌ها حاکی از آن بود که جذب استعدادها باید از سطح مدارس آغاز شود. تشویق همکاری بین تدوین‌کنندگان برنامه‌های آموزشی و PAO، می‌تواند منجر به برنامه‌های درسی مرتبط‌تر و فارغ‌التحصیلان با کیفیت بالا شود که بهتر برای امتحانات حرفه‌ای و محل کار آماده می‌شوند. ذی‌نفعان با نفوذ مستقیم و غیرمستقیم باید بر مسیری که دانشجویان حسابداری طی می‌کنند حضور داشته باشند تا اطمینان حاصل شود که گام‌های برداشته شده از سطح دانشگاه تا ارزیابی صلاحیت‌های حرفه‌ای و آزمون‌های حرفه‌ای و در نهایت صدور گواهینامه‌های حرفه‌ای، همسو هستند. همچنین کاهش موانع ارزیابی صلاحیت یا اعطای گواهینامه‌های حرفه‌ای از دیگر راهکارهایی بود که برای جذب

دانشجویان کالج‌ها و دانشگاه‌ها به حرفه به آن اشاره شد.

• نمای کلی برنامه‌ی کارآموزی حرفه‌ای انجمن حسابداران رسمی آمریکا

برنامه‌ی کارآموزی حرفه‌ای انجمن حسابداران رسمی آمریکا که مورد تأیید وزارت کار ایالات متحده‌ی آمریکا است، مسیر جدیدی را برای افرادی فراهم می‌کند که به دنبال پیشرفت حرفه‌ای خود در حوزه‌ی حسابداری و مالی هستند، و در عین حال برنامه‌های ساختاریافته برای کمک به توسعه و حفظ استعدادها برای کارفرمایان فراهم می‌کند. این برنامه دارای ویژگی‌هایی است که می‌توان برای کاهش هزینه‌های کارفرما از آن‌ها بهره برد.

۱. ارائه‌ی دوره‌های کارآموزی حرفه‌ای به عنوان ابزاری برای مدیریت جریان استعدادها:

دوره‌های کارآموزی به سازمان‌ها اجازه می‌دهد تا علاوه بر دستیابی به استعدادهای مورد نیاز کسب و کار خود، رویه‌ی جذب و استخدام خود را نیز بهبود ببخشند. تجربه‌ی یادگیری

ساختاریافته در این برنامه به کارفرمایان این امکان را می‌دهد که به مجموعه استعدادهای گسترده‌تر و متنوع‌تری دسترسی داشته باشند که از همان روز اول شروع به کسب مهارت‌هایی می‌کنند که آنان را از سایر نیروهای کار داوطلب متمایز می‌سازد.

۲. برنامه‌ی کارآموزی حرفه‌ای به عنوان ابزاری برای بهبود سودآوری:

دوره‌های کارآموزی می‌تواند سودآوری سازمان‌ها را به دلیل حفظ بیش‌تر استعدادها و سطوح بهره‌وری بالاتر بهبود بخشد، زیرا نیروهای متخصص خروجی این دوره‌ها بر مهارت‌هایی تمرکز می‌کنند که کارفرما امروز و فردا به آن نیاز دارد.

۳. گروه هدف دوره‌های کارآموزی حرفه‌ای:

دوره‌های کارآموزی حرفه‌ای برای طیف وسیعی از افراد مناسب است که با فراگیری مجموعه‌ی گسترده‌ای از مهارت‌های مورد نیاز کسب و کارهای تجاری، به یک مدرک معتبر جهانی، دست می‌یابند. از جمله می‌توان به گروه‌های زیر اشاره نمود:

• کارکنان جدید در بخش‌های

حسابداری و مالی

• دانشجویان و فارغ‌التحصیلان
حسابداری و مالی که برای ورود به حرفه آماده هستند.

• حسابداران حرفه‌ای که دنبال توسعه‌ی مهارت‌های خود هستند.

• مدیران مالی و حسابداری که به تازگی مسیر رهبری در حرفه را آغاز نموده‌اند.

۴. نحوه‌ی اجرای دوره‌های کارآموزی حرفه‌ای:

این برنامه‌ی ساختاریافته، شامل آموزش در محل کار، آموزش از طریق برنامه‌ی رهبری مالی (CGMA) و اعزام مربی در محل کارفرما را ترکیب می‌کند. برنامه‌ی رهبری مالی CGMA یک مسیر یادگیری و ارزیابی فناوری محور است که برای تسریع پیشرفت شرکای تجاری که به تازگی در مسیر رهبری در حرفه قرار گرفته‌اند، مجموعه گسترده‌ای از مهارت‌های فنی، تجاری، فناوری، ارتباطی و رهبری را در سطح ایده آل ارائه می‌دهد. برنامه‌ی رهبری مالی با اتکا بر ویژگی‌های دنیای واقعی و بر ادغام دانش حسابداری و فناوری‌های روز دنیا متمرکز است و به تربیت حسابداران مدیریت بین‌المللی منتهی می‌شود.

• نمای کلی از رویکرد تأثیرگذاری فدراسیون بین‌المللی حسابداران

آیفک سازمانی جهانی برای حرفه‌ی حسابداری است. هدف این نهاد حرفه‌ای و شرکای آن تجهیز حسابداران حرفه‌ای ماهر، آگاه و اخلاق مدار در سراسر جهان؛ و مشارکت در توسعه‌ی پایدار سازمان‌های بخش خصوصی و عمومی و حمایت از بازارهای مالی و اقتصادهای قوی به نفع منافع عمومی است. اعضای فدراسیون بین‌المللی حسابداران از بیش از ۱۸۰ سازمان حسابداری حرفه‌ای در بیش از ۱۳۰ حوزه‌ی قضایی تشکیل می‌شوند که نماینده‌ی بیش از ۳ میلیون حسابدار حرفه‌ای در بخش عمومی،

تجارت، دولتی و آموزش هستند.

آیفک در سال ۲۰۲۰ یک برنامه‌ی راهبردی همیشه سبز تدوین کرد. برنامه‌ای که انعطاف‌پذیری لازم را برای تطبیق با فرصت‌ها و ریسک‌های نوظهور دارد و در عین حال در اهداف، ارزش‌ها، چشم‌انداز و راهبردهای این نهاد که در طول زمان پایداری خود را ثابت کرده‌اند، ریشه دارد. هنگامی که آیفک مشغول به روزرسانی برنامه‌ی راهبردی سال ۲۰۲۳ بود، عوامل متعددی بر نوع تفکر آن تأثیر گذاشتند. اولاً، آیفک با گروهی از ذی‌نفعان کلیدی (گروه نظارت، هیأت نظارت بر منافع عمومی، کمیته‌ی سیاست‌گذاری عمومی جهانی مؤسسات بزرگ، هیأت استانداردهای بین‌المللی حسابداری و اطمینان‌بخشی و هیأت استانداردهای بین‌المللی اخلاق برای حسابداران) در مورد مجموعه‌ای از نظریه‌ها برای تقویت فرایند تنظیم استاندارد جهانی برای استانداردهای حسابداری، اطمینان و اخلاق موافقت نموده است. فدراسیون بین‌المللی حسابداران در چندین دهه‌ی گذشته از یک فرایند بین‌المللی مستقل برای تنظیم استاندارد حمایت کرده‌است و همچنان با انجام همین فرایند پیش خواهد رفت. ثانیاً، آیفک رویکرد تأثیرگذاری (IMPACT) را اوایل امسال معرفی نمود. رویکرد تأثیرگذاری مستقیماً از چشم‌انداز و هدف آیفک نشأت می‌گیرد، چارچوبی است برای بیان بهتر ارزش پیشنهادی فدراسیون بین‌المللی حسابداران، برای ذی‌نفعان مختلف و اطمینان از این‌که همه‌ی ذی‌نفعان و کارکنان IFAC از اهداف منافع عمومی کار این نهاد، قدردانی می‌کنند. رویکرد تأثیرگذاری آیفک یک استراتژی جدید نیست، بلکه به معنای اولویت‌بندی بهتر کارهایی است که در اجرای استراتژی‌ها کمک می‌کند؛ همچنین چارچوبی را برای فدراسیون بین‌المللی حسابداران و اعضای آن

فراهم می‌کند تا با یک‌دیگر همکاری کرده، ابتکارات جهانی و محلی را برای دستیابی به تأثیرات در سطح جهانی هماهنگ کنند. ثالثاً، آیفک ساختار خود را برای هماهنگی بهتر و همسویی سرمایه‌ی انسانی خود به‌منظور دستیابی به پیامدها و تأثیرات مطلوب، بازسازی نموده است. آیفک به‌طور منظم اولویت‌ها و اقدامات خاص خود را در پاسخ به هر دو روند بلندمدت (که بعداً در این طرح پوشش داده می‌شوند) و همچنین رویدادهای کوتاه‌مدت از جمله تأثیرات مداوم تغییرات آب و هوایی، درگیری‌های ژئوپلیتیکی و تورم مورد بررسی قرار می‌دهد. بر این اساس، برنامه‌ی استراتژیک آیفک چارچوبی است که برای هدایت اقدامات خاصی که فدراسیون هر ساله به‌منظور پاسخ به شرایط در حال تحول انجام می‌دهد، طراحی شده است و رویه‌ی را که برای حمایت از منافع عمومی برای دستیابی به نتایج مطلوب و افزایش اعتماد در حرفه خود پی می‌گیرد، تنظیم می‌کند.

رویکرد تأثیرگذاری

رویکرد تأثیرگذاری بیان می‌کند که چه‌گونه چشم‌انداز، ارزش‌ها و اهداف استراتژیک آیفک با تأثیرات مورد نظر هماهنگ است. فدراسیون بین‌المللی حسابداران سه تأثیر را شناسایی کرده است که هر کدام مستقیماً از چشم‌انداز و هدف آیفک ناشی شده و از ارزش‌ها و اهداف استراتژیک این نهاد پشتیبانی می‌کنند. این رویکرد تأثیرگذاری شامل یک حرفه‌ی حسابداری قوی و پایدار، سازمان‌های بخش خصوصی و عمومی قوی و پایدار، و بازارهای مالی و اقتصادهای قوی و پایدار هستند. هدف آیفک نه تنها کمک به ذی‌نفعان خود برای درک بهتر نحوه و چرایی کار این نهاد، بلکه کمک به حسابداران حرفه‌ای در سراسر جهان است که تلاش‌های روزانه‌ی خود را با منافع عمومی مرتبط سازند. حرفه‌ی حسابداری با همکاری سازمان‌های عضو

و سایر ذی‌نفعان، می‌تواند تأثیر خود را بر بسیاری از اهداف توسعه‌ی پایدار (اگر نگوییم همه آن‌ها) افزایش دهد. به عنوان یک سازمان، تحول استراتژی‌های IFAC به طور مستقیم به چندین هدف توسعه‌ی پایدار (SDG) کمک می‌کند. این اقدامات از رویکرد تأثیر آیفک ناشی شده است:

- SDG ۴: آموزش حسابداری پیشرفته با تمرکز بر پایداری، صداقت

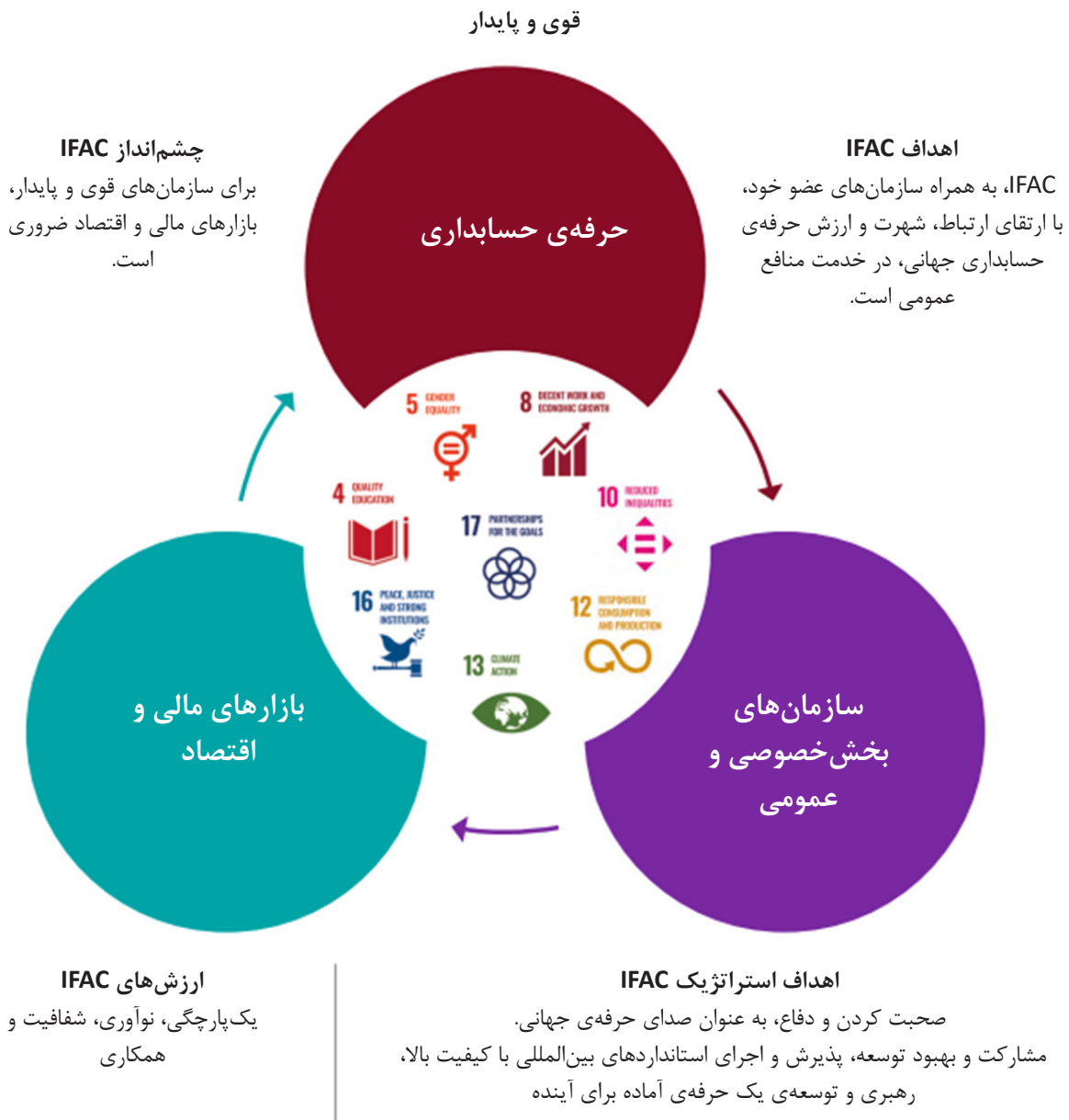
و اخلاق، فناوری و منافع بخش عمومی

- SDG ۵: ارتقای جذابیت این حرفه
- SDG ۸: حمایت از تصمیمات سیاستی و نظارتی، که حرفه را با نیازهای مردم هم‌راستا می‌کند
- SDG ۱۰: تأثیرگذاری بر تصمیمات سیاسی، پاسخ‌گویی به بحران‌ها، مبارزه با فساد، و ایجاد پایداری و جلوگیری از آلاینده‌های گلخانه‌ای
- SDG ۱۲: پیشرو بودن در خلق

ارزش و پایداری

- SDG ۱۳: حمایت از نقش افزایش یافته این حرفه در اقدامات اقلیمی و پایداری
- SDG ۱۶: تدوین و اجرای برنامه‌ی جامع مبارزه با فساد و جرایم اقتصادی
- SDG ۱۷: همکاری با مؤسسات چندجانبه برای حمایت از توسعه‌ی انعطاف‌پذیر حرفه و سازمان‌های پایدار، بازارهای مالی و اقتصاد

برقراری ارتباط بین چشم‌انداز آیفک و اهداف آیفک برای بازار

مالی اکثر شرکت‌ها گنجانده شده است. با این حال، استانداردهای جدید ممکن است در سال ۲۰۲۳ اهمیت زیادی داشته باشد. در حالی که کمیسیون بورس و اوراق بهادار آمریکا (SEC) هنوز پیشنهاد خود را در مورد گزارش‌های محیط زیستی، اجتماعی و حاکمیت شرکتی (ESG) نهایی نکرده است، اما اگر قوانین در سال ۲۰۲۳ نهایی شوند، استانداردهای گزارشگری ESG، احتمالاً مسئولیت گزارشگری سنگین‌تری در زمینه تأثیرگذاری شرکت‌ها بر محیط زیست ایجاد خواهند کرد. استانداردهای گزارشگری دیگری که ممکن است در سال ۲۰۲۳ و پس از آن تأثیرگذار باشد، گزارشگری دارایی‌های دیجیتال است. نوسانات بازار دارایی‌های رمزنگاری شده (کریپتو) و اهمیت نحوه برخورد با دارایی‌های دیجیتال و رمز ارزها سبب گردید، در ۱۴ دسامبر ۲۰۲۲، FASB تصمیم آزمایشی خود مربوط به حسابداری و افشای دارایی‌های دیجیتال را اعلام کند. از آنجایی که این دارایی‌ها همچنان توجه را به خود جلب می‌کنند، انتظار می‌رود قوانین و مقررات بیش‌تری که رفتار آن‌ها را در گزارشگری مالی تعیین می‌کند، ظاهر شوند.

• عدم اطمینان بازار کار. همچون تمام کسب‌وکارها، دپارتمان‌های حسابداری برای عبور از عدم اطمینان در بازار کار با چالش‌هایی مواجه خواهند شد. دپارتمان‌های حسابداری در استخدام افراد حرفه‌ای با کیفیت، که الزامات گزارشگری مالی را به خوبی می‌دانند، مشکل دارند. در صدر فهرست این چالش‌ها، انتظارات در حال تحول مربوط به سیستم کاری از راه دور و ترکیبی است. شرکت‌هایی که برای اولین بار حساسی می‌شوند، و تلاش می‌کنند تا سهمی عام شوند، یا فاقد محیط کنترلی هستند، ممکن است در این محیط با موانع متعددی روبرو شوند.

فرصت‌ها در سال ۲۰۲۳:

علی‌رغم چالش‌های پیش رو، سال ۲۰۲۳ همچنین فرصت‌هایی را برای دپارتمان‌های حسابداری به ارمغان خواهد آورد تا به روش‌های جدید و بهتر به اهداف خود دست یابند. داده‌ها همچنان موضوع مهمی برای کسب‌وکارها در سراسر بخش‌ها هستند، و بسیاری از شرکت‌ها تلاش زیادی برای شناسایی جریان‌های داده‌های ارزشمند و یافتن راه‌هایی برای تحت کنترل قراردادن داده‌ها انجام می‌دهند. دپارتمان‌های حسابداری و گزارشگری مالی می‌توانند از هر روشی برای به کارگیری داده‌ها در کار استفاده کنند، از جمله تحلیل پایگاه مشتری، مطالعه‌ی خطوط مختلف کسب‌وکار برای درک این که کدام یک از آن‌ها سودآورتر هستند و کاهش هزینه‌ها. حسابداران آینده نگر برای بررسی احتمالات، هم از نظر آنچه می‌توانند یاد بگیرند و هم این که چگونه می‌توانند از داده‌ها برای افزایش کارایی سیستم‌ها و فرایندها استفاده کنند، زمان صرف می‌کنند.

افزایش ظرفیت برای آینده:

چالش‌های بازار کار که امروزه شرکت‌ها با آن مواجه هستند، از جمله کمبود نیروی انسانی و سایر محدودیت‌ها می‌تواند به‌عنوان کاتالیزوری برای تسریع پذیرش راه‌حل‌های جدید مبتنی بر فناوری که نقش برجسته‌ای در کسب‌وکارهای تجاری بازی می‌کنند، در نظر گرفته شود. دپارتمان‌های حسابداری می‌توانند از فرصت‌هایی مانند اتوماسیون‌سازی عملکرد، اصلاح

چالش‌ها و فرصت‌های پیش روی دپارتمان‌های حسابداری در سال ۲۰۲۳

با توجه به استانداردهای جدید، تغییرات در اقتصاد و روندهای حاکمیت شرکتی، به نظر می‌رسد حسابداری و گزارشگری مالی هر سال پیچیده‌تر شود. از این رو، تداوم اجرای الزامات گزارشگری مالی، چه به دلیل تعداد اندک واحدهای تجاری کوچک و متوسط داخلی باشد، چه مدیریت حجم بالای معاملات، یا چالش‌های هدایت و به کارگیری استانداردهای حسابداری، می‌تواند مشکل‌آفرین باشد. با آغاز سال ۲۰۲۳ که نوید بخش رویدادهای ظریف و پیچیدگی‌های خاص خود است، شرکت‌ها باید به این موضوع فکر کنند که چگونه دپارتمان‌های حسابداری خود را برای یک سال موفق آماده کنند چراکه در حین اجرای اصول حسابداری، فشارهای متعددی بر شرکت‌ها وارد می‌شود. در سال ۲۰۲۳، دپارتمان‌های حسابداری احتمالاً در چهار زمینه با چالش‌هایی مواجه خواهند شد: عدم قطعیت بودجه، برآوردهای قابل ملاحظه‌ای که در یک محیط دارای عدم اطمینان انجام می‌شود، اعمال استانداردهای جدید حسابداری و گزارشگری مالی، و عدم اطمینان بازار کار.

• عدم قطعیت بودجه: در هر سال، پیش‌بینی آنچه در پیش است غیرممکن است. در حال حاضر، سطح نوسانات در اقتصاد فوق‌العاده بالا است. عدم اطمینان در مورد جهت نرخ بهره، ترس از رکود اقتصادی و سایر نگرانی‌ها، چالش‌هایی را برای دپارتمان‌های حسابداری در هنگام برنامه ریزی ایجاد می‌کند. عدم اطمینان‌ها می‌توانند اجرای بودجه‌ی سالانه را غیرممکن کنند. دپارتمان‌های حسابداری باید توانایی انجام برنامه ریزی قوی سناریوها و آزمون استرس را برای مقابله با هر چالشی که محیط اقتصاد کلان ارائه می‌دهد، داشته باشند.

• برآوردهای قابل ملاحظه: پیش‌بینی‌های جریان نقدی، ورودی مهمی برای انواع برآوردهای حسابداری یک شرکت است، مانند ارزیابی‌های مربوط به کاهش ارزش دارایی‌ها، ارزش منصفانه دارایی‌ها، و تحلیل‌های تداوم فعالیت. تعیین جهت نهایی نرخ بهره نیز بر نحوه‌ی شکل‌گیری برآوردها تأثیر خواهد داشت. دپارتمان‌های حسابداری باید از پیش‌بینی‌های جریان نقدی برای ارزیابی این موضوع که آیا شرکت برای پشتیبانی از فرض تداوم فعالیت خود در دوره‌های آتی، دارای وجه نقد، درآمد یا سود است، استفاده کنند.

• استانداردهای جدید حسابداری و گزارشگری مالی. برخی از تغییرات در استانداردهای حسابداری در سال‌های اخیر همچون استانداردهای شناسایی درآمد و اجاره، اکنون به‌طور کامل در فرایندهای گزارشگری

توجه داشت، زیرا بیان کننده‌ی تعداد قابل ملاحظه‌ای از استعدادهای و متخصصان مالی است که ممکن است در سال ۲۰۲۳ به دنبال فرصت‌های جدید باشند. گفتنی است این بررسی توسط یک پلت فرم معاملات آنلاین، که جست و جویهای ماهانه‌ی گوگل را برای مشاغل در صنعت مالی تحلیل می‌کند، صورت گرفته است.

www.accountancytoday.co.uk، ۶ فوریه ۲۰۲۳

فعالیت‌های هیأت استانداردهای بین‌المللی پایداری در راستای حمایت از استانداردهای جهانی

هیأت استانداردهای بین‌المللی پایداری (ISSB)، در جلسه‌ی مورخ ۱۶ فوریه ۲۰۲۳ در مونترال، تصمیمات نهایی خود را در مورد

محتوای فنی استانداردهای اولیه اعلام نمود. این تصمیمات بر اساس بازخوردهایی اتخاذ شده است که در جریان نظرخواهی گسترده‌ی هیأت در سال گذشته، دریافت گردیده است. با توجه به این که اکنون محتوای استانداردها کاملاً مورد توافق قرار گرفته است، ISSB به اتفاق آرا ورود به مرحله‌ی تهیه‌ی پیش نویس کامل و طی نمودن فرایند رسمی رای گیری درباره‌ی استانداردها را قبل از انتشار در پایان سه ماهه دوم ۲۰۲۳ تصویب نمود. در طول این مدت، با توجه به اهمیت ایجاد ظرفیت برای اطمینان از این که دستیابی به استانداردهای بین‌المللی پایداری یک حرکت جهانی است؛ ISSB تلاش‌ها را بر تدوین دستورالعمل‌ها و منابع آموزشی بیشتر و همچنین همکاری با شرکای بین‌المللی خود در راستای ارائه‌ی برنامه‌های ظرفیت سازی در محیط‌های مختلف اقتصادی متمرکز خواهد کرد، تا همه‌ی فعالان بازار بتوانند به مزایای آن دسترسی داشته باشند. همچنین نیاز به در نظر گرفتن شرایط خاص اقتصادهای نوظهور و در حال توسعه و شرکت‌های کوچک‌تر وجود دارد. برای تحقق این امر، ISSB مشارکت‌های ساختاریافته‌ای را معرفی می‌کند که بتواند از دانش افراد متخصص برای ایجاد ادراک مناسب در خصوص اجرای استانداردها استفاده نمود. ISSB قبلاً بسته‌ای از رهنمودها را برای حمایت از استانداردها اعلام کرده است که به شرکت‌ها امکان می‌دهد رویکرد خود را برای استفاده از این استانداردها در طول زمان بهبود ببخشند. در این جلسه، ISSB موافقت کرد که استانداردهای اولیه‌ی افشای پایداری، S1 و S2، از ژانویه ۲۰۲۴ لازم‌الاجرا شوند. با توجه به این که افشای مسائل پایداری برای بسیاری از شرکت‌ها در سراسر جهان جدید است، ISSB برنامه‌هایی را معرفی خواهد کرد تا از اشخاصی که استانداردهای پایداری را به‌عنوان زیرساخت بازار استفاده می‌کنند، حمایت شود. علاوه بر این، در جلسه، اعضای هیأت برای تصمیم گیری در مورد تاریخ مؤثر پاسخگویی به تقاضای شدید سرمایه‌گذاران در سطح جهانی برای افشای اطلاعات جامع، یکنواخت و قابل مقایسه مرتبط با پایداری، صحبت نمودند. سازمان همکاری و توسعه‌ی

سیستم‌ها و گزارشگری، یا برون‌سپاری برخی از اجزای گردش کار استفاده کنند. به‌عنوان نمونه، اگرچه شناسایی نقش اتوماسیون برای ساده‌سازی فرایندهای کسب‌وکار و افزایش کارایی، نیازمند تخصیص زمان، تلاش و منابع است، این سرمایه‌گذاری می‌تواند سودآوری داشته باشد. صرف نظر از این که محیط اقتصاد کلان چه چیزی را به ارمغان می‌آورد، خودکارسازی فرایندهای دستی می‌تواند ناکارآمدی‌ها را کاهش دهد و به کارکنان این امکان را می‌دهد که زمان خود را صرف کارهای پویاتر و با ارزش‌تر کنند. این یک بازی برد برد برای کارکنان و شرکت‌هاست. اگرچه در برخی موارد، شرکت‌ها فاقد ظرفیت داخلی برای مدیریت چالش‌های خاص هستند. برون‌سپاری برخی از کارکردها می‌تواند به‌عنوان محافظی در برابر عدم اطمینان بازار کار محسوب شود. دپارتمان‌های حسابداری احتمالاً در سال جاری با چالش‌های غیرمنتظره‌ای مواجه خواهند شد، اما با فعال بودن، حسابداران می‌توانند به پیشبرد اهداف تجاری گسترده‌تر در سال ۲۰۲۳ و پس از آن کمک کنند.

www.forbes.com، ۳ ژانویه ۲۰۲۳

حسابرسی - پرمقاضی‌ترین حرفه در صنعت مالی

بر اساس جست و جویهای ماهانه‌ی گوگل، «حرفه‌ی حسابرسی» در حال حاضر، پرتقاضاترین حرفه در صنعت مالی است. ۲۲۲۵۰۰ جست و جوی عبارت «حسابرس» در گوگل باعث شده است این حرفه در رتبه‌ی اول فهرست پرتقاضاترین حرفه در صنعت مالی باشد. افراد به‌طور متوسط ۵۰۰۰ بار در ماه برای «مشاغل حسابرسی» و ۵۰۰ بار برای «حرفه‌ی حسابرسی» جست‌وجو نموده‌اند. «مشاغل اکچوئری» و «حرفه‌ی اکچوئری» نیز با مجموع ۱۶۶۶۰۰ جست‌وجو در ماه، به‌عنوان دومین حرفه‌ی پرتقاضا در صنعت مالی قرار گرفته است. اکچوئری تنها حرفه در بخش خدمات بیمه بود که توانست به فهرست ۱۰ حرفه‌ی برتر در صنعت مالی راه یابد. بانکداری و حسابداری دادگاهی نیز به ترتیب در رتبه‌های بعدی جست و جویهای صورت گرفته در گوگل قرار گرفته‌اند. در نهایت، مشاور مالی با ۲۹۰۸۰ جست و جوی ماهانه در گوگل، به‌عنوان آخرین حرفه‌ی پرمقاضی در صنعت مالی، جای گرفته است. این آمارها حاکی از آن است که علی‌رغم کمبود شغل در برخی از صنایع، علاقه‌ی قابل ملاحظه‌ای به بخش‌های مختلف در دنیای مالی وجود دارد. به‌طور کلی، مشاغل مالی ۲,۹۳۵,۸۴۰ مرتبه در ماه در گوگل جست‌وجو می‌شوند. این عدد قطعاً نشان دهنده‌ی اهمیت این موضوع است و باید به آن

اقتصادی و دولت‌های سراسر جهان، از جمله رهبران گروه ۲۰ نیز، در مورد نیاز فوری به استانداردهایی که شرکت‌ها را قادر می‌سازد اطلاعات مربوط به ریسک‌ها و فرصت‌های مرتبط با پایداری را افشا کنند، برای حمایت از ثبات مالی سیستمی و از سرمایه‌گذاران، صحبت نموده‌اند. ISSB در حال حاضر با تعدادی دیگر از کشورهای و سازمان‌های فعال در تنظیم استانداردهای پایداری در راستای همکاری در زمینه استانداردگذاری و آماده‌سازی برای عرضه مؤثر آن‌ها، درگیر است. این هیأت همچنین به تعیین اولویت‌های استانداردهای آتی توجه دارد و در سه‌ماهه دوم سال جاری در مورد برنامه‌های آینده خود، نظرسنجی خواهد نمود.

۱۷ فوریه ۲۰۲۳، www.ifrs.org

عدم وجود رقبای واقعی در صنعت حسابرسی انگلستان - عامل رسوایی‌های بزرگ مالی

به نقل از فعالان بازار حسابرسی در انگلستان، فقدان رقابت در بازار حسابرسی این کشور، عامل رسوایی‌های مشهور اخیر از جمله فروپاشی شرکت ساختمانی کاربلین بوده است. مؤسسات بیگ فور به دلیل برخورداری از ظرفیت آزاد بیشتر، علاوه بر تصاحب اکثریت استعدادهای در حال کاهش، بازار را نیز به تسخیر خود درآورده‌اند. هاینز وات، شریک یک مؤسسه‌ی حسابرسی متوسط معتقد است، هیچ مؤسسه‌ی دیگری نیست که واقعاً بتواند با مؤسسات بیگ فور رقابت کند. سقوط کاربلین، یک شکست شدید و جدی بوده است که همه‌ی ما باید از آن درس بیاموزیم. این رسوایی نشان دهنده‌ی مسئله‌ی گسترده‌ی سهل‌انگاری در صدر بازار است که ناشی از عدم وجود رقبای واقعی برای به چالش کشیدن مؤسسات بیگ فور است. هنگامی که مؤسسات بیگ فور مسئول انتشار بیش‌تر رهنمودها در صنعت حسابرسی انگلستان هستند، چه امیدی برای مؤسسات سطح متوسط وجود دارد؟ آن‌ها تقریباً مانند هیأت‌مدیره‌ی صنعت حسابرسی هستند. افزایش قابل ملاحظه‌ی هزینه‌ی اداره‌ی یک مؤسسه‌ی حسابرسی به‌طور نامتناسب بر مؤسسات کوچک‌تر بازار تأثیر می‌گذارد و این امر نشان می‌دهد، بدون شک در مورد عدم رقابت در بازار، مسائل اساسی وجود دارد. مؤسسات بیگ فور در حال حاضر ۹۹ مورد از ۱۰۰ شرکت برتر بوری و ۸۷ درصد از ۲۵۰ شرکت برتر بوری در انگلستان را حسابرسی می‌کنند. با این وجود، با اصلاحات پیشنهادی بازار حسابرسی و چارچوب راهبری شرکتی در انگلستان، که در نتیجه‌ی رسوایی‌های بزرگ مالی اخیر ارائه شده است، دولت به دنبال رسیدگی به این سلطه‌ی بیش از حد است. اصلاحات اساسی همچون ایجاد یک نظام حسابرسی مشترک مدیریت شده، به مؤسسات

کوچک‌تر این فرصت را می‌دهد تا نسبت معنی داری از حسابرسی ۳۵۰ شرکت برتر بوری را در اختیار بگیرند.

با این حال، ناامیدی صنعت در میان مجموعه‌ای از تأخیرها در عملی شدن پیشنهادات در حال افزایش است، چراکه تقریباً دو سال است از ارائه‌ی بسته‌ی اصلی اصلاحات در صنعت حسابرسی می‌گذرد. به منظور پاسخگویی بیش‌تر، تحول در صنعت حسابرسی انگلستان یک ضرورت است، اما برای تحقق این امر، لازم است دولت لایحه‌ی اصلاح حسابرسی را بدون تأخیر مطرح کند و اطمینان حاصل شود یک نهاد ناظر حسابرسی با اختیارات قانونی مورد نیاز وجود دارد تا کار خود را به درستی انجام دهد. تحول صنعت حسابرسی برای ایجاد استقلال واقعی لازم است. دامنه‌ی استقلال واقعی در بین مؤسسات زیر سوال است و حق الزحمه‌های حسابرسی بالا به معنای تلاش برای ایجاد تعادل خوب بین استقلال و رضایت مشتری است. یک راه حل برای این امر می‌تواند ایجاد نقش‌های جداگانه، مانند شریک مسئول ارتباطات و یک شریک مسئول پاسخگویی باشد. تا زمانی که بین حسابرسی و کنترلر مالی رابطه وجود داشته باشد، این سؤال مطرح می‌شود که آیا واقعاً استقلال وجود دارد یا خیر؟

۲۴ فوریه ۲۰۲۳، www.accountancyage.com

تغییرات فراوان در صنعت حسابرسی - الزام برای سازگاری با دورنمای جدید

چشم‌انداز ناپایدار ژئوپلیتیکی و اقتصادی حاکی از آن است که سال ۲۰۲۳، سال حساس دیگری برای صنعت حسابرسی باشد. پس از سه سال محدودیت‌ها و اختلالات در الگوها و رویه‌های کاری سنتی ناشی از ویروس همه‌گیر کووید ۱۹، تلاش مجدد برای اصلاح ساختار حسابرسی و پاسخ به ریسک فزاینده‌ی تقلب، موضوعات کلیدی برای متخصصان حسابرسی در ۱۲ ماه آینده خواهد بود. عدم اطمینان اقتصادی مستمر، ناشی از فشار تورمی و تداوم درگیری‌های ژئوپلیتیکی، همچنان بر ثبات مالی شرکت‌ها فشار وارد می‌کند. شورای گزارشگری مالی (FRC) در بیانیه‌ی اخیر خود در رابطه با تمرکز نظارتی خود در سال ۲۰۲۳ اظهار داشت، با توجه به شرایط اقتصادی دشواری که در حال حاضر تجربه می‌شود، مشخص است که بسیاری از شرکت‌ها، در بسیاری از بخشها در حال حاضر تحت فشار تجاری و مالی خاص هستند. افزایش قابل توجه نرخ بهره و رشد کم سرعت اقتصاد که با بحران هزینه‌های بالای زندگی ترکیب شده است، به ترس فزاینده‌ی منجر شده است که امسال موجی از شکست شرکت‌ها را شاهد

۲۲۰ با هدف تقویت مدیریت کیفیت توسط کل تیم حسابرسی و تأکید بر اهمیت اعمال تردید حرفه‌ای و قضاوت حسابرسان انجام شد. بازنگری این استانداردهای حسابرسی در فواصل زمانی منظم، فرصت ارزشمندی را برای صنعت فراهم می‌کند تا تجربیات گذشته‌ی خود را منعکس کند، موقعیت‌هایی را که در زمان تدوین استانداردها پیش‌بینی نشده بود، بررسی کند و رهنمودها را با انتظارات آینده تطبیق دهد. همان‌طور که رویه‌های عمل برای انطباق با همه‌گیری و محیط کاری ترکیبی امروزی تکامل یافته است، تیم‌های مدیریتی ممکن است از این زمان برای نادیده گرفتن کنترل‌ها، دستکاری صورت‌های مالی، و پنهان کردن یا ارائه‌ی نادرست اطلاعات مربوط به عملکرد مالی خود استفاده کرده باشند. از این رو، با توجه به محیط اقتصادی و نظارتی در حال تحول، متخصصان حسابرسی باید مراقب ریسک گزارشگری مالی متقلبانه باشند. مؤسسات حسابرسی باید در ارتباط با مشتریان و نهادهای ناظر رویکردی فعالانه داشته باشند تا هرگونه ناهماهنگی یا اشتباه در گزارشگری را در سالی که قرار است یک سال چالش برانگیز دیگر برای صنعت باشد، شناسایی و به آن رسیدگی کنند.

۳ مارس ۲۰۲۳، www.accountancyage.com

توقف طرح تفکیک خدمات مؤسسه‌ی ارنست اند یانگ به دلیل جدایی شرکا

ارنست اند یانگ قصد دارد خدمات حسابرسی و مشاوره‌ای خود را از یک‌دیگر جدا کند اما ساختار مالکیت پیچیده‌ی این مؤسسه مشکلاتی را در این زمینه ایجاد کرده است. به نقل از افراد مطلع، طرح تفکیک خدمات مؤسسه‌ی ارنست اند یانگ در خطر است و رهبران این مؤسسه در تلاش هستند تا با آرام کردن شرکای ناراضی آمریکایی بدون این که فشار بیش از حدی به شرکای خارج از کشور وارد کنند، این توافق را نجات دهند. ارنست اند یانگ به‌عنوان یکی از چهار مؤسسه‌ی بزرگ حسابرسی جهان (بیگ فور) در اجرای برنامه‌ی تفکیک خدمات حسابرسی و مشاوره‌ای خود با تأخیر مواجه شده‌است. اکنون گفته می‌شود، رهبران این مؤسسه چندین گزینه‌ی جایگزین، از جمله واگذاری یک‌جای بخش خدمات مشاوره‌ای غیرآمریکایی را احتمالاً به یک خریدار سهام خصوصی در نظر گرفته‌اند. این طرح محتمل‌الوقوع بر شرکای آمریکایی در مؤسسه‌ای با ۳۹۰۰۰۰ نفر فشار وارد می‌کند. آن‌ها خواستار این هستند که در آینده، مؤسسه با تمرکز بر فعالیت‌های حسابرسی بخش بزرگ‌تری از کارهای

باشیم. آخرین آمارهای دولت نشان می‌دهد که در دسامبر ۲۰۲۲، ۱۹۶۴ ورشکستگی شرکت در انگلیس و ولز ثبت شده است که حدود ۳۲ درصد بیش‌تر از ماه مشابه در سال ۲۰۲۱ و ۷۶ درصد بیش‌تر از تعداد ثبت شده در سه سال قبل است. شورای گزارشگری مالی خاطر نشان کرد در نظر دارد در سال آینده برای نظارت بر حوزه‌هایی که این فشارها شدیدتر است و انتخاب شرکت‌ها برای بررسی حسابرسی آن‌ها، دقت بیش‌تری به عمل آورد. علاوه بر این، ادامه‌ی جنگ اوکراین و روسیه نیز همچنان یک نگرانی اصلی و منبع مستمر نوسانات سیاسی، تحریم‌ها و محدودیت‌های بازار سرمایه، و همچنین مسائل زنجیره‌ی تأمین است که همگی می‌توانند بر درآمدها، سرمایه در گردش و دسترسی شرکت‌ها به منابع مالی تأثیر بگذارند. در مجموع، این عوامل فشار بیش‌تری را بر تیم‌های مدیریتی که از قبل تحت فشار بودند، ایجاد می‌کند. به ویژه شرکت‌هایی که به سررسید وام‌های دریافتی خود نزدیک می‌شوند و نقض شرایط قراردادهای وام می‌تواند باعث ایجاد بندهای تغییر نامطلوب با اهمیت شود. در این زمینه، حسابرسان باید به دقت ثبات مالی شرکت‌ها را بررسی کنند، و تعیین نمایند آیا وام‌های دریافتی توسط آن‌ها قرار است طی ۱۲ ماه آینده به سررسید برسند یا خیر و آیا در این دوره نیاز به تأمین مالی مجدد دارند یا خیر. مهم‌تر از همه، آن‌ها باید برای افزایش احتمالی ادعاها نیز آماده باشند، زیرا ذی‌نفعان به دنبال کسی برای انتقاد و سرزنش هستند.

پیشرفت حسابرسی علیرغم تأخیرهای مداوم

در بخش نظارتی، آماده‌سازی برای انتقال مورد انتظار FRC به نهاد جدید نظارتی و حاکمیتی حسابرسی (ARGA) تا سال ۲۰۲۳ ادامه خواهد یافت، و اکنون انتظار می‌رود این تغییر در آوریل ۲۰۲۴ انجام شود، بسیار دیرتر از آنچه در ابتدا برنامه‌ریزی شده بود. شورای گزارشگری مالی در سال‌های اخیر مورد انتقادهای فراوانی قرار گرفته است که امیدوار است با تشکیل ARGA با این نگرانی‌ها مقابله کند. این انتقال، قدرت اجرایی بیش‌تر و توانایی بهتر برای اعمال اصلاحات حسابرسی و کاهش قدرت متمرکز مؤسسات بیگ فور را به نهاد ناظر ارائه می‌دهد. برای دستیابی به اهداف جدید، انتظار می‌رود که این نهاد به تدریج تعداد کارکنان خود را افزایش دهد (افزایش سطح کارکنان از تعداد پیش‌بینی شده‌ی فعلی ۴۸۶ نفر در مارس ۲۰۲۳ به ۵۳۳ نفر در مارس ۲۰۲۴). شورای گزارشگری مالی برای پیشبرد تغییراتی که مد نظر دارد، استاندارد بین‌المللی حسابرسی شماره‌ی ۶۰۰ با رویکرد مبتنی بر ریسک را برای حسابرسی گروه‌ها با تمرکز بیش‌تر بر شناسایی و ارزیابی ریسک تحریفات بااهمیت، بازنگری نماید. این تغییرات برای اطمینان از مناسب ماندن استاندارد برای هدف، به ویژه با توجه به تغییر محیط‌های کاری ناشی از ویروس همه گیر کرونا و ناتوانی حسابرسان اصلی برای نظارت بر کار حسابرسان زیرمجموعه، ایجاد شده است. استاندارد بین‌المللی حسابرسی شماره‌ی ۶۰۰ مسئولیت‌های بیش‌تری را برای هدایت، نظارت و بررسی کار حسابرسان زیرمجموعه تحمیل می‌کند. در دسامبر ۲۰۲۲، بازنگری در استاندارد بین‌المللی شماره‌ی ۳۱۵ نیز با هدف بهبود ارزیابی‌های ریسک و اطمینان از دستیابی به درک دقیق از محیط فناوری اطلاعات و کنترل‌های داخلی شرکت‌ها متناسب با اندازه و ماهیت آن‌ها، اجرا شد. همچنین بازنگری در استاندارد بین‌المللی شماره‌ی

سودآور را تحت مالکیت خود در بیاورد.

یکی از افراد مطلع در این خصوص اظهار داشت، رهبران آمریکایی ارنست اند یانگ اخیراً طرحی جدید را ارائه دادند که بیش تر به فعالیت‌های حسابرسی نسبت به فعالیت‌های مالیاتی گرایش دارد. این شخص افزود که این پیشنهاد اکنون با بقیه‌ی شرکا در حال مطرح شدن است.

کارمین دی سسیبو مدیر جهانی ارنست اند یانگ، ماه گذشته اعلام کرده بود که هیچ مانع بزرگی به غیر از رکود اقتصادی عمیق برای انجام این توافق وجود ندارد. و بازار گرمی و چانه‌زنی در معامله تا حدودی در نتیجه‌ی ساختار مالکیت پیچیده‌ی ارنست اند یانگ است. شبکه‌ی جهانی ارنست اند یانگ از شرکای کشورهای جداگانه تشکیل شده است که هر کدام قوانین مخصوص به خود برای تأیید فروش بخش خدمات مشاوره‌ای را دارند که مالک آن هستند. اجرای این قرارداد مستلزم تأیید شرکای هر یک از ۷۵ کشور است که باید در آن شرکت کنند، که همگی تحت سیستم‌های مختلف قانونی، نظارتی و مالیاتی عمل می‌کنند.

رهبران ارنست اند یانگ در پاییز به این جداسازی که پروژه‌ی اورست نامیده شد، چراغ سبز نشان دادند. اما چکش کاری مفاد قرارداد سخت‌تر از آن چیزی بود که رهبران انتظار آن را داشتند. این طرح سال گذشته به دلیل اختلافاتی از جمله نحوه‌ی پرداخت تعهدات بازنشستگی به شرکای بازنشسته‌ی ایالات متحده‌ی آمریکا به تعویق افتاده بود. افزایش نرخ بهره و ترس از کندشدن اقتصاد نیز این معامله را پیچیده‌تر کرد.

رای‌گیری در مورد جداسازی، که ابتدا قرار بود سال گذشته آغاز شود، به ماه آینده موکول شد و آن زمان‌بندی در حال حاضر بلا تکلیف مانده است. آخرین و به‌طور بالقوه جدی‌ترین مانع، بر نحوه‌ی محاسبه‌ی مالیات بر درآمد ۱۱ میلیارد دلاری مؤسسه متمرکز است که از تفاوت‌های نظارتی و تضاد منافع حاصل از جداسازی ناشی می‌شود.

به گفته‌ی افراد مطلع، برخی از رهبران بخش حسابرسی ایالات متحده‌ی آمریکا می‌خواهند که مشارکت جدید متمرکز بر حسابرسی باشد، و این بخش سهم بسیار بیش‌تری از یک سوم پیش‌بینی شده در این پیشنهاد داشته باشد.

قوانین ایالات متحده‌ی آمریکا به حساب‌رسان این امکان را می‌دهد که خدمات مشاوره‌ی مالیاتی را به مشتریان خود ارائه دهند و به این ترتیب درآمد را افزایش دهند. برای مثال، شرکت گوگل آلفابت در سال ۲۰۲۱ بیش از یک میلیون دلار حق‌الزحمه‌ی خدمات مشاوره‌ی مالیات را علاوه بر ۲۴ میلیون دلار حق‌الزحمه‌ی خدمات حسابرسی به مؤسسه‌ی ارنست اند یانگ پرداخت کرده است.

در سایر نقاط جهان، به ویژه اروپا، مقررات عموماً حساب‌رسان را از ارائه‌ی خدمات مشاوره‌ی مالیاتی منع می‌کند. این بدان معناست که منطق تجاری یکسانی جهت حفظ بسیاری از مشاوران مالیاتی که برای مشتریان آمریکایی وجود دارد، موجود نیست.

این جداسازی تا حد زیادی به دلیل پول است. بر اساس این طرح، واگذاری بخش خدمات مشاوره‌ای در عرضه‌ی عمومی اولیه ۱۱,۵ میلیارد دلار تأمین می‌کند و ۱۸,۵ میلیارد دلار نیز وام گرفته خواهد شد. این ۳۰ میلیارد دلار وجه نقد، چند میلیون دلار را به شرکای حسابرسی برای

رشد بخش خدمات حسابرسی و برای جبران کنار گذاشتن بخش خدمات مشاوره‌ای، کمک می‌کند.

افراد مطلع در این خصوص اظهار داشتند، در ایالات متحده‌ی آمریکا افرادی که در بخش خدمات حسابرسی باقی می‌مانند، به درآمدهایی به ارزش سه برابر مزایای سالانه‌ی گذشته‌ی خود دست می‌یابند که نسبت به شرکای برخی دیگر از زیرمجموعه‌های ارنست اند یانگ بیش‌تر است. همچنین گفته شده است، شرکای آمریکایی که به مؤسسه‌ی خدمات مشاوره‌ای جدید می‌روند، قرار است سهامی به ارزش ۹ برابر مزایای سالانه‌ی خود دریافت کنند.

گفته شده است، که هیچ توافقی در مورد گزینه‌ی جایگزین، از جمله توافقی که شرکای آمریکایی را کنار می‌گذارد، حاصل نشده است. با این حال، این واقعیت که رهبران این آمادگی را دارند تا بدون ایالات متحده‌ی آمریکا، که حدود ۴۰ درصد از درآمد جهانی را تشکیل می‌دهد، به پیشبرد اقدامات خود فکر کنند، شکاف عمیقی را نشان می‌دهد که در درون مؤسسه مطرح شده است.

بر اساس اظهارات افراد مطلع، هنگامی که جولی پُلاند، رئیس مؤسسه‌ی ارنست اند یانگ در آمریکا، در این ماه به ۴۰۰۰ شریک خود، لفظ «توقف» معامله را بیان کرده است، بسیاری از رهبران ارنست اند یانگ ناراحت شده‌اند. حتی شرکای ارشد، نگران هستند و می‌گویند این‌جا چه خبر است؟، یک شریک انگلیسی اظهار داشت عملکرد آن‌ها در این مورد واقعاً بد بوده است.

بسیاری از شرکای آمریکایی عصبانی هستند که رهبر آن‌ها، توافقی را به خطر انداخته است که می‌تواند پرداخت‌های کلانی برای آن‌ها به همراه داشته باشد. یکی از شرکای آمریکایی اظهار نمود، تصمیم توقف معامله توسط گروه کوچکی اتخاذ شده است و قرار است توسط شرکای زیادی که عصبانی هستند مورد هجوم قرار گیرد.

بر اساس گفته‌ها، این معامله در حال حاضر بیش از ۱۰۰ میلیون دلار با احتساب زمان کارکنان برای ارنست اند یانگ هزینه داشته است. این مؤسسه تا حد زیادی فرایند پیچیده‌ی تصمیم‌گیری را برای این که مشخص شود هر یک از ۱۳۰۰۰ شریک آن پس از اجرای طرح تفکیک با کدام بخش کار کنند، تکمیل کرده بود. و کارمین دی سسیبو، مدیر جهانی ارنست اند یانگ، ماه گذشته در نشست مجله‌ی شبکه‌ی مدیران مالی اظهار داشت که هیچ مانع بزرگی برای انجام این توافق، به جز رکود اقتصادی عمیق وجود ندارد.

اما بر اساس اظهارات افراد مطلع، توافق در نشست سه‌روزه در نیویورک که اختلافات شدید در کمیته‌ی اجرایی ارنست اند یانگ آمریکا را آشکار نمود، متوقف شده است. بر اساس گفته‌ها، اقلیتی از کمیته به نمایندگی از حساب‌رسان، از امضای توافقنامه پیشنهادی خودداری کرده‌اند و مذاکرات طولانی بدون دستیابی به اجماع شکست خورد. افراد مطلع گفتند که خانم پُلاند، رئیس مؤسسه‌ی ارنست اند یانگ در ایالات متحده‌ی آمریکا و داوطلب مدیریت بخش جدید متمرکز بر حسابرسی، با اصرار بر بازنگری طرح، مؤسسه را به وضعیت آشفته‌ی کنونی دچار نمود.

مشخص نیست که آیا هرگونه توافق جدیدی در مورد معامله، قادر

است مخالفت‌های درون مؤسسه را فرونشانند یا خیر. گروهی از شرکای بازنشسته‌ی ایالات متحده‌ی آمریکا همچنان نگران پروژه‌ی اورست و تاثیر آن بر عملکرد بخش حسابرسی ارنست اند یانگ هستند. بیانیه‌ی چهار رهبر سابق ارنست اند یانگ در این هفته، مستقیماً آقای دی سیبوی را هدف قرار داده است. بر این اساس، مشکلات مهمی در مورد توافق پیشنهادی وجود که فراتر از شرایط بد بازار است. در بیانیه آمده است که طرح اولیه که توسط دی سیبوی تدوین شده است، دارای نقص‌های اساسی است.

۲۳ مارس ۲۰۲۳، www.wsj.com

رتبه‌بندی اولویت‌ها و نگرانی‌های مؤسسات حسابرسی

بر اساس گزارش جدید تامسون رویترز، افزایش مقررات حرفه‌ی حسابرسی نخستین دغدغه‌ی مؤسسات حسابرسی است. این گزارش نشان داد که ۱۷,۴ درصد از مؤسسات حسابرسی می‌گویند، مقررات، بزرگ‌ترین نگرانی آن‌ها است و پس از آن تعادل میان خدمات مشاوره و حسابرسی و نحوه‌ی تأثیر آن بر رضایت مشتری، به‌عنوان نگرانی بزرگ دیگری در میان ۶ درصد از مؤسسات حسابرسی ذکر شده است. این خبر در حالی منتشر شده است که در سال گذشته رکورد ۳۳,۳ میلیون پوند جریمه برای حسابرسان توسط شورای گزارشگری مالی انگلستان (FRC) به ثبت رسیده است. تعداد بالای جریمه‌های ثبت شده توسط نهاد ناظر در سال‌های اخیر به ویژه سال گذشته موجب شد تا FRC با نهاد ناظر قدرتمندتری (ARGA)، در سال آینده جایگزین شود. ARGA به‌عنوان بخشی از وظایف خود در راستای تضمین کیفیت و رقابت، نسبت به قدرت اجرایی بیشتری برای اعمال مجازات‌های نقض گزارش‌های شرکتی خواهد داشت. بررسی‌ها حاکی از آن است که یکپارچه‌سازی بهتر فناوری برای بهبود کیفیت حسابرسی بسیار مهم است و به مؤسسات کمک می‌کند تا اطمینان حاصل کنند آیا با مقررات مطابقت دارند یا خیر. این موضوع بدان معنی است که آن‌ها در زمان اجرای بازرسی‌ها توسط نهاد ناظر بازار حسابرسی، در معرض ریسک کم‌تری قرار می‌گیرند. علاوه بر تغییر نهاد ناظر، این حرفه هنوز با استانداردهای مدیریت کیفیت جدید دست و پنجه نرم می‌کند. از دسامبر ۲۰۲۲، مؤسسات حسابرسی باید به استاندارد بین‌المللی مدیریت کیفیت شماره‌ی ۱ (ISQM) پایبند

باشند. استانداردهای جدید به این معنی است که مؤسسات باید به‌طور فعالانه ریسک‌های مربوط به کیفیت حسابرسی را شناسایی کرده و به آن‌ها پاسخ دهند، که ۳,۱ درصد از متخصصان حسابرسی شرکت کننده در نظرسنجی از این موضوع نیز به‌عنوان نگرانی یاد کردند. افزایش کارایی در فرایند حسابرسی مهم‌ترین هدف برای مؤسسات حسابرسی است، به‌طوری که ۱۹,۲ درصد از مؤسسات اظهار می‌کنند این بزرگ‌ترین اولویت آن‌ها است، در حالی که فناوری به‌عنوان وسیله‌ای برای بهبود کیفیت حسابرسی با ۱۴,۲ درصد در دومین حوزه‌ی تمرکز مؤسسات منعکس شده است. بهبود ریسک و کنترل نیز با ۹,۷ درصد در رتبه‌ی سوم اولویت مؤسسات قرار دارد. کایل گیونز، مدیر عامل تامسون رویترز اروپا، می‌گوید برای این که مؤسسه‌ای موفق و سودآور باشید، باید خود را به‌عنوان یک ارائه‌دهنده‌ی خدمات با کیفیت بالا و با شهرت قوی، متمایز سازد. مؤسسات باید گام‌های پیش‌تری فراتر از آنچه در چشم‌انداز نظارتی امروزی از آن‌ها خواسته می‌شود بردارند تا بتوانند متمایز شوند. پذیرش فناوری، مانند اتوماسیون سازی فرایندهای و بانکداری باز، در آستانه‌ی تغییر فرایند حسابرسی است. مؤسسات که در پیاده‌سازی این ابزارهای جدید کند عمل می‌کنند، خود را در مقابل نقطه ضعف قابل ملاحظه‌ای قرار می‌دهند و آن‌هایی که به سرعت از ابزارهای دیجیتال جدید (فناوری محور) استقبال می‌کنند، احتمالاً دست برتر را به دست خواهند آورد.

۲۸ مارس ۲۰۲۳، www.accountancytoday.co.uk

نظرخواهی هیأت استانداردهای بین‌المللی پایداری در مورد اولویت‌های آینده و قابلیت اجرای استانداردهای پایداری

هیأت استانداردهای بین‌المللی پایداری (ISSB) به زودی جهت دریافت بازخورد در مورد اولویت‌های آینده خود برای دو سال آینده اقدام خواهد کرد. فعالیت‌های اساسی ISSB عبارتند از: حمایت از اجرای استانداردهای ISSB، تحقیق در مورد بهبود هدفمند استانداردهای ISSB؛ ارتقای استانداردهای بین‌المللی حسابداری پایداری (IASB)؛ اطمینان از همگرایی بین الزامات مربوطه‌ی ISSB و هیأت استانداردهای بین‌المللی حسابداری (IASB)؛ اطمینان از رابطه‌ی متقابل استانداردهای ISSB با سایر استانداردهای پایداری؛ و تعامل با ذی‌نفعان. در همین راستا،

ISSB قصد دارد در ماه می ۲۰۲۳، در مورد اولویت‌های دستور کار خود یک طرح نظرخواهی ۱۲۰ روزه منتشر نماید. بر اساس تحقیقات انجام شده در مورد نیازهای اطلاعاتی سرمایه‌گذاران، ISSB چهار پروژه‌ی بالقوه را شناسایی کرده است که عبارتند از: تنوع زیستی، اکوسیستم‌ها و خدمات مربوط به اکوسیستم‌ها، سرمایه‌ی انسانی؛ حقوق بشر؛ و گزارشگری یکپارچه. هیأت استانداردهای بین‌المللی پایداری توافق نموده است اجرای پروژه‌های تحقیقاتی جدید و پروژه‌های تنظیم استاندارد را به موقع و به‌طور هم‌زمان پیش خواهد برد، به‌طوری‌که این هیأت انتظار دارد دو استاندارد بین‌المللی پایداری شماره‌ی ۱ و ۲ را در پایان ماه ژوئن صادر کند. ISSB در طرح نظرخواهی خود، به دنبال دریافت بازخورد در مورد اولویت نسبی پروژه‌های بالقوه، و همچنین دریافت بازخورد در مورد مسیر استراتژیک فعالیت‌های ISSB و تعیین معیارهای ارزیابی پروژه‌هایی است که باید اولویت‌بندی شوند. این هیأت همچنین به‌عنوان بخشی از کار خود برای حفظ و ارتقای استانداردهای بین‌المللی حسابداری پایداری (SASB) در تلاش است تا اصلاحات هدفمندی را در استانداردهای بین‌المللی حسابداری پایداری انجام دهد تا اطمینان حاصل کند، مراجع استانداردهای SASB در سطح بین‌المللی قابل اجرا هستند. بر همین اساس، در ماه می ۲۰۲۳، ISSB یک طرح نظرخواهی ۹۰ روزه در مورد روش پیشنهادی خود برای بازنگری در استانداردهای SASB برای بهبود کاربرد بین‌المللی آن‌ها باز خواهد کرد. این پروژه تقریباً ۲۰ درصد از معیارهای موجود در استانداردهای SASB را تحت تأثیر قرار می‌دهد، به این ترتیب بیش‌تر معیارها دست‌نخورده باقی می‌مانند. این کار از آن جهت مهم است که استانداردهای SASB به‌عنوان یک منبع راهنمایی برای شرکت‌ها جهت شناسایی ریسک‌ها و فرصت‌های مرتبط با پایداری و افشای‌های مرتبط در هنگام اعمال استاندارد بین‌المللی پایداری شماره‌ی ۱ و گزارشگری موضوعاتی فراتر از تغییرات آب و هوایی عمل می‌کند.

۱۹ آوریل ۲۰۲۳، www.ifrs.org

بهبود اعتماد نسبت به وضعیت اقتصادی جهان

بر اساس نظرسنجی جدید انجمن حسابداران خبره (ACCA)، با ظهور نشانه‌های واضحی از بهبود وضعیت کسب‌وکارهای تجاری، اعتماد به وضعیت اقتصادی در سراسر جهان در حال افزایش است. بررسی شرایط اقتصادی جهانی در سه ماهه‌ی اول سال ۲۰۲۳ (GECS) نشان می‌دهد

که اعتماد اقتصادی همچنان پایین‌تر از یک سال گذشته است، اما با محو شدن ترس‌ها نسبت به چشم‌انداز رکود در سال جاری، بهبود همچنان ادامه دارد. دو شاخص ترس در بررسی GECS که بیانگر نگرانی پاسخ‌دهندگان در مورد امکان خروج مشتریان و یا تأمین کنندگان اولیه از بازار است، در سه ماهه‌ی چهارم ۲۰۲۲ بهبود یافتند. همچنین اشاره شده است که اعتماد به اقتصادی جهانی برای سومین سه ماهه‌ی متوالی افزایش یافته است. نه تنها به این دلیل که نگرانی‌های مربوط به هزینه‌ها کاهش یافته است، بلکه به این دلیل که نگرانی‌ها در مورد دسترسی به منابع مالی و تضمین پرداخت‌ها، کاهش یافته است. در این راستا، هنگامی که از کسب‌وکارها پرسیده شد که آن‌ها چه‌گونه برای واکنش به محیط اقتصادی در حال تغییر، برنامه ریزی کرده‌اند، تراز خالص آن‌ها حاکی از افزایش سرمایه‌گذاری در منابع مالی و نیروی انسانی در سه ماهه‌ی نخست ۲۰۲۳، و به‌طور مشابه افزایش برنامه ریزی برای اشتغال زایی است. اگرچه با توجه به افزایش نرخ بهره توسط بانک‌های مرکزی و تأثیر با تأخیر سیاست‌های پولی انقباضی بر اقتصاد، و همچنین چالش‌های اخیر در بخش بانکی، ممکن است قضاوت اندکی زود باشد. جیمی لیون، رئیس بخش مهارت‌ها، بخش‌ها و فناوری ACCA اظهار داشت، اقتصاد جهانی با شتابی بیش‌تر از آنچه بسیاری انتظار داشتند وارد سال ۲۰۲۳ شد. با کنار آمدن کسب‌وکارهای تجاری با پیامدهای جنگ روسیه و اوکراین، اعتماد به اقتصاد بالا رفته است. فضای اقتصادی با آرامش سریع‌تر از حد انتظار ناشی از سیاست‌های چین در مورد کووید صفر و قیمت‌های عادی انرژی در اروپا، به کاهش تورم و توقف سیاست‌های پولی انقباضی بانک‌های مرکزی کمک کرده است، اما هنوز برخی از ریسک‌های منفی وجود دارد که ممکن است غالب باشد. با نگاهی به تغییر شاخص‌های اعتماد GECS در طول سه ماهه‌ی نخست سال ۲۰۲۳، آنچه برجسته می‌شود، بهبود ۳۰ امتیازی شاخص اعتماد در اروپای غربی است. با این حال، این خبر خوب به اروپا محدود نشده است. آسیا-اقیانوسیه، آمریکای شمالی و آسیای جنوبی نیز این بهبود را ثبت کردند. و می‌توان گفت این بهبود به استثناهای آفریقا و خاورمیانه، چشم‌گیر بوده است.

۲۱ آوریل ۲۰۲۳، www.accountancytoday.co.uk

افزودن بخش استقلال در گزارش بازرسی هیأت نظارت بر حسابداری شرکت‌های سهامی عام

هیأت نظارت بر حسابداری شرکت‌های سهامی عام با هدف گسترش دامنه‌ی گزارش‌های بازرسی خود از مؤسسات حسابرسی، بخش جدیدی را در مورد استقلال حسابرس به گزارش‌های بازرسی خود اضافه کرده است. هدف از این تغییرات افزایش شفافیت و ارائه‌ی اطلاعات عمومی بیش‌تر به سرمایه‌گذاران و سایر ذی‌نفعان است. این موضوع در حالی است که قانون ساربینز-اکسلی به PCAOB اجازه می‌دهد تا مؤسسات ثبت‌شده را به منظور ارزیابی انطباق با قوانین، مقررات و استانداردهای حرفه‌ای خاص در ارتباط با کار حسابرسی شرکت‌های سهامی عام،

می‌کنند، ایجاد نمایند. وی خاطرنشان می‌کند که تمام کارکنان، به ویژه کارکنان جوان، باید در یک محیط مثبت کار کنند تا در آن احساس راحتی کنند و هرگونه تردیدی را با مافوق خود در میان بگذارند. علاوه بر این، مسئله‌ی اصلی در مورد تردید حرفه‌ای، رفتار انسانی است، به ویژه زمانی که به سررسید مهلت‌ها و بودجه‌های زمانی نزدیک می‌شویم. ایجاد تعادل میان استقلال و درک پیچیدگی‌های یک کسب‌وکار و در عین حال ایجاد یک رابطه‌ی سازنده با پرسنل و مدیریت واحد مورد رسیدگی، برای اطمینان از کیفیت حسابرسی بسیار مهم است. برخورداری از نگرش تردید حرفه‌ای برای تشخیص این‌که چه زمانی، چیزی درست نیست، نه تنها به دانش فنی خوب نیاز دارد، بلکه به درک مشتری و صنعت مورد بررسی نیز نیاز دارد.

• آموزش تردید حرفه‌ای

این موضوع اجتناب ناپذیر است که کارکنان جوان با تکمیل بسیاری از آزمون‌های کار میدانی حسابرسی می‌توانند درک کنند چه چیزی در فرایند حسابرسی ممکن است اشتباه باشد. از این رو، تجربه در به کارگیری تردید حرفه‌ای، نقش مهمی ایفا می‌کند. آموزش کارکنان باید در مورد چیزهایی متمرکز باشد که در اطلاعات یا توضیحات موجود نیست، و به‌طور واقعی نمی‌توان شواهدی را درباره‌ی آن‌ها دریافت نمود. اما در نهایت، تردید حرفه‌ای مهارتی است که فقط تا حدی قابل آموزش است. برخی افراد آن را دریافت می‌کنند و برخی خیر. علاوه بر این، مؤسسات اگر می‌خواهند سطح انتظاراتی را که اکنون تعیین می‌شود را برآورده کنند، به تغییراتی در زمینه‌هایی مانند روش‌شناسی، شیوه‌های کاری، آموزش، استخدام و حفظ کارکنان نیاز دارند. مازلین بیان می‌کند که آموزش فنی بخش نسبتاً آسان است و جامعه‌ی حسابرسی باید مسئولیت بخش‌هایی را که کنترل می‌کنند، بپذیرد. با این حال، او می‌افزاید که این صنعت همچنان به بهبود نیاز دارد. وی همچنین، نسبت به جذابیت این حرفه در سطوح بالاتر و این‌که آیا تیم‌های حسابرسی منابع کافی دارند یا خیر، ابراز نگرانی کرد.

• آیا تغییرات ساختاری لازم است؟

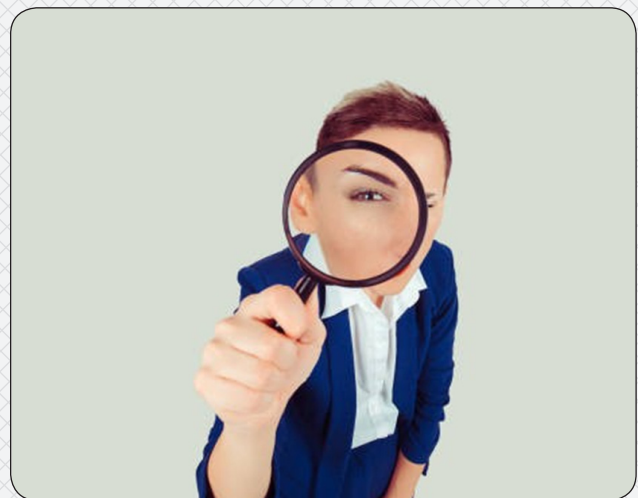
صنعت حسابرسی اخیراً به دلیل شکست‌های بزرگ حسابرسی با یک سری جرمه‌های سنگین روبه‌رو شده است. از این رو، الزام به اعمال تردید حرفه‌ای بیش از گذشته مورد بحث است. با افزایش فشار نهادی ناظر، این وضعیت در سال‌های اخیر بهبود یافته است، اما با توجه به موارد مطرح شده در خصوص مسائل مربوط به کیفیت حسابرسی، به نظر می‌رسد فضای بیش‌تری برای ادامه‌ی بحث وجود دارد. تردید حرفه‌ای لزوماً یک موضوع حرفه‌ای در صنعت نیست، زیرا برای بهبود آن نیاز به اقدام از سوی کمیته‌های حسابرسی، مدیریت، استاندارد گذاران و سایرین نیز خواهد بود. مازلین با اتکا بر تجربه‌ی ۴۰ ساله‌ی فعالیت حرفه‌ای خود در جامعه‌ی حسابرسی، معتقد است سطح تردید حرفه‌ای و به چالش کشیدن مدیریت توسط حسابرس در حال حاضر بسیار بیش‌تر از ۱۰ سال پیش است، اما نباید روی موفقیت‌های خود تکیه کنیم، و هنوز کارهای زیادی برای انجام دادن وجود دارد.

www.accountancy.com ۴ می ۲۰۲۳

سایر ناشران، و کارگزاران بازرسی نماید. بر همین اساس، مؤسسات ثبت شده که ۱۰۰ گزارش حسابرسی یا کم‌تر را برای ناشران صادر می‌کنند، به‌طور کلی، حداقل هر سه سال یک بار مورد بازرسی قرار می‌گیرند، مؤسسات ثبت شده‌ای که گزارش حسابرسی برای بیش از ۱۰۰ ناشر صادر می‌کنند، سالانه مورد بازرسی قرار می‌گیرند و هیأت نظارت همچنین مؤسسات ثبت شده‌ای را که نقش قابل ملاحظه‌ای را در حسابرسی ناشران دارند، بازرسی می‌کند. اریکا وای ویلیامز، رئیس هیأت نظارت بر حسابداری شرکت‌های سهامی عام در بیانیه‌ی درباره‌ی این تغییر اظهار کرد، ما متعهد هستیم که گزارش‌های بازرسی خود را تا حد امکان برای سرمایه‌گذاران، کمیته‌های حسابرسی و دیگر ذی‌نفعان ارزشمند نماییم و با شفاف نمودن بیش‌تر موارد نقض استقلال و افزودن بخش استقلال حسابرس به گزارش بازرسی‌ها، گام مهم دیگری را در پیشبرد این هدف برداشته‌ایم. این پیشرفت‌ها، اطلاعات مربوطی را که سرمایه‌گذاران درخواست کرده‌اند ارائه می‌کند و از بهبود کیفیت کلی حسابرسی‌ها حمایت می‌کنند.

www.accountingtoday.com، ۲ می ۲۰۲۳

به‌کارگیری تردید حرفه‌ای نیازمند فرهنگ درست است

اولویت مؤسسات حسابرسی باید ایجاد فرهنگ درست باشد تا حسابرسان بتوانند به‌طور مستمر حسابرسی‌های با کیفیت بالا را حتی زمانی که تحت فشار شدید قرار دارند، انجام دهند. استیو مازلین، مدیر ارشد مؤسسه‌ی کرو در ایالات متحده‌ی آمریکا، در پاسخ به نگرانی‌های همیشگی پیرامون به‌کارگیری تردید حرفه‌ای در حسابرسی، با یک روانشناس بالینی مشورت کرده است تا به راهبردهایی برای پرورش آگاهی تیم‌های حسابرسی از فرایندهای شناختی خود در هنگام مواجهه با فشار مدیریت، دست یابد. در حالی که آموزش و پاداش مسائل مهمی در خصوص به‌کارگیری تردید حرفه‌ای هستند، مازلین معتقد است ضروری است که مؤسسات، فرهنگ صحیحی را برای حسابرسان در موقعیت‌هایی که تحت فشار کار

فقدان نمایندگی زنان در نقش‌های ارشد مؤسسات ارائه دهنده خدمات حسابداری

از روش‌های جدید تاسیس مؤسسات ارائه دهنده خدمات حسابداری در انگلستان در سال ۲۰۲۲، نشان می‌دهد ۲۹ درصد مؤسسات توسط زنان و ۷۱ درصد توسط مردان راه اندازی شده است. انجمن حسابداران خبره اعلام نموده مصمم است برای درک و غلبه بر موانع گسترده‌تری که زنان را از راه‌اندازی مؤسسات ارائه دهنده خدمات حسابداری باز می‌دارد، سخت تلاش نماید.

www.accountancyage.com ۴ می ۲۰۲۳

فرهنگ جذب‌کننده، ضرورتی برای مؤسسات حسابرسی

حرفه‌ی ما در ۴۰ سال گذشته، از بزرگ‌ترین فرصت‌ها برای افزایش ارتباط و تعامل، برخوردار بوده است. تقاضا برای خدمات، مجموعه مهارت‌ها و رهبری حرفه‌ی ما هرگز بالاتر از اکنون نبوده است. ما به سادگی می‌توانیم به درصدهای رشد در آخرین گزارش‌های مؤسسات بزرگ در سال ۲۰۲۲ نگاه کنیم و ببینیم که مؤسسات به دلیل این افزایش تقاضا برای خدمات حرفه‌ای با سرعت بسیار بیشتری در حال رشد هستند. ما فرصت‌های رو به رشدی برای تأثیرگذاری بر کسب‌وکارهای مشتری از طریق خدمات مشاوره‌ای داریم. زیرا بخش‌های مختلف از کسب‌وکارهای تجاری با تحول دیجیتال و تغییرات در مدل کسب‌وکار خود مواجه می‌شوند. فرصت‌های موجود در خدمات مشاوره‌ای به مشتری و رشد مرتبط با آن، به‌خوبی مستند شده است. فرصت حرفه برای رهبری تدوین و توسعه‌ی گزارشگری ESG همچون مزه‌ای است که به کاشت بذره‌ای زیادی برای برداشت از آن نیاز داریم. به‌طور خلاصه، اگر بتوانیم ذهنیت‌های جدیدی را اتخاذ کنیم، آینده‌ی حرفه‌ی ما آینده‌ای سرشار از فراوانی است. اما بزرگ‌ترین چالش حرفه‌ی ما سرمایه‌ی انسانی است. ما باید در جذب استعدادها به این حرفه و حفظ آن‌ها پس از جذب، بهتر عمل کنیم. بنابراین پرسش مهم کنونی پیش روی حرفه این است که چگونه می‌توانیم بر چالش‌های استخدام و پرورش نسل بعدی برای رسیدن به اهداف خود غلبه کنیم؟ در این مطلب چند ایده و راه‌کار برای تغییر طرز فکر، در راستای تقویت سرمایه‌ی انسانی در حرفه ارائه گردیده است:

تحقیقات Instant Offices نشان داده است که تنها ۱۲ درصد از مؤسسات ارائه دهنده خدمات حسابداری که در سال ۲۰۲۲ در انگلستان تأسیس شده‌اند، توسط زنان راه اندازی شده‌اند. در این مطالعه نشان داده شده است، مجموع ۳۲۰۰ مؤسسه‌ای که برای ارائه خدمات حسابداری و حسابرسی در سال ۲۰۲۲ تأسیس شده‌اند، نسبت به سال ۲۰۲۱ افزایش ۱۵ درصدی داشته است. با این حال، از این تعداد تنها ۳۶۸ مؤسسه توسط زنان تأسیس شده‌اند که نشان‌دهنده کاهش این نرخ از ۲۲ درصد در سال ۲۰۲۱ به ۱۲ درصد در سال گذشته است. به‌طور کلی، مؤسساتی که سال گذشته آغاز به کار کردند عمدتاً در لندن، بیرمنگام، منچستر، گلاسکو و لیدز راه اندازی شدند. این یافته‌ها با نظرسنجی ۵۰+۵۰ مؤسسه‌ی ارائه دهنده خدمات حسابداری برتر طبق فهرست پایگاه داده‌های اکانتنسی ایچ در سال ۲۰۲۰ مطابقت دارد که فقدان نمایندگی زنان در نقش‌های ارشد در این صنعت را برجسته می‌سازد. علی‌رغم این که نیمی از حسابداران حرفه‌ای زن هستند، این نظرسنجی نشان داد که بیش از سه چهارم (۷۶ درصد) روسای مؤسسات مرد هستند. نتایج تحقیقات Instant Offices همچنین نیاز به تنوع جنسیتی بیش‌تر در صنعت حسابداری، به ویژه در نقش‌های رهبری، برای ایجاد یک محیط کاری فراگیرتر و متعادل‌تر را برجسته می‌کند. این موضوع حاکی از آن است که ابتکارات برای بهبود تنوع جنسیتی می‌تواند تأثیر مثبتی بر نتایج کار کسب‌وکارها داشته باشد، به‌طوری که ۵۴ درصد از شرکت‌های کوچک، ۶۴ درصد از شرکت‌های متوسط و ۵۹ درصد از شرکت‌های بزرگ با اتکا بر همین امر، بهبود وضعیت خود را گزارش داده‌اند. زنان در اکثر مهارت‌های رهبری امتیاز بالاتری نسبت به مردان دارند. به‌عنوان مثال، در تحلیلی که در سال ۲۰۱۹ توسط هاروارد بیزینس انجام شده است، ۱۹ قابلیت برای رهبران عالی شناسایی شده است که زنان در ۱۷ مورد آن از مردان پیشی گرفته‌اند. از زمره‌ی این ۱۷ قابلیت، می‌توان به پیشی گرفتن زنان نسبت به مردان، در اتخاذ ابتکار عمل، انعطاف‌پذیری، تمرین رویه‌های خودسازی و تلاش برای رسیدن به نتایج برتر، اشاره نمود. زنان همچنین از نظر تخصص فنی یا حرفه‌ای و توانایی در توسعه‌ی دیدگاه استراتژیک نسبت به مردان برتری داشتند. داده‌های انجمن حسابداران خبره (ACCA) نیز با ارائه‌ی تصویر روشن‌تری

• با صادق بودن با خودمان. مسیر رسیدن به اهداف آینده با پذیرش واقعیت وضعیت فعلی آغاز می‌شود. فرهنگ ما امروز به اندازه‌ی کافی خوب نیست. فرهنگ‌ها به ندرت برای همه‌ی افراد تجربه‌ی یکسان ایجاد می‌کنند، زیرا ما اجازه می‌دهیم رفتارهای زیادی رخ دهد که اعتماد و احساس تعلق را از بین می‌برد. این رفتارهای مخرب شامل رفتارهای سمی شرکا یا مدیران است که اعضای تیم را آزار می‌دهند، بازخورد اعضای تیم را نادیده می‌گیرند و مشتریان و رشد را بر افراد اولویت می‌دهند. همچنین، عدم رعایت انصاف در محل کار؛ عدم انعطاف برای تعادل میان کار و زندگی شخصی؛ بار کاری ناپایدار؛ و پاداش، شناخت و قدردانی ناکافی را شامل می‌شود. بسیاری از رهبران وجود دارند که فرض می‌کنند از آن جایی که همیشه توانسته‌اند افراد را برای تکمیل کار خود نگه دارند، پس همواره این کار را خواهند کرد. این یک شیب بسیار لغزنده است، زیرا نیروهای متخصص در حال انتخاب‌های متفاوتی هستند و مهارت‌هایی که ما به آن نیاز داریم بیش‌تر از هر زمان دیگری برای تقویت رشد در آینده است. ما به اندازه‌ی کافی در توسعه‌ی رهبری و جانشینی در بیش‌تر مؤسسات سرمایه‌گذاری نکرده‌ایم. ارتقای آگاهانه مستلزم نگه داشتن آینده‌ی پیش روی فرهنگ مؤسسه و صادق بودن در مورد بازتاب است. واقعاً به دنبال شناخت تجربیات ناسازگار و رفتارهای سمی باشید. نوآوری، تغییر تصاعدی و رشد زمانی اتفاق می‌افتد که ما تمام تعبیرهای نادرست و تمایلات محافظت از خود را برای مالکیت واقعیت خود کنار بگذاریم. حتی فرهنگ‌های جذب کننده نیز باید هر روز به دنبال راه‌هایی برای بهتر شدن باشند.

• با داشتن شجاعت برای خارج شدن از مناطق امن خود. ما همچنین تمایل به محافظت بیش از حد از فرهنگ‌های مان داریم، چه به دلیل تصورات خود، یا تمایل به ماندن در مناطق امن و اجتناب از درد محض ناشی از تغییر. حرفه‌ی ما از بسیاری جهات، مانند بازی فوتبال است. بسیار از تلاش‌ها برای دفاعی نمودن فوتبال آموزش داده می‌شود. در فوتبال به قدری در پرتاب نکردن توپ یا وسواس ارتکاب به اشتباه غرق می‌شوند که بیش‌تر فرصت‌ها را برای بازی‌های بزرگی که برنده‌ی آن‌ها هستند از دست می‌دهند. مدافع باید برای فوتبال ارزشمند است، اما باید بازی را در معرض ریسک قرار دهد تا بازی‌های بزرگی انجام شوند.

• با آزمایش. حالت حفاظتی، فرصت‌های بزرگ را برای کسب موفقیت‌های بزرگ، هزینه می‌کند. اگرچه ما باید برای فرهنگ‌های کنونی خود ارزش قائل شویم و از آن‌ها در برابر رفتارها و بازیگران بد محافظت کنیم. با این حال، اگر آن‌ها را مورد آزمون‌های مکرر قرار ندهیم، و آن‌ها را با تغییرات گسترده‌ای که به تیم ما برای عملکرد بالا انرژی می‌دهد، تکامل ندهیم، به آنچه امروز نیاز داریم تبدیل نمی‌شویم. ذهنیت انجام آزمایش، فرصت‌های جدیدی را برای ما به ارمغان می‌آورد، زیرا ما مدل‌های کسب‌وکار خود را برای موفقیت در دنیایی سرشار از نیازها و ارزش‌های در حال تغییر مشتری، تکامل می‌دهیم.

• با اعتماد به کارکنان. آنچه بین حرفه و رشد قرار دارد، شجاعت برای آسیب پذیر بودن، مصمم بودن برای ارائه‌ی خدمت و مراقبت از کارکنان است تا حس تعلق را برای اعضای تیم‌مان افزایش دهیم. لحظه‌ی تعیین کننده برای هر فرهنگی زمانی است که رهبران شجاعت خود را

www.journalofaccountancy.com، ۱۰ می ۲۰۲۳

شرکت‌ها هنوز با موانع زیادی برای دستیابی به اعتماد دیجیتال روبرو هستند

بر اساس بررسی‌های انجام شده توسط انجمن بین‌المللی حرفه‌ای راهبری فناوری اطلاعات (ISACA)، اکثریت بزرگی از رهبران فناوری

می‌کنند. اکنون که مفهوم اعتماد دیجیتال به‌طور گسترده‌تری شناخته شده است، یکی از گام‌های بعدی ISACA این است که به سمت یک سیستم امتیازدهی اعتماد دیجیتال حرکت کند. نمره‌ی اعتماد دیجیتال مستقل و در دسترس عموم می‌تواند به‌عنوان ابزار ارزشمندی برای پاسخگو نگه داشتن سازمان‌ها در قبال اقدامات خود عمل کند، اما باید به‌عنوان یک مکانیسم اندازه‌گیری خودکار، استانداردها و دامنه‌ی بررسی جهانی یکنواخت را نیز داشته باشد. به‌عنوان مثال، یک سازمان با رتبه‌ی بالا ممکن است یک حادثه‌ی منفی جدی داشته باشد که مستلزم کاهش چندین امتیاز در عرض چند دقیقه باشد. به این ترتیب، پارامترهای ارزیابی و بررسی باید در زمان واقعی فعال باشند.

www.infosecurity-magazine.com، ۱۰ می ۲۰۲۳

انتشار روش شناسی پیشنهادی برای بهبود کاربردهای بین‌المللی استانداردهای حسابداری پایداری

هیأت استانداردهای بین‌المللی پایداری (ISSB) در حال حاضر مسئول حفظ و ارتقای استانداردهای تدوین شده توسط هیأت استانداردهای حسابداری پایداری (IASB) است. بخشی از استانداردهای SASB شامل ارجاعاتی به قوانین و مقررات حوزه‌های قضایی خاص است که ممکن است در سطح جهانی غیرقابل اجرا باشند، یا شامل سوگیری‌های منطقه‌ای باشد، که هزینه‌های اجرای برنامه را افزایش می‌دهد و قابلیت مقایسه و سودمندی تصمیم‌گیری‌های حاصل از افشاهای آنها را کاهش می‌دهد. از این رو، هیأت استانداردهای بین‌المللی پایداری به دنبال طراحی روشی برای ارتقای محتوا در استانداردهای حسابداری پایداری است تا بدون این که هدف یا مفاهیم اساسی هر موضوع یا معیار افشای خاصی را تغییر دهد، استانداردهای SASB را در سطح بین‌المللی کاربردی‌تر نموده و شکاف‌ها و عدم اطمینان‌ها را کاهش دهد. هیأت استانداردهای بین‌المللی پایداری نظرات خود را در قالب روش شناسی پیشنهادی برای افزایش کاربرد بین‌المللی استانداردهای SASB و به روز رسانی طبقه بندی استانداردهای SASB ارائه نموده است.

دامنه

محدوده‌ی پیشنهادی برای استفاده از روش شناسی ارائه شده در پیش

اطلاعات و امنیت متقاعد شده‌اند که دستیابی به اعتماد دیجیتال باید یک هدف استراتژیک عالی برای سازمان‌ها باشد. در آخرین گزارش انجمن امنیت سایبری از وضعیت اعتماد دیجیتال ۲۰۲۳، که در ۹ می ۲۰۲۳ منتشر شد، ۸۴ درصد از پاسخ‌دهندگان گفتند که احساس می‌کنند اعتماد دیجیتال برای سازمان‌ها بسیار اهمیت دارد، و ۸۲ درصد گفتند که در پنج سال آینده این اهمیت بیش‌تر خواهد شد. اعتماد دیجیتال اصطلاحی است که در سال ۲۰۲۲ توسط ISACA هنگام تلاش برای تدوین یک چارچوب جدید با ترکیب دانش از رشته‌ها و حرفه‌های مختلف در مدیریت فناوری اطلاعات، راهبری و امنیت، مطرح شد. انجمن بین‌المللی حرفه‌ای راهبری فناوری اطلاعات، اعتماد دیجیتال را به‌عنوان اعتماد به شفافیت ارتباط، تعاملات و معاملات میان ارائه‌دهندگان خدمات فناوری محور، شرکا و مصرف‌کنندگان در یک اکوسیستم دیجیتال مرتبط، تعریف نموده است. این امر شامل توانایی افراد، سازمان‌ها، فرایندها، اطلاعات و فناوری برای ایجاد و حفظ دنیای دیجیتال قابل اعتماد است. به بیان دیگر، می‌توان اعتماد دیجیتال را به‌عنوان یک چارچوب چتری دانست که به شما کمک می‌کند نشان دهید شواهد قابل اندازه‌گیری دارید که می‌توانید از آن‌ها برای ایجاد اعتماد برای مشتریان، شرکای تجاری و سایر اعضای زنجیره‌ی تأمین، استفاده کنید. از یک سو، نتایج نظرسنجی ISACA در سال ۲۰۲۳ نشان می‌دهد که رهبران فناوری اطلاعات و امنیت معتقدند اعتماد دیجیتال تنها مشتق نوآوری نیست، بلکه ۷۹ درصد از پاسخ‌دهندگان اظهار داشتند که برای تحول دیجیتال بسیار مهم است و می‌تواند باعث رشد یا سقوط سازمان‌ها شود. پاسخ‌دهندگان گزارش کردند که سطوح بالای اعتماد دیجیتال می‌تواند به مزایای تجاری ملموس، از جمله شهرت مثبت (۶۷ درصد)، داده‌های قابل اعتمادتر برای تصمیم‌گیری (۵۷ درصد)، نقض کم‌تر حریم خصوصی و حوادث امنیت سایبری (هر دو ۵۶ درصد) و وفاداری بیش‌تر مشتریان (۵۵ درصد)، منجر شود. حملات سایبری در حال افزایش است و مشتریان به‌طور فزاینده‌ای به ماهیت پیچیده‌ی آن‌ها پی می‌برند. بنابراین انتظار دارند سازمان‌ها اقدامات لازم را برای محافظت و امنیت اطلاعات انجام دهند. از این رو، سازمان‌هایی که یک استراتژی کلی را برای ایجاد اعتماد دیجیتالی اتخاذ می‌کنند، خود را به‌عنوان یک مرجع معتبر در بین پایگاه‌های مشتریان تثبیت می‌کنند و به‌طور پایدار از مزایای بلندمدت آن بهره می‌برند. لازم به ذکر است، سازمان‌ها اهمیت اعتماد دیجیتال را درک می‌کنند، اما بیش‌تر آن‌ها برای دستیابی به آن با موانع بسیاری مواجه هستند. فقدان مهارت‌ها و آموزش به‌عنوان مهم‌ترین مانع مطرح شده است که ۵۲ درصد از پاسخ‌دهندگان به آن اشاره کرده‌اند و پس از آن عدم پذیرش رهبری و همسویی با اهداف شرکت (هر دو ۴۲ درصد)، کمبود بودجه (۴۱ درصد) و کمبود منابع تکنولوژیکی (۳۸ درصد) قرار دارد. با این حال، اعتماد دیجیتال لزوماً به تخصیص بودجه‌ی قابل توجه یا ایجاد یک موقعیت جدید نیاز ندارد. جالب است که تنها ۶۴ درصد از پاسخ‌دهندگان معتقدند که سازمان آن‌ها اعتماد دیجیتال را متناسب با سطح اهمیت آن اولویت بندی می‌کند و ۳۸ درصد این موضوع که اعتماد دیجیتال در سازمان آن‌ها اولویت ندارد را به‌عنوان یکی از موانع اصلی دستیابی به آن ذکر

چگونه نسل آینده‌ی حساب‌رسان داخلی را تجهیز کنیم؟

گلدمن ساکس با هدف آماده نمودن نسل بعدی حساب‌رسان داخلی برای کمک به مؤسسه، تمرکز خود را بر ارتقای نوآوری در نقش حسابرسی داخلی، و تبدیل عملکرد

آنان به عملکرد کارآمدتر و مؤثرتر، معطوف ساخته است. چاد لوانت، مدیر عامل و مدیر عملیاتی حسابرسی داخلی در گلدمن ساکس، با استفاده از رویکردی از پایین به بالا برای آموزش حساب‌رسان و توانمندسازی مدیران برای توجه به تیم‌های‌شان، بخش خود را باتکیه‌ی فزاینده بر فناوری‌های پیشرفته، رهبری می‌کند. لوانت می‌گوید راهی که من می‌توانم بیش‌ترین تأثیر را بر مؤسسه داشته باشم این است که به افراد کمک کنم به‌عنوان کارمند رشد کنند تا بهترین کارشان را انجام دهند، که در نهایت به سازمان کمک می‌کند افراد متخصص تولید کند. وی افزود، فلسفه‌ی من همواره اولویت دادن به حمایت شغلی و الگوبرداری بوده است، زیرا کارکنان از مدیران خود یاد می‌گیرند. اگر من به‌عنوان یک مدیر، الگوی خوبی برای مراقبت از تیم و حرفه‌ی حسابرسی باشم، آن‌ها نیز به نوبه‌ی خود در زمانی که مدیر شوند به روشی مشابه به موضوع اهمیت می‌دهند. مالک دزیلو، مدیر عامل دیپلویت نیز می‌گوید، داشتن رهبرانی که مستقیماً در توسعه‌ی استعدادها و هدایت کارکنان مشارکت دارند، به عملکرد مطلوب حسابرسی داخلی، رشد حساب‌رسان و کسب مجموعه مهارت‌های جدید کمک می‌کنند. وی از زمره رهبران تاثیرگذار در حرفه در سطح ایالات متحده‌ی آمریکا و جهان است که دیپلویت را در زمینه‌های مختلف از جمله استراتژی، نوآوری، عملیات، فناوری و ریسک رهبری می‌کند. لوانت و دزیلو در مورد صلاحیت‌های حرفه‌ای در حال تحول مورد نیاز حساب‌رسان داخلی، اهمیت مهارت در مکالمات دشوار، و این که چرا حضور یک تیم قوی در کنار یک رهبر مؤثر، ضروری است، صحبت می‌کنند. در این مطلب، این دو مدیر به این سوال پاسخ می‌دهند، نسل بعدی حساب‌رسان داخلی برای مؤثر بودن در سازمان شما به چه مهارت‌هایی نیاز دارند؟

• لوانت: کسب‌وکار حسابرسی داخلی تغییر کرده و به تکامل خود ادامه می‌دهد. مجموعه مهارت‌هایی که یک حساب‌رسان برای موفقیت فردا نیاز دارد، در مقایسه با آنچه قبلاً بوده است، بالاتر رفته است. شناخت کسب‌وکار، فناوری یا تحلیل داده‌ها کافی نیست. حساب‌رسان نسل بعدی در هر سه این زمینه‌ها مهارت دارند. آن‌ها کسب‌وکار، ریسک‌های مرتبط با آن، نحوه‌ی پشتیبانی فناوری از آن و ریسک‌های استفاده از فناوری را درک می‌کنند. آن‌ها همچنین می‌دانند که چگونه می‌توانند از تحلیل داده‌ها برای کمک به مؤثرتر بودن‌شان استفاده کنند و چگونه اتوماسیون

نویس شامل تمام استانداردهای SASB است که در زمان انتشار استاندارد افشاهای مربوط به تغییرات آب و هوا (استاندارد بین‌المللی پایداری شماره ۲-IFRS S2) اصلاح نشده‌اند.

هدف

هدف روش شناسی پیشنهادی که در پیش‌نویس ارائه شده است، افزایش کاربرد بین‌المللی استانداردهای SASB بدون تغییر اساسی ساختار یا هدف اصلی محتوا است. روش‌شناسی پیشنهادی همچنین طراحی شده است تا اطمینان حاصل شود که اصلاحات، مفید بودن استانداردهای SASB برای تصمیم‌گیری را برای استفاده‌کنندگان گزارش‌های مالی با مقاصد عمومی حفظ می‌کند و هزینه‌های اجرا را برای تهیه‌کنندگان افزایش نمی‌دهد.

رویکردهای تجدیدنظر

به ترتیب اولویت نزولی، اصلاحات استانداردهای SASB غیر مرتبط با تغییرات آب و هوا با رویکردهای تجدیدنظر زیر انجام می‌شود:

• رویکرد ۱ - اتخاذ منابع قابل اجرای بین‌المللی موجود در سطح استانداردها، تعاریف یا روش‌های محاسبه برای جایگزینی مراجع خاص حوزه‌های قضایی.

• رویکرد ۲ - ارائه‌ی تعاریف عمومی‌تر برای استانداردها، تعاریف یا فرایندهای محاسباتی برای جایگزینی مراجع خاص حوزه‌های قضایی.

• ۳ - انتخاب و اتخاذ مراجع قضایی عمومی‌تر به نحوی که آماده‌کنندگان بتوانند از قوانین، مقررات، روش‌شناسی یا رهنمودهای مربوط به آن حوزه‌ی قضایی برای جایگزینی مراجع خاص حوزه‌های قضایی استفاده کنند.

• رویکرد ۴ - حذف معیارهای افشایی که برای کاربرد بین‌المللی سازگار نیستند یا معادل‌های بین‌المللی مشخصی در خارج از حوزه‌های قضایی خاص ندارند.

• رویکرد ۵ - حذف و جایگزین نمودن معیارهای مربوط به حوزه‌های قضایی خاص، زمانی که بتوان یک جایگزین مربوط را برای حفظ یکپارچگی موضوع افشا، شناسایی کرد.

به روز رسانی طبقه بندی استانداردهای SASB

به منظور انعکاس روش‌شناسی پیشنهادی با هدف بهبود کاربرد بین‌المللی استانداردهای SASB، طبقه‌بندی استانداردهای SASB برای تغییر، حذف یا اضافه کردن مفاهیم طبقه‌بندی جهت همسویی با اصلاحات پیشنهادی در استانداردهای SASB اصلاح می‌شود.

پیش‌نویس ارائه اشاره می‌کند که در مرحله‌ی اول کار، برای اصلاح استانداردهای SASB، به‌طور خاص بر دامنه‌ی روش‌شناسی پیشنهادی با هدف بهبود کاربرد بین‌المللی آن‌ها تمرکز دارد. در مراحل بعدی، با هدف بهبود بیشتر استانداردهای SASB را برای بهبود سودمندی تصمیم‌گیری، متعادل کردن هزینه‌های اجرا، اثربخشی آن‌ها برای تهیه‌کنندگان و اطمینان از مربوط بودن آن‌ها در سطح بین‌المللی در نظر خواهد گرفت.

۱۱ می ۲۰۲۳، www.iasplus.com

وی افزود، تغییر مداوم اولویت‌ها یک چالش بزرگ است و تغییر و تحول می‌تواند بسیار دشوار باشد، زیرا زمان‌هایی وجود دارد که تغییر به نتایج فوری منجر نمی‌شود. مراحل مختلفی در فرایند گذار وجود دارد که برای دستیابی به ارزش کامل باید اتفاق بیفتد. پاسخگویی به نیازهای مختلف در مناطق مختلف نیز چالش برانگیز است. آنچه در ایالات متحده آمریکا مهم است ممکن است در آسیا، اروپا یا هند مهم نباشد. به‌عنوان مدیر ارشد، مهارتی که من بیش‌تر به آن نیاز دارم قضاوت است. دانستن این‌که چه چیزی کار می‌کند و چه چیزی کار نمی‌کند و داشتن قضاوت صحیح نسبت به آنچه در مواقع ضروری، اهمیت دارد احتمالاً یکی از مهم‌ترین مهارت‌های مورد نیاز برای این نقش است.

deloitte.wsj.com، ۱۸ می ۲۰۲۳

دو پروژه‌ی تدوین استاندارد در اولویت هیأت نظارت بر حسابداری شرکت‌های سهامی عام

هیأت نظارت بر حسابداری شرکت‌های سهامی عام (PCAOB) پیگیری دو پروژه‌ی تنظیم استاندارد را در صدر فعالیت‌های خود قرار داده است. یک پروژه در مورد معیارهای عملکرد

مؤسسات حسابرسی و دیگری در مورد رویه‌های تحلیلی اساسی است که هر دو مورد به فهرست کوتاه‌مدت تصمیمات هیأت نظارت منتقل شده است. به این معنی که پیشنهاد مرتبط و پذیرش احتمالی آن‌ها برای ۱۲ ماه آینده در اولویت قرار دارد. اریکا ویلیامز، رئیس هیأت نظارت بر حسابداری شرکت‌های سهامی عام در بیانیه‌ی خبری اظهار کرد، PCAOB یکی از بلندپروازانه‌ترین برنامه‌های تنظیم استاندارد در تاریخ خود را دنبال می‌کند و این به‌روزرسانی‌ها نشان‌دهنده‌ی پیشرفت قابل‌ملاحظه‌ای است که ما برای اجرای آن‌ها در دستور کار داریم. هیأت نظارت همچنین دو پروژه‌ی استفاده از یک سازمان ارائه‌دهنده‌ی خدمات و بررسی میان دوره‌ای اطلاعات مالی را به دستور کار میان مدت خود اضافه کرده است. پروژه‌های میان مدت فعال هستند اما انتظار نمی‌رود در ۱۲ ماه آینده به نتیجه برسند. هیأت نظارت همچنین اعلام کرد که در حال بررسی چگونگی افزایش قوانین خود به منظور ایجاد شفافیت برای سرمایه‌گذاران و اجرای آن در زمینه‌های زیر است:

- گزارشگری و شفافیت مؤسسات حسابرسی
- مسئولیت‌های مشارکتی
- پیگیری اقدامات انضباطی و
- ثبت و پذیرش مؤسسات حسابرسی

www.journalofaccountancy.com، ۱۶ می ۲۰۲۳

می‌تواند کارایی را بهبود بخشد. قرار نیست تمام این مهارت‌ها در یک سطح باشند، اما نسل جدید مطمئناً از نظر فنی پیشرفته‌تر از نسل قبلی است، زیرا برای مربوط ماندن نیاز به نوآوری داریم. با توجه به ورود فارغ التحصیلان جدید به حرفه، ما به دنبال مجموعه‌ی گسترده‌تری از سوابق کاری نسبت به گذشته هستیم، از جمله مهارت‌های فنی و مدارک پیش‌تر در مهندسی و فناوری، زیرا بسیاری از تیم‌های حسابرسی ما با یکپارچگی قوی بین تجارت و فناوری کار می‌کنند. این مورد برای تیم‌های حسابرسی ما در واحدهای تجاری مشغول در زمینه‌ی تجارت الکترونیک، یعنی جایی که تجارت واقعاً متکی بر فناوری است، ملموس است. ما همچنین بر ارتقای مهارت تیم در محل کار تمرکز کرده‌ایم. ما یک برنامه‌ی آموزشی تحلیلی داده‌های چند مرحله‌ای را برای حسابرسان داخلی طراحی کرده‌ایم، به همراه دوره‌های آموزشی اجباری که همه باید آن را بگذرانند، و به دنبال آن مجموعه‌های مهارتی پیچیده‌تر، که می‌تواند شامل توسعه‌ی مهارت‌ها در زبان برنامه‌نویسی پایتون و موارد مشابه باشد. وی در خصوص سبک رهبری و رویکرد خود برای توسعه و مدیریت استعدادها اظهار کرد، مهم‌ترین جنبه‌ی مدیریت منابع انسانی این است که نباید از داشتن مکالمات دشوار و ارائه‌ی بازخورد به کسی بترسید، چراکه راه درستی برای انجام آن وجود دارد. من معمولاً مستقیم سؤال می‌پرسم و صحبت می‌کنم. مهم است که از افراد پرسیم چه کاری را می‌توانستند متفاوت انجام دهند و بازخورد لازم را بر حسب موارد سازنده برای آینده بیان کنیم. اگرچه پذیرش اشتباهات گذشته کلیدی است، اما من سعی می‌کنم آینده نگر باشم. هنگامی که یک فرد در حال انجام اقدامات کاربردی یا تغییر روش انجام کارها است، این موضوع تحسین برانگیز است. من به‌عنوان یک رهبر می‌خواهم به کارکنان فرصتی بدهم که اشتباه کنند، اما به اندازه‌ای نزدیک می‌مانم تا شعاع تبعات آن اشتباهات را در صورت وقوع محدود کنم. اگر کسی اشتباهی مرتکب نشده باشد، احتمالاً آن شخص به اندازه‌ی کافی به خودش فشار نیاورده است. نکته‌ی کلیدی این نیست که همه چیز را بدانیم، بلکه پذیرش این است که همه چیز را نمی‌دانیم و فرایند خوبی برای دریافت پاسخ‌های مورد نیاز خود داشته باشیم. همچنین مهم است که افرادی را به کار بگیری که باهوش‌تر از ما هستند، زیرا این کار به ما کمک می‌کند پیوسته یاد بگیریم.

• دزیلو: وی عوامل کلیدی برای موفقیت و پیشرفت مدیران ارشد را اینگونه توصیف می‌کند: به‌عنوان یک مدیر عملیاتی، مؤثر بودن در اولویت بندی وی مهم‌ترین مهارت است و علم بر این موضوع که در جزیره زندگی نمی‌کنیم نیز ضروری است. وی می‌گوید، هر کاری که من انجام می‌دهم بر روی ۷۰۰ نفر تأثیر می‌گذارد، به این معنی که درخواست نظرات دیگران، گرفتن بازخورد آن‌ها و ایجاد اجماع در مورد استراتژی و جهت‌گیری بسیار مهم است. همچنین باید مطمئن شویم که نیازهای فردی کارکنان در بخش را درک می‌کنیم. ممکن است چالش برانگیز باشد، اما اگر هر مدیری شخصیت‌ها و نقاط قوت و ضعف افراد تیم‌های خود را درک کند، بخشی از راه حل است. این موضوع به معنای استفاده از دانش دیگران و ایجاد احساس مفید بودن در اعضای تیم است.

گزارش جلسات شورای عالی هشتم جامعه‌ی حسابداران رسمی ایران

و طبق آیین‌نامه‌ی روش تعیین حق‌الزحمه‌ی پایه‌ی خدمات حسابرسی جامعه‌ی حسابداران رسمی ایران اقدام شود.

۳. در خصوص موضوع دستور جلسه‌ی سوم مقرر شد تا اقدامات انجام شده در خصوص مصوبات شورای عالی هر سه ماه یک‌بار تهیه و به اطلاع اعضای محترم رسانده شود.

۴. در خصوص جدول ارزیابی شده برای کارگروه‌های تخصصی مقرر گردید، شرایط و محدودیت‌های تعیین شده برحسب هر کارگروه توسط دبیرکل اعمال و پس از نهایی شدن به صورت فایل Excel در اختیار اعضای محترم شورا قرار گیرد.

جلسه‌ی یازدهم: سه‌شنبه ۲۲ فروردین ماه ۱۴۰۲

در ابتدای جلسه، جناب آقای مقیمی‌فر، رئیس محترم شورای عالی، با تبریک سال نو و آرزوی سلامتی و تندرستی برای ملت شریف ایران و درگذشت آقای دکتر عباس اسرار حقیقی از همکاران جامعه و همچنین شهادت امام اول شیعیان، امام علی (ع) را به اعضای محترم تسلیت عرض نمودند.

جلسه‌ی دهم: سه‌شنبه ۲۳ اسفندماه ۱۴۰۱

در ابتدای جلسه، جناب آقای روح‌الله مقیمی‌فر، رئیس شورای عالی، ضمن خیرمقدم به اعضا شورای عالی و تبریک فرا رسیدن سال نو و ماه مبارک رمضان به اعضای جامعه، وارد دستور جلسه شدند:

۱. در خصوص دستور جلسه‌ی اول درباره‌ی ارائه‌ی گزارش از آخرین پیگیری‌های انجام شده در خصوص پیشنهاد اصلاح اساسنامه، آقایان مقیمی‌فر، پناهی و بارگاهی توضیحاتی را به استماع شورای عالی رساندند و با توجه به دستور وزیر محترم امور اقتصاد و دارایی در هاشم‌نامه رئیس شورای عالی مقرر شد، موضوع با عنایت به پیش‌نویس اساسنامه‌ی تهیه شده در شورای ششم در دستورکار قرار گیرد و همچنین آقایان جناب آقای دکتر اکرمی و جناب آقای لطفعلیان نظرات خود را در این خصوص بیان کردند و توصیه گردید اصلاحات به گونه‌ای باشد که در جهت تقویت جامعه حسابداران رسمی صورت پذیرد.

۲. در خصوص صورت‌جلسه‌ی دوم درباره‌ی بررسی پیشنهاد هیأت‌مدیره در خصوص موارد مؤثر بر افزایش حق‌الزحمه‌ی حسابرسی در سال ۱۴۰۲، مقرر گردید که پس از اعلام از سوی وزارت تعاون، کار و امور اجتماعی

۱- در خصوص دستور جلسه اول مقرر شد که دبیر کل و هیأت مدیره زمان مورد نیاز را جهت اجرایی کردن هر یک از تصمیمات شورا که تاکنون انجام نشده و یا در دست اقدام هستند را مشخص نموده و در تاریخ مقرر، نتایج را به شورای عالی ارائه نمایند.

۲- درباره‌ی تصمیم‌گیری در خصوص سامانه‌ی جام، مقرر گردید دبیر کل و هیأت مدیره با گرفتن مشاوره‌های حقوقی و فناوری اطلاعات درباره‌ی این سامانه، بهترین گزینه‌ی پیشنهادی جهت تعیین تکلیف این سامانه را به اعضای شورا ارائه دهند.

۳- در راستای معرفی اسامی شورای سیاست‌گذاری و مدیر مسئول نشریه تخصصی جامعه، اسامی منتخبین پس از تأیید نهایی، به استحضار اعضای محترم خواهد رسید.

۴- در خصوص حقوق و مزایای هیأت مدیره مقرر گردید که افزایش طی مصوب وزارت کار صورت گیرد.

۵- در نهایت در مورد دسترسی اعضای شورای عالی به کارتابل نامه‌های وارده و صادره به جامعه، با توجه به میزان اهمیت این نامه‌ها مقرر گردید که دبیر کل و هیأت مدیره در ابتدای هر جلسه‌ی شورا، در خصوص مسائل مهم و روز جامعه و همچنین مکاتبات با اهمیت را به استماع اعضای شورا برسانند.

جلسه‌ی دوازدهم: دوشنبه ۴ اردیبهشت ماه ۱۴۰۲

در ابتدای این جلسه که به صورت فوق‌العاده برگزار شد، جناب آقای مقیمی‌فر، رئیس محترم شورای عالی، با تبریک عید سعید فطر به اعضای محترم شورا وارد دستور جلسه شدند.

۱- در خصوص اقدامات انجام شده برای اصلاح اساسنامه، گزارش کامل از طرف آقایان مقیمی‌فر و پناهی ارایه و در ادامه اعضای حاضر نظرات خود را بیان نمودند. در خاتمه مقرر گردید موضوع از طریق رئیس شورای عالی و دبیر کل به همراه آقای بارگاهی پیگیری شود و نتیجه در جلسه‌ی آتی به اطلاع اعضای شورا رسانده شود.

جلسه‌ی سیزدهم: سه شنبه ۵ اردیبهشت ماه ۱۴۰۲

در ابتدای جلسه، جناب آقای مقیمی‌فر، رئیس محترم شورای عالی، با سلام و خیرمقدم به اعضای محترم شورای عالی، وارد دستور جلسه شدند.

۱- در خصوص موضوع اصلاح اساسنامه‌ی جامعه با توجه به شرکت آقایان مقیمی‌فر، پناهی و بارگاهی در کمیته‌ی فرعی کمیسیون اقتصاد گزارش کاملی از این بابت ارایه و اعضای حاضر شورا نظرات خود را در مورد نحوه‌ی اقدام بیان فرمودند و مقرر شد پیگیری‌های لازم به منظور صیانت از ارکان منتخب شورا و جلوگیری از تضعیف بخش‌های انتخابی در رعایت ماده واحد قانون تشکیل جامعه حسابداران رسمی به عمل آید.

۲- در ادامه‌ی جلسه که به ریاست دبیر شورای عالی جناب آقای بخشی برگزار شد، موضوع کارگروه‌های تخصصی مورد بحث و بررسی واقع شد و فهرست‌های کارگروه‌ها که براساس شرایط و محدودیت‌های تعیین‌شده در جلسه‌ی هفتم شورای عالی مورخ ۱۴۰۱/۱/۱۱ توسط

هیأت‌مدیره تهیه شده بود، صلاحیت آن‌ها مورد بررسی و تأیید شورای عالی قرار گرفت.

۳- سایر موارد دستور جلسه به دلیل طولانی شدن مذاکرات و خاتمه وقت جلسه به جلسات آتی موکول شد.

جلسه‌ی چهاردهم: سه شنبه ۱۹ اردیبهشت ماه ۱۴۰۲

در آغاز جلسه، جناب آقای مقیمی‌فر، رئیس محترم شورای عالی، با عرض خیرمقدم به نمایندگان و اعضای محترم شورا وارد دستور جلسه شدند.

۱- در ابتدای جلسه جناب آقای فرهاد پناهی دبیر کل جامعه، توضیحاتی در خصوص مسائل مهم و در دست اقدام جامعه‌ی حسابداران رسمی ایران را به سمع اعضای محترم شورا رساند.

۲- در خصوص دستور جلسه‌ی اول که در مورد عملکرد کمیته‌ی نظارت بر مؤسسات سازمان بورس و بررسی چالش‌های موجود بود، جناب آقای بنی‌فاطمی عضو محترم شورای عالی گزارش جامعی ارائه دادند و پس از آن مقرر شد یک گروه چهار نفره به نمایندگی از اعضای شورای عالی، متشکل از سرکار خانم مریم علیشیری و آقایان محمدتقی رضایی، ناصر رزاق و مصطفی باتقوا تشکیل شده و در راستای هماهنگی و انتقال نظرات شورای عالی و همکاری‌های مناسب با سازمان بورس و اوراق بهادار اقدام نمایند.

۳- در خصوص انتقال سیستم جام به مرکز داده‌های وزارت امور اقتصادی و دارایی مقرر شد دبیر کل و هیأت مدیره محترم جامعه در این مورد نظرات کارشناسی تکمیلی را به همراه پیشنهادات مقتضی به شورای عالی ارائه نمایند.

۴- دستور جلسه بعدی به جلسات آتی موکول شد.

جلسه‌ی پانزدهم: سه شنبه ۲ خرداد ماه ۱۴۰۲

در این جلسه که با توجه به عدم حضور جناب آقای مقیمی‌فر توسط جناب آقای مرتضی اسدی ارائه شد. در زمینه‌ی موارد زیر تصمیم‌گیری شد:

۱- در خصوص انتقال سامانه جام به مرکز داده‌های وزارت امور اقتصادی و دارایی، پیشنهادهای ارایه شده از طرف هیأت مدیره بررسی و موافقت گردید که نشست سه‌جانبه توسط هیأت مدیره، وزارت امور اقتصادی و دارایی و شرکت هوشمند روش پردیس صورت گیرد و نتیجه‌ی مذاکرات و اقدامات در جلسات آتی به شورای عالی گزارش شود.

۲- در خصوص عملکرد هیأت مدیره جامعه در بخش‌های مختلف از جمله ورود و خروج شرکای موسسات، پرونده‌های ارجاعی به هیأت‌های انتظامی و ...، توسط دبیر کل و اعضای هیأت مدیره گزارش مربوط به اطلاع شورای عالی رسید و مقرر گردید کلیات اطلاعات مورد نیاز حسب مورد تهیه و در جلسات آتی برای تصمیم‌گیری گزارش شود.

۳- درباره‌ی آخرین اقدامات انجام شده در خصوص اصلاحات اساسنامه توسط دبیر کل گزارش لازم ارایه و مقرر گردید پیگیری‌های لازم تداوم یابد.

دیدوبازدید بهاری حسابداران رسمی

داشت. در این بخش از آقایان خسرو عارفی، اکبر منفرد، علی امیرنظری، غلامرضا سلامی، احمد عبائی کوپائی، اکبر صیام، منوچهر زندی، حسین نوریان، ابوالقاسم فخاریان، اسدالله نیلی اصفهانی و محسن گنجی تقدیر شد. همچنین مراسم ادای سوگند حسابداران رسمی بخش دیگری از دیدوبازدید نوروزی حسابداران رسمی بود. در این بخش، استاد نظام‌الدین ملک‌آرایی متن سوگندنامه‌ی حسابداران رسمی را قرائت و حاضران آن را بازخوانی کردند.

همچنین در بخش‌های دیگری از این مراسم از رتبه‌های برتر آزمون‌های جامعه و حسابداران رسمی جدیدالورود تجلیل و هدایایی به رسم یاد بود به آنان اهدا شد. در انتهای جلسه، ویدئویی از درگذشتگان اخیر حرفه به نمایش درآمد.

عصر یکشنبه دهم اردیبهشت ماه سال ۱۴۰۲ نخستین دیدوبازدید نوروزی حسابداران رسمی بعد از چند سال وقفه به سبب شیوع کرونا، در تالار دریای نور هتل پارسیان استقلال تهران برگزار شد.

در این مراسم صدها نفر از اعضای جامعه‌ی حسابداران رسمی ایران، اعضای شورای عالی جامعه، هیأت تشخیص صلاحیت حسابداران رسمی شرکت داشتند.

مراسم ابتدا با قرائت آیاتی از کلام الله مجید و سرود ملی و سرود جامعه حسابداران رسمی آغاز و پس از آن آقای روح‌الله مقیمی فر رئیس محترم شورای عالی و آقای فرهاد پناهی دبیر کل محترم جامعه با عرض خیرمقدم به اعضای محترم، سخنانی در باب مسائل جاری حرفه بیان کردند.

بخشی از این مراسم به تجلیل از پیش‌کسوتان و نسل اول حرفه اختصاص

احکام مالیاتی قانون بودجه‌ی سال ۱۴۰۲

براساس طبقه‌بندی موضوعی

مقدمه

قانون بودجه‌ی سال ۱۴۰۲ در جلسه مورخ ۱۴۰۱/۱۲/۲۴ بعد از اصلاحات شورای نگهبان در صحن علنی مجلس شورای اسلامی به تصویب رسید. چنان‌که می‌دانید هر سال برخی ضوابط مالی و مالیاتی در قانون بودجه طرح می‌شود و توسط مجلس شورای اسلامی و شورای نگهبان مورد تصویب قرار می‌گیرد که اطلاع از آن‌ها برای عموم از جمله فعالان اقتصادی و افراد شاغل در حرفه‌ی حسابداری، حسابرسی و مالیاتی لازم و ضروری است. از جمله مهم‌ترین تغییرات مالیاتی رخ داده می‌توان به کاهش ۷ واحد درصدی نرخ مالیات عملکرد واحدهای تولیدی حقوقی، حذف برخی معافیت‌های بند ل ماده‌ی ۱۳۹ ق.م.م. تغییر نرخ طبقات ماده ۸۴ ق.م.م در ارتباط با محاسبه‌ی مالیات حقوق تا ۳۰٪، شمولیت حق‌المشاوره‌های مشمول تبصره ماده ۸۶ ق.م.م به نرخ مالیات حقوق و دستمزد، تبیین چگونگی تعیین حق‌الزحمه‌ی شرکت‌های معتمد مالیاتی، پیش‌بینی مالیات بر دارایی بابت املاک لوکس و خودروهایی با ارزش بالاتر از مبلغ پیش‌بینی شده، پیش‌بینی برخی مشوق‌ها برای سکوهای داخلی اشخاص حقیقی و اختیار به سازمان مالیاتی به منظور قطعی نمودن پرونده‌ی مالیات بر ارزش افزوده سنوات ۱۳۸۷ الی ۱۴۰۰ مؤدیانی که اظهارنامه‌ی ارزش افزوده خود را در موعد مقرر تسلیم نموده و تاکنون مورد رسیدگی قرار نگرفته‌اند، اشاره نمود. در این نوشتار سعی شده ضمن اشاره به موارد مهم احکام مالیاتی، طبقه‌بندی مناسب موضوعی نیز برای فهم بهتر صورت پذیرد. اجرای احکام مندرج در این قانون مربوط به سال ۱۴۰۲ است.

ضوابط مالیات حقوق و دستمزد

تبصره‌ی ۱۲

در سال ۱۴۰۲، سقف معافیت مالیاتی و نرخ مالیات بر مجموع درآمد اشخاص حقیقی که تحت عناوینی از قبیل حقوق و مزایا (به استثنای عیدی و کارانه اعضای هیأت علمی بالینی تمام‌وقت جغرافیایی و پزشکان متخصص بالینی تمام‌وقت جغرافیایی)، مقرری یا مزد، حق شغل، حق شاغل، فوق‌العاده‌ها، اضافه‌کار، حق الزحمه، حق مشاوره، حق حضور در جلسات، پاداش، حق‌التدریس، حق‌التحقیق، حق پژوهش و کارانه اعم از مستمر یا غیرمستمر که به صورت نقدی و غیرنقدی، از یک یا چند منبع، در بخش دولتی و یا غیردولتی تحصیل می‌نمایند، چه از کارفرمای اصلی و یا غیراصلی (موضوع تبصره (۱) ماده (۸۶) قانون مالیات‌های مستقیم) باشد، به شرح ذیل است:

- سقف معافیت مالیاتی سالانه موضوع ماده‌ی ۸۴ قانون مالیات‌های مستقیم در سال ۱۴۰۲ مبلغ ۱,۲۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال (ماهانه ۱۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال) تعیین می‌شود.

- نرخ مالیات بر مجموع درآمد اشخاص حقیقی به شرح زیر است:

نسبت به مازاد	تا	نرخ
۱,۲۰۰,۰۰۰,۰۰۰	۱,۶۸۰,۰۰۰,۰۰۰	۱۰ درصد
۱,۶۸۰,۰۰۰,۰۰۰	۲,۷۶۰,۰۰۰,۰۰۰	۱۵ درصد
۲,۷۶۰,۰۰۰,۰۰۰	۴,۰۸۰,۰۰۰,۰۰۰	۲۰ درصد
۴,۰۸۰,۰۰۰,۰۰۰		۳۰ درصد

کلیه‌ی افرادی که در قبال ارائه‌ی خدمات در دستگاه‌ها تحت هر عنوان از جمله ساعتی، روزمزد، قراردادی، حق‌التدریس، حق‌التحقیق،

حق الزحمه، حق نظارت، حق التألیف و پاداش شورای حل اختلاف دریافتی دارند، مشمول حکم این بند می‌باشند.

ص- در راستای تحقق ماده‌ی (۱۸) قانون حمایت از خانواده و جوانی جمعیت، اشخاص حقیقی موضوع ماده‌ی (۸۴) قانون مالیات‌های مستقیم با رعایت شرایط مذکور در قانون حمایت از خانواده و جوانی جمعیت علاوه بر اعمال معافیت مذکور به‌ازای فرزند سوم و بیش‌تر که از آبان سال ۱۴۰۰ به بعد متولد شده‌اند، به‌ازای هر فرزند مشمول پانزده درصد (۱۵٪) افزایش در تخفیف مالیاتی می‌شوند.

مشوق صادرات

تبصره‌ی ۶

ز- به منظور اجرای قانون جهش تولید دانش‌بنیان مصوب ۱۴۰۱/۱۲/۱۱ و توسعه‌ی زنجیره ارزش تولید و عبور از خام‌فروشی، صادرات کلیه‌ی مواد و محصولات معدنی، صنایع معدنی فلزی و غیرفلزی، محصولات نفتی، گازی و پتروشیمی مندرج در فهرست تصویب‌نامه‌ی هیأت وزیران راجع به بند «ص» تبصره (۶) قانون بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور منطبق بر قانون جهش تولید دانش‌بنیان در تمام نقاط کشور مشمول مالیات بر درآمد شده و از ابتدای سال ۱۴۰۲، نیم درصد (۰/۵٪) به‌مآخذ ارزش صادراتی این کالاها به‌عنوان عوارض صادراتی افزوده خواهد شد. میزان قطعی این عوارض در دستورالعملی که توسط وزارت صنعت، معدن و تجارت با همکاری وزارت نفت و معاونت علمی، فناوری و اقتصاد دانش‌بنیان ریاست جمهوری ظرف دو ماه پس از لازم‌الاجرا شدن این قانون تهیه می‌شود و به تصویب هیأت وزیران می‌رسد، تعیین خواهد شد. وزارت امور اقتصادی و دارایی موظف است نسبت به وصول منابع حاصل از این بند، همچنین مالیات بر درآمد موضوع بند «ص» تبصره‌ی (۶) قانون بودجه‌ی سال ۱۴۰۱ کل کشور و نیز حقوق ورودی (مطابق بند «د» ماده (۱) قانون امور گمرکی مصوب ۱۳۹۰/۸/۲۲) کلیه‌ی ماشین‌آلات و تجهیزات، قطعات، مواد اولیه و واسطه‌ای تولیدی، صنعتی، معدنی و کشاورزی اقدام نماید. حقوق گمرکی این موارد پس از ابلاغ این قانون به‌مآخذ یک درصد (۱٪) تعیین می‌شود.

کلیه‌ی منابع حاصل از عوارض صادراتی موضوع این بند به ردیف درآمدی شماره‌ی ۱۱۰۵۲۰، مالیات موضوع بند «ص» تبصره‌ی (۶) قانون بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور به ردیف درآمدی شماره‌ی ۱۱۰۵۱۸ و حقوق ورودی ماشین‌آلات، تجهیزات و قطعات تولیدی، صنعتی، معدنی و کشاورزی به ردیف درآمدی شماره‌ی ۱۱۰۴۱۸ جدول شماره‌ی (۵) این قانون واریز می‌شود. کلیه منابع درآمدی ردیف‌های شماره‌ی ۱۱۰۵۲۰، ۱۱۰۵۱۸ و ۱۱۰۴۱۸ جهت اجرای قانون جهش تولید دانش‌بنیان در اختیار معاونت علمی، فناوری و اقتصاد دانش‌بنیان ریاست جمهوری قرار می‌گیرد. دبیرخانه‌ی شورا موظف است گزارش عملکرد خود را هر شش ماه یک‌بار در اختیار کمیسیون‌های آموزش، تحقیقات و فناوری، صنایع و معادن، برنامه

و بودجه و محاسبات و انرژی مجلس شورای اسلامی قرار دهد. اخذ حقوق ورودی موضوع این بند، نافه مفاد تبصره‌ی (۴) ماده‌ی (۸) قانون مالیات بر ارزش افزوده و بند «الف» ماده‌ی (۳) قانون حمایت از شرکت‌ها و مؤسسات دانش‌بنیان و تجاری سازی نوآوری‌ها و اختراعات مصوب ۱۳۸۹/۸/۵ نمی‌باشد. برای شرکت‌های تولیدی مشمول عوارض موضوع این بند، در صورت سرمایه‌گذاری در فعالیت‌های تحقیق و توسعه، با تأیید شورای مذکور، تا سقف میزان عوارض صادراتی معادل نیم درصد (۰/۵٪) درصد ارزش صادراتی کلیه‌ی مواد و محصولات خام و نیمه خام موضوع این بند، اعتبار مالیاتی لحاظ شده و بر اساس آیین‌نامه‌های که توسط معاونت علمی، فناوری و اقتصاد دانش‌بنیان ریاست جمهوری و با همکاری وزارتخانه‌های صنعت، معدن و تجارت و امور اقتصادی و دارایی ظرف دوماه پس از لازم‌الاجرا شدن این قانون تهیه و به تصویب هیأت وزیران می‌رسد، از سرجمع مالیات قطعی شده همان سال کسر می‌گردد.

ضوابط مالیات مشاغل

تبصره‌ی ۱۲

ز- میزان معافیت مالیات سالانه‌ی مستغلات اشخاص فاقد درآمد موضوع ماده‌ی (۵۷) قانون مالیات‌های مستقیم اصلاحی ۱۳۸۰/۱۱/۲۷ و مالیات بر درآمد مشاغل موضوع ماده‌ی (۱۰۱) قانون مذکور سالانه به مبلغ چهارصد و هفتاد و پنج میلیون (۴۷۵,۰۰۰,۰۰۰) ریال تعیین می‌شود.

تبصره ۶

ل- به منظور تسریع و تسهیل رسیدگی به پرونده‌های مالیاتی، اختیار سازمان امور مالیاتی کشور در تبصره‌ی ماده‌ی (۱۰۰) قانون مالیات‌های مستقیم در خصوص معافیت مؤدیان از انجام بخشی از تکالیف قانون مذکور از قبیل نگهداری اسناد و مدارک و ارائه‌ی اظهارنامه‌ی مالیاتی، به حداکثر «صد برابر» میزان معافیت موضوع ماده (۸۴) قانون مالیات‌های مستقیم افزایش می‌یابد.

ضوابط مالیات بر خودروی گران قیمت

تبصره‌ی ۶

س- انواع خودروی سواری و وانت دو اتاق (کابین) دارای شماره‌ی انتظامی شخصی در اختیار مالکان اعم از اشخاص حقیقی و حقوقی که قیمت روز خودروی آن‌ها بیش از سی میلیارد (۳۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال است نسبت به مازاد بر این مبلغ مشمول مالیات سالانه‌ی خودرو به نرخ یک درصد (۱٪) می‌گردند.

• مأخذ محاسبه مالیات خودرو موضوع این بند، قیمت روز انواع خودرو با توجه به تاریخ ساخت یا واردات آن و صرفاً بر اساس مشخصات مالک خودرو مندرج در شناسنامه‌ی خودروسازیه توسط نیروی انتظامی (برگ سبز) به‌عنوان سند رسمی خودرو است که توسط سازمان امور مالیاتی کشور تا پایان فروردین سال ۱۴۰۲ تعیین

و اعلام می‌گردد. مأخذ مزبور برای انواع خودرو که بعد از اعلام سازمان، تولید یا وارد می‌شوند، بلافاصله پس از تولید یا واردات آن توسط سازمان مزبور تعیین و اعلام خواهد شد. سازمان امور مالیاتی کشور مکلف است مراتب را به نحو مقتضی به اطلاع اشخاص مشمول برساند. کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی مکلفند مالیات سالانه مربوط به خودروهای تحت تملک خود و فرزندان کم‌تر از هجده سال و محجور تحت تکفل را حداکثر تا پایان بهمن سال ۱۴۰۲ پرداخت نمایند. ثبت نقل و انتقال خودروهایی که به موجب این بند برای آن‌ها مالیات وضع گردیده است قبل از پرداخت بدهی مالیاتی مورد انتقال، شامل مالیات بر دارایی، نقل و انتقال قطعی و اجاره ممنوع است. متخلفان از حکم این بند در پرداخت مالیات متعلقه مسؤولیت تضامنی دارند.

ضوابط مالیات بر املاک (مسکونی و باغ‌ویلا) گران قیمت

ع-

۱- زمین‌های فاقد اعیانی دارای کاربری مسکونی، اداری و تجاری، باغ‌ویلاهای مجاز (با احتساب عرصه و اعیان) و خانه‌های مجلل (لوکس) که ارزش آن‌ها بیش از دویست میلیارد (۲۰۰.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰) ریال باشد مازاد بر این مبلغ مشمول مالیات به میزان دو در هزار می‌شوند. این مالیات بر عهده شخصی است که در ابتدای سال مالک املاک فوق بوده و افرادی که فقط مالک یک باب منزل مسکونی هستند و در ده سال اخیر تغییر مالکیت نداده‌اند از شمول این حکم مستثنی می‌باشند.

۲- خانه‌های مجلل (لوکس) و باغ‌ویلاهای در حال ساخت، مشمول این مالیات نمی‌باشند. باغ‌ویلاهای غیرمجاز تا زمان دریافت پروانه ساخت یا اجرای حکم کمیسیون‌های ماده‌ی (۹۹) یا ماده‌ی (۱۰۰) قانون شهرداری‌ها حسب مورد مشمول جریمه‌ای معادل دو برابر مالیات باغ‌ویلاهای مجاز می‌باشند. پنجاه درصد (۵۰٪) جریمه‌های دریافتی حسب مورد به شهرداری یا دهیاری محل باغ‌ویلا اختصاص می‌یابد.

آیین‌نامه‌ی اجرایی این بند ظرف دو ماه از تاریخ تصویب این قانون به پیشنهاد وزارت امور اقتصادی و دارایی (مسؤول) با همکاری وزارتخانه‌های راه و شهرسازی و جهاد کشاورزی تهیه می‌شود و به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.

۳- وزارتخانه‌های راه و شهرسازی و صنعت، معدن و تجارت، سازمان ثبت اسناد و املاک کشور و شهرداری‌ها موظفند امکان دسترسی برخط (آنلاین) به اطلاعات مالکیت املاک مورد نیاز سازمان امور مالیاتی کشور در حوزه امکان را در اختیار این سازمان قرار دهند. سازمان امور مالیاتی کشور مکلف است نسبت به تعیین دارایی‌های مشمول بر اساس ارزش به قیمت روز آن‌ها که بر مبنای آخرین ارزش معاملاتی موضوع ماده (۶۴) قانون مالیات‌های مستقیم توسط سازمان مالیاتی تعیین می‌شود حداکثر تا پایان خرداد سال ۱۴۰۲ اقدام نماید و مراتب را به نحو مقتضی به اطلاع اشخاص مشمول برساند.

۴- کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی مکلفند با رعایت قوانین مالیاتی، مالیات سالانه مربوط به هر یک از واحدهای مسکونی و باغ‌ویلاهای تحت تملک خود و فرزندان کم‌تر از هجده سال و محجور تحت تکفل را حداکثر تا پایان بهمن سال ۱۴۰۲ پرداخت نمایند. ثبت نقل و انتقال املاکی که به موجب این بند برای آن‌ها مالیات وضع گردیده است، قبل از پرداخت بدهی مالیاتی مورد انتقال، شامل مالیات بر دارایی، نقل و انتقال قطعی و اجاره ممنوع است. متخلف از حکم این جزء در پرداخت مالیات متعلقه مسؤولیت تضامنی دارد.

مالیات تکلیفی

تبصره ۶

کلیه مراکز درمانی اعم از دولتی، خصوصی، وابسته به نهادهای عمومی، نیروهای مسلح، خیریه‌ها و شرکت‌های دولتی مکلفند ده درصد (۱۰٪) از حق الزحمه یا حق‌العمل گروه پزشکی که به موجب دریافت وجه صورتحساب‌های ارسالی به بیمه‌ها و یا نقداً از طرف بیمار پرداخت می‌شود، به‌عنوان علی‌الحساب مالیات کسر و به نام پزشک مربوط تا پایان ماه بعد از وصول مبلغ صورتحساب به حساب سازمان امور مالیاتی کشور واریز کنند. مالیات علی‌الحساب این بند شامل کلیه پرداخت‌هایی که به‌عنوان درآمد حقوق و کارانه مطابق قوانین بودجه سنواتی پرداخت و مالیات آن کسر می‌شود، نخواهد بود. حکم ماده‌ی ۱۹۹ قانون مالیات‌های مستقیم در اجرای این جزء جاری می‌باشد.

ضوابط مالیات بر ارزش افزوده

تبصره ۲

ح- به منظور حمایت از توسعه‌ی ابزارهای مالی و همچنین تسهیل معاملات ابزارهای مبتنی بر کالا، مالیات بر ارزش افزوده کلیه کالاهایی که در قالب گواهی سپرده کالایی در بازار (بورس) های کالایی کشور پذیرش می‌شوند، مادامی که در هر یک از بازار (بورس) های کالایی مورد مبادله قرار می‌گیرند، مشمول نرخ صفر مالیاتی می‌باشند. در صورتی که کالای پشتوانه‌ی گواهی سپرده ماهیتاً مشمول مالیات بر ارزش افزوده باشد مالیات مذکور، تنها یک مرتبه و در زمان تحویل فیزیکی کالا پس از کسر اعتبار مالیاتی وصول خواهد شد و وظیفه‌ی پرداخت مالیات مذکور بر عهده تحویل‌گیرنده‌ی نهایی کالای پشتوانه‌ی گواهی سپرده کالایی می‌باشد.

تبصره ۶

۱- به وزارت امور اقتصادی و دارایی (سازمان امور مالیاتی کشور) اجازه داده می‌شود ظرف یک‌سال، آن بخش از پرونده‌های مؤدیان مالیات بر ارزش افزوده دوره‌های سنوات ۱۳۸۷ تا ۱۴۰۰، که اظهارنامه‌های خود را در موعد مقرر تسلیم نموده‌اند و تاکنون مورد رسیدگی قرار نگرفته‌اند یا قطعی نشده‌اند، به استثنای مؤدیان

بزرگ بر اساس دستورالعملی که به پیشنهاد سازمان امور مالیاتی کشور ظرف یک‌ماه بعد از ابلاغ این قانون تهیه شده و به تصویب وزیر امور اقتصادی و دارایی می‌رسد، بدون رسیدگی مأخذ مالیات و عوارض ارزش افزوده را با اعمال ضریب درآمد، قطعی نماید. چنانچه پرونده‌های فوق‌الذکر تا پایان سال ۱۴۰۲ مطابق دستورالعمل فوق قطعی نشده یا توسط سازمان امور مالیاتی کشور مورد رسیدگی قرار نگیرد، منطبق بر اظهارنامه‌ی تسلیمی مؤدی قطعی تلقی می‌گردد.

هـ- آن بخش از کالاها و خدمات شرکت‌های ایرانی طرف قرارداد با شرکت‌های خارجی که کالا و خدمات مورد نیاز شرکت‌های پیمانکاری خارجی را در طرح‌های مورد تعهد طرف خارجی، تأمین می‌نمایند با تصویب شورای اقتصاد، مشمول تبصره (۳) ماده ۱۰ قانون مالیات بر ارزش افزوده مصوب ۱۴۰۰/۳/۲ می‌باشند.

۵- تبلیغات کالاها و خدمات داخلی در روزنامه‌ها و نشریات، از پرداخت مالیات و عوارض موضوع قانون مالیات بر ارزش افزوده معاف نمی‌باشد.

ح- مالیات و عوارض ارزش افزوده دریافتی از واحدهای تولیدی و پیمانکاران طرح (پروژه)‌های واقع در استان به حساب استان محل استقرار واحد تولیدی با رعایت جزء (۲) ماده (۳۸) و ماده (۳۹) قانون مالیات بر ارزش افزوده منظور می‌شود.

سازمان امور مالیاتی مکلف است پرونده‌های واحدهای تولیدی و خدماتی با شخصیت حقیقی یا حقوقی دارای یک محل فعالیت را که محل استقرار واحد تولیدی یا خدماتی آن‌ها در استان محل استقرار دفتر مرکزی آن‌ها نیست به اداره‌ی کل امور مالیاتی استان محل استقرار واحد تولیدی و خدماتی ارسال نماید. مالیات و عوارض بر ارزش افزوده‌ی واحدهای خدماتی ملی به نسبت سهم هر استان از جمعیت کشور، به حساب خزانه استان ذی‌ربط واریز می‌شود. سازمان امور مالیاتی کشور مکلف است گزارش عملکرد این بند را هر سه ماه یکبار به کمیسیون اقتصادی مجلس شورای اسلامی و دیوان محاسبات کشور ارائه نماید.

عوارض ارزش افزوده موضوع بند «الف» ماده (۳۹) قانون مالیات بر ارزش افزوده در شهرستان‌های تهران و اسلامشهر به نسبت هشتاد و هشت درصد (۸۸٪) در نقاط شهری تهران و شهر اسلامشهر و دوازده درصد (۱۲٪) در نقاط روستایی و عشایری آن‌ها توزیع می‌شود.

ف- دولت مکلف است بیست و هفت صدم درصد (۲۷/۰٪) از کل نه درصد (۹٪) مالیات بر ارزش افزوده را از طریق ردیف‌های درآمدی و هزینه‌های مربوطه برای توسعه‌ی ورزش مدارس، ورزش همگانی، ورزش روستایی و عشایری، ورزش بانوان و زیرساخت‌های ورزش به ویژه در حوزه‌ی جانبازان و معلولان اختصاص دهد. این مبلغ از طریق ردیف‌های مربوط به وزارت ورزش و جوانان شصت درصد (۶۰٪) و وزارت آموزش و پرورش چهل درصد (۴۰٪) پس از مبادله موافقتنامه به این وزارتخانه‌ها اختصاص می‌یابد:

۱- این اعتبار فقط در استان‌ها هزینه می‌گردد.

۳- از مجموع عوارض و مالیات نه درصدی (۹٪) موضوع قانون مالیات بر ارزش افزوده قبل از توزیع آن منابع بین ذی‌نفعان، مبلغ مندرج در این بند کسر خواهد شد. دولت مکلف است یک پنجم از منابع این بند را برای ازدواج و اشتغال جوانان به‌عنوان سهم وزارت ورزش و جوانان هزینه نماید.

ق- عوارض و مالیات ارزش افزوده‌ی پرداختی بابت خرید کالاها و خدمات کلیه‌ی طرح (پروژه)‌های زودبازده و عام‌المنفعه که توسط گروه‌های جهادی، نیروهای داوطلب بسیجی و سازمان بسیج سازندگی در مناطق محروم و کم‌برخوردار روستایی و شهری اجرا می‌شود، با درخواست سازمان بسیج سازندگی و پس از تأیید ذیحسابی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی با ارائه‌ی اسناد و مدارک مثبت و با رعایت مفاد ماده (۸) قانون مالیات بر ارزش افزوده مسترد می‌گردد.

دستورالعمل اجرایی این بند توسط سازمان امور مالیاتی کشور با همکاری سپاه پاسداران انقلاب اسلامی تهیه و ابلاغ خواهد شد.

م- در اجرای بند (۱) ماده (۳۸) قانون مالیات بر ارزش افزوده، درآمد حاصل از یک درصد (۱٪) ارزش افزوده به‌عنوان مالیات سلامت همزمان با دریافت توسط سازمان امور مالیاتی کشور به حساب خزانه داری کل کشور واریز می‌گردد. خزانه داری کل کشور مکلف است مبالغ دریافتی در هر ماه را تا پانزدهم ماه بعد به حساب وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی واریز نموده و به کمیسیون بهداشت و درمان مجلس شورای اسلامی گزارش دهد.

۹- معادل پنجاه درصد (۵۰٪) درآمد مازاد حاصل از منابع تحقق یافته مالیات بر ارزش افزوده نسبت به سقف ردیف مندرج در جدول شماره (۵) که به حساب ملی پیشرفت و عدالت نزد خزانه داری کل کشور به نام وزارت امور اقتصادی و دارایی پرداخت می‌شود.

۱-۶- مبلغ چهارصد و هشتاد و پنج هزار و دویست و نود میلیارد ریال بابت عوارض و مالیات ارزش افزوده فراورده‌های نفتی و گاز طبیعی و ایفای تعهدات سازمان هدفمندسازی یارانه‌ها با اولویت جزء (۲) بند «الف» تبصره (۱۸) این قانون

۲- منابع حاصل از اصلاح قیمت بنزین نسبت به قیمت قبل از سهمیه‌بندی در سال

۱۳۹۸، مشمول عوارض و مالیات بر ارزش افزوده و سهم چهارده و نیم درصد (۱۴/۵٪) شرکت ملی نفت ایران نمی‌شود.

۳- عوارض شهرداری‌ها و دهیاری‌ها از فروش حامل‌های انرژی موضوع بند «الف» ماده ۲۶ قانون مالیات بر ارزش افزوده و پرداختی‌های (مصارف) این تبصره، پس از وصول، ظرف یک‌ماه به حساب تمرکز وجوه وزارت کشور واریز می‌شود تا با تصویب شورای برنامه‌ریزی استان به شهرداری‌ها و دهیاری‌ها پرداخت و بیست و پنج درصد (۲۵٪) آن صرف تأمین و نوسازی ناوگان حمل‌ونقل شهری و تأمین ماشین‌آلات دهیاری‌های سراسر کشور با اولویت مناطق محروم شود. وزارت کشور مکلف است گزارش عملکرد این جزء را هر سه ماه یکبار به کمیسیون عمران مجلس شورای اسلامی ارائه نماید.

۶- سازمان هدفمندسازی یارانه‌ها موظف است منابع حاصل از حذف یارانه خانواده‌های غیر مشمول حمایت دولت و عوارض و مالیات بر ارزش افزوده موضوع جزء (۱-۶) این بند را با تخصیص سازمان صرفاً برای تأمین یارانه‌ی نان و بابت مستمری خانوارهای پشت نوبتی کمیته‌ی امداد امام خمینی (ره) و سازمان بهزیستی کشور مبلغ هشت هزار میلیارد (۸.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰) ریال هزینه نماید.

معافیت‌ها تبصره‌ی ۶

م- در راستای سیاست‌های حمایت از تولید، نرخ مالیات موضوع ماده‌ی (۱۰۵) قانون مالیات‌های مستقیم اشخاص حقوقی دارای پروانه‌ی بهره‌برداری از وزارتخانه‌های ذی‌ربط در فعالیت‌های تولیدی در سال ۱۴۰۱ معادل هفت درصد کاهش می‌یابد. این بخشودگی

۳- درآمد سالانه‌ی مشمول اشخاص موضوع بند «ل» ماده‌ی (۱۳۹) قانون مالیات‌های مستقیم تا معادل چهار برابر سقف مالیاتی ماده (۸۴) قانون مذکور معاف است و مازاد بر آن حسب مورد به نرخ قانون مالیات‌های مستقیم، مشمول مالیات است. فعالیت‌های انتشاراتی، مطبوعاتی و قرآنی و مؤسسات رسانه‌ای دارای مجوز از وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی کماکان از معافیت مندرج در بند «ل» ماده (۱۳۹) قانون مالیات‌های مستقیم برخوردار خواهند بود.

۴- معافیت‌های مالیاتی تمام مؤسسات آموزشی و کمک آموزشی از جمله مؤسسات کنکور دانشگاه‌ها اعم از کنکور سراسری و کنکورهای تحصیلات تکمیلی (کارشناسی ارشد و دکتری) و انتشارات کمک آموزشی، با رعایت ماده‌ی (۱۳۴) قانون مالیات‌های مستقیم و اصلاحات و الحاقات بعدی آن لغو می‌شود.

- سازمان امور مالیاتی کشور مکلف است در مورد اشخاص موضوع

بندهای «د»، «ه»، «ح»، «ط»، «ی» و «ک» و فعالیت‌های قرآنی موضوع بند «ل» ماده‌ی (۱۳۹) قانون مالیات‌های مستقیم که به علت عدم تسلیم اظهارنامه مالیاتی و یا دفاتر و اسناد و مدارک حسب مورد برای عملکرد سالهای ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۹ مشمول برخورداری از معافیت یا نرخ صفر مالیاتی نشده‌اند، با دریافت اظهارنامه‌ی مالیاتی و دفاتر و اسناد و مدارک در سال ۱۴۰۲، نسبت به اعمال معافیت یا نرخ صفر مالیاتی برای مواردی که مالیات هر سال از سال‌های مذکور آن‌ها پرداخت نشده است، اقدام کند و کلیه‌ی جریمه‌های پرداخت نشده (اعم از قابل بخشودگی و غیرقابل بخشودگی) اشخاصی که نسبت به پرداخت مالیات اقدام نموده‌اند را مورد بخشودگی قرار دهد.

ج- کلیه‌ی دستگاه‌های موضوع ماده (۲۹) قانون برنامه‌ی پنج‌ساله‌ی ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران از جمله نهادهای عمومی غیردولتی و بنیادها که به هر

علاوه بر سایر معافیت‌ها و بخشودگی‌ها و مشوق‌های قانونی اشخاص مذکور می‌باشد.

د- در راستای حمایت از توسعه اقتصاد رقومی (دیجیتال) در کشور و تشویق کسب‌وکارهای اینترنتی به استفاده از سکو(پلتفرم)های داخلی، تا پایان سال ۱۴۰۲ درآمد کسب‌وکارهای اشخاص حقیقی در سکو های (پلتفرم) داخلی مورد تأیید وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات که تا پایان سال ۱۴۰۱ فاقد پرونده‌ی مالیاتی بوده‌اند، مشمول نرخ صفر مالیاتی می‌شود. همچنین عدم تسلیم اظهارنامه مالیاتی توسط اشخاص یادشده بابت کسب‌وکارهای اینترنتی تا پایان سال ۱۴۰۰ موجب محرومیت از معافیت‌های مالیاتی نخواهد بود. آیین‌نامه اجرایی این بند ظرف دو ماه پس از لازم‌الاجرا شدن این قانون به پیشنهاد مشترک وزارتخانه‌های ارتباطات و فناوری اطلاعات و امور اقتصادی و دارایی به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.

به مراجع ذیصلاح و ارائه‌ی گزارش فصلی به مجلس شورای اسلامی می‌باشد.

ج- نرخ کارمزد و تعرفه‌ی شرکت‌های معتمد ارائه دهنده‌ی خدمات مالیاتی توسط شورای اقتصاد تعیین می‌شود. معادل یک در هزار مالیات و عوارض ارزش افزوده‌ی وصولی از طریق سامانه‌ی مؤدیان به ردیف درآمدی شماره‌ی ۱۱۰۵۱۹ واریز می‌شود تا صرفاً برای پرداخت کارمزد و تعرفه یادشده‌ی شرکت‌های معتمد ارائه دهنده‌ی خدمات مالیاتی برای ارائه‌ی خدمات مورد درخواست سازمان امور مالیاتی کشور هزینه شود و مازاد آن با رعایت مهلت مقرر در مواد (۶۳) و (۶۴) قانون محاسبات عمومی مسترد می‌شود.

مشوق بازار سرمایه بابت عدم تقسیم سود

تبصره‌ی ۲

ه- به منظور تشویق سرمایه‌گذاری در شرکت‌های پذیرفته شده در بازار (بورس) و فرابورس و ترغیب آن‌ها به عدم تقسیم بخش بیش‌تری از سود اکتسابی و استفاده از منابع حاصل برای افزایش سرمایه و در نتیجه توسعه بخش‌های تولیدی و ایجاد فرصت‌های جدید شغلی در سال ۱۴۰۲ مالیات درآمد آن بخش از سود تقسیم نشده‌ی شرکت‌های مذکور که به حساب سرمایه انتقال می‌یابد موضوع ماده‌ی (۱۰۵) قانون مالیات‌های مستقیم مصوب ۱۳۶۶/۱۲/۳ با اصلاحات و الحاقات بعدی مشمول نرخ صفر مالیاتی است.

تبصره‌ی ۶

ح- هرگونه نقل و انتقال دارایی به/از شرکت‌های سهامی عام طرح (پروژه)، صندوق‌های سرمایه‌گذاری غیرمستقیم و زمین و ساختمان، املاک و مستغلات مشمول مالیات نقل و انتقال با نرخ صفر است.

حق تمبر ماده‌ی ۱۰۳ و ۱۶۹ مکرر ق.م.م

ک- وکلای عضو مرکز وکلا، کارشناسان رسمی و مشاوران خانواده‌ی قوه‌ی قضاییه و کانون‌های وکلای دادگستری موظفند تمامی قراردادهای مالی با موکلان خود را در سامانه‌ی تنظیم قرارداد الکترونیکی قوه‌ی قضاییه ثبت و تنظیم نمایند. شناسه (کد) یکتای صادرشده برای هر قرارداد توسط سامانه‌ی قرارداد الکترونیک، مبنای شناسایی مشاوران، وکلا و کانون‌های وکلای دادگستری در سامانه‌ی خدمات قضایی به منظور استخراج اطلاعات مالی مندرج در قرارداد و ابطال تمبر مالیاتی خواهد بود.

قوه‌ی قضاییه مکلف است دسترسی برخط سازمان امور مالیاتی کشور و مرکز وکلا، کارشناسان رسمی و مشاوران خانواده قوه‌ی قضاییه را به سامانه تنظیم قرارداد الکترونیکی فراهم نماید. سازمان امور مالیاتی مکلف است مالیات موضوع این قراردادها را به صورت الکترونیکی دریافت و مفاصاحساب مالیاتی آن را به صورت الکترونیکی در سراسر کشور صادر نماید. عدم اجرای این حکم از سوی هر شخص حقیقی یا حقوقی استنکاف از اجرا محسوب می‌شود.

شکل از اقسار آسیب‌پذیر حمایت می‌کنند، مکلفند تمامی حمایت‌ها و کمک‌های خود را با لحاظ محرمانگی آن به تفکیک شماره ملی فرد دریافت‌کننده‌ی حمایت، از طریق مرکز ملی تبادل اطلاعات با استعلام از طریق شماره ملی در اختیار پایگاه اطلاعات رفاه ایرانیان وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی قرار دهند. بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، بانک‌ها و مؤسسات اعتباری خصوصی و دولتی مکلفند تسهیلات قرض الحسنه پرداخت‌شده را به تفکیک شماره ملی در سامانه مذکور ثبت نمایند و هرگونه پرداخت بر مبنای اطلاعات مندرج در این سامانه خواهد بود. برخورداری هزینه‌های حمایتی پرداختی مؤسسات خیریه غیردولتی و خصوصی به اشخاص، از معافیت‌های مالیاتی بند «ط» ماده‌ی (۱۳۹) قانون مالیات‌های مستقیم علاوه بر تکالیف موضوع ماده مذکور، منوط به ثبت اطلاعات آن در سامانه مزبور است. وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی مکلف است امکان ثبت اطلاعات انجام شده و همچنین استعلام استحقاق سنجی افراد را برای مؤسسات خیریه‌ی مردم نهاد با رعایت محرمانگی اطلاعات فراهم نماید. اجرای حکم این بند در خصوص کمیته‌ی امداد امام خمینی (ره) منوط به اذن مقام معظم رهبری است. وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی و بانک مرکزی جمهوری اسلامی مکلفند گزارش عملکرد این بند را هر سه ماه یک‌بار به کمیسیون اجتماعی مجلس شورای اسلامی ارائه نمایند.

۳- درآمد حاصل از فروش اموال غیرمنقول، اراضی و املاک شرکت‌های دولتی، مشروط به مصرف آن در طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای نیمه تمام و طرح‌های پیشران و اولویت‌دار (که فهرست آن‌ها به تصویب هیأت وزیران می‌رسد)، مشمول مالیات و سود ویژه‌ی سهم دولت نخواهد بود.

تبصره‌ی ۹

م- سازمان صنایع کوچک و شهرک‌های صنعتی ایران مکلف است با اعلام وزارت میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری بخشی از شهرک‌های مذکور را در اختیار فعالان و تولیدکنندگان صنایع دستی مشمول قرار دهد. کلیه‌ی معافیت‌ها و مزایای شهرک‌های صنعتی به این واحدهای تولیدی صنایع دستی نیز تعلق می‌گیرد.

سامانه‌ی مؤدیان و پایانه فروشگاهی

تبصره‌ی ۶

۲- کلیه صاحبان حرف و مشاغل پزشکی، پیراپزشکی، داروسازی و داروخانه‌ها و دامپزشکی و فروشندگان تجهیزات پزشکی که پروانه کار آن‌ها توسط وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و یا سازمان نظام پزشکی ایران صادر می‌شود و کلیه‌ی اشخاص شاغل در کسب و کارهای حقوقی اعم از وکالت و مشاوره حقوقی و خانواده، مکلفند از پایانه فروشگاهی استفاده کنند. با مستنکفان از اجرای این حکم مطابق قانون پایانه‌های فروشگاهی و سامانه‌ی مؤدیان مصوب ۱۳۹۸/۷/۲۱ برخورد می‌شود. سازمان امور مالیاتی کشور مکلف به معرفی متخلفان

تبصره ۱۱

ع- در راستای اجرای تبصره ۱ (۸) ماده ۱۶۹) مکرر قانون مالیات‌های مستقیم، کلیه دستگاه‌های اجرایی و خدمات رسان مکلفند محل سکونت اشخاص حقیقی را صرفاً از سامانه ملی املاک و اسکان کشور استعلام نمایند.

ارزش گمرکی و حقوق ورودی

تبصره ۷

ط- حقوق ورودی رویه‌ی تجاری واردات گوشی‌های تلفن همراه خارجی بالای ششصد (۶۰۰) دلار حداقل پانزده درصد (۱۵٪) تعیین می‌گردد، واردات گوشی در سایر رویه‌ها به مأخذ دو برابر محاسبه و دریافت خواهد شد. وزارت امور اقتصادی و دارایی (گمرک جمهوری اسلامی ایران) مکلف است منابع حاصل از اجرای این حکم را به ردیف درآمدی ۱۱۰۴۱۰ واریز کند تا صرف حمایت از توسعه‌ی زیرساخت‌های صنعت ریز (میکرو) الکترونیک گردد. واردات این کالاها از طریق مناطق آزاد تجاری و صنعتی، نیز مشمول این حکم می‌شود. مسئولیت تقسیم کار نهادی وظایف و راهبردی تحقق این بند بر عهده‌ی کارگروه ویژه اقتصاد رقومی (دیجیتال) دولت قرار دارد.

ب- در سال ۱۴۰۲ نرخ چهار درصد (۴٪) حقوق گمرکی مذکور در صدر بند «د» ماده ۱) قانون امور گمرکی مصوب ۱۳۹۰/۸/۲۲ برای کالاهای اساسی و دارو و شیرخشک مخصوص اطفال با مجوز وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی به یک درصد (۱٪) تقلیل می‌یابد. فهرست این موارد با پیشنهاد سازمان برنامه و بودجه کشور به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید.

تبصره ۶

و-

۱- واردات خودروی آمبولانس در صورت عدم امکان تأمین از محل تولید داخل توسط سازمان فوریت‌های پیش بیمارستانی اورژانس کشور، جمعیت هلال احمر و بنیاد شهید و امور ایثارگران و دانشگاه‌های علوم پزشکی، خدمات بهداشتی و درمانی کشور و خیرین بیمارستان ساز با مجوز وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و همچنین آمبولانس فوریت‌های اجتماعی توسط سازمان بهزیستی کشور در سال ۱۴۰۲ از پرداخت حقوق ورودی و عوارض گمرکی، معاف است.

۲- وزارت راه و شهرسازی (سازمان راهداری و حمل‌ونقل جاده‌ای) مجاز است در راستای نگهداری راه‌های کشور و تجهیزات توسعه راهدارخانه‌ها جهت مقابله و پیشگیری، در صورت عدم امکان تأمین از طریق تولیدات داخلی به تشخیص وزیر راه و شهرسازی نسبت به واردات ماشین‌آلات و تجهیزات مورد نیاز راهداری با عمر کم‌تر از پنج سال ساخت با استفاده از معافیت حقوق ورودی اقدام نماید.

ن - به منظور ایجاد شفافیت و اصلاح سیاستگذاری در معافیت‌های مالیاتی:

۱- وزارت امور اقتصادی و دارایی موظف است در راستای

هدفمندسازی معافیت‌های مالیاتی و گمرکی و شفافسازی حمایت‌های مالی، سیاست اعتبار مالیاتی و گمرکی با نرخ صفر را جایگزین معافیت‌های قانونی مالیاتی مصرح در قانون مالیات‌های مستقیم و قانون امور گمرکی نموده و فهرست تمامی معافیت‌های مالیاتی و گمرکی و میزان معافیت آن‌ها را مشخص کند. این فهرست باید شامل حوزه‌ی فعالیت اشخاص، میزان درآمد مالیاتی و گمرکی محاسبه شده در اثر این معافیت‌ها و استناد قانونی این معافیت‌ها باشد.

۲- دستگاه‌های اجرایی موظفند معافیت‌ها و تخفیفات مالیاتی و گمرکی قانونی را به صورت جمعی - خرجی در حساب‌های مربوط به خود ثبت کنند. عملکرد معافیت‌ها و تخفیفات گمرکی و مالیاتی به‌عنوان مالیات بر واردات وصولی گمرک جمهوری اسلامی ایران و سازمان امور مالیاتی محسوب می‌شود.

تبصره ۷

ه- ۱- نرخ ارز محاسبه ارزش گمرکی کالاهای وارداتی در همه‌ی موارد از جمله محاسبه حقوق ورودی، بر اساس برابری نرخ ارز اعلام شده بانک مرکزی نرخ سامانه مبادله الکترونیکی (ای.تی.اس) در روز اظهار و مطابق ماده ۱۴ قانون امور گمرکی می‌باشد.

هزینه‌های قابل قبول

تبصره ۶

خ- هزینه‌کرد اشخاص حقوقی در خصوص تولید و انتشار محتوای فرهنگی و آموزشی با اولویت انعکاس ظرفیت‌ها و توانمندی‌های استان‌ها و مناطق کم‌برخوردار و محروم که با هماهنگی و تأیید سازمان صداوسیما جهت پخش در شبکه‌های ملی، استانی و بین‌المللی آن سازمان صورت می‌گیرد به صورت صد درصد (۱۰۰٪) به‌عنوان هزینه‌ی قابل قبول مالیاتی قلمداد شود.

تبصره ۷

م- ارزش خرید مواد معدنی برای واحدهای فراوری مواد معدنی در صورت ارائه‌ی صورتحساب الکترونیکی تأییدشده مطابق ماده ۹۵) قانون مالیات‌های مستقیم و آیین‌نامه‌ی اجرایی آن به‌عنوان هزینه‌ی قابل قبول مالیاتی مورد قبول واقع می‌شود.

فهرست واحدهای فراوری مواد معدنی تا پایان فروردین سال ۱۴۰۲ توسط وزارت صنعت، معدن و تجارت به سازمان امور مالیاتی کشور ارائه می‌شود. با هدف محاسبه ارزش دقیق حقوق مالکانه معادن، سازمان امور مالیاتی کشور موظف است اطلاعات مرتبط با این بند را در اختیار وزارت صنعت، معدن و تجارت قرار دهد.

ص- کمک‌های نقدی و غیرنقدی خیرین در طرح (پروژه‌های آبرسانی روستایی و اجرای عملیات آبخیزداری با تأیید وزارتخانه‌های نیرو و جهاد کشاورزی به‌عنوان هزینه‌ی قابل قبول مالیاتی محسوب می‌شود. همچنین در کمک‌های غیرنقدی به‌سای کالای خدمات و عوارض و مالیات ارزش افزوده‌ی پرداختی بابت طرح (پروژه‌های مزبور با تأیید وزارت نیرو، به‌عنوان هزینه‌ی قابل قبول مالیاتی محسوب

می‌شود.

تبصره ۱۰

مالیات با نرخ صفر) و همچنین سهم سه درصد (۳٪) مناطق نفت‌خیز، گازخیز و توسعه نیافته موضوع ردیف درآمدی ۲۱۰۱۰۹ جدول شماره (۵) این قانون اقدام کند. مبالغ مذکور به صورت ماهانه واریز و از ماه یازدهم سال، محاسبه و تسویه می‌شود.

هزینه تبدیل مواد اولیه قیر (و کیوم باتوم) به قیر با احتساب مالیات بر ارزش افزوده، نباید بیش‌تر از بیست درصد (۲۰٪) وزنی محاسبه شود.

تبصره ۴

۳- طرح‌های موضوع این تبصره (مشارکت با بخش غیردولتی برای اجرای طرح‌ها) مشمول اجزای (۱) و (۲) بند «ث» ماده‌ی (۱۳۲) قانون مالیات‌های مستقیم موضوع ماده‌ی (۳۱) قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر و ارتقای نظام مالی کشور مصوب ۱۳۹۴/۲/۱ می‌باشد.

تبصره ۵

۲- به منظور تسریع در تأمین اعتبار طرح‌های تملک‌داری‌های سرمایه‌ای به ویژه برای مناطق سردسیر، به وزارت امور اقتصادی و دارایی (خزانه داری کل کشور) اجازه داده می‌شود با هماهنگی سازمان برنامه و بودجه کشور و بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، از طریق اسناد اعتباری و اوراق مالی اسلامی با استفاده از ظرفیت نظام بانکی کشور با اتکاء به منابع موضوع ماده‌ی (۱۲۵) قانون محاسبات عمومی، در سقف بند «ب» این تبصره منابع لازم را تجهیز و تا سقف پنجاه درصد (۵۰٪) ردیف‌های اعتباری طرح‌های تملک‌داری‌های سرمایه‌ای با تخصیص سازمان پرداخت نماید. این اسناد قابلیت تسویه‌ی مطالبات مالیاتی دولت از اشخاص حقیقی و حقوقی را دارد. در صورت استفاده خزانه داری کل از وجوه موضوع ماده‌ی (۱۲۵) قانون محاسبات عمومی وجوه مزبور باید در سال ۱۴۰۲ مسترد شود. آیین‌نامه اجرایی این بند ظرف سه ماه پس از لازم‌الاجرا شدن این قانون توسط وزارت امور اقتصادی و دارایی (مسئول)، سازمان برنامه و بودجه‌ی کشور و بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، پیشنهاد و به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.

وزارت امور اقتصادی و دارایی مکلف است گزارش عملکرد این جزء مشتمل بر میزان انتشار اوراق و تخصیص منابع حاصله و عناوین طرح‌های مشمول به تفکیک سردسیری و گرمسیری را هر سه ماه یک‌بار به کمیسیون‌های برنامه و بودجه و محاسبات، اقتصادی و عمران مجلس شورای اسلامی ارائه نماید.

ز- اوراق و اسناد این تبصره و کارمزد تعهد‌پذیره نویسی و کارمزد معامله‌گران اولیه‌ی اوراق مالی اسلامی دولت (منتشره در سال ۱۴۰۲) مشمول مالیات به نرخ صفر می‌شود. همچنین معاملات بین‌ارکان انتشار و دریافت‌ها و پرداخت‌های مربوط به انتشار اوراق موضوع این تبصره، صرف‌نظر از استفاده یا عدم استفاده از نهادهای واسط، مشمول معافیت‌ها و مستثنیات حکم ماده‌ی (۱۴) قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر و ارتقای نظام مالی کشور می‌شود.

الف- شرکت‌های بیمه‌ای مکلفند مبلغ شش هزار میلیارد (۶۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰) ریال از اصل حق بیمه‌ی شخص ثالث دریافتی را طی جدولی که براساس فروش بیمه (پرتفوی) هر یک از شرکت‌ها تعیین و به تصویب شورای عالی بیمه می‌رسد به صورت ماهانه به حساب درآمد عمومی ردیف ۱۶۰۱۱۱ جدول شماره‌ی (۵) این قانون نزد خزانه داری کل کشور واریز کنند. وجوه واریزی شرکت‌های بیمه موضوع این بند به‌عنوان هزینه‌های قابل قبول مالیاتی محسوب می‌شود. منابع حاصل در اختیار سازمان راهداری و حمل‌ونقل جاده‌ای کشور، فرماندهی انتظامی جمهوری اسلامی ایران، سازمان اورژانس کشور، جمعیت هلال احمر جمهوری اسلامی ایران و سازمان صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران قرار می‌گیرد تا در ردیف‌های مربوط به این دستگاه‌ها در جدول شماره‌ی (۷) این قانون در امور منجر به کاهش تصادفات و مرگ و میر و ساخت برنامه‌های فرهنگ‌سازی و آگاهی‌بخشی در جهت کاهش حوادث رانندگی مطابق برنامه‌ی عملیاتی آیین‌نامه‌ی مدیریت ایمنی حمل‌ونقل و سوانح رانندگی مصوب ۱۴۰۰/۱۰/۲۹ هیأت وزیران هزینه شود.

مالیات مسکن مهر

تبصره ۱۱

الف- میزان مالیات طرح (پروژه)‌های مسکن مهر بابت هر واحد مسکن مهر و واحدهای احداثی موضوع قانون جهش تولید مسکن (شامل ساخت، آماده‌سازی، محوطه‌سازی، زیربنایی و روبنایی) برای سال‌های ۱۳۹۸ تا ۱۴۰۲ در طرح (پروژه)‌های تفاهم‌نامه‌ی سه جانبه با سازندگان و تعاونی‌ها و پیمانکاران فرعی طرف قرارداد با آن‌ها با هر نوع قرارداد و با معرفی وزارت راه و شهرسازی معادل سه میلیون (۳/۰۰۰/۰۰۰) ریال برای هر واحد تعیین می‌گردد و هیچگونه مالیات دیگری به غیر از مالیات بر ارزش افزوده بابت خرید مصالح به این طرح (پروژه)‌ها تعلق نمی‌گیرد. سازمان امور مالیاتی کشور موظف به صدور مفصاحساب مالیاتی پس از دریافت این مالیات است.

سایر موارد (شرکت‌های دولتی و ...)

تبصره ۱

الف- سهم صندوق توسعه‌ی ملی از منابع حاصل از صادرات نفت، میعانات گازی و خالص صادرات گاز چهل و دو درصد (۴۲٪) تعیین می‌شود. بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران مکلف است در طول سال و متناسب با وصول منابع، بلافاصله نسبت به واریز این وجوه و سهم چهارده و نیم درصد (۱۴/۵٪) شرکت ملی نفت ایران از کل صادرات نفت و میعانات گازی (معاف از تقسیم سود سهام دولت) و نیز سهم چهارده و نیم درصد (۱۴/۵٪) شرکت دولتی ذریعت وزارت نفت از محل خالص صادرات گاز (معاف از تقسیم سود سهام دولت و

ح- مهلت واگذاری اوراق مالی اسلامی غیرنقدی (تحويل به طلبکاران) منتشرشده در سال ۱۴۰۲، برای کلیه دستگاه‌های اجرایی از جمله دستگاه‌های اجرایی موضوع ماده‌ی (۱) قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه‌ی کشور مصوب ۱۳۹۵/۱۱/۱۰، تابع مواد (۶۳) و (۶۴) قانون محاسبات عمومی کشور است.

تبصره‌ی ۶

الف-

۱- وزارت نیرو از طریق شرکت‌های آب و فاضلاب استانی سراسر کشور مکلف است علاوه بر نرخ آب‌بها به ازای هر مترمکعب فروش آب شرب بالاتر از الگوی مصرف تا دو برابر بیش از الگو، پانزده درصد (۱۵٪) نرخ آب‌بها را افزایش دهد و در مورد مشترکانی که بیش از دو برابر الگو مصرف کرده‌اند به ازای هر متر مکعب مازاد، سی و پنج درصد (۳۵٪) نرخ را افزایش و از آنان دریافت و به خزانه داری کل کشور واریز کند. وجوه فوق مشمول مالیات بردرآمد و مالیات بر ارزش افزوده نخواهد بود. صد درصد (۱۰۰٪) وجوه دریافتی از محل حساب مذکور در ردیف معین در بودجه‌ی شرکت مهندسی آب و فاضلاب کشور جهت آبرسانی شرب‌شهرهای دارای تنش آبی، روستایی و عشایری و شهرهای زیر ۲۵۰۰۰ نفر و اصلاح شبکه آن و تکمیل فاضلاب روستایی و آبرسانی سیار اختصاص می‌یابد، به نحوی که سی درصد (۳۰٪) منابع مذکور برای آبرسانی عشایری و باقیمانده برای آبرسانی شهری و روستایی براساس بحران و کمبود آب سالم بین استان‌ها در مقاطع سه ماهه توزیع شود. مبادله‌ی موافقتنامه‌ی بین شرکت‌های آب و فاضلاب و سازمان امور عشایر ایران و مدیریت و برنامه‌ریزی استان‌ها الزامی است.

۳- به استناد ماده (۱۲) قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲) به هر یک از وزارتخانه‌های نفت و نیرو از طریق شرکت‌های تابعه ذی‌ربط اجازه داده می‌شود ماهانه از هر واحد مسکونی مشترکان گاز مبلغ سه هزار (۳۰۰۰) ریال، از هر واحد مسکونی مشترکان برق مبلغ دو هزار (۲۰۰۰) ریال و از هر یک از واحدهای تجاری مشترکان گاز و برق مبلغ بیست هزار (۲۰،۰۰۰) ریال اخذ و به‌عنوان منابع داخلی نزد خزانه داری کل کشور واریز کنند. برای مشترکان روستایی، مبالغ فوق‌الذکر معادل پنجاه درصد (۵۰٪) است و مشترکان فاقد انشعاب گاز از پرداخت، معافند. وجوه فوق مشمول مالیات بر درآمد و مالیات بر ارزش افزوده نخواهد بود.

آیین‌نامه‌ی اجرایی این جزء ظرف دوماه پس از لازم‌الاجرا شدن این قانون توسط سازمان برنامه و بودجه‌ی کشور (مسئول) و وزارت امور اقتصادی و دارایی با همکاری وزارتخانه‌های نیرو و نفت تهیه می‌شود و به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.

۳- بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، کلیه بانک‌ها، مؤسسات اعتباری، صندوق‌های قرض الحسنه، شهرداری‌ها، پلیس راهور

فرماندهی انتظامی جمهوری اسلامی ایران و سازمان ثبت اسناد و املاک کشور مکلفند حداکثر تا پایان اردیبهشت ماه با راه اندازی خدمات برخط (وب سرویس)، اطلاعات مورد درخواست سازمان امور مالیاتی کشور برای سال ۱۴۰۲ و سنوات قبل را در اختیار این سازمان قرار دهند. مراجع و مقامات مسؤول در صورت تخلف از این حکم علاوه بر مسؤولیت تضامنی با مؤدی در پرداخت مالیات، مشمول محرومیت ماده‌ی (۲۰۲) قانون مالیات‌های مستقیم می‌شوند. سازمان امور مالیاتی کشور موظف است گزارش اقدامات صورت گرفته توسط دستگاه‌های مشمول این جزء به انضمام فهرست دستگاه‌های اجرایی مستنکف را هر سه ماه یکبار به کمیسیون‌های برنامه و بودجه و محاسبات و اقتصادی مجلس شورای اسلامی ارائه نماید.

ی- سازمان امور مالیاتی کشور با همکاری وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی موظف است از عرضه‌کنندگان انواع بازی‌های خارجی مجاز قابل نصب در رایانه، تلفن‌های همراه و پیشانه بازی (کنسول) عوارضی معادل ده درصد (۱۰٪) قیمت فروش را اخذ و به حساب درآمد عمومی نزد خزانه داری کل کشور واریز نماید. وجوه حاصل در اختیار وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی (بنیاد ملی بازی‌های رایانه‌ای) و مراکز رقومی و مرکز تولید و نشر دیجیتال انقلاب اسلامی (متنا) قرار می‌گیرد تا پس از مبادله موافقتنامه با سازمان برنامه و بودجه کشور صرف حمایت از توسعه‌ی بازی‌های تولید داخل و توسعه سواد رسانه‌ای (توسط صداوسیما) با نسبت برابر شود.

۲- چنانچه ساخت و ساز صورت گرفته، بر خلاف مفاد پروانه یا بدون پروانه ساختمانی بوده و لکن شهرداری، آن مستحذات را از نظر اصول سه‌گانه فنی، بهداشتی و شهرسازی تأیید نماید، پس از احراز مالکیت مالک، وی موظف است علاوه بر عوارض صدور پروانه نسبت به بخش پرداخت نشده (که بر اساس نرخ روز توسط شهرداری محاسبه می‌گردد) جریمه بر مبنای هر متر مربع، به ترتیب بنای مسکونی دو برابر و بنای تجاری و اداری سه برابر ارزش معاملاتی سال ۱۴۰۲ (موضوع قانون مالیات‌های مستقیم) را تا پایان دی سال ۱۴۰۲ مطابق برگه‌ی پرداخت صادرشده به حساب شهرداری واریز نماید. احکام صادرشده قطعی مبنی بر قلع و قمع با تأیید شهردار، با رعایت مفاد این قسمت به واریز نقدی عوارض بدل خواهد شد و در صورت عدم واریزی نقدی و صددرصدی (۱۰۰٪) عوارض و جریمه تا تاریخ ۱۴۰۲/۹/۳۰ مجدداً به حکم اولیه باز خواهد گشت.

۲-۳- به دولت اجازه داده می‌شود مطالبات شرکت‌های واگذارشده براساس قانون اجرای کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی که دولت در آن‌ها سهام دارد را با بدهی آن‌ها به دولت بابت مالیات، سود سهام، قدرالسهم به صورت جمعی - خرجی از طریق گردش خزانه تهاثر کند.

تبصره‌ی ۷

الف- به دولت اجازه داده می‌شود مطالبات حسابرسی شده قبل از

می‌شود و به تصویب هیأت وزیران می‌رسد. وزارت کشور مکلف است گزارش عملکرد این بند را هر سه ماه یکبار به کمیسیون عمران مجلس شورای اسلامی ارائه نماید.

د- هر یک از شرکت‌ها و سازمان‌های تابعه وزارت راه و شهرسازی در حوزه حمل‌ونقل مکلفند صد درصد (۱۰۰٪) سود قابل تقسیم خود را پس از کسر مالیات، پنجاه درصد (۵۰٪) سود ویژه و سود سهام دولت مندرج در پیوست شماره (۳) این قانون تا سقف ده هزار میلیارد (۱۰/۰۰۰/۰۰۰/۰۰۰/۰۰۰) ریال به حساب صندوق توسعه‌ی حمل‌ونقل کشور نزد خزانه داری کل کشور که توسط وزارت راه و شهرسازی اعلام می‌شود، واریز نمایند. مبالغ واریزی به حساب سرمایه‌ی اولیه‌ی صندوق، منظور و طبق اساسنامه‌ی آن صندوق به مصرف می‌رسد.

کارانه‌ی گروه پزشکی، فوق‌العاده خاص پزشکان شاغل در سازمان پزشکی قانونی کشور و کارکنان سازمان راهداری و حمل‌ونقل جاده‌های کشور، حق اشعه پرتوکاران سازمان انرژی اتمی، حق تحقیق، حق التالیف و حق داوری، راهنمایی و مشاوره پایان‌نامه‌ها و رساله‌ها و حق تدریس، حق محرومیت از مطب (تمام وقت جغرافیایی)، اعضای هیأت علمی بالینی تمام وقت جغرافیایی و عیدی پایان سال و همچنین بیمه‌ی بازنشستگی ایثارگران و معافیت مالیاتی موضوع مواد (۳۷) و (۵۶) قانون جامع خدمات‌رسانی به ایثارگران از حکم این جزء مستثنی است. در سایر موارد خاص، مطابق پیشنهاد شورای حقوق و دستمزد و تصویب هیأت وزیران اقدام می‌شود.

د- در اجرای ماده‌ی (۴۰) قانون الحاق موادی به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۱) مصوب ۱۳۸۰/۱۱/۲۷ و در راستای برقراری نظام پرداخت عادلانه‌ی کارکنان دولت، دولت مکلف است در اعطای مزایای جانبی از قبیل پرداخت‌های مناسبی، رفاهی، بیمه تکمیلی، هزینه‌ی ایاب و ذهاب، حق مسکن به گونه‌ای عمل کند که موارد مذکور به صورت عادلانه شامل کارکنان دستگاه‌های اجرایی گردد. ضوابط اجرایی پرداخت این مزایا به تصویب شورای حقوق و دستمزد می‌رسد.

ه- پاداش پایان خدمت موضوع قانون پرداخت پاداش پایان خدمت و بخشی از هزینه‌های ضروری به کارکنان دولت مصوب ۱۳۷۵/۲/۲۶، پاداش پایان خدمت کارکنان مشمول ماده‌ی (۱۰۷) قانون مدیریت خدمات کشوری با احتساب فوق‌العاده بند (۱۰) ماده‌ی (۶۸) قانون مذکور به مقامات، رؤسا، مدیران و کارکنان کلیه‌ی دستگاه‌های اجرایی موضوع ماده‌ی (۲۹) قانون برنامه پنج ساله‌ی ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران و همچنین وزارت اطلاعات، نیروهای مسلح و سازمان انرژی اتمی در ازای هر سال خدمت حداکثر تا سی سال و تا سقف پنج میلیارد و دویست میلیون (۵.۲۰۰.۰۰۰.۰۰۰) ریال خواهد بود. اعمال این بند برای نیروهای مسلح با رعایت تبصره (۳) ماده‌ی (۱۱۷) قانون مدیریت خدمات کشوری می‌باشد.

سال ۱۳۹۷ سازمان‌های گسترش و نوسازی صنایع ایران (ایدرو) و توسعه و نوسازی معادن و صنایع معدنی ایران (ایمیدرو) بابت مشارکت در تأمین سرمایه‌ی بانک تخصصی صنعت و معدن و همچنین مطالبات سازمان‌های مذکور و وزارت نفت از طریق شرکت دولتی تابعه بابت سهم متعلق به آن‌ها از واگذاری سهام مطابق قوانین مربوط، مشروط به انجام تکالیف موضوع قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی را با بدهی آن‌ها به دولت بابت مالیات و سود سهام تا سقف بیست هزار میلیارد (۲۰.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰) ریال به صورت جمعی - خرجی از طریق گردش خزانه تهاتر کند.

ر- به سازمان‌های گسترش و نوسازی صنایع ایران (ایدرو) و توسعه و نوسازی معادن و صنایع معدنی ایران (ایمیدرو) اجازه داده می‌شود مبالغ مازاد بر اعتبار مصوب سود ویژه‌ی سهم دولت (پنجاه درصد (۵۰٪) سود ابرازی) و مازاد بر مالیات عملکرد پیش‌بینی شده خود را به حساب دولتی تمرکز وجوه درآمد شرکت‌های دولتی نزد خزانه داری کل کشور واریز نمایند تا بر اساس قوانین و مقررات مربوط و در سقف بودجه مصوب، صرف سرمایه‌گذاری در طرح‌های نیمه تمام زیربنایی و زیرساختی و اکتشافی و ایمنی در بخش معدن و صنایع معدنی و احیاء و توسعه معادن کوچک مقیاس و اتمام طرح‌های نیمه تمام در مناطق کم‌تر توسعه یافته و محروم شود.

تبصره‌ی ۱۰

۵ - سازمان ثبت اسناد و املاک کشور موظف است ظرف سه ماه پس از لازم‌الاجرا شدن این قانون، امکان بازداشت و رفع بازداشت برخط و آنی کلیه‌ی املاک دارای سند حدنگاری را برای مراجع ذی‌صلاح از قبیل مراجع دادگستری، دوایر اجرای ثبت و سازمان امورمالیاتی فراهم نماید.

تبصره‌ی ۱۱

ب- برای ساماندهی سکونت‌گاه‌های غیررسمی واقع در محدوده و خارج از محدوده‌ی شهرها و تأمین زیرساخت‌های لازم در این مناطق اعم از مسجد، مدرسه، پاسگاه و کلانتری، روشنایی معابر، ایستگاه‌های رادیویی و تلویزیونی، زیرساخت‌های بهداشتی، زیر ساخت تأمین آب و برق و سایر تأسیسات شهری مورد نیاز در چهارچوب طرح آمایش سرزمینی و بر اساس استعدادهای اقتصادی و با رعایت معیارهای زیست محیطی و مراقبت از منابع آب و خاک کشاورزی و ایمنی در مقابل سوانح طبیعی و امکان استفاده از زیرساخت‌ها و شبکه‌ی شهری و سطح بندی شهرهای کشور و جلوگیری از افزایش و گسترش بی‌رویه‌ی کلان‌شهرها، شورای برنامه‌ریزی و توسعه‌ی استان‌ها مکلفند از محل عوارض ماده‌ی (۳۹) قانون مالیات بر ارزش افزوده، سهم این مناطق را بر اساس جمعیت ساکن، تعیین و صرف محرومیت‌زدایی و بهسازی همان مناطق نمایند. آیین‌نامه اجرایی این بند ظرف یکماه پس از ابلاغ این قانون توسط سازمان برنامه و بودجه‌ی کشور تهیه

تلخیص و دسته‌بندی احکام مالیاتی قانون پایانه‌های فروشگاهی و سامانه‌ی مؤدیان

مقدمه

در راستای مکانیزه شدن فرآیند مالیات سستانی و اخذ مالیات بر مبنای داده‌محوری و اظهار مؤدیان قانون جدید ارزش افزوده بر اساس قانون پایانه‌های فروشگاهی و سامانه‌ی مؤدیان تدوین گردید و متعاقب آن قانون پایانه‌های فروشگاهی و سامانه‌ی مؤدیان در اواسط سال ۱۴۰۱ لازم‌الاجرا گردید. در قانون فوق به هر مؤدی یک کارپوشه‌ی تخصیص داده می‌شود که صورت حساب‌های فروش به صورت الکترونیکی و در کارپوشه‌ی مؤدیان قرار می‌گیرد و با تأیید طرف خریدار رویداد مالی از دید سازمان مالیاتی معتبر شناخته شده و دیگر برای راستای آزمایشی این خرید و فروش‌ها رسیدگی‌های مالیاتی به صورت سنتی صورت نخواهد گرفت. قانون فوق اگر به صورت صحیح اجرایی گردد و زیر ساخت‌های اجرای آن کامل باشد، می‌تواند در شفافیت مالیاتی و نیز افزایش کارایی سازمان مالیاتی و تحقق عدالت مالیاتی مفید واقع گردد. البته با توجه به این‌که سامانه فوق در مراحل اولیه‌ی راه‌اندازی است دارای خطاهایی می‌باشد و دانش اشخاص شاغل در حوزه‌ی مالی نسبت به آن پایین می‌باشد و از طرفی در خصوص پذیرش اعتبارات ارزش افزوده صورتحساب‌های عادی و جرایم صدور صورتحساب عادی سخگیرانه برخورد شده است، لایحه قانون تسهیل سامانه‌ی مؤدیان و پایانه‌های فروشگاهی در جهت فرهنگ‌سازی مالیاتی پیشنهاده شده که تاکنون تصویب نشده است. در این نوشتار سعی شده نکات مهم‌تر قانون فوق به صورت خلاصه و طبقه‌بندی موضوعی ارائه گردد.

سامانه‌ی مؤدیان

اقدام کنند.

نکته: طبق فراخوان‌های اعلامی سازمان مالیاتی زمان‌بندی ثبت‌نام در سامانه‌ی مؤدیان و پایانه‌های فروشگاهی به شرح زیر بوده است.

✓ شرکت‌های پذیرفته شده در بورس و فرابورس ----- ابتدای آبان ماه ۱۴۰۱

✓ شرکت‌های دولتی و دستگاه‌های اجرایی مشمول ماده‌ی ۵ قانون مدیریت خدمات کشوری ----- ابتدای دی ماه ۱۴۰۱

✓ اشخاص حقوقی به جز اشخاص حقوقی موضوع ماده‌ی ۱۶ قانون جدید ارزش افزوده مصوب سال ۱۴۰۰ (موارد استثنا عبارتند از قراردادهای پیمانکاری و معاملات و اطلاعات نیروهای مسلح - وزارت دفاع و سایر دستگاه‌های انتظامی، اطلاعاتی و امنیتی) ----- ابتدای سال ۱۴۰۲

به موجب بند پ ماده‌ی ۱ قانون پایانه‌های فروشگاهی و سامانه‌ی مؤدیان این طور تعریف شده است، سامانه‌ای است تحت مدیریت سازمان که در آن به هر مؤدی، کارپوشه ویژه‌ای اختصاص یافته و تبادل اطلاعات میان مؤدیان و سازمان منحصر از طریق آن کارپوشه انجام می‌شود. مؤدیان می‌توانند با استفاده از هرگونه سخت‌افزار یا نرم‌افزار اعم از رایانه شخصی، پایانه فروشگاهی، سامانه‌های ابری یا هر وسیله دیگری که حافظه‌ی مالیاتی به آن متصل شده باشد، به سامانه‌ی مؤدیان متصل شوند. مرجع نهایی ثبت، صدور و استعلام صورتحساب الکترونیکی، سامانه‌ی مؤدیان می‌باشد.

نکته: طبق ماده‌ی ۲ قانون فوق‌الذکر، کلیه اشخاص مشمول مکلفند به ترتیبی که سازمان مقرر می‌کند، نسبت به ثبت‌نام در سامانه‌ی مؤدیان

✓ اشخاص حقیقی مشمول فراخوان‌های ۸ گانه‌ی ارزش افزوده ----- ابتدای تیرماه ۱۴۰۲

نکته: طبق ماده‌ی ۲۲ قانون فوق‌الذکر عدم عضویت در سامانه‌ی مؤدیان، عدم استفاده از پایانه فروشگاهی، عدم استفاده از حافظه‌ی مالیاتی، استفاده از حافظه مالیاتی متعلق به سایر مؤدیان، یا واگذاری حافظه‌ی مالیاتی خود به دیگران، مشمول جریمه‌ای معادل ده درصد (۱۰٪) مجموع مبلغ فروش انجام شده از آن طرق، یا بیست میلیون (۲۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال، هر یک که بیش‌تر باشد و محرومیت از اعمال معافیت‌های مالیاتی، نرخ صفر و مشوق‌های موضوع قانون مالیات‌های مستقیم در همان سال مالی می‌شود.

نکته: طبق تبصره‌ی ۱ ماده‌ی ۳ قانون فوق‌الذکر، سامانه‌ی مؤدیان باید به گونه‌ای طراحی شود که امکان پاسخگویی به استعلامات الکترونیکی در خصوص اعتبارسنجی مؤدیان و اخذ و ارائه‌ی استعلام‌های لازم به دستگاه‌های اجرایی را از طریق بسترهای یکپارچه دولت اعم از سامانه دولت همراه و مرکز ملی تبادلات اطلاعات موضوع تبصره‌ی (۲) ماده (۶۷) قانون برنامه پنج‌ساله ششم توسعه‌ی اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۴/۱۲/۱۳۹۵ فراهم کند. همچنین سامانه‌ی مؤدیان باید قابلیت فراخوان و تبادل اطلاعات را از طریق مرکز ملی تبادلات اطلاعات داشته باشد.

پایانه‌های فروشگاهی

به موجب بند ب ماده‌ی ۱ قانون پایانه‌های فروشگاهی و سامانه‌ی مؤدیان این طور تعریف شده که رایانه، دستگاه کارتخوان بانکی (POS)، درگاه پرداخت الکترونیکی یا هر وسیله‌ی دیگری که امکان اتصال به شبکه‌های الکترونیکی پرداخت رسمی کشور و سامانه‌ی مؤدیان را داشته و از قابلیت صدور صورتحساب الکترونیکی برخوردار باشد.

نکته: طبق ماده‌ی ۲ قانون فوق‌الذکر، خرده فروشی‌ها و واحدهای صنفی که مستقیماً با مصرف‌کننده‌ی نهایی ارتباط دارند (مثلاً خرده فروش‌ها، مثلاً آژانس‌های هواپیمایی و...)، علاوه بر عضویت در سامانه‌ی مؤدیان، موظف به استفاده از پایانه فروشگاهی می‌باشند. استفاده از پایانه‌ی فروشگاهی برای مؤدیانی که مستقیماً با مصرف‌کننده نهایی ارتباط ندارند (مثلاً موسسات حسابرسی عضو جامعه‌ی حسابداران رسمی)، الزامی نیست.

نکته: طبق تبصره‌ی ۳ ماده‌ی ۳ قانون فوق‌الذکر، مؤدیان به وسیله‌ی پایانه فروشگاهی که دارای حافظه مالیاتی و تجهیزات سخت‌افزاری و نرم‌افزاری می‌باشد مبادرت به صدور صورتحساب الکترونیکی می‌نمایند. ویژگی‌ها و مشخصات فنی پایانه فروشگاهی، حافظه‌ی مالیاتی و تجهیزات سخت‌افزاری و نرم‌افزاری مربوط، نحوه‌ی تبادل اطلاعات میان حافظه‌ی مالیاتی با سامانه‌ی مؤدیان توسط کارگروه راهبری سامانه‌ی مؤدیان تعیین می‌شود.

اشخاص مشمول قانون

طبق بند ج ماده‌ی ۱ قانون فوق‌الذکر، کلیه‌ی صاحبان مشاغل (صنفی و غیرصنفی) و اشخاص حقوقی موضوع فصل‌های چهارم و پنجم باب سوم قانون مالیات‌های مستقیم مصوب ۳/۱۲/۱۳۶۶ با اصلاحات و الحاقات بعدی آن، مشمول این قانون هستند. در این قانون هرگاه از واژه‌ی مؤدی استفاده می‌شود، مراد، اشخاص مشمول است، مگر خلاف آن تصریح شده باشد.

اعتبار ارزش افزوده‌های پرداختی بعد از لازم الاجرا شدن این قانون در قالب صورتحساب‌های سنتی (غیر الکترونیکی)

با توجه به این که طبق مفاد این قانون می‌بایستی صدور صورتحساب‌ها الکترونیکی و داخل سامانه‌ی مؤدیان باشد، در تبصره ۲ ماده‌ی ۳ قانون پایانه‌های فروشگاهی و سامانه‌ی مؤدیان عنوان شده، سه ماه پس از انقضای مهلت راه اندازی سامانه‌ی مؤدیان، فقط صورتحساب‌های الکترونیکی که از طریق سامانه‌ی مؤدیان صادر شده باشد، از سوی سازمان معتبر شناخته شده و مبنای محاسبه اعتبار مالیاتی برای مؤدیان خواهد بود. ضمن آن که در ماده‌ی ۲۵ قانون فوق‌الذکر آمده «پس از انقضای مواعد (مهلت‌ها) تعیین شده در ماده‌ی (۳) قانون فوق‌الذکر، صورتحساب‌هایی که در سامانه‌ی مؤدیان ثبت نشده باشد، معتبر نبوده و قابل استناد در مراجع دادرسی مالیاتی نخواهد بود». ضمن آن که در تبصره‌ی ۱ ماده‌ی ۲۵ هم آمده ذیحسابان و مدیران مالی دستگاه‌های اجرایی موضوع ماده‌ی (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری مصوب ۸/۷/۱۳۸۶ و اصلاحات و الحاقات بعدی آن مکلفند در پذیرش اسناد هزینه‌ای، مفاد این ماده را رعایت کنند.

بعد از ثبت‌نام در سامانه‌ی مؤدیان و پایانه فروشگاهی دیگر نیاز به ارسال گزارش‌های فصلی و دفاتر قانونی نمی‌باشد و سازمان مالیاتی ابراز مؤدیان را بدون رسیدگی می‌پذیرد؟

طبق ماده‌ی ۴ قانون فوق‌الذکر، اصل بر صحت اطلاعات ثبت شده‌ی مؤدی در سامانه‌ی مؤدیان است، مگر خلاف آن اثبات شود. مأموران مالیاتی، جز در مواردی که مؤدی از ثبت‌نام در سامانه امتناع کرده و یا به ترتیبی که در ماده‌ی (۹) ذکر شده، اثبات شود که در ثبت اطلاعات خود در سامانه‌ی مؤدیان تخلف نموده است، حق مراجعه به محل فعالیت مؤدی و مطالبه دفاتر، اسناد و مدارک وی و رسیدگی به آن‌ها را ندارند. طبق ماده‌ی ۷ قانون فوق‌الذکر، صورتحساب‌های الکترونیکی ثبت شده در سامانه‌ی مؤدیان به منزله‌ی ثبت آن‌ها در سامانه‌ی فهرست معاملات موضوع ماده‌ی (۱۶۹) قانون مالیات‌های مستقیم است و فروشنده و خریدار تکلیف اضافی در این مورد نخواهند داشت. البته در بخشنامه مالیاتی شماره‌ی ۲۳۰/۵۶۹۴۰/د مورخ ۱۴۰۱/۰۹/۰۸ سازمان امور مالیاتی صراحتاً بیان شده مؤدیان مکلفند بابت کلیه‌ی معاملات خود که در سامانه‌ی مؤدیان درج نمی‌شود، مقررات موضوع ماده‌ی ۱۶۹ قانون مالیات‌های مستقیم اصلاحی مصوب ۳۱/۰۴/۱۳۹۴ را در ارزیابی فهرست معاملات فصلی ظرف مهلت مقرر رعایت نمایند.

طبق ماده‌ی ۷ قانون فوق‌الذکر، سازمان مکلف است اظهارنامه‌های مالیات بر عملکرد آن دسته از اشخاص مشمول را که تمامی مقررات این قانون را رعایت کرده‌اند و آن را بر مبنای اطلاعات مندرج در سامانه‌ی مؤدیان تنظیم و در مهلت مقرر ارائه نموده‌اند از طریق انطباق با اطلاعات موجود در پایگاه داده‌ی سازمان راستی آزمایی نموده و در صورت عدم مغایرت با اطلاعات پایگاه مذکور، اظهارنامه تسلیمی را بدون رسیدگی قبول کند. در تبصره ۲ این ماده آمده، مؤدیان می‌توانند اظهارنامه مربوط به مالیات عملکرد خود را از طریق سامانه‌ی مؤدیان ارائه کنند. سازمان موظف است ترتیبی اتخاذ کند که اطلاعات مربوط به خرید و فروش مؤدی عیناً به اظهارنامه‌ی مالیات بر عملکرد وی منتقل شود و مؤدی تنها موظف به ثبت سایر اقلام اطلاعاتی مورد نیاز برای محاسبه مالیات عملکرد نظیر حقوق و دستمزد، اجاره و استهلاکات بر اساس مقررات مربوط و ضوابطی که سازمان تعیین می‌کند، می‌باشد.

نکته: طبق ماده‌ی ۹ قانون فوق‌الذکر، در صورتی که مؤدی، برخی از فعالیت‌ها و یا معاملات خود را کتمان کند، یا از صدور صورتحساب‌های خود از طریق سامانه‌ی مؤدیان خودداری کرده یا در ثبت قیمت یا مقدار فروش مرکب کم اظهاری یا بیش اظهاری شده باشد، سازمان موظف است موارد تخلف مؤدی را از طریق سامانه‌ی مؤدیان به اطلاع وی برساند. در صورتی که مؤدی موارد مزبور را پذیرفته و آن‌ها را در کارپوشه‌ی خود در سامانه‌ی مؤدیان ثبت یا اصلاح کند، صرفاً مشمول جریمه‌های موضوع ماده‌ی (۲۲) قانون فوق‌الذکر خواهد شد. در صورتی که مؤدی، آن موارد را نپذیرفته و از ثبت یا اصلاح آن‌ها در سامانه‌ی مؤدیان امتناع کند، سازمان مراتب تخلف مؤدی را با اسناد و مدارک مثبت به هیأت حل اختلاف مالیاتی ارجاع می‌دهد. در صورت تأیید تخلف توسط هیأت حل اختلاف مالیاتی، سازمان می‌تواند با مراجعه به مؤدی یا مطالبه دفاتر و اسناد او، نسبت به حسابرسی دوره‌های مالیاتی سال تخلف اقدام نماید. علاوه بر این، مؤدی متخلف مشمول جریمه‌های موضوع ماده (۲۲) این قانون خواهد بود.

نکته: طبق تبصره‌ی ۱ ماده‌ی ۱۹ قانون فوق‌الذکر، به منظور حصول اطمینان از صحت اسناد اظهار شده در سامانه‌ی مؤدیان، سازمان مجاز است حداکثر دو و نیم درصد مؤدیان مشمول قانون مالیات‌های مستقیم و قانون مالیات بر ارزش افزوده را که عضو سامانه‌ی مؤدیان هستند، به صورت تصادفی (به قید قرعه) انتخاب کرده و دفاتر آنان را مطالبه یا برای مشاهده دفاتر و اسناد، به محل کار آنان مراجعه کند.

فرآیند کلی ثبت معاملات و محاسبه‌ی مالیات بر ارزش افزوده در سامانه‌ی مؤدیان

• مؤدیان بعد از ثبت نام در سامانه‌ی مؤدیان باید نسبت به دریافت گواهی امضای الکترونیکی (توکن سامانه‌ی مؤدیان) از دفاتر پیشخوان دولت و استخراج فایل CSR از آن و متعاقب آن دریافت شماره (شماره‌های) یکتای حافظه‌ی مالیاتی و انتخاب نحوه‌ی ارسال صورتحساب اقدام نمایند و سیستم فروش خود را بر اساس ویژگی‌های اعلامی سازمان مالیاتی برای

صدور صورتحساب الکترونیکی آماده نمایند.

• بعد از موارد فوق، صورتحساب الکترونیکی، توسط فروشنده از طریق سامانه‌ی مؤدیان صادر می‌شود. در مورد مؤدیانی که مستقیماً با مصرف‌کننده‌ی نهایی ارتباط دارند، عملیات ثبت فروش و صدور صورتحساب الکترونیکی، توسط پایانه‌ی فروشگاهی انجام می‌شود.

• در صورتی که خریدار، مصرف‌کننده‌ی نهایی نبوده و خود عضو سامانه‌ی مؤدیان باشد، صورتحساب الکترونیکی صادر شده توسط فروشنده، به صورت خودکار به کارپوشه وی در سامانه‌ی مؤدیان منتقل می‌شود و به‌عنوان اعتبار مالیاتی برای او منظور می‌شود.

• مؤدیان مالیاتی مکلفند ظرف مدت سی روز از تاریخ درج صورتحساب الکترونیکی در کارپوشه‌ی مؤدیان نسبت به اعلام پذیرش یا عدم پذیرش این صورتحساب‌ها اقدام کنند. عدم اظهار نظر ظرف مدت مذکور به منزله تأیید صورتحساب مربوط می‌باشد.

• در پایان هر دوره‌ی سه ماهه، بدهی مالیات بر ارزش افزوده مؤدی که عبارت است از مابه‌التفاوت مالیات فروش و مالیات خرید (اعتبار مالیاتی) وی در طول دوره، طبق مقررات توسط سامانه محاسبه می‌شود.

• در صورتی که مالیات فروش مؤدی بیش‌تر از مالیات خرید (اعتبار مالیاتی) وی باشد، مؤدی موظف است مابه‌التفاوت را به ترتیبی که سازمان مقرر می‌کند، به حساب سازمان واریز کند. متقابلاً در صورتی که مالیات فروش مؤدی کم‌تر از مالیات خرید (اعتبار مالیاتی) وی باشد، سازمان موظف است با رعایت ترتیبات قانونی مربوطه مابه‌التفاوت را به مؤدی مسترد کند.

• پس از اتمام مواعد مقرر در ماده‌ی (۳) قانون فوق‌الذکر، مأموران مالیاتی جز در مواردی که در این قانون اجازه داده شده، نباید در تشخیص بدهی مالیات بر ارزش افزوده اشخاص مشمول دخالت کنند.

نکته: در این سامانه صورتحساب‌های اطلاعات خرید مؤدیان در سامانه وارد نمی‌شود و صورتحساب‌های خرید همان صورتحساب‌های الکترونیکی صادر شده توسط سایر مؤدیان عضو سامانه می‌باشد که توسط خریدار تأیید می‌شود یا کوتاژهای وارداتی مؤدی می‌باشد که توسط گمرک جمهوری اسلامی به‌عنوان اطلاعیه‌ی خرید در کارپوشه‌ی مؤدی قرار می‌گیرد، می‌باشد. البته در بند ۵ ماده ۵ قانون فوق‌الذکر پیش‌بینی شده، به منظور تکمیل اطلاعات سازمان در خصوص مؤدیانی که عضو سامانه‌ی مؤدیان نبوده یا بدون صدور صورتحساب الکترونیکی اقدام به فروش می‌کنند، سامانه‌ی مؤدیان باید به گونه‌ای طراحی شود که مؤدی بتواند خریدهای خود را که فروشنده برای آن‌ها صورتحساب الکترونیکی صادر نکرده است، به سازمان اطلاع دهد.

نکته: در صورتی که به هر دلیل اعم از تعطیلی (موقت یا دائم) و یا انحلال واحد کسب‌وکار، بهره‌برداری از پایانه فروشگاهی به طور موقت یا دائم متوقف شود، اشخاص مشمول مکلفند مراتب را ظرف مدت ده روز از توقف بهره‌برداری از طریق کارپوشه خود در سامانه‌ی مؤدیان حسب مورد به سازمان یا شرکت معتمد ارائه دهنده خدمات مالیاتی اعلام کنند.

نکته: اشخاص مشمولی که نسبت به تغییر شغل یا محل فعالیت، تغییر مالکیت یا اجاره‌ی واحد کسب و کار اقدام می‌کنند، مکلفند ظرف مدت ده روز تغییرات انجام شده را از طریق کارپوشه‌ی خود در سامانه‌ی مؤدیان حسب مورد به سازمان یا شرکت معتمد ارائه‌دهنده‌ی خدمات مالیاتی اعلام نمایند.

در سامانه‌ی مؤدیان برای صدور صورتحساب‌های دارای ارزش افزوده سقف وجود دارد

به دلیل این‌که این سامانه از صدور صورتحساب صوری و توسط شرکت‌های فاقد اعتبار جلوگیری نماید برای صدور صورتحساب مؤدیان عضو سامانه سقف‌هایی تعیین شده است. طبق ماده‌ی ۶ قانون فوق‌الذکر، جمع صورتحساب‌های الکترونیکی صادره توسط هر مؤدی در هر دوره مالیاتی نمی‌تواند بیش‌تر از سه برابر فروش اظهار شده وی در دوره مشابه سال قبل، که مالیات آن به سازمان پرداخت شده یا ترتیب پرداخت آن داده شده است، باشد. جمع صورتحساب‌های الکترونیکی صادرشده در هر دوره مالیاتی برای واحدهای جدیدالتأسیس یا واحدهای فاقد سابقه مالیاتی نمی‌تواند بیش از سه برابر معافیت سالانه‌ی موضوع ماده‌ی ۱۰۱ قانون مالیات‌های مستقیم باشد (معافیت فوق در سال ۱۴۰۲ ماهانه ۴۷۵ میلیون ریال می‌باشد). صدور صورتحساب الکترونیکی بیش از حد مجاز مقرر در این ماده برای کلیه‌ی مؤدیان منوط به پرداخت مالیات بر ارزش افزوده متعلقه یا تعیین ترتیب پرداخت بدهی مالیاتی یا ارائه‌ی تضامین کافی خواهد بود، در غیر این صورت به صورتحساب الکترونیکی صادرشده اعتبار مالیاتی تعلق نمی‌گیرد.

نکته: طبق آیین‌نامه‌ی اجرایی شماره‌ی ۲۰۲۳۵۹ مورخ ۱۴۰۰/۱۱/۳۰ در خصوص حد مجاز صورتحساب الکترونیکی نکات زیر مهم می‌باشد:

- ✓ در خصوص فروش‌های نسبه کالا و خدمات مشمول مالیات بر ارزش افزوده، محاسبه‌ی حد مجاز فروش در دوره‌هایی که مبالغ آن پرداخت و به تأیید طرفین رسیده باشد، لحاظ خواهد شد.

- ✓ فروش کالا و ارائه‌ی خدمات صادراتی کالا و خدمات مشمول مالیات و عوارض ارزش افزوده با عنایت به این‌که برای خریدار اعتبار ایجاد نمی‌کند، در محاسبات حد مجاز فروش لحاظ نمی‌شود.

- ✓ فروش‌هایی که حق‌العمل کار به حساب امر انجام می‌دهد در حد مجاز فروش حق‌العمل کار در نظر گرفته می‌شود. صورتحساب‌های حق‌العمل کار از بابت کمیسیون دریافتی از امر جداگانه صادر می‌شود.

- ✓ در هر زمان که جمع صورتحساب در یک دوره‌ی مالیاتی بیش از حد مجاز فروش باشد، مالیات بر ارزش افزوده مبلغ کالا و خدمات مازاد بر حد مجاز فروش نباید در صورتحساب درج شود و برای خریدار این مبلغ اعتبار محسوب نمی‌شود، لیکن فروشنده ملزم به پرداخت کل مالیات بر ارزش افزوده‌ی متعلقه می‌باشد.

- ✓ در صورتحساب‌هایی که مبالغ آن به صورت نسبه می‌باشد، میزان فروش در محاسبات حد مجاز فروش دوره‌ای که صورت حساب صادر شده تا تاریخی که پرداخت آن صورت نگرفته و به تأیید طرفین نرسیده، منظور نخواهد شد.

نکته: مؤدیان به منظور افزایش حد مجاز فروش می‌بایست به یکی از روش‌های زیر از طریق کارپوشه خود اقدام نمایند:

(الف) پرداخت یا ترتیب پرداخت مالیات

(ب) ارائه‌ی تضامین کافی از قبیل سپرده بانکی، ضمانت بانکی یا وثیقه‌ی ملکی پس از تأیید درخواست توسط اداره‌ی امور مالیاتی

تخلفات قانون پایانه‌های فروشگاه‌ی و سامانه‌ی مؤدیان

- عدم صدور صورتحساب الکترونیکی، معادل ده درصد (۱۰٪) مجموع مبلغ فروش انجام شده بدون صدور صورتحساب الکترونیکی یا بیست میلیون (۲۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال، هر یک که بیش‌تر باشد.

- عدم عضویت در سامانه‌ی مؤدیان، عدم استفاده از پایانه فروشگاه‌ی، عدم استفاده از حافظه‌ی مالیاتی، استفاده از حافظه‌ی مالیاتی متعلق به سایر مؤدیان، یا واگذاری حافظه‌ی مالیاتی خود به دیگران، معادل ده درصد (۱۰٪) مجموع مبلغ فروش انجام شده از آن طرق، یا بیست میلیون (۲۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال، هر یک که بیش‌تر باشد و محرومیت از اعمال معافیت‌های مالیاتی، نرخ صفر و مشوق‌های موضوع قانون مالیات‌های مستقیم در همان سال مالی.

- عدم اعلام شماره حساب یا حساب‌های بانکی واحد اقتصادی که گردش مالی واحد از طریق آن یا آن‌ها انجام می‌شود به سازمان، معادل ده درصد (۱۰٪) مجموع مبلغ فروش انجام شده از طریق آن حساب یا بیست میلیون (۲۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال، هر یک که بیش‌تر باشد و محرومیت از اعمال معافیت‌های مالیاتی، نرخ صفر و مشوق‌های موضوع قانون مالیات‌های مستقیم در همان سال مالی.

- عدم تحویل صورتحساب چاپی به خریدار، حذف یا مخدوش کردن صورتحساب، معادل دو درصد (۲٪) مبلغ صورتحساب‌های مذکور یا معادل بیست میلیون (۲۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال هر یک که بیش‌تر باشد.

- عدم رعایت احکام مذکور در مواد (۱۲)، (۱۳) و (۱۴) قانون فوق‌الذکر، معادل یک درصد (۱٪) مبلغ فروش گزارش نشده یا معادل ده میلیون (۱۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال، هر یک که بیش‌تر باشد.

نکته: طبق تبصره‌ی ۲ ماده‌ی ۲۲ قانون فوق‌الذکر، سازمان نمی‌تواند بیش‌تر از پنجاه درصد (۵۰٪) جریمه‌های موضوع این ماده را مطابق ماده‌ی (۱۹۱) قانون مالیات‌های مستقیم مورد بخشودگی قرار دهد.

نکته: وفق بخشنامه‌ی شماره‌ی ۱۳۰۳/۲۰۰۱/د مورخ ۱۴۰۲/۰۱/۷ سازمان مالیاتی، تفویض اختیار بخشودگی جرایم مالیاتی موضوع بخشنامه مورخ ۱۴۰۱/۱۲/۱۰ و ابلاغیه‌های مورخ ۱۴۰۱/۰۴/۱۴ و ۱۴۰۱/۰۵/۱۹ تا پایان اردیبهشت سال ۱۴۰۲ معتبر خواهد بود. البته بخشودگی فوق برای مؤدیانی که بر اساس فراخوان‌های انجام شده ملزم به صدور صورتحساب الکترونیکی و ارسال آن به سامانه‌ی مؤدیان بوده مادامی که نسبت به صدور صورتحساب الکترونیکی اقدام ننمایند مشمول مفاد تفویض اختیارهای مذکور نخواهند بود.